

องค์กรการเงินชุมชน เส้นทางสู่ “การบูรณาการทุนชุมชน”

"หลังพัฒนาการกว่า 40 ปีขององค์กรการเงินในประเทศไทย
ทิศทางสำคัญของขบวนการองค์กรการเงินในปัจจุบันคือ
การบูรณาการของทุน ซึ่งหมายถึงการเชื่อมโยง การจัดทำโครงการ
หรือแม้แต่การรวมองค์กรการเงินประเภทต่างๆ ในชุมชนเข้าด้วยกัน
โดยมีเป้าหมายสำคัญคือ ลดหนี้สินของสมาชิกที่เป็นหนี้หลายองค์กร
และให้องค์กรการเงินเป็นเครื่องมือ
ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิก ในความหมายที่แท้จริง
ไม่ใช่แค่การกู้ยืมเงินเท่านั้น"

“แหล่งเรียนรู้แบบบูรณาการ” มูลนิธิเพื่อชุมชน

“องค์กรการเงินชุมชน สร้างรากฐานชุมชนเข้มแข็ง”

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
912 ถนนนวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240
โทรศัพท์ 0-2378-8300 ถึง 20
Homepage : <http://www.codi.or.th> E-mail : codi@codi.or.th

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

เอกสารประกอบงานมหกรรม “วิถีพลังไท 2”
วันที่ 13-17 พฤศจิกายน 2550 ณ สวนอัมพร กรุงเทพฯ

**องค์กรการเงินชุมชน
เส้นทางสู่
“การบูรณาการทุนชุมชน”**

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

องค์การการเงินชุมชนเส้นทางสู่ “การบูรณาการทุนชุมชน”

พิมพ์ครั้งแรก พฤษภาคม 2550

จำนวนพิมพ์ 1,500 เล่ม

ที่ปรึกษา สมสุข บุญญาบัญชา
 พรรณทิพย์ เพชรมาก
 สุภาณีตร จุมผา
 รัชรา เอียดศิริพันธ์

บรรณาธิการ อัมพร แก้วหนู

เรียบเรียง คณะทำงานประเด็นองค์การการเงินและทุนชุมชน
 สิริกร บุญสังข์
 พัลลภา จัตุรทอง

ประสานงานการผลิต สุธิดา บัวสุขเกษม

จัดพิมพ์โดย - คณะทำงานประเด็นองค์การการเงินและทุนชุมชน
 - สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
 912 ถนนนวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240
 โทรศัพท์ 0-2378-8300 ถึง 20

Homepage : <http://www.codi.or.th>

E-mail : codi@codi.or.th

ทิศทางสำคัญของขบวนการองค์กรชุมชน ในช่วงทศวรรษต่อไป

ขบวนการองค์กรชุมชนในประเทศไทยมีพัฒนาการมาไม่น้อยกว่าสามทศวรรษ ทั้งงานพัฒนาทั่วไปอย่างเรื่องออมทรัพย์ อาชีพ เกษตร ธุรกิจชุมชน ฯลฯ และงานประเภท “ร้อน” ทั้งหลาย โดยเฉพาะงานรณรงค์คัดค้านโครงการต่างๆ ของรัฐที่มีผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาและในช่วงทศวรรษต่อไป ขบวนการองค์กรชุมชนทั่วประเทศมีพัฒนาการและการปรับเปลี่ยนในเชิงคุณภาพที่น่าสนใจ คือ

ประการแรก ทิศทางการขับเคลื่อนขบวนการโดยรวมเปลี่ยนจากการเรียกร้องให้รัฐบาลจัดการโน่นนี่มาเป็นการคิดเอง ทำเอง จัดการเอง โดยมีวิสัยทัศน์ร่วมว่า “ชุมชนเข้มแข็ง พึ่งตนเอง” การเรียกร้องให้รัฐสนับสนุนยังมีอยู่ เพราะเป็นสิทธิของประชาชน แต่รัฐจะสนับสนุนหรือไม่สนับสนุนชุมชนก็เดินหน้าตามแผนของตนเอง ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้มากที่สุด ประสานงานกับหน่วยงานในท้องถิ่นทุกหน่วยงาน

ประการที่สอง มีนวัตกรรมใหม่ในการทำงานเพิ่มขึ้นในแทบทุกประเด็นงาน เช่น การก่อเกิดของกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล ขยายผลมาจากการจัดสวัสดิการระดับกลุ่มขององค์กรการเงินซึ่งทำมากว่า ๑๐ ปี การที่องค์กรการเงินขยับตัวจากกิจกรรมหลักกั๊ยมเงินมาเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอื่นๆ เช่น การช่วยสมาชิกปลดหนี้ ช่วยซื้อที่ดินที่กำลังหลุดมือ การจัดตั้งธนาคารชุมชน การออมรายวัน แผนแม่บทชุมชน วิถุชุมชน ที่ทำกันอย่างกว้างขวางก็ถือเป็นนวัตกรรมสำคัญ

ประการที่สาม มีความเปลี่ยนแปลงจากการทำเป็นรายกิจกรรม รายโครงการตามกิจกรรมมาเป็นการทำทุกเรื่องในพื้นที่เดียว และบูรณาการงานทั้งหมดในชุมชนมาเป็นแผนยุทธศาสตร์ของชุมชน โดยเฉพาะในระดับตำบล โดยใช้แนวคิดร่วมเรื่อง “การฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่น” เป็นยุทธศาสตร์สำคัญ

ประการที่สี่ ความสัมพันธ์กับหน่วยงานสนับสนุนเริ่มเปลี่ยนจากการที่ชุมชนทำตามแผนของหน่วยงานมาเป็นหน่วยงานทำตามแผนของชุมชน ทั้งหน่วยงานระดับท้องถิ่นและหน่วยงานส่วนกลาง ระดับนโยบายเองก็เริ่มมีข้อกำหนดชัดเจนว่าแผนของหน่วยงานต่างๆ ต้องมาจากแผนของชุมชน นั่นหมายความว่าชุมชนเริ่มกำหนดทิศทางการพัฒนาได้มากขึ้น

ประการที่ห้า การเกิดขึ้นของสภาองค์กรชุมชนมีนัยยะว่าต่อไปชุมชนจะกำกับทิศทางการพัฒนาชุมชนด้วยตนเอง บทบาทสำคัญของสภาองค์กรชุมชนหรือสภาผู้นำนอกจากการเชื่อมโยงเครือข่ายระดับตำบลขององค์กรต่างๆ แล้วก็คือ การกำกับดูแลการพัฒนาตามแผนของชุมชน มีการปรับ ทบทวนแผนอย่างสม่ำเสมอเหมือนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ประการที่หก มีการใช้ข้อมูลและการจัดการความรู้มาเป็นเครื่องมือสำคัญในการทำงาน เช่น การเก็บ

ข้อมูลครัวเรือนเพื่อแก้ปัญหาหนี้สิน เพื่อการวางแผนวิสาหกิจชุมชน (โรงงานปุ๋ย โรงงานน้ำดื่ม ฯลฯ) หรือ การส่งเสริมอาชีพ (เลี้ยงไก่ ปลูกผัก ตามปริมาณการบริโภค ฯลฯ) การเก็บข้อมูลและรับรองสถานภาพองค์กร ชุมชน การเก็บข้อมูลคนด้อยโอกาสมาจัดกองทุนสวัสดิการ การถอดบทเรียนหรือการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลชุมชน ระดับตำบล หรือแม้แต่การเปิดเว็บไซต์ของขบวนการองค์กรชุมชนในตำบล

ในส่วนของ การเรียนรู้ ปัจจุบันมีศูนย์เรียนรู้ประเด็นงานต่างๆ กระจายอยู่ทั่วประเทศทุกเรื่อง แต่ละศูนย์ มีคนไปดูงานหลายร้อยหรือหลายพันคนในแต่ละปี “การเรียนรู้” ของชุมชนไม่ใช่การเข้าโรงเรียนโตเต้าขึ้นไปตามระดับชั้น ไม่ใช่การเรียนจากผู้เชี่ยวชาญของหน่วยงานภายนอกอย่างที่เข้ามาในอดีต แต่เป็นการเรียนรู้ในแนวราบระหว่างชุมชนที่มีประสบการณ์กับชุมชนที่เพิ่งเริ่มทำ เป็นการให้คำนิยามใหม่ของการศึกษาชุมชน และเป็นพลังขับเคลื่อนความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในช่วงต่อไป เพราะการขยายผลไปยังพื้นที่ต่างๆ นั้นอาศัย การเรียนรู้แบบที่ว่าเป็นส่วนใหญ่ ในหลายชุมชนมีการขยับเข้าไปสู่ระบบการศึกษาโดยผลักดันให้มีหลักสูตร ท้องถิ่นเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนที่ชุมชนนั้นๆ มีประสบการณ์ เช่น การจัดการป่าชุมชน การจัดการ ออมทรัพย์ แผนชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น

ทิศทางสำคัญทั้งหมดนี้ล้วนนำไปสู่ “ชุมชนเข้มแข็ง พึ่งตนเอง” และคนที่ดำเนินการคือองค์กรชุมชน ซึ่งเป็นเจ้าของปัญหา ไม่ใช่หน่วยงานต่างๆ

ตัวอย่างของงานพัฒนาชุมชนในประเด็นงานต่างๆ ที่สะท้อนทิศทางใหม่ของการพัฒนาของขบวนการ องค์กรชุมชนปรากฏอยู่ในหนังสือเล่มนี้แล้ว

คำนำ

องค์กรการเงินชุมชนในที่นี้หมายถึง กลุ่ม องค์กร ในชุมชนที่ดำเนินกิจกรรมทางการเงินในชื่อต่างๆ กันตามความเป็นมา รูปแบบการจัดตั้ง ผู้ก่อตั้ง และจุดเน้นหนักขององค์กรการเงินแต่ละประเภท องค์กรการเงินชุมชนในประเทศไทยมีอย่างน้อย ๕ ประเภทคือ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เครดิตยูเนียน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ธนาคารหมู่บ้าน และกลุ่มออมทรัพย์ประเภทอื่นๆ ที่มีจุดเน้นหนักต่างกัน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ที่เน้นสวัสดิการ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อที่อยู่อาศัย เป็นต้น จุดร่วมขององค์กรการเงินชุมชนเหล่านี้คือ เป็นกลุ่มที่มีสมาชิก มีการสะสมเงินสัจจะ (ส่วนใหญ่เป็นรายเดือน) มีการปล่อยเงินกู้ให้สมาชิก มีการจัดสรรกำไรกลับคืนสมาชิก และสนับสนุนกิจกรรมสาธารณะต่างๆ

หลังพัฒนาการกว่า 40 ปีขององค์กรการเงินในประเทศไทย ทิศทางสำคัญของขบวนการองค์กรการเงินในปัจจุบันคือ การบูรณาการกองทุน ซึ่งหมายถึงการเชื่อมโยง การจัดการร่วม หรือแม้แต่การรวมองค์กรการเงินประเภทต่างๆ ในชุมชนเข้าด้วยกัน โดยมีเป้าหมายสำคัญคือลดหนี้สินของสมาชิกที่เป็นหนี้หลายองค์กร และใช้องค์กรการเงินเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในความหมายที่แท้จริง ไม่ใช่แค่การกู้ยืมเงินเท่านั้น

เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ประกอบด้วยพัฒนาการอย่างสังเขปขององค์กรการเงินชุมชนในประเทศไทย แนวทางการบูรณาการกองทุนชุมชนซึ่งมาจากการสัมมนากลุ่มองค์กรการเงินทั่วประเทศ และกรณีศึกษาองค์กรการเงินที่เริ่มทำงานบูรณาการกองทุนในพื้นที่ต่างๆ ในทุกภูมิภาค การบูรณาการกองทุนชุมชนเป็นพัฒนาการสำคัญของขบวนการองค์กรการเงินในประเทศไทยในช่วงทศวรรษต่อไป

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

31 ตุลาคม 2550

สารบัญ

1. พัฒนาการและทิศทางขบวนองค์กรการเงินชุมชน	9
2. รู้จักและทำความเข้าใจการบูรณาการกองทุนชุมชนจากพื้นที่ต้นแบบ	19
3. กรณีศึกษาพื้นที่องค์กรการเงินและทุนชุมชน 7 ภาค 46 กรณี	27
ภาคเหนือ	29
กลุ่มออมทรัพย์บ้านดอนไชย	30
กลุ่มออมทรัพย์บ้านวังฆ้อง	33
ธนาคารชุมชนตำบลบ้านม่อนปิ่น	35
องค์กรการเงินตำบลวังดิน	37
ธนาคารชุมชนบ้านห้วยทราย	41
ธนาคารหมู่บ้านตำบลห้วยยางขาม	43
กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสระยายชี	47
เครือข่ายองค์กรชุมชนตำบลบ้านโป่ง	50
เครือข่ายออมทรัพย์น้ำเกี๋ยน	55
ภาคกลาง	59
ธนาคารหมู่บ้านโคกกล้าพานตามแนวพระราชดำริ	60
กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลหนองไม้แก่น	63
เครือข่ายกองทุนหมู่บ้านตำบลคอกทราย	66
กลุ่มจักสานผักตบชวาบ้านบางตาแผ่นดินตำบลคลองวัว	70
กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านเขาซ้อนหม้อ	73
สถาบันการเงินชุมชนตำบลท้ายตลาด	77
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	81
กลุ่มออมทรัพย์สัจจะบ้านโนนทรายงาม	82
กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสี่เหลี่ยม	85
สถาบันการเงินชุมชนนาทุ่ง	88
กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านม่วงหวาน - โคกเจริญ	91

ภาคตะวันตก	95
สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย	96
กลุ่มสัจจะออมทรัพย์บ้านหนองอ้อ	99
กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์บ้านโรงกึ่ง	103
กลุ่มการเงินและสวัสดิการทัพหลวง	107
กลุ่มออมทรัพย์บ้านคลองหลวง	113
สถาบันการเงินตำบลสามร้อยยอด	116
ธนาคารหมู่บ้านวังรัก ตำบลหนองโรง	119
สหกรณ์เครดิตยูเนียนหนองจอก จำกัด	123
สถาบันการเงินตำบลอ่าวน้อย	126
สถาบันการเงินชุมชนพุทธวิมุตติ	129
ภาคตะวันออก	135
สถาบันการเงินออมทรัพย์บ้านขอนแก่น	136
ธนาคารชุมชนตำบลห้วยน้ำขาว	143
ธนาคารหมู่บ้าน บ้านตรอกเนียม	152
ธนาคารชุมชนบางสระเก้า	158
“ไชยธนาคาร”	165
กรุงเทพฯ ปริมณฑล	169
กลุ่มออมทรัพย์วัดจันทร์ประดิษฐาราม เขต 5	170
กลุ่มออมทรัพย์ศาลาธรรมสพน์	173
เครือข่ายออมทรัพย์สำโรงใต้	176
ภาคใต้	183
สถาบันพัฒนาองค์กรการเงินและสวัสดิการชุมชนตำบลเขาเขน	184
ธนาคารชุมชนตำบลควนโพธิ์	186
ธนาคารหมู่บ้านตามแนวพระราชดำริบ้านดอนมะม่วง	189
เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนกองทุนออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านดอนคา	191
สถาบันการเงินบ้านในเตา	193
สถาบันการเงินชุมชนตำบลควนกรด	195
ธนาคารชุมชนอำเภอมะนัง	200
สถาบันการเงินตำบลกำแพงเพชร	205
ธนาคารวิสาหกิจชุมชนตำบลถ้ำพรณรา	207

องค์กรการเงินชุมชน เส้นทางสู่ “การบูรณาการทุนชุมชน”

1. พัฒนาการและทิศทาง ขบวนการองค์การการเงินชุมชน

พัฒนาการขบวนการองค์การการเงินชุมชน

“องค์การการเงินชุมชน” ในประเทศไทยเริ่มขึ้นเมื่อประมาณ 50 ที่ผ่านมานี้ เนื่องจากมีรากฐานมาจากองค์กรศาสนาคริสต์ ได้นำเอาแนวคิดเรื่องสหกรณ์จากประเทศเยอรมันตะวันตกเข้ามาเผยแพร่ เป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้เกิดการรวมคน รวมเงิน รวมความคิด ในการแก้ไขปัญหาความยากจน และเพื่อให้เกิดการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน จึงทำให้เกิดการจัดตั้งกลุ่มเครดิตยูเนียนศูนย์กลางเทวคั้งแรกในปี พ.ศ.2508 ถือเป็นต้นแบบขององค์การการเงินชุมชนแห่งแรกในประเทศไทย ในช่วงต่อมารกรมการพัฒนาชุมชนได้ประยุกต์ใช้แนวคิดเรื่องสหกรณ์กับการใช้สินเชื่อเพื่อการเกษตรทำให้กลุ่มมีการส่งเสริมเกษตรกรให้มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในปี พ.ศ. 2517 ของโครงการพัฒนาเศรษฐกิจชนบทตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 การขยายตัวของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นไปตามนโยบายการของทางราชการ ทำให้กลุ่มต่างๆ ที่ตั้งขึ้นมาไม่เติบโตเท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม มีหลายกลุ่มที่สามารถเติบโตและมีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง เช่น กลุ่มออมทรัพย์บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มออมทรัพย์คลองเปียง จังหวัดสงขลา กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตห้วงน้ำขาว จังหวัดตราด กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจังหวัดชัยภูมิ เป็นต้น

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้ถูกพัฒนารูปแบบให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ของ

ชาวบ้าน ทำให้ก่อเกิดกลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต ริเริ่มโดยครูชบ ยอดแก้ว จ.สงขลา ในปี พ.ศ.2525 ซึ่งเริ่มจากเด็กในโรงเรียนและขยายสู่ชุมชนอย่างรวดเร็ว เป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่เน้นให้เกิดการจัดสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิก การขยายตัวของกลุ่มออมทรัพย์สืบเนื่องมาจากพระสุบิน ปณีโต ได้นำองค์ความรู้เรื่องการตั้งกลุ่มมาประยุกต์ใช้กับหลักพระพุทธศาสนา มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์จากกลุ่มคนที่เข้ามาทำบุญที่วัดในจังหวัดตราด เมื่อประมาณปี 2533 เรียกชื่อว่า “กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณธรรมครอบครัวชีวิต” และทำให้เกิดเครือข่ายพระสงฆ์ทั่วประเทศนำหลักการจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ไปเผยแพร่ ปัจจุบันสามารถขยายการจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ กระจายไปยังภาคต่างๆ ทั่วประเทศ และมีการเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์

อย่างไรก็ตาม ในช่วงเวลาที่ใกล้เคียงกัน ประมาณปี พ.ศ.2532 ได้มีการพัฒนารูปแบบขององค์การการเงินชุมชนอีกประเภทหนึ่งเรียกว่าธนาคารหมู่บ้าน ซึ่งเผยแพร่โดยอาจารย์จ่านอง สมประสงค์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้นำหลักการของสหกรณ์และรูปแบบขององค์การการเงินของ Grameen Bank จากประเทศบังคลาเทศมาทดลองในโครงการอีสานเขียว ธนาคารหมู่บ้านจึงได้รับการยอมรับจากหน่วยงานราชการ และถูกนำมาขยายผลผ่านหน่วยงานราชการ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท กรมการปกครอง กระทรวงเกษตร

องค์การการเงินชุมชน...เส้นทางสู่ “การบูรณาการทุนชุมชน”

สถิติของกองทุนชุมชนที่สำคัญในประเทศไทย ณ ปี พ.ศ. 2549

กองทุน	จำนวนกลุ่ม	สมาชิก	เงินออม/เงินทุน
*กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	37,775 กลุ่ม	4.02 ล้านคน	9,975 ล้านบาท
**กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	77,789 กลุ่ม	11.6 ล้านคน	- เงินทุน 77,789 ล้านบาท - เงินออม 6430.3 บาท
สหกรณ์/กลุ่มเครดิตยูเนียน	1,087 กลุ่ม	613,594 คน	6,201.58 ล้านบาท
ธนาคารหมู่บ้าน	1,497 กลุ่ม	132,380 คน	430 ล้านบาท
กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมือง/ สัจจะรายวัน	7,353 กลุ่ม	863,380 คน	1,340 ล้านบาท
กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์	939 กลุ่ม	165,059 คน	- เงินทุน 687 ล้านบาท - สวัสดิการ 126 ล้านบาท
รวม	127,712	19,526,796	รวมเฉพาะเงินออมชุมชน 25,063.88 ล้านบาท

* กรมการพัฒนาชุมชน (พ.ย.2549)

** <http://cep.go.th> (2549)

และสหกรณ์ ส่วนใหญ่เป็นการขยายผลขององค์การการเงินในพื้นที่

สำหรับการขยายตัวขององค์การการเงินในเมือง เริ่มมีความชัดเจนในช่วงปี พ.ศ. 2530 - 2534 มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ในเขตเมือง ส่วนใหญ่อยู่ในชุมชนแออัด เนื่องจากองค์การพัฒนาเอกชน (NGO) องค์การนานาชาติเพื่อร่วมกันพัฒนา ส่งเสริม

ให้มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ ประมาณ 40 กลุ่ม ต่อมาหลังจากที่ตั้งสำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง (พชม.) ในปี พ.ศ.2535 ซึ่งเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ในเขตเมือง และการพัฒนาที่อยู่อาศัยในชุมชนแออัดได้ส่งผลทำให้เกิดการขยายตัวของกลุ่มออมทรัพย์ในเขตเมืองและเทศบาลอย่างกว้างขวาง และมีการส่งเสริมให้เกิดการเชื่อมโยง

ข้อมูลองค์กรการเงินในเขตเมือง ณ ตุลาคม 2550

ข้อมูลภาค	จำนวนชุมชน	จำนวนกลุ่ม	จำนวนสมาชิก	จำนวนเงินออม (ล้านบาท)
ภาคตะวันออก	408	320	24,000	32.46
ภาคกรุงเทพ ปริมณฑล	464	396	35,404	167.67
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	484	366	25,000	45.99
ภาคเหนือ	149	112	10,287	18.19
ภาคใต้	450	201	18,110	38.788
ภาคกลางตอนบน	93	85	4,516	11.28
ภาคตะวันตก	113	74	4,498	7.04
รวม	2,116	1,554	121,815	321.418

หมายเหตุ : ที่มาเป็นข้อมูลองค์กรการเงินชุมชนที่เข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคง สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ณ ตุลาคม 2550

เครือข่ายองค์กรการเงินชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สิน
นอกระบบและการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยอย่าง
ต่อเนื่อง

นโยบายพัฒนารัฐที่ส่งผลต่อการก่อเกิดกองทุนใน ชุมชน

เริ่มนับจากปี พ.ศ.2536 - 2540 รัฐบาลมี
นโยบายกระจายรายได้และความเจริญสู่ภูมิภาค
จึงได้มีการทำโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน
โดยตั้งกองทุนแก้ไขปัญหาความยากจน (กขคจ.)
ดำเนินการโดยกรมการพัฒนาชุมชน มีการจัดสรรเงิน
หมุนเวียนให้หมู่บ้านละ 280,000 บาท จำนวน 39,646
หมู่บ้าน เพื่อเป็นกองทุนหมุนเวียนในชุมชนให้สมาชิก
กู้ยืมเพื่อการลงทุนประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่เป็น
เกษตรกร ปี พ.ศ.2542 เป็นช่วงที่ชุมชนได้รับ
ผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจ รัฐบาลกระตุ้น
เศรษฐกิจฐานรากด้วยการสนับสนุนเงินทุนมิยาซาว
ให้กับกลุ่มกิจกรรมหมู่บ้านนำไปหมุนเวียนเพื่อการ
ผลิตหมู่บ้านละ 10,000 บาท ต่อมาในปี พ.ศ.2544
นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รัฐบาล
สนับสนุนจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและเมือง หมู่บ้านละ
1 ล้านบาท ให้หมู่บ้านต่างๆ ทั่วประเทศ เพื่อให้เป็น
แหล่งทุนหมุนเวียนสร้างงาน สร้างอาชีพให้กับคนใน
ชุมชน ได้มีการจัดตั้งกองทุนรวม 77,829 หมู่บ้าน
จำนวนเงินหมุนเวียนในชุมชน 77,829 ล้านบาท
มีเงินออมจากสมาชิกกองทุน จำนวน 6,430.3
ล้านบาท มีสมาชิกทั้งหมด 11.6 ล้านคน จะเห็น
ได้ว่าในช่วงสิบกว่าปีที่ผ่านมา นโยบายของรัฐได้มีการ
สนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนอยู่ในหมู่บ้านเป็น
จำนวนหลายกองทุน ยังไม่รวมถึงกองทุนต่างๆ ที่
เคยสนับสนุนก่อนหน้านี้ เช่น กองทุนยา กองทุน
ประปา กองทุน อสม. กลุ่มแม่บ้าน ธนาคารข้าว
มีหลายกลุ่มที่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง

แต่อีกหลายกลุ่มก็ถูกปล่อยไว้ไม่มีการติดตาม คนใน
ชุมชนเป็นสมาชิกและกู้หลายกองทุนในหมู่บ้านจึง
ทำให้มีลักษณะสมาชิกกลุ่มกู้กองทุนนี้ไปชำระหนี้
กองทุนนั้น เป็นหนี้หมุนเวียนในชุมชน

ทิศทางการพัฒนาขบวนองค์กรการเงินชุมชน

ในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจในปี พ.ศ.2540 สำนัก
งานกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (SIF) เป็นกลไก
ที่มีส่วนกระตุ้นให้เกิดการฟื้นฟูองค์กรชุมชนประเภท
ต่างๆ ทั้งในเมืองและชนบท และเงื่อนไขของการ
สนับสนุนของ SIF ทำให้เกิดการฟื้นฟูกลุ่ม/องค์กร
ต่างๆ ที่อยู่ในชุมชน และเกิดเชื่อมโยงกันเป็น
เครือข่ายองค์กรชุมชนทั้งในเมืองและชนบทจะจัด
กระจายอยู่ทั่วประเทศ รวมถึงกลุ่มที่ทำกิจกรรมด้าน
องค์กรการเงินด้วย ต่อมาในช่วงปี พ.ศ.2543 สำนัก
งานพัฒนาชุมชนเมือง (พชม.) ได้ยุบรวมกับกองทุน
พัฒนาชนบทในโครงการสินเชื่อเพื่อการพัฒนาชนบท
(สพช.) มาเป็นสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การ
มหาชน) หรือ พอช. มีการขยายการทำงานครอบคลุม
พื้นที่ชนบทโดยเชื่อมต่อกับฐานงานองค์กรการ
เงินชุมชน และงานพัฒนาประเด็นอื่นๆ เพื่อให้
สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างสอด
คล้องกับสภาพพื้นที่ แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังคงอยู่
บนพื้นฐานของการส่งเสริมให้เกิดการเชื่อมโยงกัน
เป็นเครือข่าย และการประสานความร่วมมือกับหน่วย
งานภาคีพัฒนาท้องถิ่นเข้ามาร่วมพลังหนุนเสริมชุมชน
มีการสนับสนุนให้เครือข่ายมีการจัดทำยุทธศาสตร์การ
พัฒนาระดับภาค และการกำหนดประเด็นการทำงาน
เพื่อให้บรรลุยุทธศาสตร์ ประเด็นองค์กรการเงินเป็น
หนึ่งในการเคลื่อนงานในพื้นที่ จึงเกิดการรวมตัวกัน
ขององค์กรการเงิน พอช.สนับสนุนให้ขบวนองค์กร
การเงินจัดตั้งเป็น “สถาบันพัฒนาองค์กรการเงิน
และสวัสดิการชุมชนแห่งชาติ” (พอชช.) ช่วงประมาณ

ปี พ.ศ.2544-2545 เพื่อกระตุ้นความคิดเรื่องกลุ่มออมทรัพย์กับการจัดสวัสดิการในพื้นที่ต่างๆ การทำให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายองค์กรการเงินทุกระดับเพื่อร่วมกันพัฒนาด้านการบริหารจัดการและการเชื่อมโยงกองทุนเพื่อหนุนเสริมซึ่งกันและกัน มีการจัดเวทีสร้างความเข้าใจทั้งในระดับจังหวัดและระดับประเทศ และร่วมกันกำหนดแนวทางในการพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน และการจัดสวัสดิการช่วยเหลือเกื้อหนุนและสมาชิก วิธีการคือการจัดเวทีระดับจังหวัด ระดับภาคเพื่อประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาองค์กรการเงินเพื่อให้เกิดสวัสดิการชุมชน จากการสรุปบทเรียนของ พอสช.พบว่า วิธีการทำงานจากการทำงานในเชิงกว้างทำให้แกนนำหลายคนห่างจากพื้นที่ ขณะทำงานจึงหันกลับทำงานเชิงลึกลงสู่พื้นที่เพื่อสร้างรูปธรรม ซึ่งนำไปสู่การขยายผลการออมวันละบาทเพื่อจัดสวัสดิการ ซึ่งเป็นรากฐานของงานประเด็นสวัสดิการชุมชนที่ขยายผลอยู่ทั่วประเทศในขณะนี้

จนกระทั่งมีการจัดงาน “วิถีพลังไท ชุมชนพึ่งตนเอง มหกรรมสัมมนาชุมชนเข้มแข็ง” ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 21 - 23 มกราคม 2546 ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร มีเวทีเสวนาและการถอดบทเรียนของขบวนการองค์กรการเงิน โดยมีตัวแทนจากกลุ่มองค์กรการเงินทั่วประเทศ ได้ร่วมกันเสนอทิศทางการพัฒนาขบวนการองค์กรการเงินที่สำคัญคือ การเชื่อมโยงกองทุนต่างๆ ภายในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อพัฒนาไปสู่การบูรณาการกองทุนชุมชนการเป็นธนาคารชุมชน เน้นให้เกิดกระบวนการออมทรัพย์ การพัฒนาความสามารถในการบริหารจัดการของกลุ่ม การจัดระบบการตรวจสอบร่วมกันภายในเครือข่าย การพัฒนาองค์กรการเงินมุ่งให้เกิดการจัดสวัสดิการโดยชุมชนเป็นธนาคารชุมชนสามารถเป็นที่พึ่งของคนในชุมชนได้

ลดการพึ่งพิงแหล่งทุนภายนอก และในเชิงนโยบายจะต้องมีการเสนอกฎหมายองค์กรการเงินภาคประชาชน แนวทางในการพัฒนาขบวนการการเงิน คือ

- การเชื่อมโยงกองทุนภายในชุมชน
- เชื่อมโยงองค์กรการเงินกับการจัดสวัสดิการให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง
- พัฒนากองทุนสวัสดิการให้้องค์กรเงินเป็นฐานในการพัฒนาด้านต่างๆ ของชุมชน
- เครือข่าย/กลุ่มที่เข้มแข็งหนุนช่วยกลุ่มที่อ่อนแอ จัดกระบวนการตรวจสอบโดยองค์กรชุมชน

จากข้อเสนอทิศทางการพัฒนาขบวนการการเงิน “งานวิถีพลังไทสู่ชุมชนพึ่งตนเอง มหกรรมสัมมนาชุมชนเข้มแข็ง” ได้เน้นย้ำให้เห็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาขบวนการการเงินชุมชนจะต้องเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาหนี้สินนอกระบบและหนี้สินผูกพันหลายแหล่งเงินกู้ของชาวบ้านได้อย่างแท้จริง และลดการพึ่งพิงภายนอก ในช่วงปี พ.ศ. 2546 - 2548 จึงได้มีการพัฒนาวัฒนธรรมการพัฒนากองทุนการเงินเรื่องของการแก้หนี้ภาคประชาชน **“การแก้หนี้โดยขบวนการชุมชน”** โดยการเชื่อมโยงกองทุนต่างๆ ในชุมชน การโยงความสัมพันธ์คน ทุน สินเชื่อ สวัสดิการ เข้าด้วยกันเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินของคนในชุมชน ซึ่งมีพื้นที่นำร่องชุมชนเกาะราชสามัคคี จังหวัดนครราชสีมา ชุมชนไคโนโม ชุมชนสว่างแสงสี ชุมชนธรรมสาร จังหวัดขอนแก่น ชุมชนคลองกรุง กรุงเทพมหานคร ตำบลลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งมีกระบวนการที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาหนี้สินโดยองค์กรการเงินชุมชนได้วิธีในการแก้ไขปัญหา

- การทำให้คนในชุมชนตระหนักและเห็นแก่นของปัญหาหนี้สิน โดยการจัดทำบัญชีครัวเรือนและ

สรุปภาพรวมข้อมูลรายรับ - รายจ่ายในชุมชน

- การกระตุ้นให้คนในชุมชนพัฒนาระบบการออมที่สม่ำเสมอ เช่น การออมรายวัน ออมรายสัปดาห์ ออมรายเดือน
- การพัฒนาระบบการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์/สหกรณ์ เช่น มีการจัดระบบกลุ่มย่อยเพื่อเป็นทีมช่วยกลุ่มในการบริหารจัดการ
- การประสานแหล่งทุนเพื่อปลดหนี้คนในชุมชนให้เป็นหนี้ทางเดียว เช่น ธกส. ธนาคารออมสิน สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
- การสร้างกิจกรรมที่เป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพ ให้คนในชุมชนมีรายได้เสริมเพิ่มขึ้นจากเดิม และการกระตุ้นให้คนในชุมชนลดละเลิกอบายมุข

ผลจากการจัดกระบวนการเพื่อแก้หนี้ภาคประชาชน ทำให้เห็นว่ากระบวนการแก้หนี้โดยชุมชนสามารถขยายพื้นที่ในการดำเนินการ 126 ชุมชน จำนวน 5,300 ครอบครัว และเชื่อมโยงสู่ประเด็นงานการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน ความสำเร็จที่เกิดขึ้นยังมีข้อจำกัดอยู่เนื่องจากการแก้หนี้ภาคประชาชนส่วนใหญ่ของคนในชุมชนยังต้องมีการพึ่งพิงเงินทุนจากภายนอก เช่น พอช./ธกส. เพื่อไปแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบในชุมชน สมาชิกในชุมชนเป็นหนี้หลายทาง จึงนำไปสู่แนวคิดเรื่องการพัฒนาทุนชุมชน เนื่องจากในชุมชนมีกองทุนต่างๆ ที่ชาวบ้านหมุ่นเวียนกู้ยืมที่อยู่อย่างกระจุกกระจาย จึงเป็นโจทย์สำคัญที่ต้องมาคิดร่วมกันต่อว่าชุมชนจะใช้ทุนที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อมาแก้ไขปัญหาหนี้สินของชุมชนได้อย่างไร? ที่จะทำให้เกิดการพึ่งตนเองได้มากที่สุด สามารถจัดการหนี้สินของตนเองโดยพึ่งแหล่งทุนภายนอกน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

ในปี พ.ศ.2549 - 2550 มีการจัดเวทีสัมมนา ขบวนการองค์กรชุมชนระดับชาติเพื่อหาแนวทางการสร้างความเข้มแข็งขององค์กรการเงินฐานราก วางแผน

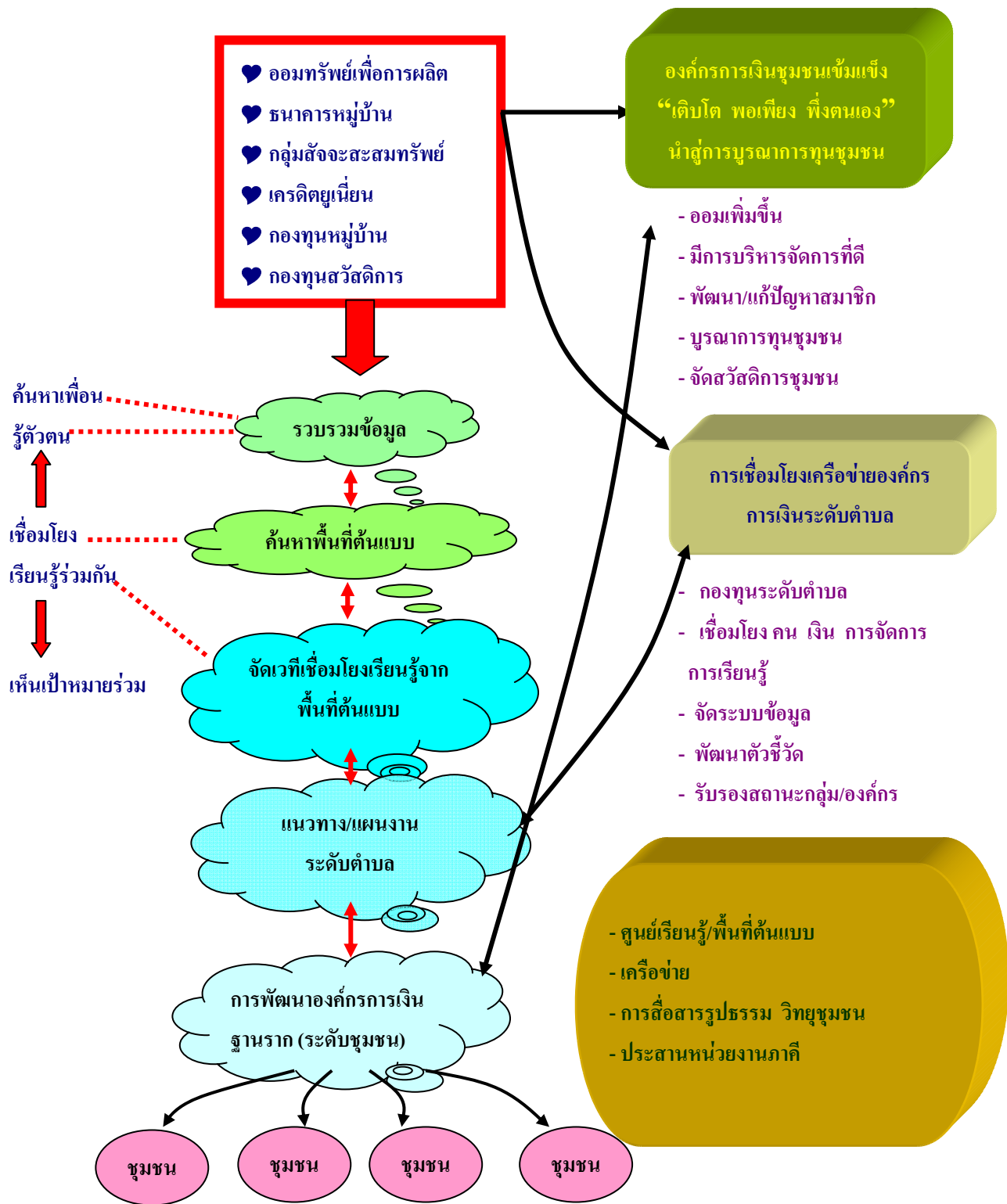
และหาแนวทางการขับเคลื่อนงานองค์กรการเงินและการบูรณาการองค์กรการเงินในระดับภาค และผลักดันเข้าสู่ระดับนโยบาย จึงมีการเคลื่อนขบวนองค์กรการเงินที่มีเป้าหมายของการพัฒนาคือ “การบูรณาการกองทุนชุมชน” ในเวทีสัมมนาได้มีการเสนอพื้นที่เป้าหมายจำนวน 200 ตำบลจากภาคต่างๆ ในการสร้างรูปธรรมเรื่องการบูรณาการทุนชุมชน และมีการจัดเวทีเพื่อสร้างความเข้าใจระดับภาคต่างๆ คือ ภาคใต้ 5 จังหวัด 145 ตำบล ภาคตะวันตก 3 จังหวัด 9 ตำบล ภาคตะวันออก 1 จังหวัด 4 ตำบล ภาคเหนือตอนบน 3 จังหวัด 15 ตำบล ภาคเหนือตอนล่าง 1 จังหวัด 4 ตำบล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 จังหวัด 14 ตำบล และ กรุงเทพฯ ปริมณฑล 2 จังหวัด 4 ตำบล ซึ่งกระบวนการในการทำงานเชื่อมโยงขบวนองค์กรการเงินได้มีการค้นหาพื้นที่ต้นแบบด้านการบูรณาการทุนชุมชน เช่น ธนาคารหมู่บ้าน สถาบันการเงินชุมชน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพื่อเป็นต้นแบบในการขยายผล และมีการจัดเวทีระดับภาคเพื่อหาแนวทางร่วมกัน และมีการกำหนดพื้นที่เป้าหมายเพื่อดำเนินการในพื้นที่ระดับตำบล

แนวทางการดำเนินการเพื่อให้เกิดการบูรณาการกองทุนชุมชน

1. **ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ** จากการจัดเวทีระหว่างวันที่ 22 - 23 ธันวาคม 2549 กำหนดแนวทางการดำเนินการเพื่อการบูรณาการกองทุนชุมชน

1. การสร้างและค้นหาพื้นที่รูปธรรมระดับตำบลระดับจังหวัด โดยใช้ประเด็นสวัสดิการชุมชนเป็นประเด็นในการเชื่อมโยงทุนต่างๆ
2. จัดการเรียนรู้พื้นที่ปฏิบัติการในระดับจังหวัด
3. การตั้งคณะทำงานระดับจังหวัด
4. เชื่อมโยงภาคีพัฒนาในพื้นที่ ทั้งในเชิง

องค์กรการเงินชุมชน...เส้นทางสู่ “การบูรณาการทุนชุมชน”

กระบวนการการบูรณาการกองทุนชุมชน โดยขบวนองค์กรการเงินชุมชน

ที่มา : จากการประชุมเรื่อง “แนวทางการบูรณาการกองทุนและเชื่อมโยงภาคี”
 วันที่ 23 มกราคม 2550 โรงแรมดิลักซ์เพลส กรุงเทพมหานคร

ความคิด ข้อมูล และพื้นที่ปฏิบัติการ โดยเชื่อมโยง กับ อบต./พมจ./อบจ./พช./ธกส. และศตจ.

5. ใช้สวัสดิการเป็นตัวเชื่อมโยงทุนต่างๆ ใน ชุมชน โดยโยงการเรียนรู้ เชื่อมคน กิจกรรมและทุน

6. ให้ความสำคัญเรื่องของการส่งเสริมการออม ทรัพย์และมีการเชื่อมโยงเครือข่ายระดับตำบล

2. ภาคใต้ จากการจัดเวทีระหว่างวันที่ 30 - 31 มกราคม 2550 กำหนดแนวทางการดำเนินการ เพื่อการบูรณาการกองทุนชุมชน 3 ระดับ คือการ สร้างความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน การ บูรณาการกองทุนชุมชน และการเชื่อมโยงภาคีเพื่อ หนุนเสริมการบูรณาการกองทุนชุมชน

1. การสร้างความเข้มแข็งขององค์กร ได้มี การจัดแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1.1 กลุ่มที่ตั้งใหม่เน้นการเสริมสร้างความเข้ม แข็งของกลุ่ม

1.2 กลุ่มระดับกลางเน้นการขยายพื้นที่

1.3 กลุ่มที่เข้มแข็งเป็นต้นแบบ ศูนย์เรียนรู้ให้ กับพื้นที่อื่นเชื่อมโยงภาคีเพื่อพัฒนาต่อ

2. การบูรณาการกองทุน ซึ่งได้มีการจัด ระดับการบูรณาการกองทุนออกเป็น 3 ระดับ

2.1 การสำรวจ/รวบรวม/แลกเปลี่ยนข้อมูล องค์กรการเงินในพื้นที่

2.2 การรวมบัญชีกองทุนต่างๆ ในชุมชนไว้ด้วย กัน

2.3 การบูรณาการกองทุน 2 วิธี คือ การ บูรณาการเงินโดยนำเงินกองทุนต่างๆ ในชุมชนมารวม กันโดยมีคณะกรรมการบริหารจัดการร่วมกัน และวิธี การสร้างกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันโดยมีฐานจากองค์กร การเงินภายในชุมชน

3. การเชื่อมโยงกับหน่วยงานภาคี ซึ่งส่วนใหญ่ จะเป็นระดับของการประสานงานกับหน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้อง

3. ภาคตะวันตก จากการจัดเวทีระหว่างวันที่ 8 - 9 มีนาคม 2550 กำหนดแนวทางการดำเนินการ เพื่อการบูรณาการกองทุนชุมชน ซึ่งมีเป้าหมายที่ สำคัญคือ การใช้เงินเป็นเครื่องมือในการรวม คน มีการเชื่อมโยงเครือข่าย พัฒนาคน ส่งเสริมให้ เกิดคุณธรรม โดยองค์กรการเงินสนับสนุนให้เกิด การพัฒนาอาชีพ แก้ไขปัญหาหนี้สิน และการฟื้นฟู ชุมชนท้องถิ่น ทั้งทางด้านทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ประเพณีและวัฒนธรรม มุ่งสู่การพัฒนาสถาบัน การเงินระดับตำบล ทำให้ชุมชนมีความสามารถในการ บริหารจัดการตนเองและสร้างวินัยในการออม เป็นองค์กรที่ได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วน วิธีการ ดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย คือ

1. การรวบรวมข้อมูลของตำบลเกี่ยวกับรายได้ รายจ่าย หนี้สิน จำนวนองค์กรการเงินในตำบล และ ข้อมูลอื่นๆ ซึ่งเชื่อมโยงกับแผนแม่บทชุมชน

2. การรวมคน/การสร้างความเข้าใจ

3. การพัฒนาคนทำงาน

4. การประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อ สนับสนุนชุมชน

5. การเชื่อมโยงเครือข่ายองค์กรการเงินในพื้นที่

6. การกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์และการขยายแนวคิดเรื่องการพัฒนา องค์กรการเงิน

7. การถอดบทเรียนเพื่อให้ขบวนการองค์กรชุมชน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

8. ต่อยอดจากการพัฒนากองทุนสวัสดิการ ระดับตำบล

9. การสร้างพื้นที่ต้นแบบ

4. ภาคเหนือ จากการจัดเวทีระหว่างวันที่ 20 - 22 มีนาคม 2550 กำหนดแนวทางการดำเนินการ เพื่อการบูรณาการกองทุนชุมชน ซึ่งมีเป้าหมาย

องค์การการเงินชุมชน...เส้นทางสู่ “การบูรณาการทุนชุมชน”

สำคัญของการบูรณาการกองทุนชุมชนคือ การแก้ไข ปัญหาหนี้สินในชุมชน การสร้างพื้นที่ต้นแบบเพื่อ เป็นศูนย์เรียนรู้ให้เกิดการขยายผล และสร้างระบบ สวัสดิการในชุมชน วิธีการดำเนินงานเพื่อไปสู่ เป้าหมายได้แก่ การสำรวจข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล เชื่อมโยงกองทุนและสร้างความเข้าใจในหมู่สมาชิก การค้นหาแกนนำเป็นพลังในการขับเคลื่อน

อย่างไรก็ตาม การดำเนินการเรื่องการบูรณาการ กองทุนชุมชนหรือการเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย องค์การการเงิน มิได้อยู่ในวงจำกัดเพียงแค่ขบวน องค์การชุมชนที่ พอช. สัมพันธ์อยู่ หรือที่กล่าวถึง เมื่อข้างต้น แต่ทิศทางการพัฒนากองทุนต่างๆ ที่เกิด จากการสนับสนุนจากรัฐ นับตั้งแต่กลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิต ซึ่งสำนักงานพัฒนาชุมชนเป็นหน่วยงาน หลักในการส่งเสริมและพัฒนากลุ่ม ได้มีแนวทาง

สำคัญในการพัฒนาระดับองค์กรการเงินชุมชนคือ การเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายในระดับต่างๆ ทั้งใน ระดับตำบล อำเภอ จังหวัด เช่น เครือข่ายกลุ่ม ออมทรัพย์เพื่อการผลิตระดับตำบล อำเภอ จังหวัด สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นองค์กร ภาควิชาที่มีแนวทางในการพัฒนาระดับกองทุน หมู่บ้านให้มีการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลเพื่อนำไปสู่ การพัฒนาเป็นสถาบันการเงินชุมชนและทำให้เกิดการ เชื่อมโยงเครือข่ายการเงิน และจัดสวัสดิการช่วยเหลือ สมาชิก หรือแม้แต่สถาบันการเงิน เช่น ธนาคารเพื่อ การเกษตรและสหกรณ์ ธนาคารออมสิน ธนาคาร กรุงไทย ก็มีนโยบายที่ให้การสนับสนุนให้ชุมชนมี การจัดตั้งธนาคารชุมชนหรือสถาบันการเงินชุมชน ส่วนกลุ่มองค์กรการเงินต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาจากหลักคิด ของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นสหกรณ์เครดิตยูเนียน กลุ่ม

พื้นที่ตำบลนำร่องและพื้นที่ขยายผลการบูรณาการองค์การการเงินชุมชน

ภาค	พื้นที่		
	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
กรุงเทพฯปริมณฑล	-	2	1
ตะวันออกเฉียงเหนือ	53	44	19
เหนือบน	31	22	8
เหนือล่าง	32	14	7
ใต้	49	9	4
กลางบน	8	7	6
ตะวันออกเฉียง	51	26	8
ตะวันตก	33	21	6
รวมทั้งสิ้น	257	143	58

องค์การการเงินชุมชน...เส้นทางสู่ “การบูรณาการทุนชุมชน”

ลัจจะสะสมทรัพย์ ธนาคารหมู่บ้าน ทิศทางการพัฒนาต่างก็มุ่งสู่การเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายองค์กรการเงินชุมชนเช่นกัน เป้าหมายก็มีทั้งเพื่อเป็นการเชื่อมโยงเพื่อให้เกิดการพัฒนาและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การทำกิจกรรม และการเชื่อมโยงทุนเข้ามาจัดการร่วมกันจะทำให้เกิดพลังทางการเงินของแต่ละองค์กร....

จึงเป็นความท้าทายของขบวนองค์กรการเงินชุมชนว่าจะสามารถเชื่อมโยงกัน ทั้งคน เงิน งาน ที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อเป็นพลังในการแก้ไขปัญหาของตนเอง ในภาวะที่ดูเหมือนว่าประเทศเราเข้าสู่วิกฤติ

อีกรอบถึงแม้จะไม่รุนแรงเหมือนเมื่อสิบปีที่ผ่านมาได้จริงหรือไม่? เพราะแต่ละกองทุนต่างก็มีที่มาต่างกัน และกรรมการกลุ่มก็ยังคงรู้สึกเป็นเจ้าของ การที่จะนำกองทุนมาเชื่อมโยงสร้างพลังจำเป็นต้องมีกระบวนการในการปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความรู้สึก ความรู้ความเข้าใจต่อเรื่องนี้อย่างจริงจัง และหน่วยงานต่างๆ ที่มุ่งสู่ชุมชนจะสามารถบูรณาการเชื่อมโยงการทำงานร่วมกันอย่างไร? เพื่อเสริมพลังการเชื่อมโยงหรือการบูรณาการกองทุนชุมชนให้เป็นจริงมิใช่ต่างคนต่างทำ.....

2. รู้จักและทำความเข้าใจ “การบูรณาการกองทุนชุมชน” จากพื้นที่ต้นแบบ

เงินทุนสมัยใหม่สร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดพลังชุมชน ท้องถิ่น

คนบางคนอาจเคยตั้งคำถามถึงเหตุผลและความจำเป็น เพราะเหตุใดเราจึงต้องหันกลับมาให้ความสำคัญเรื่องการพัฒนาทุนชุมชน โดยเฉพาะ “ทุนเงิน” เพราะหลายคนเห็นว่าเงินเป็นต้นเหตุสำคัญที่ทำให้ชุมชน ล้มล่มสลาย? หากเพียงแต่เรามองเห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เราปฏิเสธแทบไม่ได้ในทุกๆ วันที่ล้มตาขึ้นมาเราต้องเกี่ยวข้องกับเรื่อง

เงินๆ ทองๆ ในชีวิตประจำวันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ตั้งแต่เข้าจรวดเย็น ฉะนั้นถ้าเราปฏิเสธข้อเท็จจริงเหล่านั้นไม่ได้ เราจะต้องหันกลับมาพิจารณาและไตร่ตรองว่า “เราจะใช้เงินเป็นเครื่องมือในการพัฒนาได้อย่างไร” นี่คือการท้าทายที่เราต้องช่วยกันคิดและร่วมกันสร้างเพื่อไม่ให้ตกเป็นทาสของเงิน..... เงินคือพลังอำนาจสมัยใหม่ที่เรามีอยู่ในชุมชนทั้งที่จากการช่วยกันเก็บออมจากกลุ่มต่างๆ และเงินที่รัฐให้การสนับสนุน เงินที่ว่าเราต้องรู้จักจัดความสัมพันธ์

การพัฒนาสมัยใหม่ต้องเอาทุนใหม่มาผสมผสานจัดการกับทุนเดิมของชุมชน ในสถานการณ์ที่ชุมชนมีทุนที่หลากหลาย มีความจำเป็นต้องพิจารณาว่าทุนเดิมของชุมชนท้องถิ่นมีอะไรบ้าง? และจะต่อยอดอย่างไรบ้าง? เราต้องสร้างระบบการจัดการทุนโดยการรวมกลุ่ม และการโยกกันเป็นเครือข่าย เพื่อจัดการทุนโดยใช้วัฒนธรรมและวิถีเป็นตัวตั้งและใช้ทุนเดิมของชุมชนเป็นเครื่องมือ เพราะทุนเงินตราเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะพลิกกระบวนการพัฒนา “การพัฒนายุคใหม่คือหาทุนเดิมให้เจอและการนำทุนใหม่ที่มีมาเป็นทุนร่วมของชุมชนท้องถิ่น”¹

การพัฒนาที่หวังผลสำเร็จจะต้องมีการทำงานที่เข้มข้น เป้าหมายจะต้องมิใช่เรื่องของกำไร แต่ใช้กิจกรรมเป็นเครื่องมือในการสร้างให้เกิดทุนด้านอื่นๆ ที่ผ่านมามักจะใช้ทุนทางสังคมที่มีไปแปลงไปเป็นเงินหมด แต่เราไม่เคยใช้เงินแปลงมาเป็นทุนชุมชน ทุนวัฒนธรรม การสร้างความสัมพันธ์ เรื่องเงินเป็นเรื่องสำคัญ เราใช้เป็นเครื่องมือทำให้เกิดการพัฒนาอย่างอื่น การใช้เงินเป็นเครื่องมือให้เกิดการเชื่อมโยงและการฟื้นฟูทุนต่างๆ ของชุมชน แต่อย่าหลงไปกับเงิน การใช้เงินเป็นเรื่องที่ต้องใช้ความระมัดระวัง²

¹ สมสุข บุญยะปัญญา. ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, สัมมนา “ยุทธศาสตร์การฟื้นฟูทุนในชุมชนภาคอีสาน” วันที่ 22-23 ธันวาคม 2549 บ้านม่วงหวาน - โคกเจริญ ตำบลจันดุม อำเภอพลับพลาไชย จังหวัดบุรีรัมย์

² บัญชร แก้วส่อง. นักวิชาการอิสระ สัมมนา “ยุทธศาสตร์การฟื้นฟูทุนในชุมชนภาคอีสาน” วันที่ 22-23 ธันวาคม 2549 บ้านม่วงหวาน - โคกเจริญ ตำบลจันดุม อำเภอพลับพลาไชย จังหวัดบุรีรัมย์

องค์การการเงินชุมชน...เส้นทางสู่ “การบูรณาการทุนชุมชน”

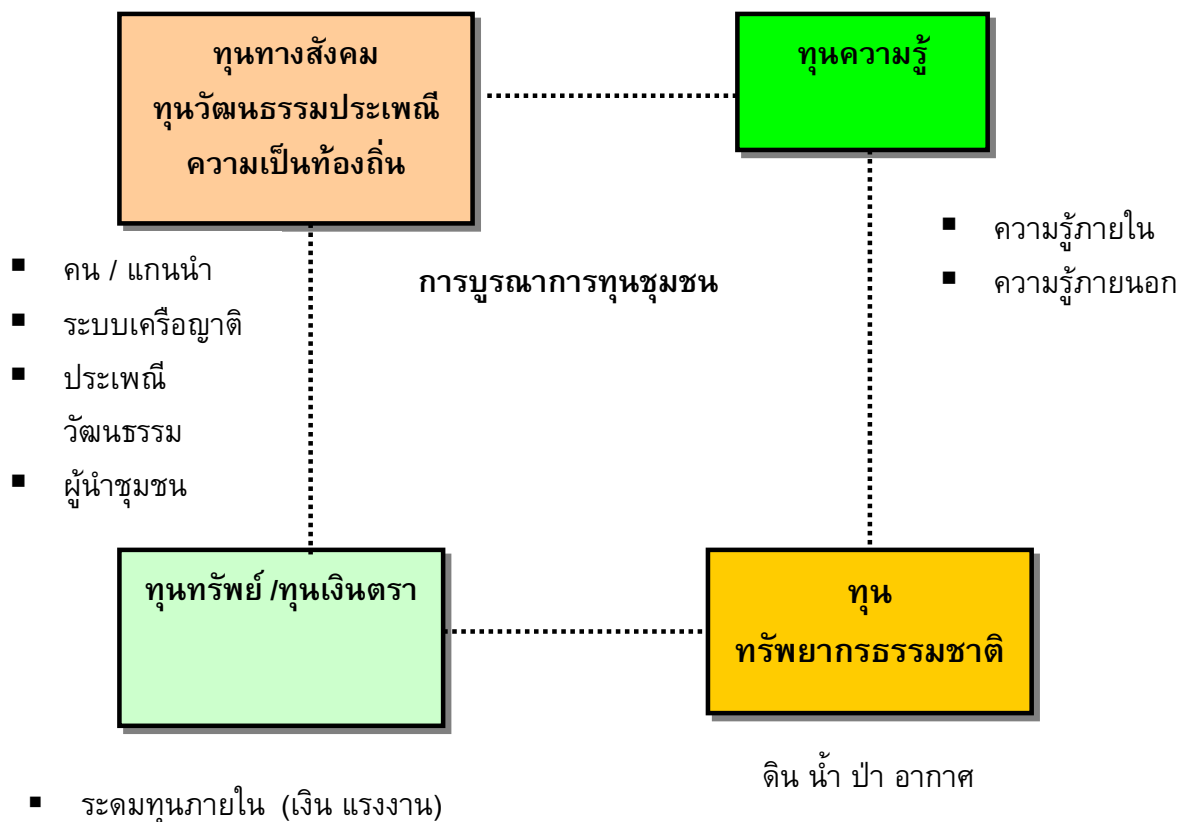
ที่สามารถทำให้เกิดการพัฒนา อาทิเช่น การจัดระบบ ออม การพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมทั้งการจัดสวัสดิการชุมชน

ในการเชื่อมโยงทุนที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่นเข้ามาจัดการเพื่อให้เกิดการสร้างสวัสดิการชุมชน และสร้างทุนชุมชนด้านอื่นๆ อาทิ ทุนทางสังคม ทุนทรัพยากร และการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการจัดการตนเอง โดยการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีเพื่อให้เกิดการสนับสนุนชุมชน สิ่งที่จะเป็นผลประโยชน์อันมหาศาลต่อขบวนการองค์กรการเงินชุมชนคือกระบวนการจัดการกลุ่มจะทำให้เกิดการปฏิรูปประชาธิปไตยพื้นฐาน ทำให้เกิดการคิด และการวางแผน การตัดสินใจ และการทำกิจกรรม

ร่วมกัน ถ้าเราสามารถจัดระบบเงินที่มีอยู่ในชุมชนที่เราสามารถกำหนดการใช้ได้ ทำให้เราสร้างระบบประชาธิปไตยพื้นฐานที่อยู่ในหมู่บ้านและทำให้หลุดพ้นจากภาระหนี้สิน

ความสำคัญของการบูรณาการกองทุนชุมชน

“ทุนเงิน” เป็นทุนที่ชุมชนมีอยู่นับแสนล้านบาทในประเทศ ในแต่ละหมู่บ้าน มีคณะกรรมการคนทำงาน มีสมาชิกอยู่อย่างมากมายเกือบยี่สิบล้านคน แต่หากยังขาดพลัง ต่างคนต่างทำ ทุนต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนยังมิได้มีการจัดการ หรือเชื่อมโยงเพื่อสร้างพลังเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสมาชิกและท้องถิ่น แต่ในทางกลับกัน ปัจจุบันทุนเป็นกลไกที่จัดการ

คนในชุมชน ส่งผลให้สมาชิกเป็นหนี้ซ้ำซ้อน ในแต่ ละหมู่บ้านมีนับสิบกองทุน การจัดการแยกออกเป็น กลุ่มต่างๆ บางครั้งนำไปสู่การแบ่งพรรคแบ่งพวกยังมีเงินหลงสู่ชุมชนมากเพียงใด ปัญหาหนี้สินนอก ระบบ หรือหนี้ซ้ำซ้อนยังมีให้เห็นในชุมชนมิได้ ลดลง กิจกรรมของกลุ่มองค์กรการเงินส่วนใหญ่ ได้แก่ การลงหุ้น กู้ยืมเงิน รายได้ที่เกิดขึ้นนำมา บันผลให้สมาชิกที่ลงหุ้น.....คำถามเพียงเท่านี้หรือที่เรา ต้องการจากการใช้เงิน เราสามารถนำเงินกองทุน ต่างๆ มาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่ทำให้เกิดการ รวมคน รวมทุน รวมความคิด เพื่อนำไปสู่การ พัฒนาด้านอื่นๆ การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ได้หรือไม่ ?

บทเรียนพื้นที่ต้นแบบและจากการประชุมสัมมนา ในเวทีระดับภาค ระดับจังหวัด ของพื้นที่การ บูรณาการทุนชุมชน สะท้อนให้เห็นเป้าหมายของการ บูรณาการกองทุนชุมชน คือ “การเชื่อมโยงกองทุน ต่างๆ ที่มีอยู่อย่างหลากหลายในชุมชนท้องถิ่น ทั้งในส่วนที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐและกองทุนที่ เกิดจากการออมในชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นฐานทุนที่สำคัญในการพัฒนาสมาชิกและ ชุมชน” การใช้เงินเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ให้ชุมชนบริหารจัดการตนเองโดยการสร้างมาตรฐาน ความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน (ตัวชี้วัดความ เข้มแข็งขององค์กรการเงิน) สร้างวินัยในการออมให้ เกิดทุนของชุมชน สร้างจิตสำนึกและคุณธรรม จากการทำกิจกรรมร่วมกัน การสร้างงาน สร้างอาชีพ เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สิน ปัญหาความยากจน การ ฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่น และการจัดสวัสดิการเพื่อช่วย เหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันในชุมชนท้องถิ่น

จากการประมวลภาพรวมของหลักคิดสำคัญ ของการบูรณาการทุนชุมชน และจากการสรุปบทเรียน จากกรณีศึกษาของพื้นที่ต้นแบบและสรุปจากการ

ประชุมสัมมนา ระดมความคิดเห็นของตัวแทนขบวน องค์กรการเงินชุมชนในเรื่องเกี่ยวกับการบูรณาการทุน ชุมชนตลอดระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา (ปี พ.ศ. 2549- 2550) มีข้อสรุปทิศทางสำคัญของการบูรณาการทุน ชุมชนที่สำคัญดังนี้

ฐานคิด/หลักการเหตุผล

การใช้ทุนเงินตราเป็นเครื่องมือให้เกิดการพัฒนา ทุนทางสังคม ทุนทรัพยากร ทุนเศรษฐกิจในชุมชน เอาทุนเงินมาสร้างทุนคนให้เข้มแข็ง เอาทุนคนไป สร้างทุนเงินที่อ่อนแอ

- การผสมผสานระหว่างทุนเก่าและทุนใหม่ให้ เกิดคุณค่าและประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน
- รวมทุนชุมชนสร้างพลังและอำนาจต่อรองของ ชุมชน และเป็นเครื่องมือในการรวมคน รวมเงิน รวมความคิด ทำให้เรียนรู้ประชาธิปไตยจากการปฏิบัติ จริง
- การบูรณาการกองทุนจะช่วยแก้ปัญหาหนี้สิน การพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน การสร้างคุณธรรม จริยธรรมในหมู่มวลชนสมาชิก และการพัฒนาคุณภาพ ชีวิต และนำไปสู่การจัดสวัสดิการช่วยเหลือกันของ คนในชุมชน

เป้าหมาย : สิ่งที่จะเกิดขึ้นจากการบูรณาการ ทุนชุมชน

การสร้างพลังให้ชุมชนสามารถจัดการทุนของ ตนเองได้ โดยการนำทุนต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนมา กำหนดทิศทางการพัฒนาของชุมชนอย่างอิสระ ชุมชนสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาของตนเอง ครอบคลุมและชุมชนให้มีความเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ หนี้สินลดลง และการทำให้เกิดระบบการจัด สวัสดิการชุมชนดูแลกันของคนในชุมชน และการ ฟื้นฟูวิถีชีวิตและวัฒนธรรมซึ่งเป็นทุนสำคัญของ

ชุมชนให้องคกรงามขึ้นมาใหม่ในสังคมที่ถูกล้อมรอบด้วยกระแสโลกาภิวัตน์

รูปแบบการบูรณาการกองทุนในชุมชน

จากกรณีศึกษาหลายกลุ่มถูกหยิบยกมาให้เห็นเป็นตัวอย่างประมาณ 46 พื้นที่ เป็นบทเรียนตัวอย่างของการเดินทางสู่การบูรณาการกองทุนชุมชนของแต่ละพื้นที่ซึ่งมีความแตกต่างและหลากหลายตามสภาพของพื้นที่ อย่างไรก็ตาม พอจะสรุปรูปแบบการเชื่อมโยงทุนต่างๆ ดังนี้

1. กลุ่มออมทรัพย์ที่เข้มแข็ง ที่มีอยู่ในชุมชนเป็นฐานในการบูรณาการโยงทุนจากกลุ่มต่างๆ โดยกลุ่มออมทรัพย์จะทำหน้าที่ในการรับฝากเงินจากกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้านหรือตำบลมาบริหารจัดการเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ เช่น ปล่อยกู้ให้แก่สมาชิกลงทุนประกอบอาชีพ ใช้เพื่อทุนการศึกษา ใช้หนี้อื่น ใช้จ่ายตามความจำเป็นอื่นๆ นอกจากนี้ยังมีการนำไปลงทุนรับซื้อผลิตผลทางด้านการเกษตร สร้างโรงผลิตน้ำแข็ง น้ำดื่ม ร้านค้าชุมชน กลุ่มออมทรัพย์จะจ่ายค่าตอบแทนเงินที่กลุ่มนำมาลงทุนเป็นดอกเบี้ยปันผล และมีการจัดสรรเงินกำไรที่ได้มาจัดสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิกภายในกลุ่ม เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลห้วยน้ำขาว จังหวัดตราด กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านขาม จังหวัดชัยภูมิ

2. สถาบันการเงินชุมชนระดับตำบล เป็นฐานในการโยงทุนชุมชนทำหน้าที่ในการโยงทุนในชุมชนมาบริหารจัดการ วิธีคือ การตั้งธนาคารชุมชน ทำหน้าที่ในการรับฝากเงินจากชาวบ้านทั่วไป และรับฝากเงินจากกลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้านหรือตำบล นำเงินมาบริหารจัดการปล่อยกู้ให้สมาชิกทั้งในระดับกลุ่มและระดับหมู่บ้าน สถาบันการเงินจะมีการจัดสรรผลประโยชน์เป็นเงินปันผล ดอกเบี้ย และมีการจัดสรรเงินเพื่อเป็นสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิกรายคน

และทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ในชุมชน ตัวอย่างที่พบในกรณีศึกษา เช่น สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย ธนาคารชุมชนตำบลท่าเสา จังหวัดกาญจนบุรี สถาบันการเงินชุมชนตำบลห้วยน้ำขาว จังหวัดตราด สถาบันการออมเงินออมทรัพย์บ้านขอนแก่น และธนาคารหมู่บ้านตรอกเนียม จังหวัดปราจีนบุรี สถาบันการเงินชุมชนนาทุ่ง จังหวัดศรีสะเกษ

3. เครือข่ายองค์กรการเงินระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด เป็นการเชื่อมโยงกันระหว่างกลุ่มออมทรัพย์มารวมกันเป็นเครือข่าย มีการลงทุนร่วมกัน และมีการระดมเงินออมจากสมาชิกเพื่อจัดสวัสดิการชุมชน และนำเงินกองทุนสวัสดิการมาบริหารจัดการปล่อยกู้ให้สมาชิกเป็นรายกลุ่ม มีการจัดสรรเงินปันผล และการจัดสวัสดิการเกิด แก่ เจ็บ ตาย เพื่อช่วยเหลือสมาชิกในเครือข่าย เป้าหมายของการบูรณาการเชื่อมโยงทุนของกลุ่มต่างๆ มีเป้าหมายเพื่อการจัดสวัสดิการ เช่น เครือข่ายออมทรัพย์ลำโรงใต้ จ.สมุทรปราการ

กระบวนการทำเชิงงานกลยุทธ์

1. การสร้างความเข้มแข็งในระดับองค์กรการเงินชุมชน ได้แก่ การสร้างความตระหนักว่ากองทุนชุมชนนำไปสู่การกำหนดตนเองและการพึ่งตนเอง ส่งเสริมให้เกิดวินัยการออม การสร้างระบบการตรวจสอบ การพัฒนาอาชีพ รายได้ ของสมาชิก การพัฒนาการบริหารจัดการร่วมกัน ระบบบัญชี การสร้างระบบการช่วยเหลือติดตามตรวจสอบร่วมกัน

2. การเชื่อมโยงองค์กรการเงินจากระดับกลุ่มสู่เครือข่ายและขยายฐานในระดับตำบล เป้าหมายที่สำคัญ ได้แก่ เกิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การร่วมกันกำหนดตัวชี้วัดความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาความเข้มแข็ง และ

ผลลัพธ์สุดท้ายคือเกิดกองทุนกลางระดับตำบล

3. การพัฒนาสมาชิกโดยการกระตุ้นให้คนในชุมชนตระหนักและเห็นความสำคัญของการวางแผนการใช้จ่ายในครัวเรือน เช่น การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายในครัวเรือน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระดับครัวเรือน

4. การพัฒนาฐานข้อมูลองค์กรชุมชน มีการสำรวจ รวบรวมข้อมูลองค์กรการเงินในพื้นที่ เพื่อให้เห็นศักยภาพ ทุนเดิม และมีการจัดทำแผนการบูรณาการกองทุนชุมชนในระดับพื้นที่ และการจัดทำแผนพัฒนาในด้านอื่นในด้านอื่นๆ ในท้องถิ่น

5. ประสานความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้การสนับสนุนการทำกิจกรรมของชุมชนแต่ดำเนินการโดยชุมชนเป็นแกนหลัก ทำงานตามแผนของชุมชน

6. การทำงานพัฒนาฐานทุนของชุมชน สามารถเริ่มจากกิจกรรมหรือฐานทุนไหนก็ได้ตามความเหมาะสมของแต่ละชุมชน แล้วขยายไปยังฐานทุนอื่นๆ จนครบทุนทุกประเภท การทำงานที่ได้ผลพบว่าต้องเริ่มจากปัญหาาร่วมของชุมชนนั้นๆ

แนวทางการเชื่อมโยงบูรณาการกองทุนชุมชนระดับตำบล

จากการถอดบทเรียน ประสบการณ์ จากพื้นที่ต้นแบบ มีการสรุปบทเรียนร่วมกันว่า การบูรณาการกองทุนชุมชนเป็นการพัฒนาระบบร่วมกัน เช่น การรวมบัญชี (การรวมข้อมูล) สถานะความก้าวหน้าของแต่ละกลุ่ม เช่น ธนาคารชุมชนตำบลหนองสาหร่าย กลุ่มออมทรัพย์ต่างๆ จะต้องมีการรายงานสถานะทางการเงินมาที่ธนาคารชุมชนทุกเดือน การพัฒนาความเข้มแข็งร่วมกันเช่น ความสำเร็จสูงสุดคือการบูรณาการเงิน ตัวอย่าง ขั้นตอนของการโยงกองทุนต่างๆ มาร่วมกันในระดับตำบล มีกระบวนการ

การที่น่าสนใจคือ

1. **การพัฒนาข้อมูล รวบรวมข้อมูลระดับตำบล** โดยใช้การสำรวจข้อมูลทั้งตำบลหรือการใช้แผนชุมชนเป็นเครื่องมือ เพื่อให้รู้สถานะรายรับ - รายจ่าย ปัญหาหนี้สิน ทั้งระดับครัวเรือนและระดับชุมชน เพื่อให้ทราบสถานะความเป็นอยู่ของกลุ่มหรือกองทุนต่างๆ ในตำบล เรียกว่า “การรวมบัญชี”

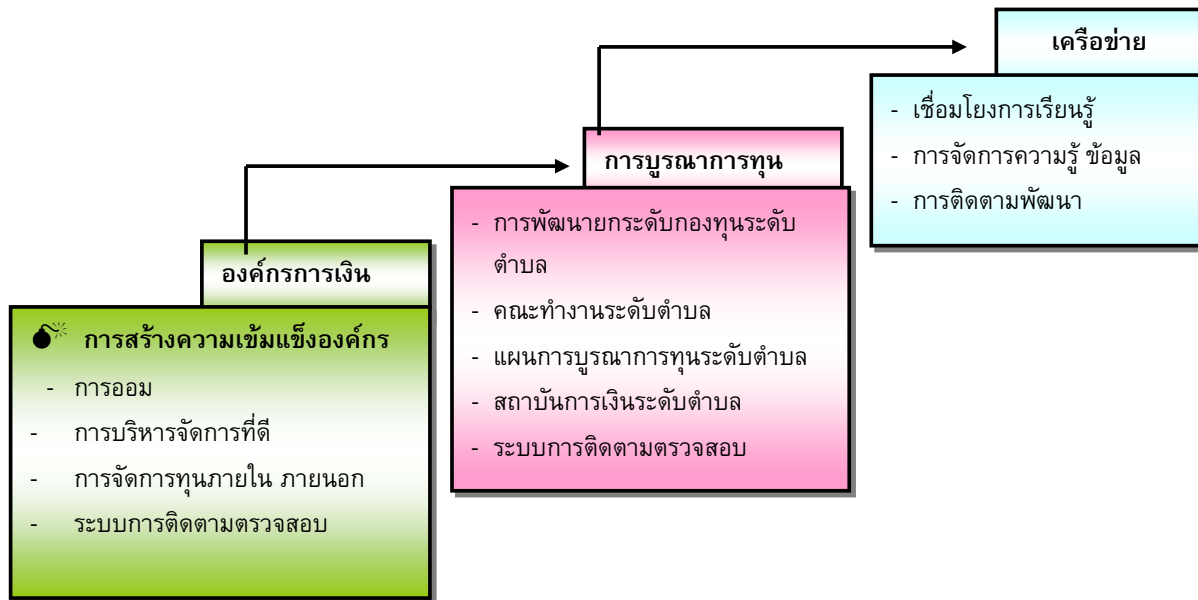
2. **การสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการบูรณาการกองทุนชุมชน** การค้นหาแกนนำ และรวบรวมคนเพื่อเป็นพลังในการดำเนินงานในตำบล โดยการให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ ใช้ข้อมูลทางด้านรายรับรายจ่าย และปัญหาหนี้สิน สะท้อนให้เห็นปัญหาและความจำเป็น ในบางตำบลมีการนำเอาวัฒนธรรมประเพณี วันสำคัญต่างๆ เป็นเครื่องมือในการทำให้เกิดการรวมกันของคนในตำบล หรือการใช้เวทีประชาคมที่แต่ละหมู่บ้านมีการจัดเป็นประจำอยู่แล้ว เป็นเวทีเพื่อสร้างความเข้าใจ

3. **การพัฒนาคณะกรรมการ/คนทำงานทั้งทางด้านความคิดและการบริหารจัดการ**

4. **การค้นหากลุ่มศักยภาพหรือจัดตั้งสถาบันการเงินระดับตำบล** เพื่อทำหน้าที่ในการโยงกองทุนต่างๆ เข้ามาจัดการ จะต้องเป็นกลุ่มหรือองค์กรที่มีระบบ การบริหารจัดการ ที่ทำให้สมาชิกเชื่อมั่นและมีความน่าเชื่อถือ ในบางพื้นที่อาจจะมีการตั้งขึ้นมาใหม่ เช่น กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารชุมชน สถาบันการเงินชุมชน

5. **การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการกองทุนต่างๆ** ที่นำเงินมาฝากที่สถาบันการเงินยังมีความเป็นอิสระ คณะกรรมการกองทุนต่างๆ ยังทำหน้าที่ในการจัดการกองทุนเหมือนเดิม ไม่ถูกลดอำนาจการจัดการของคณะกรรมการแต่ละกองทุนซึ่งทำให้คณะกรรมการรู้สึกไม่เสียผลประโยชน์ การกำหนดระเบียบกติการ่วมกันของสมาชิกในกลุ่ม

ตัวชี้วัดคุณภาพการบูรณาการองค์การการเงินชุมชน

6. การประสานกับหน่วยงานภายนอกให้การสนับสนุน เช่น ธนาคารออมสิน/ธกส./พอช./พัฒนาชุมชน เพื่อหนุนเสริมขบวนการองค์การชุมชน

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

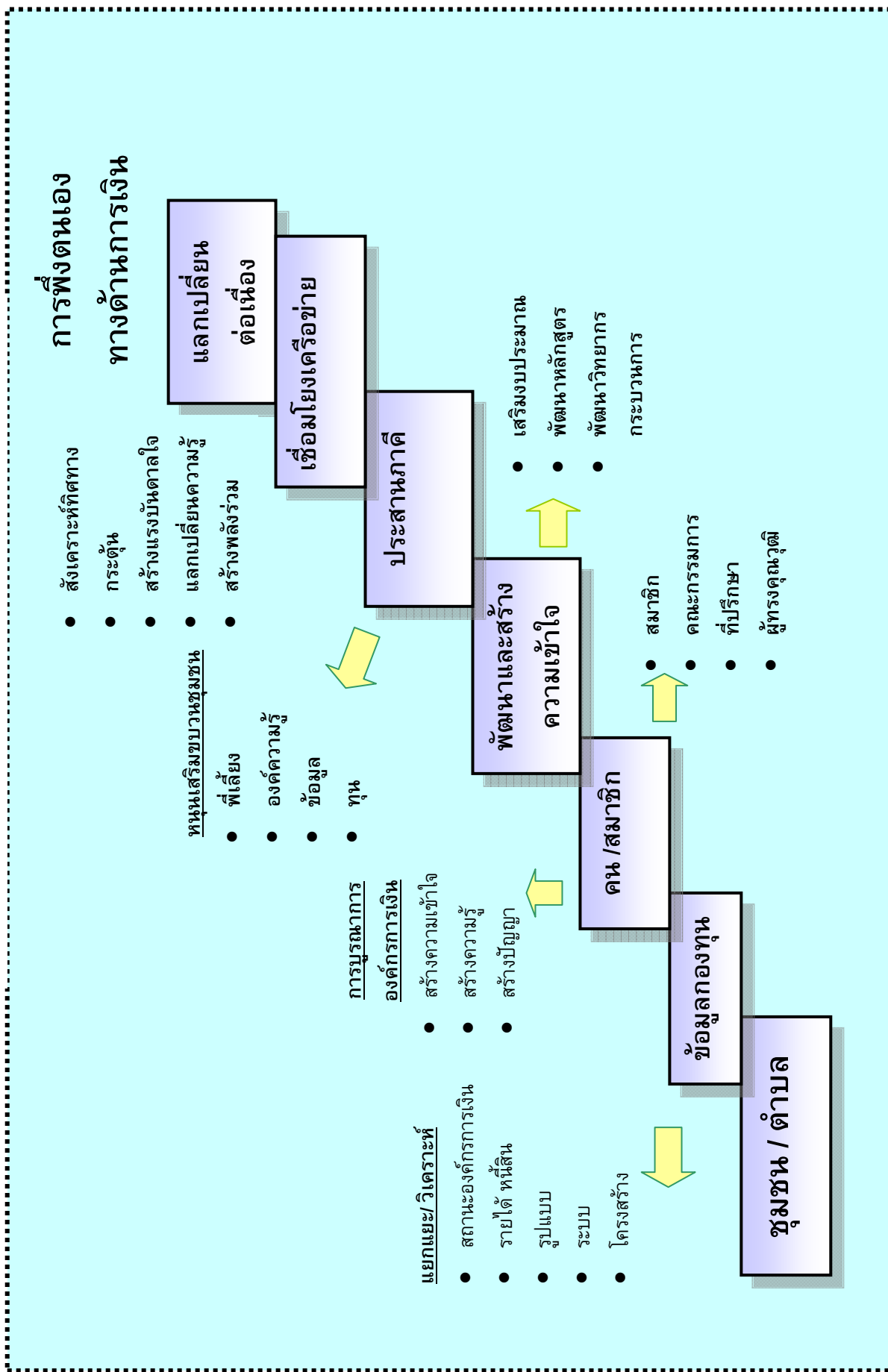
การบูรณาการเชื่อมโยงกองทุนชุมชนจะสำเร็จได้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงระบบคิดของคนในชุมชนจากการพึ่งคนอื่นไปสู่การพึ่งตนเอง การเชื่อมโยงการทำงานกับกลุ่มอื่นๆ ไม่อยู่โดดเดี่ยว ผู้นำชุมชนและผู้นำทางศาสนาที่มีวิสัยทัศน์ มีคุณธรรม ได้รับการยอมรับจากชุมชน การทำกิจกรรมใช้หลักธรรมาภิบาล และการสร้างความน่าเชื่อถือในด้านการบริหารจัดการกลุ่ม/องค์กรให้โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ มีการติดต่อสื่อสารที่ดี สม่่าเสมอ ระหว่างกรรมการ สมาชิก และคนที่เกี่ยวข้อง

“เงินเป็นสิ่งที่ดีและไม่ดีทุนมีมากมีทั้งดีและไม่ดี เพราะบางครั้งก็เป็นการทำลายคนที่รักกันได้และสามารถสร้างชุมชนให้ดีขึ้น จากบทเรียนการทำงาน พอทุนลงไปแตกกันก็มี ทำงานด้วยกันไม่ได้ ผมว่าทางแก้คือ ไม่ว่าเงินจะมาจากหลากหลายอย่างไรก็ตาม แต่ชุมชนจะต้องเชื่อมโยงกัน จะเชื่อมโยงอย่างไรก็แล้วแต่ละหมู่บ้าน บางครั้งอาจไม่เหมือนกัน ผู้นำมีความสำคัญ คนที่จะบริหารจัดการ คนในชุมชนต้องร่วมกันได้ในระดับหนึ่ง ตัวอย่างเช่น หมู่บ้านผมมีกองทุนสืบทอดกองทุนผมนำมาบูรณาการเข้าหากัน การเอาบัญชีมารวมกัน เอาเงินมารวมกันเลย และเอาปัญหาของชุมชนเป็นตัวตั้ง และเอาเครื่องมือทางการเงินไปแก้ไข เช่น การสร้างโรงสี นารวม การเลี้ยงวัว ลานรับซื้อผลผลิต ถามว่าเอาเงินมาจากไหน ผมก็เอาจากกองทุนในหมู่บ้านมาทำ เอากองทุนมาขับเคลื่อนถึงแม้ว่าคนในชุมชนมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน แต่ทำให้ชุมชนแก้ไขปัญหาของชุมชนด้วยทรัพยากรของตนเอง...อย่างเช่น การเลี้ยงวัว ให้สมาชิกโดยไม่คิดดอกเบี้ย และเลี้ยงในหมู่บ้านหนึ่งตัวเพื่อเปลี่ยนคำพูดว่าผู้เลี้ยงวัวเป็นการกู้เพื่อการหนุนอาชีพให้คนในชุมชนก็เอาเงินจากชุมชน”

(ประจวบ แต่งทรัพย์, กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านขาม อำเภोजัตร์ส จังหวัดชัยภูมิ)

แนวทางการบูรณาการทุนชุมชน	ตัวชี้วัด
<p>1.ระดับองค์กร</p> <p>การสร้างความเข้มแข็งขององค์กรการเงิน</p> <ul style="list-style-type: none"> • พัฒนาระบบการออม • พัฒนาการบริหารจัดการที่ดี • พัฒนาการติดตามตรวจสอบ • เกิดการจัดการทุนภายใน - ภายนอก 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ร้อยละของเงินออมที่เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา 2. มีการประชุม การบันทึกการประชุมของกรรมการ 3. ระบบการเงิน บัญชี รายงานการเงินที่เป็นปัจจุบัน และมีการปิดบัญชีสิ้นปี 4. มีการติดตาม ตรวจสอบ โดยเครือข่ายชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 5. ร้อยละ 80 ของสมาชิกที่สามารถชำระคืนเงินกู้ได้ <p>นิยามตัวชี้วัด : เงินกู้ หมายถึง เงินทุนกู้ยืมหมุนเวียนภายในองค์กร</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. ดอกผล/รายได้จากการบริหารกองทุนสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาชุมชนมากกว่า 1 เรื่อง
<p>2.สถาบันการเงินระดับตำบล</p> <p>การบูรณาการทุนระดับตำบล</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. เกิดการรวบรวมข้อมูลองค์กรที่เชื่อมโยงกับการรับรองฯ 2. การเชื่อมโยงทีมงานระดับตำบล 3. เกิดการเชื่อมโยงกิจกรรมระดับตำบล 4. เกิดศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบล 5. เกิดสถาบันการเงินระดับตำบล (ทำการรับฝากเงิน+บูรณาการทุน) 6. จำนวนกิจกรรมขององค์กรที่ต่อเนื่อง ขยายไปมากกว่า 2 กิจกรรม เช่น วิสาหกิจชุมชน ทรัพยากร บูรณาการกองทุน 7. มีแผนการแก้ไขปัญหาหนี้สินสมาชิก และเริ่มดำเนินการแล้ว 8. จำนวนกองทุนระดับตำบลใหม่ที่เกิดขึ้นจากศูนย์เรียนรู้ตำบล
<p>3.ระดับเครือข่ายระดับจังหวัด</p> <p>การเชื่อมโยงเครือข่าย</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีกลไกการทำงาน เพื่อติดตาม สนับสนุนในพื้นที่มีข้อมูลองค์กรการเงิน/กองทุนตำบลในจังหวัด 2. มีแผนการพัฒนาองค์กรการเงินระดับจังหวัด และเริ่มดำเนินการแล้ว

ตัวอย่างกระบวนการบูรณาการกองทุนชุมชน
สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย จังหวัดกาญจนบุรี

กรณีศึกษาพื้นที่
องค์กรการเงินและทุนชุมชน
7 ภาค 46 กรณี

ภาคเหนือ

1. ออมบุญวันละหนึ่งบาทเพื่อสวัสดิการชุมชนบ้านดอนไชย ตำบลล้อมแรด อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง

ประวัติความเป็นมา

เริ่มจากการรวมสมาชิกกลุ่มอาชีพในชุมชนบ้านดอนไชย คือกลุ่มทอผ้า เป็นการเริ่มต้นรวมทุนคนเป็นอันดับแรก และได้ขยายความคิดไปกลุ่มอื่นอีกที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งทุกคนมีความต้องการที่จะรวมทุนที่เป็นตัวเงินเพื่อจะให้ความช่วยเหลือกันในการหาทุนไปใช้ในการดำรงชีวิต จึงได้มีการจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนขึ้น (กองทุนพัฒนาคุณภาพชีวิต)

โดยเริ่มจากฐานคิดของคนที่ต้องการเงินออมไปลงทุนเพื่อให้เกิดรายได้ไปจุนเจือครอบครัว และบุคคลที่ต้องการรับผิดชอบ เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง ที่เป็นครอบครัวเดียวกันที่ยังต้องการดูแลกัน แต่ปัญหาของแต่ละครอบครัวมีความจำเป็นที่จะต้องความช่วยเหลือในด้านการเงิน จึงเกิดความคิดที่ต้องรวมกันจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต (กองทุนหมุนเวียน) ได้เริ่มจัดตั้งเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2546 มีจำนวนสมาชิกที่สนใจในการเริ่มตั้งกองทุนนี้ อยู่ 62 คน จนถึงเดือนสิงหาคม 2550 มีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 236 คน

เมื่อได้สมาชิกที่สนใจแล้ว ได้คัดเลือกตัวแทนที่ทำงานด้านการให้สินเชื่อสำหรับสมาชิกกองทุนหมุนเวียน และได้คณะทำงานที่มีความชำนาญ และมีความรู้พื้นฐานมาบ้าง และเริ่มสร้างกฎระเบียบข้อบังคับให้กับสมาชิกได้ปฏิบัติตาม เมื่อสมาชิกได้มีการออมครบ 180 วันจึงพอจะมีเงินจำนวนหนึ่ง จึงเริ่มการกู้ยืมตามความต้องการของสมาชิก เป็นการฝึกกู้ก่อน เริ่มต้นจากการกู้ในเล่มก่อนจึงจะให้มีการกู้ยืมที่มีการค้าประกันตามวงเงินที่สมาชิกมีอยู่

จึงเป็นการเริ่มต้นมาจากทุนของชุมชนเอง และ

เป็นการสะสมเงินออมที่มีอยู่ในชุมชน และได้ขยายความคิดนี้ให้เกิดขึ้นขยายไปอีกหลายพื้นที่ที่อยู่ในเครือข่ายเดียวกัน

วัตถุประสงค์

1. เป็นการส่งเสริมให้ชุมชนได้รู้จักวิธีการออม โดยการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน
2. ส่งเสริมให้ชุมชนได้มีจิตสำนึกและการจัดการความรู้ตนเอง รู้จักวิธีแก้ปัญหาเอง
3. เป็นการรวมทุนของชุมชน จากภูมิปัญญาของชุมชน ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ขยายโอกาส
4. ลดการกู้เงินนอกระบบที่มีการเอาเปรียบคนในชุมชนและสังคม
5. เป็นเงินออมที่เก็บไว้เพื่อใช้ในอนาคต
6. เป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลในชุมชนโดยผ่านการจัดการที่เป็นรูปคณะคนทำงาน
7. เป็นการทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง ด้วยการทำงานที่มีการเสียสละมากขึ้น
8. เพื่อให้เกิดสังคมอยู่เย็นเป็นสุข มีปัญหาาร่วมคิดที่จะแก้ไข ร่วมสร้างสิ่งที่ดีให้กับชุมชน

การดำเนินงาน/บริหารจัดการ

เริ่มจากการให้สมาชิกได้ออมเงิน โดยการเก็บสะสมไว้ที่บ้าน เวลาที่ทำงาน ทุกเสาร์แรกของเดือนได้เริ่มเก็บเงินสะสมให้กับสมาชิก มีเงื่อนไขให้กับสมาชิกที่ออมเงินนั้น ออมได้ขั้นต่ำ 50 บาท แต่ไม่เกิน 200 บาทต่อเดือน เพื่อจะไม่ให้สมาชิกที่มีเงินมากอยู่แล้วมาใช้ช่องทางการเงินมาก ได้รับผลตอบแทนสูงมากกว่าการฝากธนาคาร

องค์การการเงินชุมชน...เส้นทางสู่ “การบูรณาการทุนชุมชน”

เริ่มจากเงินที่ออมกัน ในระยะการเริ่มต้นเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2546 จากสมาชิก 62 คน และมีเงินออมรวมกันจำนวน 6,700 บาท จนถึงเดือนสิงหาคม 2550 มีจำนวนสมาชิกอยู่ 236 คน และเงินที่สะสมไว้ของสมาชิกเป็นจำนวนเงินรวม 920,580 บาท และได้มีการช่วยเหลือในการกู้ยืมไปแล้วหลายราย ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 15 ต่อปี เป็นการช่วยเหลือในการประกอบอาชีพ การเกษตร ค้าขาย ใถ่ถอนหลักทรัพย์ที่สมาชิกใช้ไปกู้ยืมจากแหล่งอื่นที่คิดดอกเบี้ยแพง และเก็บไว้ในยามฉุกเฉิน

การจัดสรรผลกำไร

- กลุ่มฯ ได้มีการจัดสรรผลประโยชน์ดังนี้
 - สมทบกองทุนสวัสดิการ ร้อยละ 20 ต่อปี
 - ทุนสำรอง ร้อยละ 20 ต่อปี
 - บำรุงศาสนา ร้อยละ 2.5 ต่อปี
 - ส่วนที่เหลือจะนำมาเป็นเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืน

ผลการดำเนินงาน

จากผลการดำเนินงานที่ได้เริ่มจัดตั้งกองทุนนี้ได้เกิดการเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ และ

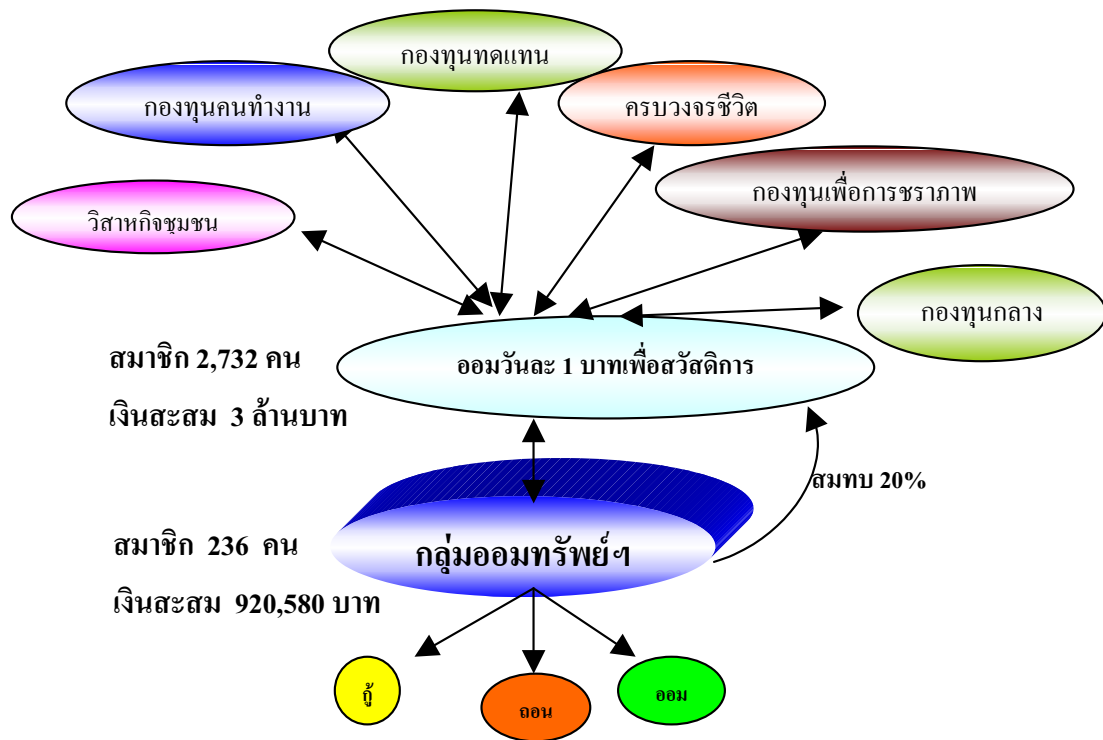
ประสบความสำเร็จในการหาแหล่งทุนที่จะช่วยเหลือกันในชุมชน แต่สิ่งที่ชุมชนได้มีมากกว่าการช่วยเหลือด้านเงินอย่างเดียว คือ การรู้จักสามัคคีที่เกิดขึ้น ความเอื้ออาทร รู้สึกเห็นอกเห็นใจกันมากขึ้น ผูกการช่วยเหลือตนเอง ขณะเดียวกันก็มีการขยายให้กลุ่มอื่นได้เข้ามาศึกษาและนำไปเป็นแบบอย่าง

นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาในด้านการจัดเก็บข้อมูลเพื่อให้เกิดความมั่นคงของกองทุนมากขึ้น โดยได้รับความร่วมมือจากผู้รู้อีกหลายท่านที่ให้ความช่วยเหลือในกลุ่มองค์กรชุมชน “ออมบุญวันละหนึ่งบาท ชุมชนบ้านดอนไชย” มีการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก โดยการทำงานหลายกองทุนที่มีการทำงานที่บูรณาการกันอย่างเป็นระบบ

ทุกสิ้นปีของการจัดสรรผลการดำเนินงานได้มีการจัดสรรกองทุนสวัสดิการให้กับสมาชิก มีกองทุนสวัสดิการรองรับการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกด้วย สร้างหลักประกันให้กับสมาชิกให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ให้มีการดำรงชีวิตที่เริ่มจากตัวสมาชิกเอง และให้กระบวนการจัดการเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานของกองทุนให้มีประสิทธิภาพ

ความเชื่อมโยงของกลุ่มออมทรัพย์และออมบุญวันละ 1 บาท

แผนการดำเนินงานในอนาคต/สิ่งที่จะทำต่อ

เนื่องจากความสำเร็จที่ผ่านมาในเรื่องของการขยายฐานสมาชิกการออมบุญวันละ 1 บาท สมาชิกในชุมชนเริ่มเห็นประโยชน์ที่จะได้รับ กลุ่มจึงมีแนวคิดที่จะขยายฐานสมาชิกสวัสดิการให้เพิ่มมากขึ้น พร้อมทั้งส่งเสริมการออมทรัพย์สร้างแหล่งทุนภายในชุมชนของตนเองให้เข้มแข็งมากขึ้น

ผู้ประสานงาน คุณยุพิน เกาเปี้ยปลุก
 กลุ่มออมบุญวันละ 1 บาทเพื่อสวัสดิการชุมชน
 ตำบลล้อมแรด อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง
 โทร. 08 - 1783 - 2676

2. ศูนย์การเรียนรู้เครือข่ายมูลนิธิชกเมืองน่าน กลุ่มออมทรัพย์บ้านวังฆ้อง ตำบลถืมตอง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

ความเป็นมาของกลุ่ม

เริ่มก่อตั้งครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2527 แต่ไม่ได้มีการดำเนินการใดๆ นอกจากนำเงินออมของสมาชิกไปฝากธนาคารอย่างเดียว จนกระทั่งปี พ.ศ.2537 จึงได้มีการคืนเงินทั้งหมดให้กับสมาชิก และเริ่มดำเนินการครั้งที่ 2 ในวันที่ 6 เมษายน พ.ศ.2537 โดยมีกรรมการดำเนินอยู่ 3 คนที่

อาสาเข้ามาดำเนินการคือ

- นายจำเนียร ใจคง เป็นประธาน
- นางศุภรัตน์ เสาร์แดน เป็นเหรัญญิก
- นางอุบล ไชยศรี เป็นเลขานุการ

และดำเนินการจนถึงปี พ.ศ.2540 ก็ยังไม่มีมีการดำเนินการใดๆ นอกจากนำเงินที่ได้ไปฝากธนาคาร จนถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2540 สมาชิกมีความต้องการที่จะใช้เงินในการทำบุญฉลองพระวิหารวัดถืมตอง จึงมีมติให้คืนเงินทั้งหมดให้สมาชิก และประชุมจัดตั้งครั้งที่ 3 ในเดือนมิถุนายน 2540 มีจำนวนสมาชิก 80 คน ต่อมาได้มีการศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนความรู้กับกลุ่มออมทรัพย์ที่ประสบผลสำเร็จและนำความรู้มาพัฒนาปรับปรุง มีการปล่อยเงินกู้ ดอกเบี้ยต่ำให้กับสมาชิกและนำผลกำไรที่ได้มาปันผล และจัดเป็นสวัสดิการด้านต่างๆ ให้กับสมาชิกจนประสบผลสำเร็จ มีเงินออมเพิ่มขึ้น มีสมาชิกเพิ่มขึ้นทุกปี

ปัจจุบันได้มีกองทุนหมุนเวียนของกลุ่มอาชีพในหมู่บ้านได้นำเงินกองทุนเข้ามาร่วมกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อให้กลุ่มออมทรัพย์บริหารจัดการ ได้แก่ กองทุนมิยาซาวา กลุ่มผู้เลี้ยงวัว กลุ่มข้าวกล้อง และได้รับการสนับสนุนเงินกู้จาก พอช.เพื่อเป็นกองทุนหมุน

เวียนให้สมาชิกกู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำ

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์

1. ส่งเสริมให้ชาวบ้านมีการออมทรัพย์
2. ส่งเสริมให้ชาวบ้านมีการรวมกลุ่ม ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
3. เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนดอกเบี้ยต่ำที่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้
4. เพื่อช่วยเหลือให้สวัสดิการแก่สมาชิกในด้านต่างๆ

การจัดสรรผลกำไร

1. ร้อยละ 55 ปันผล (แต่ไม่เกินร้อยละ 12 บาท/ปี)
2. ร้อยละ 5 แล้วยืมคืนเงินกู้
3. ร้อยละ 25 จัดสรรเป็นสวัสดิการต่างๆ
4. ร้อยละ 15 ตอบแทนการบริหารจัดการของคณะกรรมการ

สวัสดิการของกลุ่มออมทรัพย์บ้านวังฆ้อง

- กรณีป่วยจะได้รับสวัสดิการช่วยเหลือ 200 บาท/คืน (5 คืน/ปี)
- กรณีสมาชิกเสียชีวิต จ่ายสงเคราะห์แก่ญาติ 2,000 บาทต่อปี
- บำรุงสาธารณประโยชน์ในชุมชน
- สนับสนุนกิจกรรมเด็กและเยาวชน
- สนับสนุนกิจกรรมผู้สูงอายุ

สวัสดิการจากมูลนิธิชกเมืองน่าน จ่ายเงินสมทบคนละ 20 บาท/ปี

องค์การการเงินชุมชน...เส้นทางสู่ “การบูรณาการทุนชุมชน”

- กรณีป่วย ได้รับเงินช่วยเหลือ 500 บาท/คน/ปี
- กรณีสมาชิกเสียชีวิต จ่ายเงินสงเคราะห์แก่ญาติ 500 บาท/ราย
- ทุนการศึกษาเด็กและเยาวชน

การออมเงิน

1. สมาชิกทุกคนจะมีสมุดบันทึกการออมทรัพย์
2. สมาชิกทุกคนต้องฝากเงินสัปดาห์ละทุกวันที่ 3 ของเดือน เวลา 1 ทุ่ม - 3 ทุ่ม
3. การออมไม่ต่ำกว่า 30 บาท/เดือน และไม่เกิน 5,000 บาท
4. ถ้าสมาชิกขาดการออม จะส่งผลถึงการพิจารณาเงินกู้และปันผล
5. ถ้าออมครบ 3 ปี มีสิทธิถอนเงินออมของปีที่ 1 ได้
6. สมาชิกสามารถเพิ่มหรือลดจำนวนเงินออมได้ทุกปี (ในเดือนแรกของการออมของปีต่อไป)

การกู้เงิน

1. ให้ระยะเวลาการผ่อนชำระ 1 ปี นับตั้งแต่วันที่กู้เงิน
2. การชำระเงินแบ่งเป็น 3 ประเภท
 - หักดอกกระด้าง
 - ส่งเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยทุกเดือน
 - ส่งเฉพาะดอกเบี้ยทุกเดือน
3. ถ้าขาดส่งเงิน จะต้องถูกปรับวันละ 10 บาท และจะมีผลต่อการพิจารณาเงินกู้ครั้งต่อไปและการรับเงินปันผล
4. การพิจารณาเงินกู้ จะพิจารณาจากการฝากเงินออม เช่น ถ้าฝากเดือนละ 30 บาท มีสิทธิกู้เงินได้ไม่เกิน 5,000 บาท ซึ่งอัตราการกู้นี้จะเปลี่ยนแปลงได้ทุกปีจากมติที่ประชุม
5. การกู้เงินจะต้องมีสมาชิกค้ำประกันจำนวน

2 คน และสมาชิกแต่ละคนจะค้ำประกันคนอื่นได้ไม่เกิน 2 ครั้ง

6. สมาชิกจะต้องยื่นใบขอกู้เงินในวันที่ 3 ของเดือน เพื่อให้คณะกรรมการเงินกู้พิจารณาและตรวจสอบหลักฐาน และจะได้เงินในวันที่ 4 ของเดือน

ปัจจุบันมีสมาชิก 376 คน (ณ 4 พ.ค.2550) มีเงินออมสะสมจะสะสม จำนวน 3,711,910 บาท เงินของกลุ่มวัว 6,500 บาท ปล่อยกู้จำนวน 126 ราย เป็นเงิน 3,669,540 บาท

กิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์บ้านวังฆ้อง ในด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิตสมาชิก

- กลุ่มแม่บ้านส่งเสริมให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น การทำน้ายาล้างจาน เชมพูจากสมุนไพร การจับจีบ ระบายผ้า การทำผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่
- กลุ่มพ่อบ้าน ส่งเสริมการทำปุ๋ยหมัก
- กลุ่มผู้สูงอายุ ส่งเสริมสนับสนุนการทำข้าวกล้อง และสนับสนุนผู้สูงอายุที่มีภูมิปัญญาทางด้านดนตรีและถ่ายทอดให้เยาวชน จนเกิดวงดนตรีอุ้ยสอลหลานที่เป็นความภาคภูมิใจของชาวบ้านวังฆ้อง
- กลุ่มเยาวชน ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เป็นสมาชิกของกลุ่มทุกระดับทุกปี และสนับสนุนการจัดกิจกรรมวันเด็กในโรงเรียนและศูนย์เด็กเล็ก และจัดกิจกรรมให้กับเด็กในหมู่บ้านทุกปีโดยร่วมกับกลุ่มแกนนำของครอบครัวเข้มแข็งบ้านวังฆ้อง
- ส่งเสริมการออมให้กับเยาวชน
- โครงการรดน้ำศพเจ้าพระยา ทางกลุ่มจะให้ของขวัญรางวัลกับสมาชิกที่สามารถรดน้ำในช่วงเช้าพระราชนิพนธ์ที่มีสมาชิกสนใจเข้าร่วมโครงการทุกปี
- ส่งเสริมกลุ่มอาชีพต่างๆ ในหมู่บ้าน เช่น กลุ่มผู้เลี้ยงวัว กลุ่มข้าวกล้อง กลุ่มผู้ปลูกถั่วเหลือง
- สนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมรับพระราชทานเงินขวัญถุงกองทุนแม่ของแผ่นดินตามโครงการต่อสู้เพื่อชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน

3. ธนาคารชุมชน ตำบลบ้านม่อนปิ่น หมู่ที่ 3 ตำบลม่อนปิ่น อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา

เริ่มจากกลุ่มออมทรัพย์สัจจะได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2543 มีสมาชิกทั้งหมด 26 คน มีเงินออมสัจจะเดือนละ 4,350 บาท โดยนางอารีย์ สุริยะ เป็นประธาน และได้เปิดทำการที่บ้านประธานกลุ่มตลอดเป็นระยะเวลา 5 ปี

2544 ได้รับเงินกองทุนหมู่บ้าน 1,000,000 บาท

2545 ได้รับการคัดเลือกจากโครงการสินเชื่อเพื่อการพัฒนาชนบท เป็นองค์กรชุมชนที่มีการพัฒนาดีเด่น

2546 ได้รับการโอนเงินจากกองทุนแก้ไขปัญหาความยากจน (กขคจ.) 280,000 บาท

2547 ได้รับเงินรางวัลกองทุนดีเด่น AAA จำนวน 100,000 บาท

2548 ได้ซื้อที่ดิน จำนวน 1 ไร่ 1 งาน 60 ตารางวา จำนวน 400,000 บาท ได้รับการช่วยเหลือจากธนาคารออมสินสาขาฝางในโครงการสินเชื่อเพื่อการพัฒนาชนบท (สพช.)

ในขณะเดียวกันได้รับงบประมาณการก่อสร้างอาคาร จำนวนเงิน 550,000 บาท จากนางอุไรรัชต์ จิรวรรณวงศ์ เป็นนายก และได้รับจากการบริจาคของสมาชิกและคณะกรรมการ เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2548 ได้สร้างอาคารเสร็จ จึงได้ย้ายจากที่ทำการเดิมมาเปิดที่ทำการใหม่

ปัจจุบัน ธนาคารหมู่บ้าน บ้านม่อนปิ่น ตั้งอยู่เลขที่ 196 หมู่ 3 ต.บ้านม่อนปิ่น อ.ฝาง สมาชิกได้เพิ่มจำนวนขึ้นเป็น 3,030 คน มีเงินหมุนเวียนที่พึ่งตนเองอยู่ในทุกวันนี้กว่า 5,000,000 บาทให้สมาชิกกู้ดอกเบี้ยร้อยละ 2

การดำเนินงานกิจกรรม

- มุ่งฝึกการออม บริการการเงิน เช่น ฝาก - ถอน ของสมาชิกทุกช่วงวัยอายุ (เด็ก วัยรุ่น นักศึกษา วัยทำงาน วัยชรา)

- มุ่งพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เช่น

- การส่งเสริมด้านการศึกษา

- ส่งเสริมอาชีพ ตลอดจนเสริมสร้างพัฒนา

จิตใจและคุณภาพที่ดียิ่ง

- มุ่งดำเนินงานเพื่อชุมชน

คำนึงถึงประโยชน์ของสมาชิกทุกคน

คำนึงถึงการเป็นกลไกสนองต่อนโยบายของ

รัฐบาล

คำนึงถึงความมั่นคงอยู่รอดของสถาบัน

การเงิน (ธนาคารหมู่บ้าน)

ความสัมพันธ์ทั้งสามต้องมีความสมดุลระหว่างกัน ล้วนคำนึงถึงประชาชนเป็นสำคัญ กิจกรรมที่สถาบันการเงินดำเนินงานมาด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจ และจริงใจให้การบริการแก่สังคมที่ตนอาศัยอยู่อย่างซื่อสัตย์ และกล่าวได้อย่างไร้ข้อสงสัยว่าเป็น “สถาบันการเงินในดวงใจของสมาชิกทุกคน”

วัตถุประสงค์

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
2. เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักประหยัด อดออม
3. เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
4. เพื่อให้สมาชิกรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม ตามหลักประชาธิปไตย
5. เพื่อพัฒนาจิตใจให้สมาชิกเป็นคนดี

การจัดสรรผลประโยชน์

- จัดสมทบสาธารณประโยชน์ ร้อยละ 40
- จัดสมทบสวัสดิการ ร้อยละ 40
- ค่าบริหารจัดการ ร้อยละ 10
- ค่าใช้จ่ายของกองทุน ร้อยละ 10

กลุ่มยังไม่มีผลการปันผลให้กับสมาชิกในช่วงแรกนี้ เนื่องจากเพิ่งจัดตั้งกลุ่ม

แผนการดำเนินงานในอนาคต

มุ่งบริการครบวงจร เพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิก เช่น ธุรกิจเงินฝาก ธุรกิจ สินเชื่อ/ลงทุน ธุรกิจ พ.ร.บ.เอื้ออาทร ธุรกิจฝากต่อใบอนุญาต แรงงานต่างด้าว บริการรับฝากจ่ายค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า จัดสถานที่ประชุม

ผู้ประสานงาน นายสมชาย พึ่งเล่ห์
หมู่ที่ 3 ตำบลม่อนปิ่น อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

4. องค์การการเงินตำบลวังดิน ตำบลวังดิน อ.เมือง จ. อุตรดิตถ์

ความเป็นมาขององค์การการเงินตำบลวังดิน

ปี พ.ศ. 2543 จุดเริ่มต้นกระบวนการเครือข่ายตำบลวังดิน อำเภอเมืองอุตรดิตถ์ จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นตำบลที่แห้งแล้งขาดแคลนแหล่งน้ำทำการเกษตรน้ำอุปโภค บริโภค พอถึงฤดูแล้ง อบต.ต้องใช้รถบรรทุกน้ำดื่มส่งให้ชาวบ้านตามหมู่บ้านมาโดยตลอดทุกปี ในสภาพที่กั้นดารแห้งแล้งเช่นนี้จึงทำให้ชาวบ้านดิ้นรนต่อสู้เพื่อหาทางออกในการประกอบอาชีพการดำเนินชีวิตประจำวัน จึงเกิดกลุ่มองค์กรต่างๆ ขึ้นมามากมายกว่า 70 กลุ่มในตำบล

จากปัญหาของสภาพภูมิประเทศไม่เอื้ออำนวยในการประกอบอาชีพดังกล่าวข้างต้นเป็นทุนเดิมบวกกับสภาพปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจของประเทศในขณะนั้น จึงเกิดแกนนำหรือผู้นำโดยธรรมชาติขึ้นในตำบลวังดินที่พยายามหาแนวทางคิดค้นกระบวนการเพื่อเป็นทางออกทางหนึ่งให้กับชุมชนเพื่อพึ่งพาตนเองเป็นลำดับแรกก่อนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชาวบ้านอย่างแท้จริงเป็นหลัก จึงเกิดการรวมตัวของผู้นำขึ้นในรูปการจัดเวทีสัมมนาใหญ่ของผู้นำทั้งตำบล เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หัวหน้ากลุ่มองค์กรต่างๆ ในวันที่ 30 สิงหาคม 2543 ณ วัดเทพนิมิตจอมคีรีธรรม หมู่ที่ 8 โดยการประสานงานของนายลำยอง ปัญญาทา ในขณะนั้นดำรงตำแหน่งประธานบริหาร อบต.วังดิน จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการทำงานในรูปแบบเครือข่ายขึ้นของตำบลวังดิน โดยได้จัดตั้งศูนย์ขึ้นภายใต้ชื่อว่า “ศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนและพัฒนาเครือข่ายตำบลวังดิน” ซึ่งนายวุฒิชยาญ ท้าวเทพ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 ในขณะนั้นได้รับเลือกให้เป็นประธานศูนย์ฯ นายลพ

เรือนเพ็ง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 8 เป็นรองประธาน และนางสาววาสนา ทะเสมา ราษฎรหมู่ที่ 3 เป็นเลขานุการ มีคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ ทั้งหมด 19 คน ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต. หัวหน้ากลุ่มต่างๆ และได้จำแนกเครือข่ายออกเป็น 11 เครือข่าย ดังนี้

1. เครือข่ายผู้นำชุมชน
2. เครือข่ายเศรษฐกิจชุมชน
3. เครือข่ายจักสาน
4. เครือข่ายแปรรูปอาหาร
5. เครือข่ายอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมประเพณี
6. เครือข่ายเกษตรกร
7. เครือข่ายเลี้ยงโค
8. เครือข่ายออมทรัพย์
9. เครือข่ายผ้า
10. เครือข่ายสื่อชุมชน
11. เครือข่ายผู้สูงอายุ เยาวชน คนพิการ

ปี พ.ศ. 2544 บูรณาการกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานภาคีพัฒนา จากศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนและพัฒนาเครือข่ายตำบลวังดิน ปี พ.ศ.2543 สู่การบูรณาการร่วมกันกับศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนตำบล (ศอช.ต.) พช.เป็นพี่เลี้ยงใน ปี พ.ศ.2544 มีกิจกรรมฝึกอบรมเพิ่มศักยภาพของคณะกรรมการศูนย์ฯ ปรับปรุงคณะกรรมการศูนย์ฯ ชุดใหม่จากสองศูนย์ฯ รวมกันได้กรรมการ ศอช.ต.จำนวน 16 คน ได้นายวุฒิชยาญ ท้าวเทพ เป็นประธานศูนย์ฯ โดยใช้สถานที่บ้านนายสมพร สีมั่ง ประธานสภา

อบต. หมู่ที่ 3 เป็นสถานที่ทำการศูนย์ฯ

ปี พ.ศ.2545-2546

เกิดเครือข่ายธนาคารชุมชนตำบลวังดิน ตำบลวังดินได้รับการคัดเลือกจากพัฒนาชุมชนจังหวัดอุตรดิตถ์ ให้เป็นตำบลนำร่องการบูรณาการกองทุนพัฒนาชุมชน โดยมอบหมายให้ศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนตำบล (ศอช.ต.) เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการจัดเวทีพบปะแลกเปลี่ยนการเชื่อมโยงเครือข่าย รวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูล ฯลฯ ผลลัพธ์ที่ได้คือตำบลวังดินเป็นตำบลดีเด่นด้านบูรณาการกองทุนพัฒนาชุมชนของจังหวัด มีกิจกรรมเด่นด้านการจัดเวทีชุมชน การรวบรวมข้อมูลองค์กรการเงินทั้งตำบล และที่สำคัญคือได้รวบรวมกลุ่มการเงินก่อตั้งเป็นเครือข่ายธนาคารชุมชนตำบลได้สำเร็จ โดยมีกลุ่มการเงินเข้าร่วมเริ่มต้นที่ 7 กลุ่ม ต่อมาได้เพิ่มเป็น 11 กลุ่ม

คณะกรรมการเครือข่ายธนาคารชุมชนตำบลวังดินชุดแรก จำนวน 15 คน มีนายสมพร สีมั่ง เป็นประธานเครือข่ายฯ นายลำยอง ปัญญาทา เป็นประธานที่ปรึกษา นายทวี สุขโภชน์ เป็นรองประธานคนที่ 1 นางอัญชลี แสนสี เป็นรองประธานคนที่ 2 นางสาววาสนา ทะเสมา เป็นกองเลขา นางอุรา ทองกา เป็นฝ่ายการเงิน นอกนั้นมีตัวแทนของสมาชิกกลุ่มต่างๆ ร่วมเป็นคณะกรรมการ มีสมาชิก 11 กลุ่ม

ความเป็นมาขององค์กรการเงินตำบลวังดิน

เครือข่ายธนาคารชุมชนตำบลวังดิน มีกิจกรรมเหมือนกับเครือข่ายการเงินอื่นๆ เช่น การระดมทุนเป็นหลัก ทุนภายใน ทุนภายนอก ทุนที่เป็นเงินและทุนที่ไม่ใช่เงิน การให้สินเชื่อ การจัดสวัสดิการ เป็นต้น เวลาเปลี่ยนสถานการณ์ไปตามกระแสของสังคม ตำบลวังดินเกิดจากการตื่นตัวเรื่องการรวม

กลุ่มสร้างองค์กรให้เข้มแข็งแข่งขันกัน มีกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มอาชีพต่างๆ ปรับปรุงกิจกรรมของตนเองจนเป็นกลุ่มที่เข้มแข็งพึ่งพาตนเองมากมายทั้งในระดับหมู่บ้านและระดับตำบล เครือข่ายธนาคารหมู่บ้านชุมชนตำบลวังดิน ก็มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงคณะทำงานตามไปด้วย ในปีพ.ศ.2547 ได้คณะทำงานชุดที่ 2 ขึ้น โดยการนำของนายวุฒิชาย ท้าวเทพ เป็นประธานกรรมการประสานงานต่อจากนายสมพร สีมั่ง จึงเกิดการศึกษาริเริ่มระดับหมู่บ้าน ตำบล และต่างจังหวัด โดยการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานภาคีพัฒนา เช่น ศอช.ต. อบต. ธกส. พัฒนาชุมชน จัดอบรมและศึกษาดูงานที่จังหวัดพิจิตร จังหวัดเชียงราย จังหวัดจันทบุรี จังหวัดระยอง จากการศึกษาดูงานหลายพื้นที่บวกกับกระแสการพึ่งพาตนเองกำลังมาแรง การปรับปรุงกลุ่มองค์กรครั้งใหญ่จึงเกิดขึ้นอีกในตำบลที่กลุ่มเก่า และเกิดกลุ่มองค์กรเครือข่ายใหม่ เช่น การจดทะเบียนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 6 กลุ่ม เครือข่ายเกษตรธรรมชาติ (หมูหลุม) ธนาคารหมู่บ้าน โรงสีข้าวชุมชน โรงงานผลิตปุ๋ยชีวภาพตำบล สถาบันการเงินชุมชนตำบล เครือข่ายปลูกต้นไม้ใช้หนี้ตำบล สหกรณ์การเกษตรวังดิน จำกัด (ยกฐานะกลุ่มออมทรัพย์หมู่ที่ 5) เครือข่ายวิถีพอเพียงตำบลและในระดับหมู่บ้านที่มีความเข้มแข็งอีกมากมาย

ปี พ.ศ.2548

ถึงคราวที่เครือข่ายธนาคารชุมชนวังดินต้องปิดตัวเองลงด้วยกระแสทุนจากภายนอกที่มีกำลังสูงกว่า มีเม็ดเงินมากกว่า มีพี่เลี้ยงที่ดีกว่า บวกกับนโยบายภาครัฐที่ต้องการให้เกิดหนึ่งตำบลหนึ่งสถานประกอบการเงิน จึงเกิดการถอนตัวของบรรดาสมาชิกส่วนหนึ่งกลับไปปรับปรุงกลุ่มของตัวเองในระดับหมู่บ้านให้เข้มแข็งขึ้น ส่วนหนึ่งก็ไปสมัครเป็นสมาชิกสถาบัน

องค์การการเงินชุมชน...เส้นทางสู่ “การบูรณาการทุนชุมชน”

การเงินชุมชนตำบลที่มี ธกส.เป็นพี่เลี้ยง เครือข่าย
ธนาคารชุมชนตำบลวังดินจึงถือเป็นตำนาน

ปี พ.ศ.2549

ก่อตั้งสถาบันการเงินชุมชนตำบลวังดิน ผลจาก
การที่ตำบลวังดินได้เป็นตำบลดีเด่นด้านการบูรณาการ
กองทุนและพัฒนาองค์กรเครือข่ายชุมชนดีเด่นจนได้รับ
รางวัลและใบประกาศเกียรติคุณจากผู้ว่าราชการ
จังหวัดในปี พ.ศ.2548 และในปีเดียวกันนั้นตำบลวัง
ดินได้รับพระมหากรุณาโปรดเกล้าจากสมเด็จพระเทพ
รัตนราชสุดาฯ ให้ผู้นำองค์กรชุมชนจำนวน 4 ท่าน
เข้าเฝ้าเนื่องในงานประดับเหรียญเชิดชูเกียรติผู้นำ
ดีเด่น คือ (1) นายสมเดช ชิมจันทร์ กำนันตำบล
วังดิน (2) นายลำยองค์ ปัญญาทา นายก อบต.
วังดิน (3) นายวุฒิชญา ท้าวเทพ ประธาน คอช.ต.
(4) นางสาวศิริวิมล แหยมเตอะ ประธานเครือข่าย
เยาวชน จึงเป็นเหตุให้หน่วยงานภาคีพัฒนา เช่น
พัฒนาชุมชน ธกส. เครือข่ายชุมชนองค์กรจังหวัด
คอช.ต. เกษตร เป็นต้น ได้เล็งเห็นว่าตำบลวังดิน

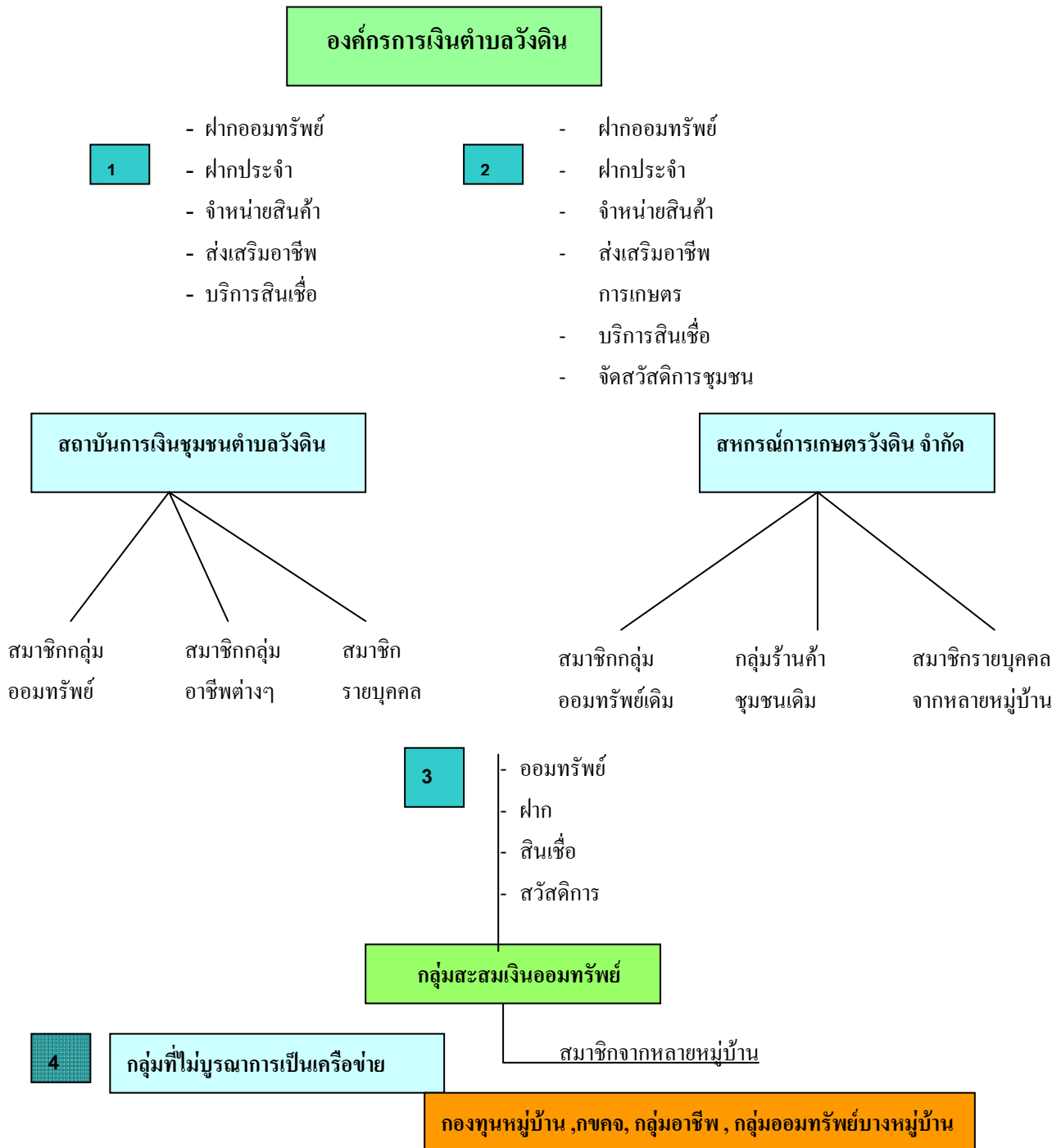
มีความพร้อมในหลายด้าน มีศักยภาพพอที่จะนำ
นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งสถาบันการเงินของภาครัฐบาล
ที่ตำบลวังดินจึงเกิดเวทีระดมความคิดการแลกเปลี่ยน
เรียนรู้ขึ้นหลายเวทีจนชาวบ้านและกลุ่มองค์กรต่างๆ
ได้มีแนวทางที่จะเดินร่วมกันเป็นส่วนใหญ่ จึงได้
ก่อตั้งสถาบันการเงินชุมชนตำบลวังดินขึ้นเมื่อ
วันที่ 27 มีนาคม 2549 ณ ที่ทำการ อบต.วังดิน
หลังเก่า (โดย อบต.ยกให้) เลขที่ 145 หมู่ที่ 2 ตำบล
วังดิน อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี มีสมาชิกแรก
จัดตั้งแบ่งเป็นสองประเภท (1) ประเภทบุคคล (2)
ประเภทกลุ่มองค์กร มีคณะกรรมการดำเนินงาน
จำนวน 8 คน

สมาชิกเริ่มก่อตั้ง ประเภทบุคคล 259 คน
ปัจจุบัน 312 คน

ประเภทกลุ่ม 14 กลุ่ม ปัจจุบัน 14 กลุ่ม
ทุนหมุนเวียนเริ่มก่อตั้ง 180,400 บาท
ปัจจุบัน 1,765,063 บาท

โครงสร้างและความสัมพันธ์ของกลุ่มต่างๆในชุมชน

5. ธนาคารชุมชนบ้านห้วยทราย ตำบลแม่ทา กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

ความเป็นมา

“ธนาคารชุมชนบ้านห้วยทราย” มีการก่อตั้งขึ้นจากการที่ผู้นำชุมชนได้รับรู้ข้อมูล ข่าวสารสถานการณ์ปัญหาเรื่องภาวะหนี้สิน จากการศึกษาข้อมูลภาวะหนี้สินของกลุ่มเยาวชนในหมู่บ้านภายใต้การสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และสถาบันวิจัยระดับชาติ (TDR) ร่วมกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ในการศึกษาสถานการณ์ปัญหาความยากจนของชาวบ้านในปี 2544 - 2546 ซึ่งพบว่าความยากจนของกลุ่มคนรากหญ้า ปัญหาส่วนใหญ่มาจากภาวะหนี้สิน ซึ่งจากหลายปัจจัย ปัญหาหนึ่งที่เกิดจากการศึกษาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่ทำให้เกิดภาวะหนี้สินเรื้อรัง คือปัญหาเรื่องของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ทั้งภายใน - ภายนอกระบบการเงิน สิ่งที่พบคืออัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่มีความแตกต่างกัน (เงินกู้ในระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยถูกกว่านอกระบบเป็นสถาบันการเงินที่ชาวบ้านเข้าถึงได้ยากและมีข้อจำกัดหลายอย่าง จึงทำให้ชาวบ้านหันมากู้เงินนอกระบบ ซึ่งเงินกู้นอกระบบชาวบ้านเข้าถึงได้ง่ายและมีเงื่อนไขน้อย แต่อัตราดอกเบี้ยจะสูงกว่าเงินกู้ในระบบมาก)

หลังจากมีการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ร่วมกันระหว่างแกนนำกองทุนต่างๆ ในชุมชนจำนวน 15 กองทุนหลัก กองทุนย่อย ร่วมกับผู้นำชุมชน เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา พบว่าในหมู่บ้านเองก็มีหลายกองทุนที่มีการดำเนินกิจกรรมด้านการเงิน ซึ่งมีทั้งกองทุนที่รัฐเข้ามาส่งเสริมและกองทุนที่ชาวบ้านก่อตั้งขึ้นเอง ซึ่งอัตราดอกเบี้ยจะถูกกว่าเงินที่เป็นนายทุนนอกระบบแต่ก็แพงกว่าระบบเงินกู้ในระบบ ซึ่งเป็นกองทุนที่อยู่ก้ำกึ่งระหว่าง 2 แหล่งเงินกู้

แต่จุดเด่นที่พบคือ ชาวบ้านมีการบริหารจัดการกองทุนเอง อัตราดอกเบี้ยทั้งหมดเราไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการบริหารเลย ดังนั้นจึงมองว่าชุมชนควรจะเข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือโดยมองมิติของเรื่องการเชื่อมโยงการบริหารกองทุนต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน โดยหวังว่าอนาคตชุมชนจะต้องมีแหล่งเงินทุนภายนอกในชุมชนเพียงอย่างเดียว และคนในชุมชนมีภาระหนี้สินลดน้อยลง โดยมองถึงเรื่องการจัดตั้งให้เป็น “ธนาคารชุมชนของชุมชน” โดยมีเป้าหมายเพื่อเป็นสถาบันการเงินของชุมชนในการพัฒนาศักยภาพชุมชนให้มั่นคงยิ่งขึ้น โดยมีการเริ่มดำเนินงานเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2546 ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์เรียนรู้ด้านการเงินชุมชน” เนื่องจากเกิดปัญหาความไม่น่าเชื่อถือว่าหากตั้งชื่อเป็นธนาคารแล้วควรมีเจ้าหน้าที่ประจำที่น่าเชื่อถือจึงเปลี่ยนชื่อมาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง

1. เพื่อระดมทุนในชุมชน
2. เพื่อให้เกิดการออมเงิน
3. เพื่อลดภาระดอกเบี้ย/หนี้สิน
4. เพื่อสร้างเป็นแหล่งทุนดอกเบี้ยต่ำ
5. นำดอกผลที่ได้มาพัฒนาชุมชน/สังคม
6. ส่งเสริมสนับสนุนอาชีพให้กับคนในชุมชน
7. สร้างบุคลากรด้านการบริหารจัดการในท้องถิ่น
8. สร้างความสะดวกให้กับคนในชุมชน
9. เป็นสถาบันทางการเงินที่ช่วยเหลือชุมชน
10. คนในชุมชนมีความสามัคคี

การบริหารจัดการศูนย์เรียนรู้ฯ

ศูนย์เรียนรู้ฯ เปิดให้บริการแก่ชุมชนทุกวันอาทิตย์แรกของเดือน เปิดทำการเดือนละ 1 ครั้ง มีกรรมการบริหารจำนวน 30 คน สลับเปลี่ยนหมุนเวียนกันทำงานในธนาคาร โดยมีระเบียบว่าผู้ที่เป็นสมาชิกศูนย์ฯ ทุกคนจะต้องออมเงินวันละ 1 บาท ส่งเดือนละ 1 ครั้ง มีเกณฑ์การให้กู้ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 0.8 ต่อเดือน กู้ได้ครบคร้วละไม่เกิน 40,000 บาท หรือกู้ได้ 10 เท่าของเงินออม ชำระคืนภายใน 10 เดือน - 1 ปี สามารถกู้ได้เมื่อเป็นสมาชิก 2 เดือนขึ้นไป เงินฝากได้ดอกเบี้ยร้อยละ 3 บาทต่อปี มีเงินหมุนเวียนให้สมาชิกกู้ประมาณเดือนละ 1 ล้านบาท มีทุนออมทรัพย์ทั้งหมดประมาณ 2 ล้านบาท

การจัดสรรผลประโยชน์

- ศูนย์เรียนรู้จัดสรรผลประโยชน์ให้กับสมาชิก ดังนี้
 - ปันผลให้กับสมาชิก ร้อยละ 50

- ค่าตอบแทนคณะกรรมการ ร้อยละ 20
- ค่าเสื่อมของโรงเรียน/คอมพิวเตอร์ ร้อยละ 10
- สมทบกองทุนสวัสดิการ ร้อยละ 10
- ช่วยเหลือสาธารณประโยชน์ ร้อยละ 10

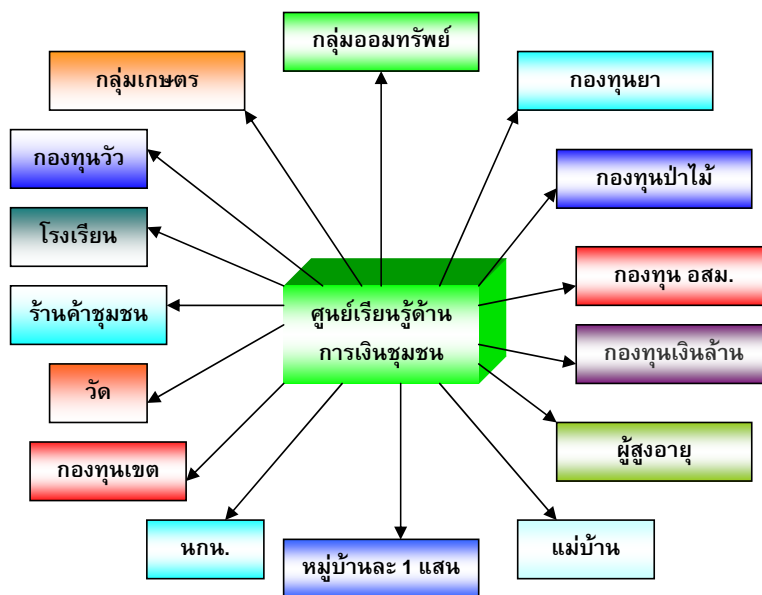
การเชื่อมโยงของกลุ่มต่างๆ กับกองทุนชุมชน

สมาชิกของกลุ่มต่างๆ เชื่อมโยงกับศูนย์เรียนรู้ด้านการเงินชุมชน โดยการเป็นสมาชิก จำนวน 14 กลุ่ม ฝากเงินกับศูนย์ฯ และสมาชิกฝากเป็นรายเดี่ยวประมาณ 300 คน

แผนการดำเนินงานต่อไปในอนาคต

1. วางแผนการติดตามการใช้สินเชื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์การกู้เงิน
2. รับจ้างนองที่ดินหรือใช้ที่ดินค้ำประกันเงินกู้ของสมาชิกแทนที่สมาชิกจะให้ที่ดินหลุดจำนองไปกับธนาคารหรือนายทุน

เชื่อมโยงของกลุ่มต่าง ๆ กับกองทุนชุมชน

ผู้ประสานงาน กำนันอนันต์ ดวงแก้วเรือน
106 หมู่ 4 ต.แม่ทา อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่

6. กลุ่มองค์กรการเงิน ต.ห้วยยางขาม อ.จุน จ.พะเยา

ความเป็นมาของกลุ่มออมทรัพย์

ความเป็นมาขององค์การการเงิน ต.ห้วยยางขาม อ.จุน จ.พะเยา นั้นเกิดจากกระบวนการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาประเทศที่มีทิศทางอยากจะให้สังคมและวิถีของคนไทยจากสังคมเกษตรมาเป็นสังคมอุตสาหกรรม และสังคมแห่งประชาธิปไตย แบบวิถีตะวันตก จากกระบวนการพัฒนาของรัฐนี้เองทำให้สังคมชนบทซึ่งเป็นสังคมฐานรากของประเทศจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงไปตามนโยบายของรัฐและกระแสสังคมโลก

ดังนั้นการปรับเปลี่ยนกระบวนการคิดขององค์การการเงินในตำบลห้วยยางขามมี 3 รูปแบบด้วยกัน

1. การก่อเกิดองค์กรการเงินจากกระบวนการของชุมชน
2. กระบวนการก่อเกิดองค์กรการเงินจากกระบวนการสนับสนุนทางด้านความคิดเห็นและทุนจากภาคเอกชน
3. กระบวนการเกิดจากการสนับสนุนทุนภาครัฐจาก 3 รูปแบบที่เกิดขึ้น ต.ห้วยยางขาม อ.จุน จ.พะเยา จึงเป็นกระบวนการก่อเกิดขององค์กรการเงินใน ต.ห้วยยางขาม และยังมีกิจกรรมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบต่างๆ ตามสภาพวิถีชีวิตและการก่อเกิดที่ต่างกัน

กระบวนการก่อเกิดองค์กรการเงิน ต.ห้วยยางขาม

1. การก่อเกิดองค์กรการเงินจากกระบวนการชุมชนนั้น จะเกิดขึ้นจากปัญหาที่เกิดขึ้นจากครอบครัวและชุมชน สาเหตุที่เกิด แนวทางที่จะแก้ ผลที่จะได้

รับ และแนวทางที่จะปฏิบัติ เช่น กลุ่มองค์กรการเงิน ฅนปนกิจศพ (สมาชิคศพ) ปัญหारेื่องเงินที่จะนำมาบริหารจัดการงานศพ สาเหตุ ครอบคร้วยากจน ไม่มีเงินไปซื้อวัสดุอุปกรณ์ อาหาร แนวทางแก้ไข ทุกครอบคร้วจะต้องมาออมในงานศพ โดยมีคณะกรรมการดำเนินการ มีกฎระเบียบกติกาและถือปฏิบัติตามกันมาจนถึงปัจจุบัน

2. การก่อเกิดองค์กรการเงินจากสภาพปัญหาเศรษฐกิจ จึงเกิดกระบวนการของชุมชนและเอกชนที่เกิดการกระตุ้นให้เห็นสภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา แนวทางแก้ไข วิธีปฏิบัติ ผลที่จะได้รับและผลที่จะเกิดขึ้น เพื่อที่จะนำไปปรับปรุงแก้ไข จะเห็นว่ากระบวนการที่ได้จากการวิเคราะห์ จึงนำไปสู่กลุ่มองค์กรการเงินในระดับชุมชน

3. การก่อเกิดองค์กรการเงินจากกระบวนการของรัฐที่สนับสนุนชุมชน จะเกิดจากกฎระเบียบหรือนโยบายสั่งการเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ไม่ได้ศึกษาปัญหาตามความต้องการของชุมชน แต่จะหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่หลังเหมือนกับการแก้ไข ปัญหาเฉพาะหน้า ไม่ค่อยสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ให้ชุมชนได้รับรู้กระบวนการที่ทำ ให้เดินตามกฎระเบียบที่วางไว้อย่างเดียว

กระบวนการที่ออม/วันที่ดำเนินการ

1. เป็นการออมในขณะที่มีกิจกรรม เช่น ฅนปนกิจ ซึ่งจะมีกฎระเบียบคณะกรรมการ การดำเนินการเก็บเงินในวันเตรียมงาน จะมีการออมดังนี้ 1.)ออมเป็นรายบุคคลๆ ละ 10 บาท 2.)ออมเป็นรายครอบครัวๆ ละ 20 บาท พร้อมกับ

องค์กรการเงินชุมชน...เส้นทางสู่ “การบูรณาการทุนชุมชน”

ข้าวสาร 1 ลิตร 3.) ออมแรงงานจะแบ่งเป็นหมวด (หมวดคิล) นอนเป็นเพื่อนกลางคืน ล้างถ้วยล้างจาน ทำอาหาร ส่วนผู้สูงอายุจะไปช่วยแรงความคิดด้าน บริหารจัดการตามประเพณี เช่น จัดกัญเทศ กัญศ ธรรม 4.) การบริจาค (เป็นการออมชนิดหนึ่ง) เป็น การเอามือเอาแรงด้านทุน

2. เป็นการออมทุกเดือน เพื่อระดมทุนให้ สมาชิกกู้ยืมไปลงทุนประกอบอาชีพและแลกเปลี่ยน เรียนรู้ปัญหาของสมาชิก เช่น กู้ไปทำนา ค่าขาย ค่าเล่าเรียนลูก และอื่นๆ ที่จำเป็นเร่งด่วน ส่วนมาก จะมีคณะกรรมการ 9 คนขึ้นไป คณะกรรมการมี วาระอยู่ได้ 2 ปี แต่ไม่เกิน 2 วาระ แต่จะมีหน้าที่รับ ผิดชอบ เช่น มีผู้จัดการ มีประธาน เลขา มีเหรัญญิก มีคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ตามปกติแล้วทุกวันที่ 1 ของเดือนจะมีการออม ส่งดอก ส่งเงินต้น แล้ว ทำสัญญาปล่อยกู้ตามวัตถุประสงค์ของสมาชิก แต่ต้องมีสมาชิกค่า 2 คน ถ้าในฤดูทำนาและเก็บ เกี่ยวข้าวจะย้ายเวลาการออมกลางวันมาเป็นออม กลางคืน สมาชิกเริ่มเข้าครั้งแรกจะต้องเสียค่าสมัคร 20 บาท และเงินฝากหรือเงินหุ้น 100 บาท แต่ฝาก ไม่เกิน 5,000 บาทต่อสมาชิก 1 คน เงินฝากจะให้ ดอกร้อยละ 6 บาทต่อปี ดอกจะลดลงตามเดือน เช่น ฝากเดือนแรกร้อยละ 6 บาทต่อปี เดือนที่ 2 ร้อยละ 5 บาทต่อปี ลดลงอย่างนี้เรื่อยๆ เพื่อป้องกัน สมาชิกที่เอาเงินมาฝากเดือนสุดท้ายที่หวังผลกำไร การกู้จะต้องหักฝากไว้ร้อยละ 10 บาท ระยะเวลาส่งเงิน กู้ภายใน 6 เดือน ทุกเดือนต้องส่งดอก เวลาสิ้นปีจะมี การปันผลกำไรให้สมาชิกตามจำนวนเงินฝากหรือเงิน หุ้น ผลกำไรที่เหลือจะนำมาแบ่งเป็นเปอร์เซ็นต์ ดังนี้

1. ค่าน้ำใจคณะกรรมการ 30%
2. ค่าดำเนินงาน 10%
3. ค่ารักษาพยาบาล 10%
4. ค่าช่วยเหลือสาธารณประโยชน์ในชุมชน 10%

5. ค่าเดินทางอบรมหรือประชุม 10%

6. เป็นกองทุนรวม 30%

บุคคลที่เข้ามาที่หลังต้องการเข้ามาเป็นสมาชิก ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบและปฏิบัติตามสมาชิกที่ เข้ามาก่อน เช่น เสียค่าสมัคร 20 บาท เงินฝาก 100 บาท แต่ไม่เกิน 5,000 บาท เป็นสมาชิก 3 เดือนจึง จะทำสัญญากู้ได้ (เป็นองค์กรการเงินธนาคารหมู่บ้าน) ถ้ามีเงินฝากจำนวนมากสมาชิกสามารถถอนเงินฝาก ได้ร้อยละ 80

3. เป็นการออม 6 เดือน/ครั้ง 1 ปี/ครั้ง การออมประเภทนี้ไม่มีเงินฝากหรือมีเงินฝาก เช่น กองทุนหมู่บ้าน ออมทรัพย์ กขคจ. และอื่นๆ มีคณะกรรมการประมาณ 5 - 15 คน มีการออม มีปันผลและไม่มีปันผล ผลกำไรจะแบ่งเป็น เปอร์เซ็นต์ หรือเป็นกองทุนรวมไว้ในชุมชน สมาชิก เริ่มเข้ามาครั้งแรกจะต้องเสียค่าสมัครเข้าเป็นสมาชิก 20 บาท และต้องออม 20 บาท สมาชิกที่สมัครที่หลัง ก็จะต้องปฏิบัติตามสมาชิกที่เข้าครั้งแรก มีการตัด ยอดปีงบประมาณ สมาชิกทุกคนจะต้องส่งเงินต้น และดอกพร้อมกัน นำเงินเข้าธนาคารให้ครบ ยื่น จำนวนกู้ต่อคณะกรรมการ คณะกรรมการพิจารณายื่น ต่อธนาคาร ธนาคารปล่อยเงินกู้ตามที่กองทุนมีอยู่ หรือบางกองทุนจะรวบรวมไว้ที่คณะกรรมการแล้ว นัดวันกู้ต่อไป สมาชิกไม่สามารถถอนเงินฝากได้ ผลกำไรจะแบ่งเป็นเปอร์เซ็นต์ ดังนี้

1. ค่าน้ำใจคณะกรรมการ 30%
2. ค่าดำเนินงาน 20%
3. ค่าช่วยเหลือสาธารณประโยชน์ในชุมชน 20%
4. ค่าเดินทางอบรมหรือประชุม 10%
5. เป็นกองทุนรวม 20%

การเชื่อมโยงขององค์กรการเงิน ต.ห้วยยางขาม

1. การเชื่อมโยงด้านข้อมูล เช่น การบริหารจัดการ

คน ทุน และข้อมูลกับองค์การการเงินหมู่บ้าน คณะกรรมการจะแบ่งเป็นฝ่ายต่างๆ เช่น ฝ่ายบริหาร จะดูแลทั้งองค์กรฝ่ายวางแผนจะจัดทำงานโครงการ ฝ่ายตรวจสอบตรวจสอบบัญชีรายรับ-จ่ายให้เป็น ปัจจุบัน ฝ่ายจัดซื้อจัดจ้างจะมีการตรวจสอบวัสดุ อุปกรณ์ที่ซื้อมาครบถูกต้องและได้มาตรฐานหรือไม่ ฝ่ายประเมินผลจะดูผลการดำเนินงานที่ผ่านมามีผลสำเร็จมากน้อยแค่ไหน มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร และหาแนวทางแก้ไข

2. การเชื่อมโยงคน เช่น คนในกองทุนหนึ่งไป เป็นกรรมการอีกกองทุนหนึ่ง ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน จึงเกิดการบริหารคล้ายกันและวิธีการจัดการคล้ายกัน

3. การเชื่อมโยงกฎระเบียบข้อบังคับขององค์กร เช่น การสมัครเข้าครั้งแรกของสมาชิกต้องเสียค่าสมัครคนละ 20 บาท

4. การเชื่อมโยงด้านสถานที่ เช่น ใช้สถานที่ ออมส่งดอก ส่งเงินต้น และให้กู้หรือออมในวันเดียวกัน

5. การเชื่อมโยงภาคี เช่น หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และองค์การการเงินที่เป็นเครือข่าย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในด้านข้อมูลข่าวสาร

6. การเชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน เช่น กิจกรรมทำปุ๋ยหมักชีวภาพ/อาชีพหลักทำนา การให้ทุน การศึกษากับลูกสมาชิกของกองทุน

กองทุนที่มีการให้สินเชื่อ

1. กองทุนหมู่บ้านจะให้สินเชื่อ ธนาคารออมสิน/ ธกส.

2. ธนาคารหมู่บ้านจะให้สินเชื่อ สหกรณ์การเกษตรศุภนิมิต จำกัด

3. องค์การการเงินอื่นๆ จะใช้วิธีการออมให้มีการใช้สินเชื่อ

โครงสร้างของสมาชิกเกิดจาก

1. การเข้าถึงแหล่งทุนในการประกอบอาชีพ เพราะไม่มีทรัพย์สินในการค้ำประกันและหาบุคคลค้ำประกันยาก เกิดจากการรวมตัวกันในการแก้ไขปัญหาของชุมชนในด้านทุน

2. ต้องการมีองค์การการเงินเป็นของตนเอง มีการบริหารจัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชน

3. เกิดจากปัญหาการเดินทางไปฝากเงินทำให้เสียเวลาทำมาหากินและอาจมีอันตรายจากการเดินทางลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง เช่น ค่าโดยสาร และค่าน้ำมันรถ

4. ความสะดวกสบาย ไปออมไปฝากเวลาพักงานได้ แต่งตัวแบบไหนก็ได้ ฝากญาติพี่น้องเพื่อนฝูงหรือลูกหลานไปก็ได้

5. เห็นคุณค่าในการออมเพื่อที่จะนำไปใช้จ่ายในยามจำเป็น มีเพื่อนบ้านญาติพี่น้องเป็นแรงกระตุ้นในการออม และมีสิทธิประโยชน์ในการปันผล

6. โครงสร้างสมาชิกเกิดจากนโยบายของรัฐที่อยากจะให้มีองค์การการเงินเพื่อให้เกิดการออมเป็นนิสัย

7. การเชื่อมโยงเครือข่ายระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด เช่น ธนาคารหมู่บ้านจะมีประธานเครือข่ายตำบล อำเภอ กองทุนหมู่บ้านจะมีเครือข่ายระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์หาเพื่อนแนวราบ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกิดการเชื่อมร้อยในด้านข้อมูลข่าวสาร ทำให้สมาชิกขยายเป็นวงกว้าง

สวัสดิการองค์การการเงิน

1. มีการปันผล

2. มีการให้ทุนการศึกษาแก่ลูกสมาชิก

3. มีสิทธิให้กู้ยืมไปรักษาพยาบาลโดยไม่มีดอกเบี้ยให้ระยะเวลา 1 เดือนหรือมากกว่า

นั้นตามความจำเป็นของสมาชิกที่คณะกรรมการพิจารณา ดังนั้นสรุปได้ว่า องค์กรการเงิน ต.ห้วยยางขาม อ.จุน จ.พะเยา มี 3 รูปแบบ

1. ความจำเป็นในการจัดการปัญหาเรื่องของการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในยามเสียชีวิต
2. ความจำเป็นในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ การลงทุนในด้านอาชีพ
3. เกิดจากกระบวนการหนุนเสริมจากภาครัฐ ภาคเอกชน เพื่อนำกระบวนการเรียนรู้และทุนไปใช้ในการแก้ไขปัญหาทุกเรื่องภายในชุมชน

แผนการดำเนินงาน/เป้าหมายขององค์กรการเงิน ต.ห้วยยางขาม ในอนาคต

- ส่งเสริมอาชีพ
- ส่งเสริมการออม
- ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้
- ส่งเสริมความสามัคคีและการสร้างพลังที่ยั่งยืน

7. องค์การการเงินบ้านสระยายชี หมู่ ๕ -๖ ตำบลเนินปอ อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร

ความเป็นมาของกลุ่มออมทรัพย์ฯ

“25 ปีแห่งการออม” กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสระยายชี มีการจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 28 กันยายน 2525 มีสมาชิกเมื่อเริ่มจัดตั้ง 74 คน เป็นกิจกรรมการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน ก่อให้เกิดการออมขึ้นในหมู่บ้าน โดยได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของกรมการพัฒนาชุมชน โดยการนำของนายปรมินทร์ แสงประสิทธิ์ พัฒนาการจังหวัด นายสุกรี สติราวาลัย พัฒนาการอำเภอ นายมณี คัชมาต พัฒนาการตำบลเนินปอ นายอาคม วัชโรคลี ผู้อำนวยการเขต และนายนิคม เกิดขันหมาก ผู้ว่าราชการจังหวัดในสมัยนั้น ปัจจุบันกลุ่มมีคณะกรรมการบริหารกลุ่มรวม 18 คน มีการประชุมคณะกรรมการและรับสัจจะทุกวันๆ 28 ของเดือน และปล่อยให้สมาชิกยื่นเรื่องขอกู้เงินทุกวันๆ 25 ของเดือน โดยผ่านคณะกรรมการฝ่ายเงินกู้ และจะพิจารณาเงินกู้ในวันที่ 28 ของทุกเดือน

การปันผล กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสระยายชีมีการปันผลทุกวันๆ 30 พฤษภาคม ทุกปีจะมีการปันผลให้สมาชิก วิธีการปันผลให้สมาชิก วิธีการปันผลจะรวมยอดรายได้ทั้งหมด เช่น ดอกเบี้ยเงินกู้ที่สมาชิกกู้เงิน, ดอกเบี้ยเงินฝากจากธนาคาร และผลกำไรที่นำไปลงทุนในกิจกรรมต่างๆ เมื่อได้ยอดรวมทั้งหมดแล้วนำมาจัดสรรโดยหักไว้บริหารจัดการ 10% ที่เหลือปันผลให้กับสมาชิกทั้งหมด

การกู้เงิน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสระยายชีมีประเภทของเงินกู้ที่สมาชิกสามารถเลือกได้ 3 ประเภทคือ

1. กู้เงินสัจจะของตนเอง คือการกู้เงินเท่ายอด

สัจจะของตนเองที่มีในบัญชี โดยจะเสียดอกเบี้ยให้แก่กลุ่มร้อยละ 7 ต่อปี วิธีนี้สมาชิกสามารถยื่นเรื่องกู้ได้เลยโดยไม่ต้องมีหลักทรัพย์และคนค้ำประกัน

2. กู้โดยมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน คือการกู้เงินเกินยอดสัจจะที่ตนเองมีอยู่ สมาชิกต้องนำหลักทรัพย์ที่มีค่าเกินกว่ายอดเงินกู้มาค้ำประกัน ส่วนมากกลุ่มสัจจะรับคือสังหาริมทรัพย์ โดยสมาชิกจะเสียดอกเบี้ยให้กลุ่มร้อยละ 10 ต่อปี

3. กู้โดยสมาชิกค้ำประกัน สำหรับการกู้ประเภทนี้ผู้กู้ไม่ต้องมีหลักทรัพย์แต่ต้องมีสมาชิกค้ำประกัน 2 คน และจะกู้ได้ไม่เกิน 5,000 บาท เสียดอกเบี้ยร้อยละ 10 ต่อปี

การรับสมาชิกใหม่ - ลาออกของสมาชิก กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสระยายชีมีระเบียบการรับสมาชิกใหม่ปีละ 1 ครั้ง คือในวันที่ 30 พฤษภาคม สำหรับการลาออก สามารถลาออกได้ทุกเดือนแต่สมาชิกต้องแจ้งต่อกรรมการฝ่ายส่งเสริมเพื่อตรวจสอบว่าท่านได้มีหนี้สินหรือเป็นผู้ค้ำประกันเงินกู้ไว้กับบุคคลภายในกลุ่มหรือไม่ ถ้าไม่มีกรรมการฝ่ายส่งเสริมจะทำเรื่องขอลาออกส่งเลขานุการของกลุ่มเพื่อเสนอต่อประธานอำนวยการและทำการเบิกเงินออมคืนให้ในวันที่ 28 ของเดือน

ปัจจุบันกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสระยายชีมีคณะกรรมการบริหาร 18 คน แบ่งหน้าที่รับผิดชอบดังนี้

- ประธานฝ่ายอำนวยการ
- รองประธาน
- เลขานุการ
- เหรัญญิก

คณะกรรมการฝ่ายส่งเสริมกิจกรรม 3 คน

คณะกรรมการฝ่ายเงินกู้ 4 คน

คณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบ 3 คน

คณะกรรมการดำเนินการ 4 คน

ปัจจุบันกลุ่มออมทรัพย์มีเงินสะสมทั้งหมด 18,749,066 บาท มีสมาชิกรวม 1,184 คน

กลุ่มกิจกรรมที่เชื่อมโยงภายในชุมชน

1. ศูนย์สาธิตการตลาด 13 ปีแห่งการทำธุรกิจ ศูนย์สาธิตการตลาดบ้านสระยายชีเป็นกิจกรรมต่อยอดมาจากกลุ่มออมทรัพย์ฯ โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงาน 150,000 บาท จากพัฒนาชุมชน และกลุ่มออมทรัพย์ฯ ใช้เงินที่เป็นส่วนบริหารจัดการ 10% ซื้ที่ดินในชุมชนเป็นเนื้อที่ 1 งาน เป็นเงิน 14,000 บาท และสร้างอาคาร 100,000 บาท จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2537 เปิดรับสมาชิกถือหุ้นๆ ละ 100 บาทต่อคน มีสมาชิกเมื่อเริ่มตั้ง 98 คน เงินหุ้นจากกลุ่มออมทรัพย์ฯ 200,000 บาท ใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการซื้อสินค้าจำหน่าย

การปันผลให้สมาชิก ปันผลให้สมาชิกร้อยละ 20 บาท คืนกำไรผู้ซื้อที่เป็นสมาชิกร้อยละ 2 บาท มีการปันผลทุกวันที่ 15 มกราคมของทุกปี และรับสมาชิกใหม่ในวันเดียวกัน ปัจจุบันใช้กรรมการจากกลุ่มออมทรัพย์ฯทั้งหมด มีการตรวจเช็คสินค้าและประชุมกรรมการทุกวันที่ 30 ของเดือน ตัดยอดเงินค่าใช้จ่ายและเงินคงเหลือฝากธนาคารทุกเดือน

2. ตลาดนัดชุมชน ตลาดนัดชุมชนเป็นกิจกรรมอีกอย่างหนึ่งซึ่งต่อยอดมาจากกลุ่มออมทรัพย์ฯ ซึ่งใช้เงินบริหารจัดการ จัดซื้อที่ดิน 2 ไร่ 1 งาน 80 ตารางวา เป็นเงิน 845,000 บาท ปัจจุบันมีชาวบ้านนำสินค้าและอาหารมาขายทุกเช้า สำหรับ

ตลาดนัดตอนบ่ายจะมีในวันพุธและวันเสาร์ของทุกสัปดาห์ มีรายได้จากการเก็บค่าพื้นที่จากผู้ให้บริการประมาณเดือนละ 5,000 - 6,000 บาท

3. โรงสีสวัสดิการชุมชนตำบลเนินปอ 7 ปีแห่งการทำวิสาหกิจ (โรงสีสวัสดิการชุมชนตำบลเนินปอ) เริ่มก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ.2544 และเริ่มดำเนินการเมื่อปี พ.ศ.2545 ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งสิ้น 1,163 ราย ในรูปของกลุ่มองค์กรอีก 9 กลุ่ม มีเงินทุนทั้งหมด 3,069,472 บาท มีคณะกรรมการทั้งหมด 58 คน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

- 1.1 คณะกรรมการฝ่ายบริหาร 6 คน
- 1.2 คณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบ 3 คน
- 1.3 คณะกรรมการบัญชีรายวัน 31 คน
- 1.4 คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ 2 คน
- 1.5 คณะกรรมการฝ่ายซ่อมบำรุง 9 คน
- 1.6 คณะกรรมการฝ่ายสวัสดิการ 7 คน

มีการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีดังนี้

1. สมทบทุนขยายกิจการ	35%
2. บันผล/จัดสวัสดิการ	50%
3. เรียนรู้ - ศึกษาดูงาน	7%
4. โบนัสกรรมการ	3%
5. คืนกำไรผู้ซื้อสินค้า	5%

แนวทางของกลุ่มออมทรัพย์ในอนาคต

“เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเส้นทางเดียวที่จะทำให้ชาวบ้านรอดพ้นจากความทุกข์ความยากจน รู้จักกิน รู้จักใช้ รู้จักประมาณตน ในระดับชุมชนต้องรู้จักรวมตัวกัน รู้จักปลูกสิ่งที่เรากิน กินในสิ่งที่เราปลูก ช่วยลดรายจ่ายในครัวเรือน เศรษฐกิจพอเพียงต้องเน้นเรื่องลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ พวกเรามีอาชีพทำนา ก็ควรจะทำนาเอง แต่ปัจจุบันชาวบ้านจะทำนาแบบเป็น ผู้จัดการนา แต่ไม่ลงมือทำ ทำนาเสร็จก็นำไปขายหมด

องค์การการเงินชุมชน...เส้นทางสู่ “การบูรณาการทุนชุมชน”

และซื้อข้าวกิน ซึ่งเสี่ยงต่อสารพิษที่สะสมในข้าวที่ซื้อมากิน ณ เวลานี้ตำบลเนินปอจะเน้นให้ชุมชนหันมามอง
ต้นทุนในการผลิต และสิ่งแวดล้อม เช่น ทำอย่างไรให้ดินเสื่อมช้าลง และคนรุ่นต่อไปได้ดูแลใช้ประโยชน์
ร่วมกัน” กำนันจันทิ พิลีก ผู้นำชุมชนกล่าว

8. กองทุนชุมชนตำบลบ้านโป่ง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน

บ้านโป่งก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2430 ราษฎรกลุ่มแรกมาจากบ้านเพื่อยไฮประมาณ 100 กว่าปีมาแล้ว ครั้งแรกมาแบบชั่วคราว มาทำไร่ทำนาและเลี้ยงสัตว์ เพราะบ้านเพื่อยไฮสภาพเป็นพื้นที่ลุ่มติดกับแม่น้ำลาว โดยเฉพาะหน้าฝนมักมีน้ำท่วมขัง ในเวลาต่อมาผู้มองการณ์ไกลว่า พื้นที่แห่งนี้มีสภาพป่าไม้หนาแน่น แผ่นดินดี อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ จึงได้รวมตัวกันมาสร้างหมู่บ้านแบบถาวร และเริ่มอพยพติดตามกันมาเรื่อยๆ จนเกิดเป็นหมู่บ้าน

ต่อมาเมื่อช่วงนี้เป็นที่เลื่องลือไปไกล ประกอบกับจังหวัดเชียงใหม่เกิดสภาวะข้าวยากมากแพง ฝนฟ้าไม่ตกต้องตามฤดูกาล จึงมีราษฎรอีกกลุ่มหนึ่งได้อพยพมาจาก อ.สันกำแพง มาสมทบ

สำหรับที่มาของชื่อหมู่บ้าน มาจากบริเวณที่ตั้งหมู่บ้านมี “โป่ง” คือดินเค็ม และมีน้ำพุร้อนขึ้นโดยธรรมชาติ (น้ำพุร้อนทุ่งเทวี) ในปัจจุบันชาวบ้านจึงพากันขนานนามว่า “บ้านโป่ง” ส่วนคำว่า “เทวี” ความหมายคือความสวยของผู้หญิง ดังนั้นหมู่บ้านนี้จึงได้ชื่อว่า “บ้านโป่งเทวี”

ความเป็นมาของเครือข่ายองค์กรชุมชนตำบลบ้านโป่ง

เครือข่ายองค์กรชุมชนตำบลบ้านโป่ง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2544 โดยการรวมกลุ่มอาชีพภายในตำบลจำนวน 9 กลุ่ม มีสมาชิกแรกตั้ง 1,042 คน มีเงินออมทรัพย์แรกตั้ง 45,500 บาท การรวมกลุ่มในช่วงเริ่มแรกนั้นมีแรงบันดาลใจจากการสนับสนุน

และส่งเสริมการตั้งกลุ่มของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. โดยเน้นเป้าหมายการทำงานไปที่การจัดความยากจนและความเหลื่อมล้ำของสมาชิกเครือข่ายองค์กรชุมชน ให้สมาชิกสามารถช่วยเหลือพึ่งตนเองได้ ผ่านกระบวนการให้การศึกษา อบรม และวางแผนด้านเศรษฐกิจ ให้สมาชิกดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ประเทศชาติ อีกทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรชุมชน ทรัพยากรสื่อวิทยุชุมชน และวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อม ภายใต้วัตถุประสงค์การดำเนินงานหลักๆ 4 ประการด้วยกัน คือ

1. เพื่อให้สมาชิกมีกิจกรรมร่วมกัน และเกิดการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน
2. เพื่อเป็นศูนย์ประสานงานระหว่างสมาชิก และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร
3. เพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้สมาชิกได้รับการพัฒนาทางด้านวิชาการและอาชีพ
4. เพื่อเป็นศูนย์กลางในการจัดหาเงินจากภายในและหน่วยงานภายนอกให้กับสมาชิก

ณ เดือนมกราคม 2550 เครือข่ายองค์กรชุมชนตำบลบ้านโป่งมีสมาชิกทั้งหมด 4,636 คน จาก 27 กลุ่ม ซึ่งรวมตัวกันอยู่ใน 7 หมู่บ้านของตำบล มีเงินออมทรัพย์จำนวน 606,041 บาท

จุดประกายของการรวมพลัง เพื่อสร้างเครือข่ายองค์กรชุมชนตำบลบ้านโป่ง

จากปัญหา “หนี้สินหมุนเวียน” ที่สะสมมาหลายยุคหลายสมัย ลีบทอดกันโดยอัตโนมัติของชาวบ้านโป่ง ทำให้บรรดาผู้นำของกลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่

มากมายในตำบลหันหน้าเข้ามาพูดคุย ปรีกษาหารือถึงทางออกที่จะนำพาพี่น้องชาวบ้านโป่งหลุดพ้นจากวงจรหนี้ที่ซ้ำซาก และนับวันจะกัดกินวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านโป่งหนักขึ้น จากการร่วมแลกเปลี่ยนบทเรียนชีวิตของผู้นำ ทำให้ค้นพบที่มาของปัญหาซึ่งเป็นจุดพลิกผันทำให้แต่ละกลุ่มที่เดิมต่างคนต่างอยู่ หันหน้าเข้ามาช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดจากความต้องการภายในของคนบ้านโป่งเอง หรือที่เรียกว่า “ระเบิดจากข้างใน” ใช้คนอื่นมาเรียกร้องให้ทำ หรือทำตามใคร และนั่นคือจุดเริ่มต้นของ “กองทุนชุมชนตำบลบ้านโป่ง” ที่บริหารจัดการโดยเครือข่ายองค์กรชุมชนตำบลบ้านโป่ง

สมาชิก : ฐานรากแห่งความเข้มแข็งของเครือข่ายองค์กรชุมชนตำบลบ้านโป่ง

เครือข่ายองค์กรชุมชนตำบลบ้านโป่งมาจากการรวมตัวกันของสมาชิกกลุ่มต่างๆ 27 กลุ่มดังต่อไปนี้

1. กลุ่มออมทรัพย์สัจจะ และกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จำนวน 6 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ หมู่ 1, หมู่ 2, หมู่ 3, หมู่ 4, หมู่ 5, หมู่ 6

กิจกรรมสำคัญของกลุ่มออมทรัพย์ทั้ง 6 กลุ่ม คือ การรับฝากเงินออมของสมาชิกรายบุคคล คนละ 20 - 1,000 บาท และการให้บริการปล่อยกู้เงินออมทรัพย์ให้กับสมาชิก โดยแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1) เงินกู้สามัญ สามารถกู้ได้ไม่เกิน 20,000 บาท ต่อคน คิดดอกเบี้ยร้อยละ 15 บาทต่อปีสำหรับคนที่ต้องการเงินลงทุนประกอบอาชีพน้อยหรือต้นทุนการผลิตต่ำ

2) เงินกู้พิเศษ สามารถกู้ได้เกินกว่า 20,000 บาทขึ้นไป ทั้งนี้สมาชิกจะต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน หรือมีเงินออมสูงจึงจะสามารถกู้ได้ เหมาะสำหรับสมาชิกที่ต้องการทุนการผลิตหรือลงทุนประกอบการสูง

3) เงินกู้ฉุกเฉิน สามารถกู้ได้รายละ 5,000 บาท โดยไม่มีดอกเบี้ย ชำระคืนภายใน 6 เดือน จัดสรรไว้สำหรับสมาชิกที่ต้องการเงินด่วนหรือมีเรื่องเร่งด่วนที่ต้องใช้เงิน เช่น อุบัติเหตุ ค่ารักษาพยาบาล ค่าเทอม เป็นต้น

2. กลุ่มอาชีพ จำนวน 13 กลุ่ม ได้แก่

2.1 กลุ่มเกษตรกรทำนา ระดับตำบล : ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

2.2 กลุ่มออมทรัพย์ทอผ้า หมู่ 2 รวมกับ หมู่ 5 : ทอผ้าฝ้าย และแปรรูปผ้าฝ้าย

2.3 กลุ่มกะละแม หมู่ 2 : ทำขนมกะละแม

2.4 กลุ่มเห็ดหอม หมู่ 2 : เพาะเห็ดหอม

2.5 กลุ่มเห็ดหอม หมู่ 5 : เพาะเห็ดหอม

2.6 กลุ่มเครื่องปั้นดินเผา หมู่ 2 : ทำเครื่องปั้นดินเผา

2.7 กลุ่มออมข้าว หมู่ 2 : ทำนา

2.8 กลุ่มปลัศจรรย์พัฒนา หมู่ 2 รวมกับหมู่ 5 : การเลี้ยงสัตว์

2.9 กลุ่มรวมช่าง หมู่ 5 : ช่างซ่อมรถยนต์ จักรยานยนต์

2.10 กลุ่มจักสาน หมู่ 3 : จักสานจากไม้ไผ่

2.11 กลุ่มเกษตรลิ่งกาพัฒนา หมู่ 4 : ผลิตแชมพู สบู่จากสมุนไพร

2.12 กลุ่มขี้เลื่อยผสมกาว หมู่ 2 : ผลิตภักณฑ์ ตกแต่งบ้านจากขี้เลื่อย เช่น ผลไม้เทียม ตุ๊กตาของเล่น เป็นต้น

2.13 กลุ่มสุรากลั่นเสรี หมู่ 2 : ผลิตสุราพื้นบ้าน

กิจกรรมสำคัญของกลุ่มอาชีพ นอกจากจะเป็นอาชีพต่างๆ ที่สมาชิกแต่ละคนได้ร่วมกันทำแล้ว สมาชิกยังมีการออมร่วมกันอีกด้วย ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีระเบียบการออมที่แตกต่างกันไป แต่ก็จะมีเพดานการออมอยู่ระหว่าง 20 - 1,000 บาทต่อคนต่อเดือน

3. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน 3 กลุ่ม ได้แก่ กองทุนหมู่บ้าน หมู่ 2, หมู่ 3, หมู่ 5

4. กลุ่มอื่น ๆ 5 กลุ่ม ได้แก่

- 4.1 กลุ่มพัฒนากองทุน หมู่ 3
- 4.2 กลุ่มกองทุนฟื้นฟู หมู่ 2
- 4.3 กลุ่มผู้สูงอายุตำบลบ้านโป่ง
- 4.4 กลุ่มสตรีสหกรณ์ หมู่ 2 รวมกับหมู่ 5
- 4.5 กลุ่มชมรมเยาวชนบ้านโป่ง

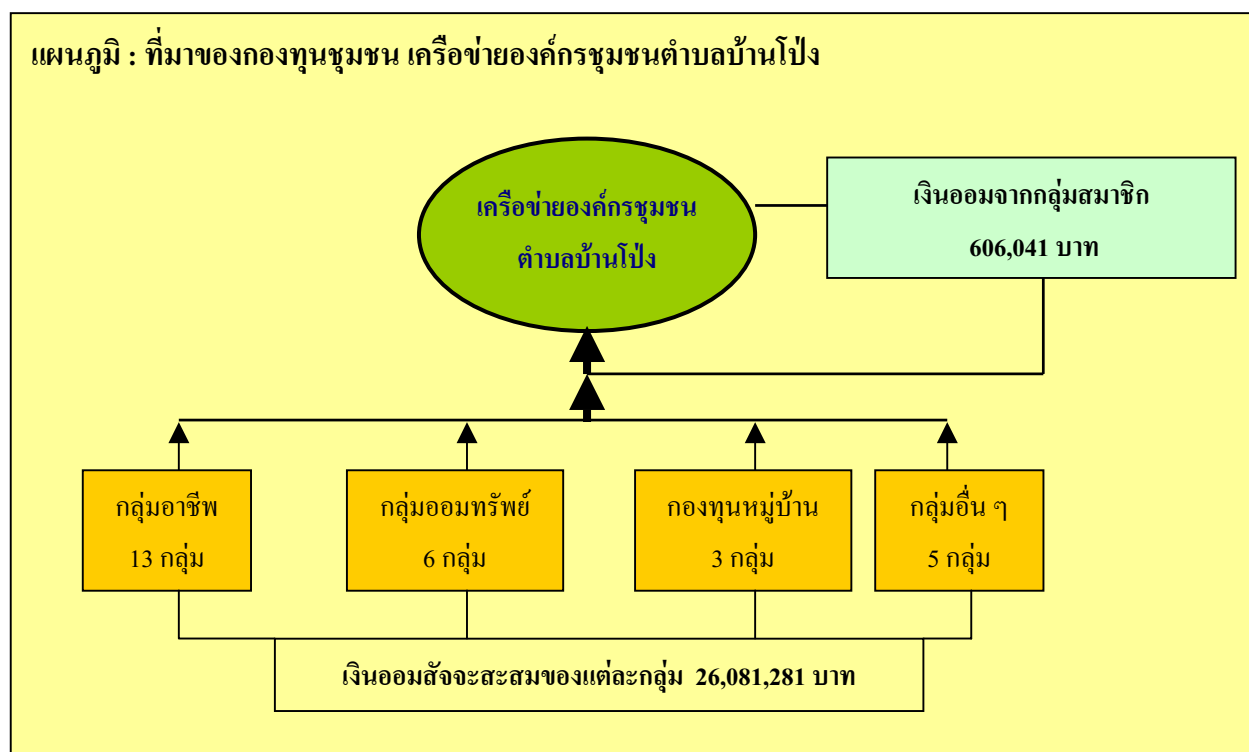
การบริหารจัดการกองทุนชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชนตำบลบ้านโป่ง

คณะกรรมการบริหาร หัวใจหลักของการขับเคลื่อนกองทุนชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชนตำบลบ้านโป่งมีคณะกรรมการบริหารเครือข่ายทั้งหมด 17 คนเลือกสรรมาจากประธาน บทบาทหน้าที่สำคัญของคณะกรรมการทั้ง 17 คน นอกจากการประชุมทุกวันทั้ง 8 ของทุกเดือนแล้ว ยังมีบทบาทในการบริหารจัดการกองทุนให้เกิดดอกออกผล ช่วยเหลือสมาชิก

และสร้างประโยชน์ให้แก่สาธารณะให้บรรเทาจากความทุกข์ร้อน ยากลำบาก นอกจากนั้นยังเชื่อมโยงการทำงานกับเครือข่ายองค์กรชุมชนระดับอำเภอของอำเภอเวียงป่าเป้าไปพร้อมกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกระดับกลุ่มระดับหมู่บ้านกับเครือข่ายองค์กรชุมชนระดับตำบล

เนื่องจากสมาชิกของเครือข่ายฯ ประกอบไปด้วยกลุ่มต่างๆ หลากหลายดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การบริหารจัดการกลุ่มจึงเป็นลักษณะของการแยกกันบริหารจัดการเป็นรายกลุ่ม หมายความว่า แต่ละกลุ่มมีคณะกรรมการบริหารกลุ่มเป็นของตนเอง ดูแลและวางแผนการทำงานกันเอง โดยที่คณะกรรมการเครือข่ายฯ จะไม่เข้าไปก้าวก่ายการทำงานของกลุ่ม เมื่อถึงวันที่ 8 ของทุกเดือนคณะกรรมการของแต่ละกลุ่มจะนำเงินออมทรัพย์ที่เหลือจากการปล่อยกู้ให้กับสมาชิกมาร่วมฝากไว้กับเครือข่ายฯ ซึ่งแต่ละกลุ่มจะฝากไม่เท่ากัน มีตั้งแต่ 500-1,000 บาท หลังจาก

นั้น เมื่อครบ 1 ปี (เดือนมีนาคมของทุกปี) เครือข่ายฯ จะจัดสรรปันส่วนจากกำไรสุทธิคืนให้แก่กลุ่มสมาชิก เพื่อให้กลุ่มสมาชิกริเริ่มไปใช้จ่ายในการบริหารจัดการ หรือกิจการของกลุ่มต่อไป

นอกจากนั้น เครือข่ายฯ ยังมีแผนงานด้านการพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการและสมาชิก โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ เช่น การศึกษาดูงาน กลุ่มออมทรัพย์ ที่จังหวัดลำปาง และจังหวัดตราด ของคณะกรรมการเพื่อนำบทเรียน ทั้งความสำเร็จและความล้มเหลวของกลุ่มมาปรับปรุงประยุกต์ใช้ในกลุ่ม และเครือข่ายของคณะกรรมการเอง สำหรับสมาชิก มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกในเรื่องของการออมทรัพย์ การจัดตั้งสถาบันการเงิน ความรู้ในเรื่องอาชีพ เพื่อให้สมาชิกมีความรู้ต่อเนื่อง และสามารถนำไปปรับใช้กับวิถีชีวิตของตนเองได้

การจัดสรรปันส่วนจากกำไรสุทธิของเครือข่ายองค์กรชุมชนตำบลบ้านโป่ง

- 1) ปันผลและเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิก ร้อยละ 40
- 2) สมทบเครือข่ายฯ ร้อยละ 10
- 3) ทุนสาธารณประโยชน์ ร้อยละ 5 เช่น ช่วยงานบุญประจำปีที่วัด สนับสนุนงานเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชน เป็นต้น
- 4) ค่าตอบแทนคณะกรรมการบริหารเครือข่ายฯ ร้อยละ 30
- 5) เงินประกันความเสี่ยงร้อยละ 5
- 6) อื่นๆ ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควรร้อยละ 10 เช่น ช่วยเหลือผู้ยากลำบาก ไม่มีคนดูแล เป็นต้น

การพิจารณาการช่วยเหลือให้แก่สมาชิก

เครือข่ายองค์กรชุมชนตำบลบ้านโป่ง โดยคณะกรรมการเครือข่ายฯ มีหลักในการพิจารณาการช่วยเหลือแก่สมาชิก ดังนี้

- 1) การพิจารณาเงินกู้ แบ่งเป็น

1.1) เงินกู้รายกลุ่มๆ ละ 50,000-100,000 บาท โดยมีเงื่อนไข

- กลุ่มต้องมีโครงการที่จะดำเนินการรองรับ
- มีมติที่ประชุม และรายชื่อสมาชิกรับรองโครงการ

- คณะกรรมการกลุ่มรับรองตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป

1.2) เงินกู้รายบุคคล พิจารณาให้ไม่เกินรายละ 50,000 บาท โดยมีเงื่อนไข

- ต้องมีหลักทรัพย์ หรือสมาชิกกลุ่มเซ็นต์รับรอง

- คณะกรรมการกลุ่มอย่างน้อย 2 คนรับรอง

2) ดอกเบี้ยร้อยละ 12 บาทต่อปี สามารถชำระคืนเป็นรายเดือนได้ สำหรับเพดานการชำระคืนนั้น ขึ้นอยู่กับสมาชิกจะตกลงกับคณะกรรมการเครือข่ายฯ

สถาบันการเงินชุมชน รูปแบบของการตั้งต้นบูรณาการกองทุนจากภายนอก

ตำบลบ้านโป่งนอกจากจะมีกองทุนชุมชนที่ดำเนินงานโดยเครือข่ายองค์กรชุมชนตำบลบ้านโป่งแล้ว ยังมี “สถาบันการเงินชุมชนตำบลบ้านโป่ง” ที่เกิดมาจากกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งตำบลบ้านโป่งได้รับการจัดสรรจากสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จัดตั้งเป็นสถาบันการเงินชุมชนแห่งแรกของจังหวัดเชียงราย มีธนาคารออมสินเป็นพี่เลี้ยง คอยให้คำปรึกษาในเรื่องการดำเนินการ

รูปแบบการดำเนินการ มีลักษณะเหมือนกับธนาคารหรือสถาบันการเงินอื่นๆ คือใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการรับฝาก ถอนเงิน และทำธุรกรรมเกี่ยวกับการเงินในทุกขั้นตอน ทั้งนี้แนวคิดมาจากการสร้างความเชื่อมั่นให้กับสมาชิกว่า เงินที่นำมาฝากนั้นไม่ได้สูญหายไปไหน มีระบบการบริหารจัดการ การจัดเก็บรองรับอย่างดีเยี่ยม มีใบฝาก-ถอน มีสมุดบัญชีที่สมาชิกสามารถนำมาตรวจสอบ

องค์กรการเงินชุมชน...เส้นทางสู่ “การบูรณาการทุนชุมชน”

กับเครื่องคอมพิวเตอร์ได้

1 ปี (เปิดดำเนินการเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2548) กับการดำเนินการ ได้รับความไว้วางใจ และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกกว่า 1,000 คน มีเงินทุนหมุนเวียนอยู่ในสถาบันฯ กว่า 3 ล้านบาท

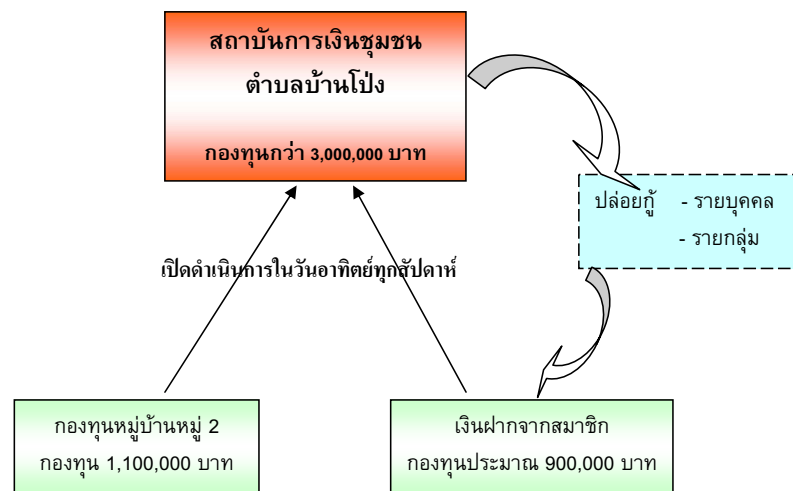
สมาชิกของสถาบันการเงินชุมชนมาจาก

1. กองทุนหมู่บ้านหมู่ที่ 2
2. สมาชิกรายบุคคลทั่วไป
3. กลุ่มปศุสัตว์พัฒนา (มาจากเครือข่ายองค์กรชุมชนตำบลบ้านโป่ง)
4. กลุ่มชมรมเยาวชนบ้านโป่ง (มาจากเครือข่ายองค์กรชุมชนตำบลบ้านโป่ง)

การบริหารจัดการกองทุน

1. สถาบันการเงินชุมชนตำบลบ้านโป่ง มีคณะกรรมการบริหารแยกต่างหากจากคณะกรรมการเครือข่ายองค์กรชุมชนตำบลบ้านโป่ง
2. ที่มาของเงินทุนหมุนเวียนมาจาก
 - 2.1 การฝากออมของสมาชิกที่กล่าวมาข้างต้น
 - 2.2 การรวมเงินกองทุนระหว่างกองทุนหมู่บ้านสมาชิกรายบุคคล และสถาบันการเงิน
3. การปล่อยกู้แยกเป็น
 - 3.1 รายบุคคล คนละไม่เกิน 50,000 บาท ชำระคืนเป็นรายเดือนภายในระยะเวลา 3 ปี ดอกเบี้ยร้อยละ 8 บาทต่อปี สมาชิกที่จะกู้ต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน
 - 3.2 รายการกลุ่ม การพิจารณาขึ้นอยู่กับคณะกรรมการ

แผนภูมิ : ที่มาของสถาบันการเงินชุมชนตำบลบ้านโป่ง

ถึงแม้ว่าตำบลบ้านโป่ง จะยังแยกการบริหารจัดการแต่ละกองทุนอยู่ แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่า การบริหารจัดการคนจะแยกส่วนไปด้วย เพียงแต่มีหลักการงานที่มุ่งไปที่ “แยกกันทำ แต่ร่วมกันคิด” เนื่องจากคณะกรรมการ และสมาชิกของแต่ละกองทุนจะมีความซ้ำซ้อนกันอยู่ ทำให้แนวคิดที่จะนำทุกกองทุนมาบริหารจัดการร่วมกัน หรือบูรณาการกันยังต้องสร้างความเข้าใจกันพอสมควร ซึ่งอาจจะต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรมชัดเจน เพื่อให้เป็นต้นแบบในการนำแนวคิดและวิธีการมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตและวัฒนธรรมของชาวตำบลบ้านโป่ง

ผู้ประสานงาน นายบุญธรรม มูลดี
 258 หมู่ 2 ต.บ้านโป่ง อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย โทร.081-1882-3085

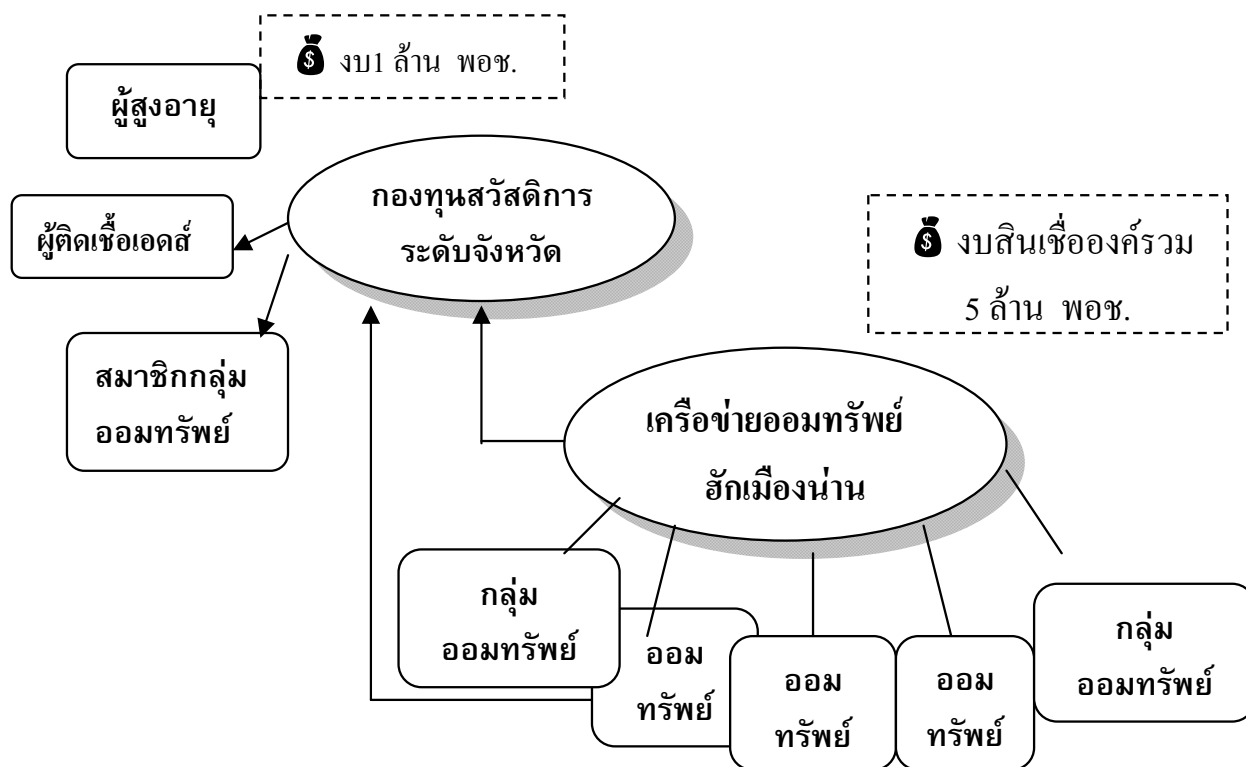
9. เครือข่ายออมทรัพย์น้ำเกี๋ยน ตำบลน้ำเกี๋ยน กิ่งอำเภอภูเพียง จ.น่าน

ประวัติ/ข้อมูลทั่วไปของชุมชน

ตำบลน้ำเกี๋ยน กิ่งอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน ตั้งอยู่บริเวณที่ราบสูงระหว่างหุบเขา มีพื้นที่ป่าต้นน้ำ และป่าอนุรักษ์อยู่ทางด้านทิศตะวันออกและทิศเหนือ มีพื้นที่โดยประมาณ 86 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย 5 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านน้ำเกี๋ยน หมู่ที่ 2 บ้านน้ำเกี๋ยนใต้ หมู่ที่ 3 บ้านต้นกอ หมู่ที่ 4 บ้านใหม่พัฒนา และหมู่ที่ 5 บ้านใหม่สันติสุข มีจำนวนประชากรทั้งหมด 2,810 คน 804 ครอบครัวหรือ 716 หลังคาเรือน เป็นเพศชาย 1,410 คน เพศหญิง 1,400 คน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และอีกส่วน

นับถือศาสนาคริสต์ ในด้านอาชีพ ประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 80 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่ข้าวโพด ถั่ว ทำสวนผลไม้ ทำนา และเลี้ยงสัตว์ และหันมาปลูกยางพาราในปัจจุบัน อีกร้อยละ 20 ประกอบอาชีพรับจ้าง ค้าขาย และรับราชการ รายได้เฉลี่ย 3,844 บาทต่อครอบครัว ในด้านองค์กรและหน่วยงานในตำบล มีวัด 1 แห่ง คริสตจักร 1 แห่ง โรงเรียน 1 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 แห่ง และสถานีอนามัย 1 แห่ง (สถานีอนามัยตำบลน้ำเกี๋ยน, 2549, น.1-2)

จากเครือข่ายออมทรัพย์...สู่การจัดสวัสดิการระดับจังหวัด

การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์

กลุ่มออมทรัพย์ได้ดำเนินการออมสัจจะตามกำลังความสามารถ ตั้งแต่ 10-200 บาทต่อเดือนโดยเป็นการออมต่อเนื่องตามสัจจะที่ให้ไว้ สมาชิกจะได้รับสวัสดิการเงินกู้ โดยมีดอกเบี้ยร้อยละ 1 บาทต่อเดือน ยกเว้นกลุ่มออมทรัพย์บ้านใหม่พัฒนา หมู่ที่ 4 ที่คิดดอกเบี้ยร้อยละ 6 บาทต่อปี ซึ่งมีดอกเบี้ยสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ กลุ่มมีการบริหารจัดการเงินทุน ดอกผลกำไรแบ่งไว้ส่วนหนึ่งปันผลคืนให้กับสมาชิก อีกส่วนหนึ่งนำไปเข้ากองทุนสวัสดิการของเครือข่ายออมทรัพย์ตำบลนำเกียน ซึ่งก่อตั้งในปี พ.ศ.2545 เป็นเครือข่ายที่มีการบริหารจัดการระดับตำบล ประกอบด้วยสมาชิก 7 กลุ่ม คือ กลุ่มออมทรัพย์คริสตจักร กลุ่มออมทรัพย์ธนาคารหมู่บ้าน หมู่ที่ 1 กลุ่มออมทรัพย์หมู่ที่ 4 บ้านใหม่พัฒนา กลุ่มย่อยที่ 1 และกลุ่มย่อยที่ 2 กลุ่มเลี้ยงโคหมู่ที่ 3 กลุ่มออมทรัพย์เกษตรในฝัน หมู่ที่ 5 และกลุ่มรักษาน้ำเกียน (เยาวชนทั้งตำบล)

“เครือข่ายออมทรัพย์ฮักเมืองน่าน” มีสมาชิกที่มาจากกลุ่ม/เครือข่ายออมทรัพย์ 58 หมู่บ้านของตำบลต่างๆ มีกิจกรรมการปล่อยเงินกู้รายกลุ่มให้กับกลุ่มที่เป็นสมาชิก โดยใช้เงินกองทุนจากโครงการสินเชื่อองค์กรรวม 5 ล้านบาท แต่ไม่มีการออมเงินมาไว้ที่ระดับจังหวัดนี้ หากกลุ่มใดต้องการใช้เงินทางเครือข่ายฯ จะช่วยประสานให้กลุ่มที่เข้มแข็งช่วยเหลือให้ยืมเงินกับกลุ่มที่อ่อนแอกว่า หากเครือข่ายฯ มีความจำเป็น หรือมีกิจกรรมที่ต้องใช้เงิน ก็จะทำให้กลุ่มต่างๆ ช่วยกันระดมทุนขึ้นมารวมกัน บทบาทหลักของเครือข่ายฯ คือ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ เช่น ฝึกหัดการทำระบบบัญชี การบริหารจัดการกลุ่ม และพัฒนาแกนนำชุมชนให้แต่ละกลุ่มได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน

การจัดสรรผลกำไรจากการบริหารสินเชื่อของเครือข่ายฯ

เครือข่ายออมทรัพย์นำเกียนได้เสนอขอใช้สินเชื่อองค์กรรวมจาก พอช. 10 ล้านบาท โดยผ่านการหนุนเสริมจากมูลนิธิฮักเมืองน่าน เช่นเดียวกับที่มูลนิธิฯ ขอใช้สินเชื่อไป 5 ล้านบาท และกลุ่มฮักน่าน้อย 5 ล้านบาท กระบวนการปล่อยกู้สินเชื่อของเครือข่ายออมทรัพย์นำเกียนนั้น จะให้กลุ่มออมทรัพย์ทั้ง 7 กลุ่มทำการกู้ผ่านเครือข่ายฯ และนำไปปล่อยกู้ รวมทั้งดูแลสมาชิกในกลุ่มของตนเอง สมาชิกที่ขอใช้สินเชื่อ จะเสียดอกเบี้ยร้อยละ 6 บาทต่อปี โดยแบ่ง 1% ของเงินกู้ให้กลุ่มบริหารจัดการเอง ซึ่งนำไปสู่การจัดสวัสดิการชุมชน ส่วนอีก 5% นำส่งขึ้นไปยังเครือข่ายฯ โดยจะแบ่งอีกเป็น 0.5% เป็นค่าบริหารจัดการของเครือข่ายฯ, 3.5% ใช้หนี้กับพอช. และอีก 1% หักเข้าร่วมสวัสดิการร่วมระดับจังหวัด (มูลนิธิฮักเมืองน่าน)

การชำระหนี้คืน

เงินสินเชื่อ 10 ล้านบาท มีกำหนดชำระคืนภายใน 10 ปี ทางเครือข่ายฯ จะชำระหนี้คืน พอช. ทุก 6 เดือน โดยงวดที่ 2 เพิ่งชำระไปเมื่อวันที่ 8-9 พ.ค. 2548 ที่ผ่านมา แต่ละกลุ่มจะมีหน้าที่รับผิดชอบเก็บเงิน ให้สมาชิกชำระหนี้คืนเป็นรายเดือน หรือรายงวด 6 เดือนต่อครั้ง ส่วนใหญ่สมาชิกที่มีอาชีพค้าขาย ทำงานส่วนตัวจะชำระคืนเป็นรายเดือน ส่วนสมาชิกที่ทำการเกษตร เลี้ยงสัตว์ จะชำระคืนเป็นรายงวด กลุ่มออมทรัพย์ที่มีสมาชิกชำระคืนเป็นรายเดือนก่อนนั้น สามารถนำเงินใช้หนี้มาเป็นทุนหมุนเวียนก่อนได้ โดยปล่อยกู้ยืมกันภายในกลุ่มเป็นระยะเวลาสั้นๆ 3-6 เดือน พอครบกำหนด 6 เดือนจึงส่งเงินทั้งหมดไปยังเครือข่ายฯ อย่างเช่น ธนาคาร

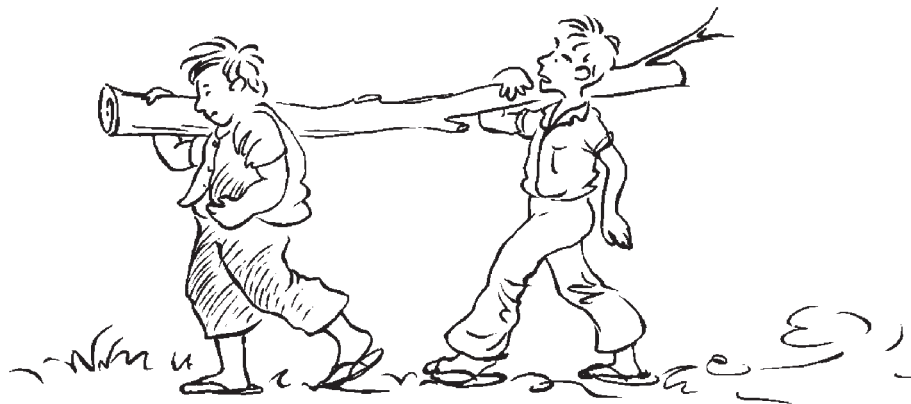

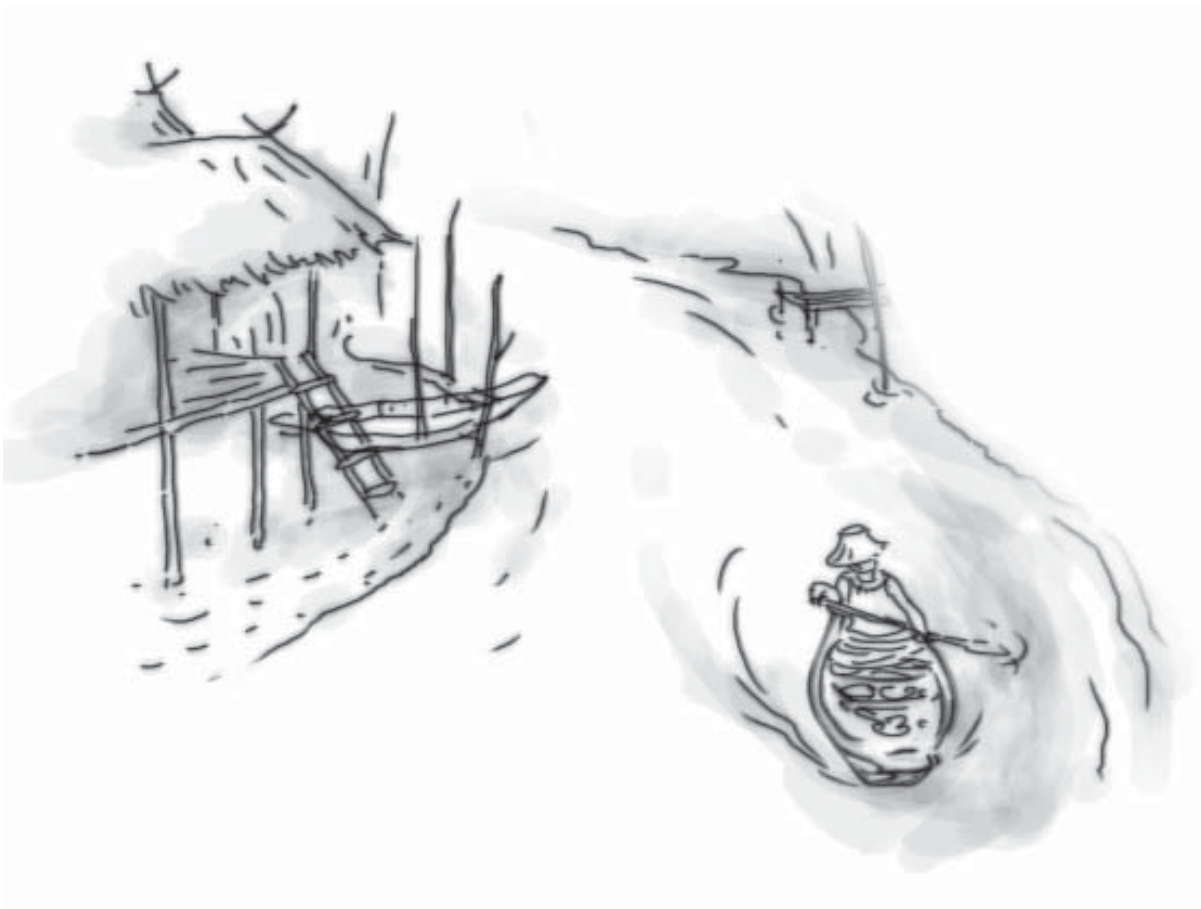
หมู่บ้าน ม.1 ก็ทำวิธีการเช่นนี้ โดยคิดดอกเบี้ย ร้อยละ 1 บาทต่อเดือน พอมีเงินทุนหมุนเวียนนี้ให้ สมาชิก คณะกรรมการ หรือคนนอกกลุ่มกู้ยืม อยู่บ้าง ทำให้กลุ่มมีดอกผลกำไรออกงายขึ้นมาอีกทาง หนึ่ง พอครบกำหนด 6 เดือน จึงส่งเงินไปยัง เครือข่ายฯ ให้นำไปใช้หนี้รวมอีกต่อหนึ่ง ตั้งแต่ใช้ สินเชื่อมา ทุกกลุ่มยังไม่มีใครผิดนัดเลย

สิ่งที่จะทำต่อในอนาคต

จากประสบการณ์ที่ผ่านมา ทำให้ชาวบ้านใน เครือข่ายฯ เกิดการลดหนี้ และสร้างรายได้เพิ่ม ขึ้นมา มีอาชีพที่มั่นคง สร้างทุนของชีวิตด้วยการ ออม ในอีกด้านหนึ่งจึงเป็นการพัฒนาองค์กรการเงิน ให้เข้มแข็งและเติบโตขึ้น อันนำไปสู่การจัดสวัสดิการ ชุมชนเกิด แก่ เจ็บ ตาย เพื่อความมั่นคงของชีวิต

ขบวนการงานพัฒนาของบ้านน้ำเกี๋นจึงขับเคลื่อนไป อย่างต่อเนื่อง และมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน อย่างครบวงจรในวิถีชีวิตชุมชน สามารถเชื่อม ประสานภาคีท้องถิ่นได้อย่างดี แผนของชุมชน ทุกเรื่องก็คือแผนงานของอบต. ที่ต้องการจะสนับสนุน ให้ชุมชนเป็นแกนหลักในการพัฒนานั้นเอง นอก เหนือจากเรื่องที่ชุมชนทำไม่ได้ อบต.ก็จะช่วยประสาน ดำเนินการให้ นอกจากนี้ยังสามารถเชื่อมโยงกับ ยุทธศาสตร์จังหวัดผู้ว่า CEOs ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานราชการ องค์กรพัฒนาเอกชน และ เครือข่ายองค์กรชุมชนต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งใน ลักษณะของการสนับสนุน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน “ตำบลน้ำเกี๋น” จึงเป็นต้นแบบการพัฒนา ชุมชนท้องถิ่นที่ดีเสมอมา

ภาคกลาง

10. การบริหารจัดการกองทุนชุมชน ต.โคกลำพาน อ.เมือง จ. ลพบุรี

ข้อมูลทั่วไป

ชาวโคกลำพานแต่เดิมนั้นอพยพมาจาก เวียงจันทน์ ประเทศลาว เมื่อแรกตั้งหมู่บ้านนั้น ชื่อว่า “โคกลำธาร” เนื่องจากมีลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การทำนาและมีเนินสูง มีลำธารรอบๆ เนิน ซึ่งต่อมาได้เรียกกันทั่วไปเพี้ยนไปว่า “โคกลำพาน” ปัจจุบันตำบลโคกลำพานมีการปกครองทั้งหมด 8 หมู่บ้าน 3 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนบ้านโคกกระถิ่น หมู่ 1 ชุมชนบ้านน้อย หมู่ 2 และบ้านโคกลำพานหมู่ 3-5 และชุมชนบ้านโป่งน้อย หมู่ 6-8

ตำบลโคกลำพาน มีกลุ่มและองค์กรต่างๆ 67 กลุ่ม/องค์กร มีเงินหมุนเวียนภายในตำบลประมาณ 15.8 ล้านบาท แบ่งออกเป็นกลุ่มอาชีพ 23 กลุ่ม กลุ่มการเงิน 13 กลุ่ม กลุ่มทางสังคม 19 กลุ่ม และกลุ่มอื่นๆ 12 กลุ่ม

เป้าหมายของการจัดตั้งธนาคารหมู่บ้านโคกลำพาน ตามแนวพระราชดำริ

เป้าหมายระดับบุคคล คือการแก้ไขปัญหาหนี้ นอกระบบ ใช้เงินดอกเบี้ยต่ำ

เป้าหมายระดับกลุ่ม/องค์กร คือการสร้างการมีส่วนร่วม มีการพึ่งพาอาศัย ร่วมมือร่วมใจกันใน ชุมชนในองค์กร ส่งเสริมให้เกิดการสร้างอาชีพรายได้ และความสามัคคี

การก่อตั้ง/ความเป็นมาของกลุ่ม

ธนาคารหมู่บ้านโคกลำพาน ตามแนวพระราชดำริ ก่อตั้งขึ้นวันที่ 1 มกราคม 2549 โดยนายคนึง

พหุภรณ์ แกนนากลุ่มต่างๆ ในตำบลเห็นกลุ่ม/กองทุน/ชมรม ในหมู่บ้านมีอยู่หลายกลุ่มและกระจัดกระจาย จึงได้ประชุมสมาชิกกลุ่มต่างๆ เพื่อทำความเข้าใจเรื่องการบริหารการเงินกองทุนต่างๆ ในหมู่บ้านให้รวมอยู่เป็นที่เดียวกันและสร้างกองทุนในชุมชนให้มีมากขึ้น โดยมีกองทุนต่างๆ ที่นำเงินฝากในกลุ่มของตนเองเข้ามาฝากในธนาคารหมู่บ้านโคกลำพาน ซึ่งกว่าจะมีการจัดตั้งธนาคารหมู่บ้านอย่างเป็นทางการเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาี่ความเป็นมาดังนี้

ปี 2527 มีการจัดตั้งชมรมข้าราชการและเกษตรกรโคกลำพาน (ระดับตำบล) มีสมาชิกประมาณ 100 คน มีเงินทุนประมาณ 160,000 บาท มีรายได้ภายในชมรมจากค่าสมัครแรกเข้าคนละ 100 บาท และเงินค่าบำรุงชมรมเดือนละ 20 บาท/คน ระยะเวลา

เวลาการส่ง 10 ปี เงินในชมรมสามารถนำมาให้สมาชิก กู้และสงเคราะห์สมาชิก เช่น เสียชีวิต และทำ สาธารณประโยชน์ด้านอื่นแล้วแต่การพิจารณาของ คณะกรรมการ

ปี 2538 มีการตั้งกองทุนพันโทสถาพร นิลโหม มีเงินทุนแรกตั้งประมาณ 20,000 บาท เป็นเงินบริจาค เพื่อใช้เป็นสาธารณกุศลให้คนในหมู่บ้าน เช่น เสีย ชีวิต ปัจจุบันมีรายได้จากดอกเบี้ยที่ฝากเงินต้นกับ ธนาคารหมู่บ้านฯ

ปี 2544 มีการจัดตั้งสภาชุมชน โดยสาธารณสุข อำเภอบึงสามพันเกิดกองทุนสภาผู้นำชุมชน ในเดือน กันยายน ปี 2544 มีการรับฝากเงินจากสมาชิก จากแรกตั้งจนถึงปี 2548 ประมาณ 120 คน เงิน กองทุนประมาณ 200,000 บาท

ปี 2548 เตรียมจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชนตำบล โศกลำพาน แต่ได้รับการแนะนำจากประธานเครือข่าย ธนาคารหมู่บ้านจังหวัดลพบุรีว่าควรจัดตั้งเป็น ธนาคารหมู่บ้าน

ปี 2548 จัดตั้งกองทุนสวัสดิการ โดยการ สนับสนุนของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบลโศกลำพาน ปัจจุบันมีสมาชิก 472 คน (ทั้งตำบล) มีเงินกองทุนกว่า 330,000 บาท มีเงื่อนไขการเป็นสมาชิก คือ ต้องเกิดที่ตำบลโศกลำพาน อยู่ในตำบลโศกลำพาน และทำงานในตำบล โศกลำพาน มีอายุไม่เกิน 75 ปี ซึ่งสมาชิกจะต้อง จ่ายเงินคนละ 365 บาทต่อปีเข้าสมทบในกองทุนฯ

ปี 2549 จัดตั้งธนาคารหมู่บ้านโศกลำพาน มีการเปิดทำการทุกวันอาทิตย์ เวลา 08.00 น.- 17.00 น. ให้บริการกู้เงิน ฝากเงิน ถอนเงิน กับสมาชิก ทั้งตำบล ปัจจุบันมีสมาชิก 482 คน แบ่งเป็นบุคคล 464 คน เป็นกลุ่ม/องค์กร 20 กลุ่มที่นำเงินเข้ามา ฝาก มีเงินหมุนเวียนประมาณ 2,000,000 บาท (ณ ก.ย.2550) สำหรับสมาชิกที่ต้องการกู้เงินจากธนาคาร

ต้องมีเงื่อนไขโดยต้องเข้าเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการ

การบริหารจัดการธนาคารหมู่บ้าน

คณะกรรมการธนาคารมีจำนวน 9 คน มีหน้าที่ บริหารจัดการธนาคาร จ้างคนในชุมชนเป็นผู้ดำเนินงานในธนาคารอาทิตย์ละ 1 วัน ช่วงเช้าจะให้บริการ ฝากเงิน และช่วงบ่ายจะให้บริการกู้เงิน มีค่าตอบแทน วันละ 180 บาท และเป็นผู้ติดตามหนี้จากสมาชิกที่ ชำระหนี้ไม่ตรงตามกำหนด

เงื่อนไข/กติกา ของผู้ที่จะกู้เงินจากธนาคารฯ ผู้ที่จะกู้เงินได้จะต้องเข้าเป็นสมาชิกของกองทุน สวัสดิการ และสมาชิกของกองทุนสวัสดิการนั้น จะสามารถกู้เงินได้เพียงแหล่งเดียว แต่สมาชิกก็ยัง สามารถกู้เงินกองทุนหรือกลุ่ม/องค์กรที่ตนเองเป็น สมาชิกอยู่ได้ เช่น ชมรมข้าราชการและเกษตรกร โศกลำพาน กองทุนหมู่บ้าน

การจัดสรรผลประโยชน์

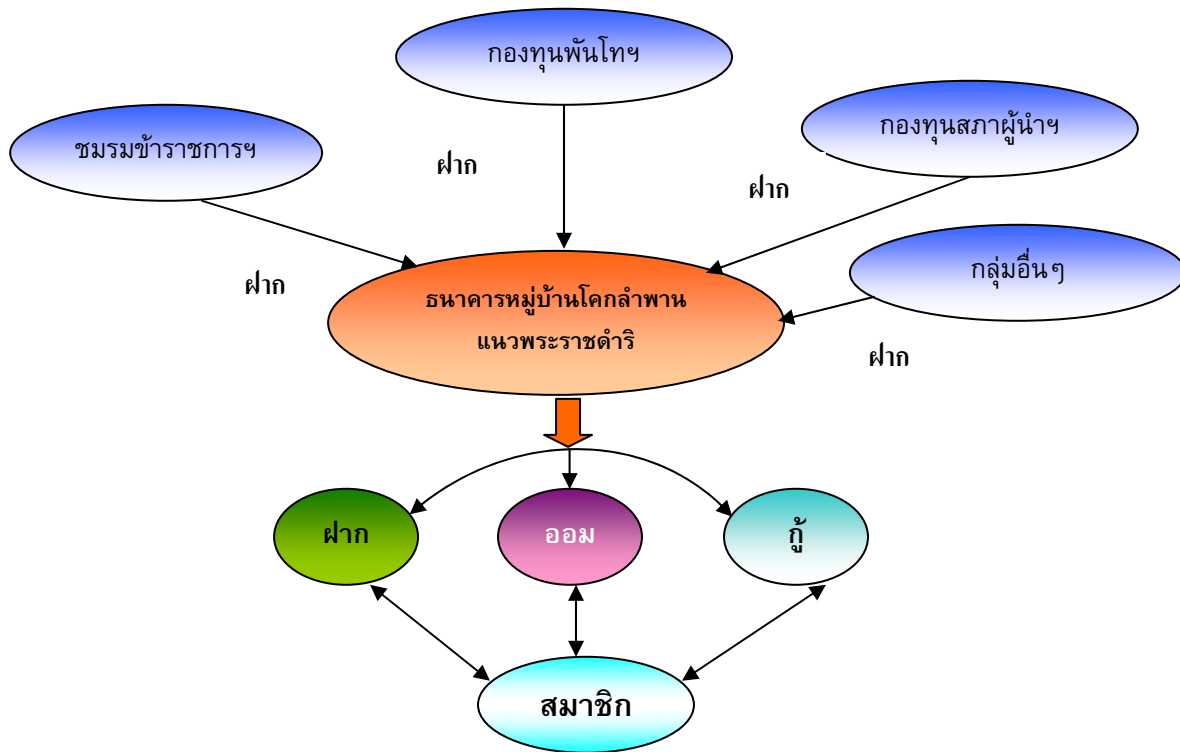
เงินฝากทั่วไปร้อยละ 6 ต่อปี
เงินฝากกลุ่ม/องค์กรเพื่อการกุศลร้อยละ 10 ต่อปี
เงินกู้ทั่วไป ร้อยละ 12 ต่อปี
เงินกู้กลุ่ม/องค์กรร้อยละ 10.5 ต่อปี
การกู้เงินสมาชิกไม่ต้องมีผู้ค้ำประกัน
บุคคลกู้ได้ไม่เกิน 40,000 บาท
กลุ่ม/องค์กรกู้ได้ไม่เกิน 80,000 บาท

ปัญหาและการแก้ไขปัญหาที่ผ่านมา

ปัญหาของธนาคารในปัจจุบันคือเงินทุน หมุนเวียนไม่เพียงพอกับความต้องการของสมาชิก รองลงมาคือ สมาชิกไม่ชำระหนี้เนื่องจากตักงาน นายจ้างไม่จ่ายค่าแรงงาน และบางส่วนไม่มีความ รับผิดชอบ การแก้ไขปัญหาที่ผ่านมาคือ จัดลำดับ ความเดือนร้อนและจำนวนเงินที่จะกู้ โดยให้ผู้ลงชื่อ

เพื่อจัดคิวการขอกู้ สำหรับปัญหาการไม่ชำระหนี้ ใช้วิธีการติดตามเจรจาเป็นรายบุคคลเพื่อช่วยแก้ปัญหาการชำระคืน

ความเชื่อมโยงของกิจกรรมต่าง ๆ กับธนาคารหมู่บ้าน

ผู้ประสานงาน : คณิ่ง พรหมรัตน์
ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 ประธานธนาคารฯ
ต.โคกลำพาน อ.เมือง จ.ลพบุรี
โทร 08-1844-2842

11. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลหนองไม้แก่น

ต. สะพานหิน กิ่งอำเภอหนองมะโมง จ.ชัยนาท

ความเป็นมาของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลหนองไม้แก่น

ตำบลสะพานหินอยู่ในพื้นที่กิ่งอำเภอหนองมะโมง จังหวัดชัยนาท มีหมู่บ้านในตำบลทั้งหมด 10 หมู่บ้าน ต่อมาเนื่องจากนโยบายของรัฐในเรื่องของการแก้ไขปัญหาความยากจน ในปี 2536 หมู่ 7 บ้านหนองไม้แก่นได้รับการสนับสนุนจากพัฒนาชุมชนให้จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ พร้อมทั้งได้รับเงินสนับสนุนจำนวน 280,000 บาทจากโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กขคจ.) ผ่านธนาคารออมสิน เพื่อนำมาเป็นทุนหมุนเวียนปล่อยกู้รายเดี่ยวให้กับชาวบ้านจำนวน 36 คนนำมาใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการเลี้ยงโคทำนา และเกษตรกรรมอื่นๆ

ต่อมาในเดือนมกราคม 2537 ได้มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นมาใหม่ เนื่องจากผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นประธานคณะทำงานกองทุน กขคจ.ไม่ต้องการบริหารจัดการกองทุนต่อ ชาวบ้านจึงได้ประชุมร่วมกันและเลือกประธานขึ้นมาใหม่เพื่อจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้น โดยตั้งประธานขึ้นมาใหม่ มีสมาชิกแรกตั้งจำนวน 36 คน เก็บเงินออมคนละ 10 บาท รวมได้เงินทุนครั้งแรก 360 บาท และร่วมกันออมทรัพย์เรื่อยมา จนปัจจุบันมีสมาชิก 146 คน มีเงินออม 494,979 บาท สมาชิกกระจายอยู่ทุกหมู่บ้าน โดยการชักชวนกันมาเป็นสมาชิกจากคนในหมู่ 7 ในปี 2540 ได้มีการรับรองสถานภาพกลุ่มออมทรัพย์จากพัฒนาชุมชน และได้รับเงินกู้จากสพช. จากธนาคารออมสิน จำนวน 100,000 บาท เพื่อซื้อปุ๋ยและยาฆ่าแมลงจำหน่ายแก่สมาชิก ทดลองส่ง 1 ปี เมื่อส่งคืนได้ดิธนาการจึงอนุมัติเงินกู้เพิ่ม

200,000 บาท ปีต่อมาเป็น 500,000 บาท จนกระทั่งปี 2548 กู้ปีละ 1,000,000 บาท จนถึงปัจจุบัน

เป้าหมายของการจัดตั้งกลุ่ม

การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ของบ้านหนองไม้แก่น มีเป้าหมายหลัก เพื่อการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบ ใช้เงินกู้ดอกเบี่ยถูก เป็นเงินหมุนเวียนภายในชุมชน และสามารถปลดหนี้รายทุนนอกระบบได้

การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์

กลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองไม้แก่น มีคณะกรรมการกลุ่มจำนวน 14 คน เริ่มการออมทรัพย์จากคนละ 10 บาท/เดือน ผู้นำเห็นว่าจะได้เงินหมุนเวียน

ภายในกลุ่มน้อย จึงได้ปรึกษากับสมาชิกว่าจะขอ
บริการออมเป็น 20 บาท/เดือน จนปัจจุบันมี
การออมในช่วงตั้งแต่ 100 - 150 บาท/เดือน เรียก
การออมประจำเดือนนี้ว่า “สัจจะ” และมีหุ้นพิเศษ
ซึ่งจะเป็นการฝากพิเศษ เช่น เกี่ยวข้าวแล้วได้เงิน
ก่อนก็นำมาฝาก ฝากปีละครั้ง ฝากได้ตั้งแต่ 100 -
1,000 บาท/ปี กลุ่มออมทรัพย์จะเปิดทำการให้
ฝากเงิน ออมเงิน และกู้เงินในวันที่ 14 ของทุก
เดือน

- เงื่อนไขการกู้เงินจากกลุ่มออมทรัพย์ คือ
กลุ่มฯ เปิดรับสมาชิกปีละ 1 ครั้ง ต้องเป็นสมาชิก
กลุ่มออมทรัพย์ตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป เป็นคนในพื้นที่
ในกรณีเป็นคนหมู่บ้านอื่น กรรมการของกลุ่มออม
ทรัพย์ต้องเป็นผู้รับรองหรือค้ำประกันให้ ให้กู้ครั้งแรก
ได้ 500 บาท เพิ่มอัตราดอกเบี้ยครั้งละ 500 บาท
การกู้เงินจากกลุ่มออมทรัพย์ + หุ้นพิเศษ ชำระคืน
ภายใน 3 เดือน ไม่มีการพิจารณาเงินกู้แต่จะดูจาก
เงินที่ออมเป็นหลัก หรือไม่ก็ใช้เวทีประชุมในการ
สำรวจผู้ที่ต้องการกู้เงินว่าใครต้องการกู้เท่าไร และมี
เงินทุนสำรองอยู่เท่าไร ดอกเบี้ยร้อยละ 12 บาท/ปี
สำหรับการกู้เงินจาก สพช. สมาชิกที่ต้องการกู้ต้องลง
ออมพิเศษ 500 บาท/ปี ไม่เกี่ยวกับหุ้นพิเศษที่ออม
รายปี สามารถกู้ได้ไม่เกิน 5,000 บาท ส่งคืนภายใน
1 ปี พร้อมกับเงินน่วย การกู้เงินรายเดือนต้องมี
ผู้ค้ำประกัน 3 คน มีการจัดสรรผลประโยชน์ ดังนี้

- บันผล ร้อยละ 65
- เงินทุนสำรอง ร้อยละ 10
- ทุนดำเนินงาน ร้อยละ 5
- ค่าตอบแทนคณะกรรมการ ร้อยละ 15
- จัดสวัสดิการ ร้อยละ 5

ปัญหาและการแก้ไขปัญหาลงจากสิ่งที่ได้เรียนรู้

- ปัญหาภายในชุมชน ส่วนใหญ่จะเป็นความ
เข้าใจของนายทุนนอกระบบว่ากลุ่มออมทรัพย์ขึ้นมา
เป็นคู่แข่งปล่อยเงินกู้โดยให้กู้ดอกเบี้ยถูกกว่า แต่ก็
ไม่สามารถแก้ไขอะไรได้ แต่ชาวบ้านที่เชื่อว่ากลุ่มออม
ทรัพย์สามารถช่วยแก้ปัญหาเรื่องเงินให้ได้ก็เริ่มเข้ามา
สมัครเป็นสมาชิกของกลุ่มฯ

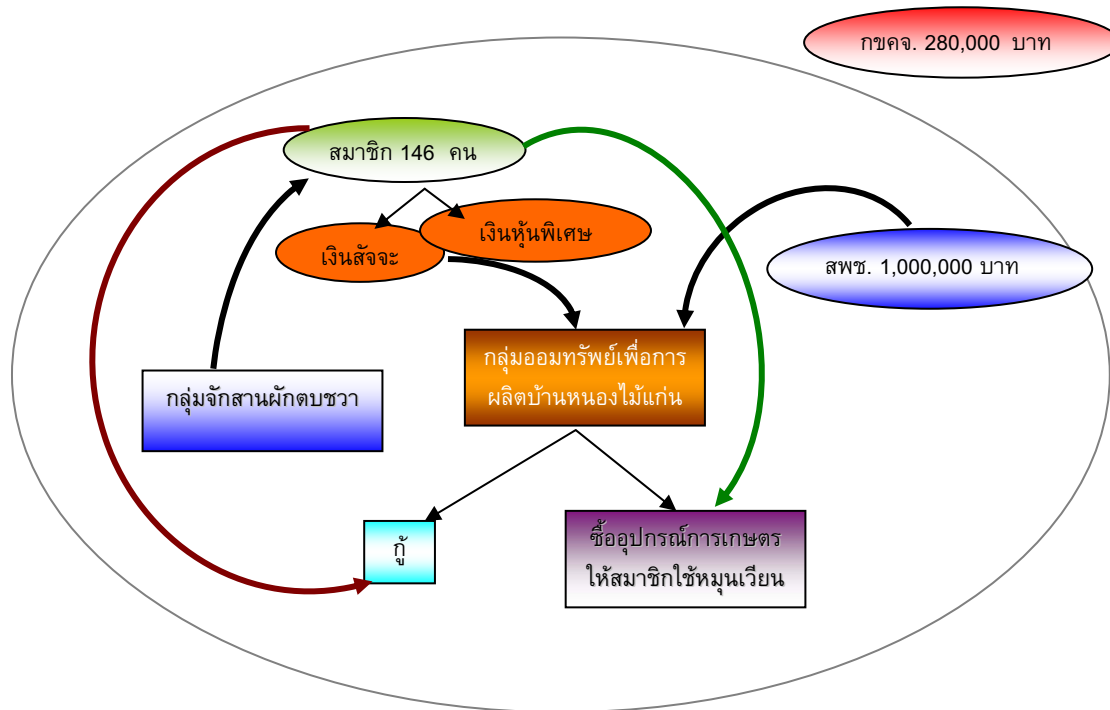
เงินทุนจากกลุ่มต่างๆ ภายในหมู่บ้าน

- กองทุนหมู่บ้าน
- กองทุน กขคจ. มีเงินหมุนเวียนให้ชาวบ้านกู้
หมู่บ้านละ 280,000 บาท
- กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เงินออม
494,979 บาท
- เงินสนับสนุนจาก สพช. 1,000,000 บาท
- กลุ่มจักสานผักตบชวา ได้รับเงินสนับสนุน
จาก ธกส. จำนวน 500,000 บาท มีเงินออมของ
สมาชิกประมาณ 50 คน ร่วมกันทำกิจกรรมจักสาน
ผักตบชวา เป็นงาน 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ ระดับ 3
ดาว

ภาคี/หน่วยงานที่ให้การสนับสนุน

- พัฒนาชุมชน สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่ม
ออมทรัพย์เพื่อการผลิต และช่วยเหลือนำโครงการ
กขคจ.เข้ามาช่วยแก้ไขปัญหภายในหมู่บ้าน อีกทั้งยัง
มีการติดตามและเยี่ยมเยียนกลุ่มอย่างต่อเนื่อง
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ให้การ
สนับสนุนโครงการฟื้นฟูภัยพิบัติจากน้ำท่วมในปี
2549 จำนวน 100,000 บาท
- ธนาคารออมสิน สนับสนุนสินเชื่อ สพช.
จำนวน 1,000,000 บาท

ความเชื่อมโยงของกองทุน/กิจกรรมต่าง ๆ กับกลุ่มออมทรัพย์

แผนการดำเนินงานในอนาคต

กลุ่มฯ ก็จะค่อยๆ ขยายเงินทุนหมุนเวียนไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป ถ้ากองทุนมีมากกว่านี้ก็จะคืนเงินสนับสนุนจากธนาคารออมสินเพื่อที่จะไม่ต้องไปเสียดอกเบี้ยให้กับแหล่งทุนจากภายนอก นำดอกเบี่ยที่ได้จากชุมชนเข้ามาบริหารจัดการในชุมชนเอง

ผู้ประสานงาน : นางกิมลี แซ่ตัน ประธานกลุ่มออมทรัพย์หนองไม้แก่น
 ต. สะพานหิน กิ่งอำเภอนongมะโมง จ. ชัยนาท
 โทร 08-7197-3949

12. เครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน ต.คอทราย ต.คอทราย อ.ค่ายบางระจัน จ.สิงห์บุรี

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลคอทราย อำเภอค่ายบางระจัน แยกมาจากตำบลโคกพรวัว(อ.บางระจัน) ประมาณปี พ.ศ.2474 มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์คู่กันมากับค่ายบางระจันครั้งสงครามกับพม่าในสมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นราชธานี สถาปนามีประเทศมีลำน้ำใหญ่ที่กว้างยาวริมน้ำมีป่าดงดิบ เหมาะแก่การหลบภัยข้าศึก แต่เดิม “คลองบางระจัน” เป็นลำน้ำยาว ไหลมาบรรจบ (คำโบราณเรียก “สบ”) กับคลองวังกระจับ ทำให้บริเวณนั้นมีกรวด ทราย มาทับถมกันเป็นสันดอนทรายขึ้นมา คำเรียกสันดอนทรายของชาวบ้านในสมัยก่อน คือ “คอทราย” เมื่อแยกออกจากตำบลโคกพรวัว จึงตั้งชื่อตำบลตามภูมิประเทศและคำเรียกของชาวบ้านว่า “ตำบลคอทราย” จนถึงทุกวันนี้

ความเป็นมาของเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน

ตำบลคอทรายประกอบด้วย 6 หมู่บ้าน ในปี 2544 เริ่มมีนโยบายของรัฐเรื่องของกองทุนหมู่บ้าน ชาวบ้านก็ปฏิบัติงานในกองทุนกันไปตามระเบียบเรื่อยมา จนถึงปี 2547 เริ่มมีการให้ความสำคัญในเรื่องของสวัสดิการชุมชน มีการจัดตั้งคณะทำงานแต่ก็ไม่มีมีการเคลื่อนไหวอย่างเป็นทางการ ต่อมาได้รับการสนับสนุนจากโครงการสนับสนุนเครือข่ายองค์กรชุมชน (สค.อช.) ในเดือนกุมภาพันธ์ 2550 จากพัฒนาชุมชนพอดีกับที่คณะทำงานกองทุนหมู่บ้านชุดเดิมหมดวาระลง จึงได้มีการแต่งตั้ง/คัดสรรคณะทำงานชุดใหม่ขึ้นมาบริหารแทน คณะทำงานของแต่ละกองทุนจึงได้ร่วมกันคิดหาแนวทางร่วมในการบริหารจัดการกองทุนฯ เนื่องจากในช่วงแรกนั้นแต่ละกองทุนมีระเบียบการบริหารจัดการ การรับ

ผลประโยชน์ที่แตกต่างและไม่เท่าเทียมกัน

คณะกรรมการของแต่ละหมู่บ้านจึงได้รวมกัน จัดตั้งเป็นเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านตำบลคอทราย และจัดเวทีประชุมคณะกรรมการเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านเพื่อร่วมกันร่างระเบียบกองทุนหมู่บ้านใหม่ โดยแก้ไขในส่วนของดอกเบี้ยและการจัดสวัสดิการ และให้ตัวแทนของแต่ละกองทุนไปทำความเข้าใจกับ สมาชิกกองทุนในหมู่บ้านของตนเอง

เป้าหมายของการจัดตั้งเครือข่ายฯ

เป้าหมายระดับตำบล เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สิน นอกกระบบให้หมดไปจากตำบล

เป้าหมายระดับนโยบาย เพื่อการบูรณาการ กองทุนในตำบลและจัดทำกรขึ้นทะเบียนเป็น นิติบุคคลของกองทุนหมู่บ้าน

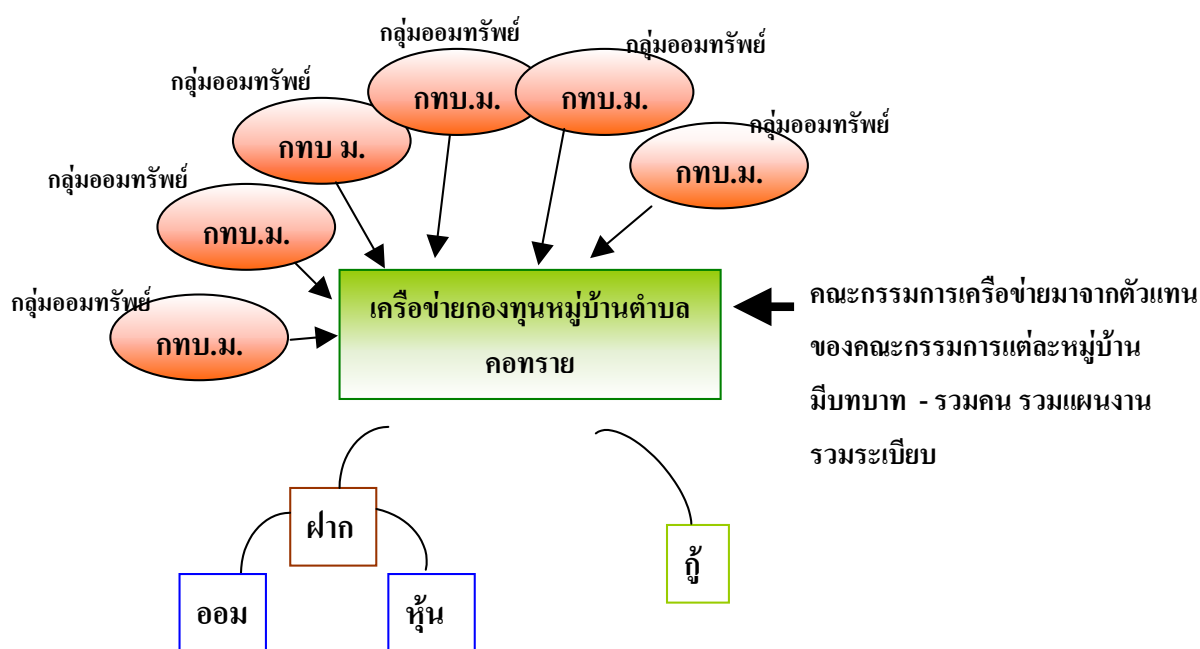
เครือข่ายกองทุนหมู่บ้านตำบลคอทรายเป็น ศูนย์รวมในการร่างระเบียบ การบริหารจัดการ แต่สำหรับการบริหารจริงจะอยู่ในระดับกองทุนหมู่บ้าน

ของตนเอง สำหรับเกณฑ์ในการกู้เงิน สมาชิกจะ ต้องลงหุ้น หุ้นละ 100 บาท/เดือน ค่าธรรมเนียม แรกเข้า 20 บาท เพิ่มหุ้นปีละ 1 หุ้น ต้องฝากสัจจะ รายเดือนไม่ต่ำกว่า 20 บาท/เดือน แต่ไม่เกิน 500 บาท กู้เงินได้ไม่เกิน 20,000 บาท โดยต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาอาชีพ การสร้างงาน เพิ่มรายได้ ปลอดภัย โดยการกู้เงินทุกประเภทดังกล่าว ต้อง มีผู้ค้ำประกัน 2 คน และสามารถค้ำประกันได้เพียง 2 คน ใช้ข้อสหริมาตรพ์ค้ำประกันได้ ชำระคืนภายใน 1 ปี สำหรับการกู้ฉุกเฉิน เร่งด่วน กู้ได้ไม่เกิน 3,000 บาท

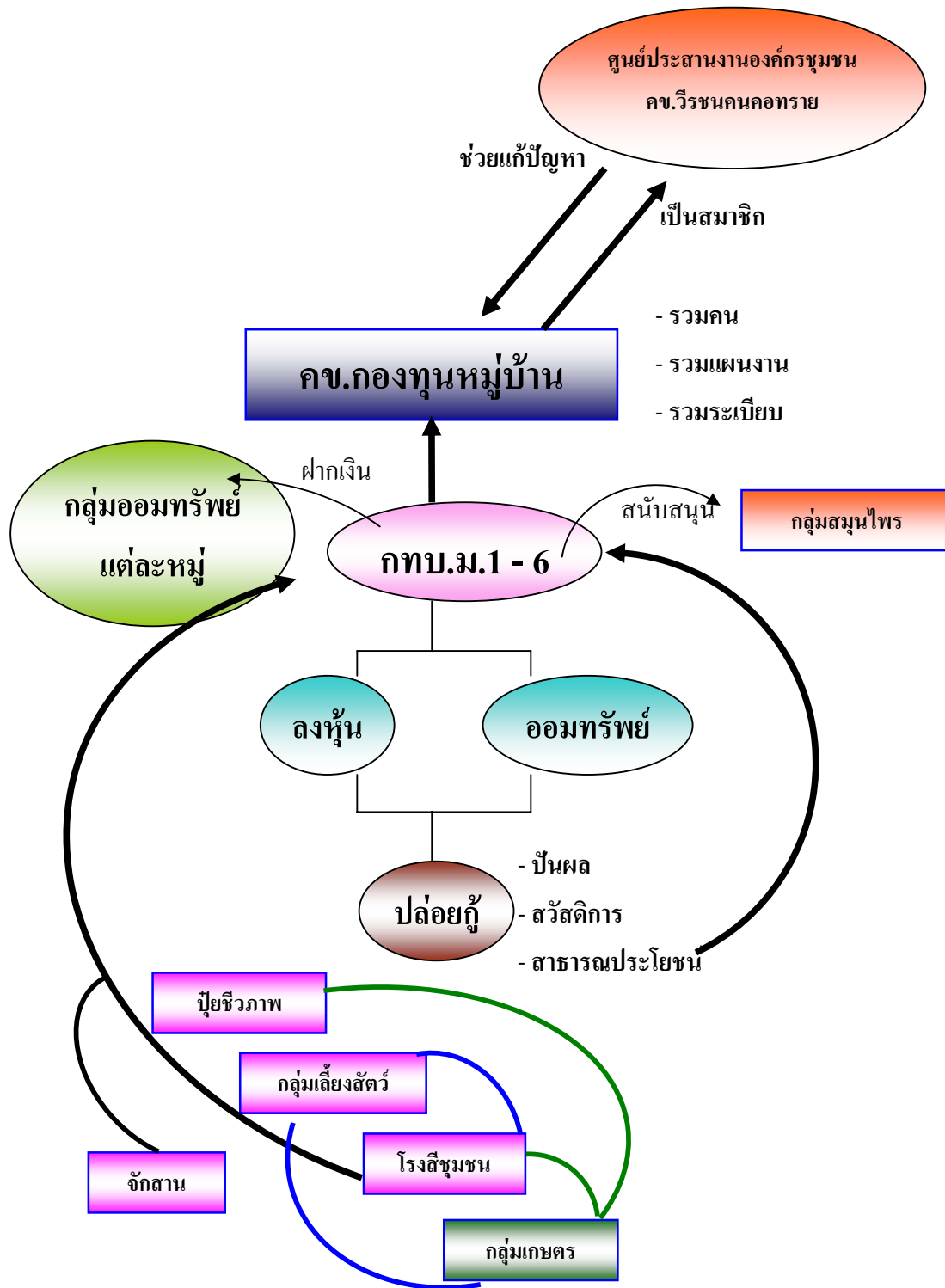
การจัดสรรผลประโยชน์

- เงินประกันความเสี่ยง ร้อยละ 5
- สงเคราะห์บุตรสมาชิกที่ยากจน/พิการ/คนชรา ร้อยละ 15
- ค่าตอบแทนคณะกรรมการร้อยละ 15
- สมทบกองทุน ร้อยละ 10
- จัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก ร้อยละ 15

การบริหารจัดการเครือข่ายฯ

ความเชื่อมโยงของกองทุน/กิจกรรมต่าง ๆ กับเครือข่ายฯ

- ช่วยเหลือสาธารณประโยชน์ ร้อยละ 20
- ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานในกองทุน ร้อยละ 20
- ค่าใช้จ่ายอื่นที่คณะกรรมการเห็นสมควร ร้อยละ 10

ปัญหาและการแก้ไขปัญหาจากสิ่งที่ได้เรียนรู้

ปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงแรกก่อนที่จะจัดตั้งเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านจะเป็นเรื่องของความไม่เข้าใจการบูรณาการกองทุนแต่ได้มีการจัดเวทีทำความเข้าใจร่วมกันไปแล้วในระดับตำบล

ภาคี/หน่วยงานที่ให้การสนับสนุน

หน่วยงานต่างๆ ที่ให้การสนับสนุน ได้แก่ พัฒนาการอำเภอ ซึ่งเป็นที่ปรึกษาของเครือข่ายๆ ในการจดทะเบียนกองทุนหมู่บ้านเป็นนิติบุคคล โดยมีงบประมาณสนับสนุนด้านการเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรชุมชน สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) สนับสนุนเรื่องกองทุนสวัสดิการ จำนวน 100,000 บาท

แผนการดำเนินงานในอนาคต

- ด้านสมาชิก จะมีการณรงค์ส่งเสริมให้คนในชุมชนเข้าร่วมเป็นสมาชิก อีกทั้งส่งเสริมให้สมาชิกเพิ่มค่าหุ้นและเงินออมทรัพย์เพื่อขยายวงเงินการกู้
- ด้านการพัฒนาบุคลากร จะมีการส่งเสริมให้ความรู้แก่สมาชิกเกี่ยวกับสิทธิของกรรมการและสมาชิก หลังการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลแล้ว พร้อมทั้งจัดศึกษาดูงานให้แก่กรรมการและสมาชิกเพื่อทำความเข้าใจการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน
 - ยกระดับกองทุนหมู่บ้านขึ้นเป็นสถาบันการเงินชุมชน
 - เข้าเป็นสมาชิกเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - ด้านสวัสดิการ จะจัดให้มีการส่งเสริมเรื่องการเข้าเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการและจัดสวัสดิการต่างๆ เพื่อช่วยเหลือคนในชุมชน

13. การบูรณาการกองทุนสู่ระบบสวัสดิการชุมชน ตำบลคลองวัว อ.เมือง จ.อ่างทอง

ข้อมูลทั่วไป

ตั้งอยู่ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 7 กิโลเมตร อยู่ทางทิศตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา เดิมชุมชนตำบลคลองว้วนั้นตั้งถิ่นฐานมากกว่า 100 ปีแล้ว เดิมพื้นที่ของหมู่บ้านเป็นที่ราบลุ่ม อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำนา เมื่อก่อนราษฎรเลี้ยงวัว ควายเป็นจำนวนมาก พอถึงฤดูแล้งก็จะต้อนวัวควายเหล่านั้นไปเลี้ยงและกินน้ำเป็นเช่นนี้ทุกวัน จึงทำให้ทางเดินเป็นประจำนั้นเป็นคลองลึก ราษฎรในหมู่บ้านจึงขนานนามว่า “ตำบลคลองวัว” ยกฐานะจากสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2540 มีเนื้อที่ทั้งหมด 8.73 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็น 5,456 ไร่

สภาพสังคม การปกครอง

ตำบลคลองวัวเป็นชุมชนชนบทที่มีชีวิตเรียบง่าย และมีความสัมพันธ์กันแบบเครือญาติ จะรวมตัวกันในวันสำคัญทางศาสนา และมีการรวมกลุ่มกันด้านอาชีพในรูปแบบของสหกรณ์

ขอบเขตการปกครองประกอบด้วย 5 หมู่บ้าน 462 หลังคาเรือน กลุ่ม/องค์กรที่สำคัญในตำบล ซึ่งเป็นจุดที่เชื่อมโยงคนในตำบลโดยมีกิจกรรมร่วมกัน คือกลุ่มจักสานผักตบชวา

การจัดตั้ง/ก่อเกิดกลุ่ม

กลุ่มจักสานก่อเกิดต่อเนื่องจากการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยพัฒนาชุมชนในปี 2532 มีสมาชิกจำนวน 30 คน เงินทุน 20,000 บาท มีการออมทรัพย์เรื่อยมา ปัจจุบันสมาชิกเพิ่มขึ้นประมาณ 273 คน มีเงินออมประมาณ 126,171 บาท และใน

ปี 2534 จึงมีการจัดตั้งกลุ่มจักสานอย่างเป็นทางการ โดยพัฒนาชุมชน โดยมีอุตสาหกรรมจังหวัดสนับสนุนงบประมาณในการสอนการจักสานด้วยไม้ไผ่ แรกตั้งมีสมาชิก 6-7 คน และเริ่มระดมหุ้นๆ ละ 100 บาท ในปี 2538- 2539 ระดมหุ้นได้ประมาณ 6 ปี เริ่มมีการออมทรัพย์ควบคู่ไปด้วย มีสมาชิกเพิ่มขึ้นประมาณ 60 คนจากทั้งตำบล ปัจจุบันมีสมาชิก 93 คน มีเงินกองทุนประมาณ 750,000 บาท ส่งผลให้เงินกองทุนของกลุ่มจักสานมีมากกว่าเงินของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลคลองวัว

การบริหารจัดการ โครงสร้าง วิธีทำงาน

การบริหารจัดการของกลุ่มจักสานประกอบด้วยคณะกรรมการ 11 คน มีสมาชิก 93 คน ในกลุ่มสมาชิกจะแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ กลุ่มที่จัดทำวัตถุดิบมาส่งขายให้กับกลุ่มและฝ่ายผลิตจักสาน จำนวน 30 คน มีทุนหมุนเวียนในการผลิตงานจักสานผักตบชวาเพื่อจำหน่ายประมาณ 600,000 บาท และทุนจากการระดมหุ้นปีละครั้ง หุ้นละ 100 บาท มีประมาณ 45,000 บาท และเงินในกลุ่มจะปล่อยให้สมาชิกกู้รายละ 5,000 บาทต่อเดือน ใช้คืนภายใน 1 ปี ดอกเบี้ย 5 บาท/ปี มีการประชุมปีละ 1 ครั้ง

การออมทรัพย์ของสมาชิกในตำบล

ผู้นำชุมชนได้ส่งเสริมสมาชิกหรือคนในชุมชนที่สนใจ ออมเงินในรูปแบบต่างๆ เพื่อป้องกันการกู้เงินนอกระบบและฝึกวินัยการออม ดังนี้

1. ผักเงินเดือนละ 100 บาท/เดือน โดยมีสัจจะร่วมกัน ให้ผักเงินต่อเนื่อง 3 ปี จึงสามารถเบิกได้ มีสมาชิกประมาณ 50 คน ผักร่วมกันในนามกลุ่ม

2. ฝากเงินในนามบุคคล ออมเดือนละเท่าใดก็ได้ตามความสมัครใจ
3. ฝากเงินปีละ 365 บาท/ปี โดยเริ่มในเดือนสิงหาคม 2550 ปัจจุบันมีสมาชิกประมาณ 100 คน เพื่อนำเข้ากองทุนสวัสดิการ

การจัดสรรผลประโยชน์ให้แก่สมาชิก

- บันผลคืนสมาชิก ร้อยละ 10
- สวัสดิการสาธารณสุข ร้อยละ 10
- จัดสวัสดิการให้กับสมาชิก ร้อยละ 10
- ค่าตอบแทนคณะกรรมการ ร้อยละ 10
- ค่าสาธารณูปโภค (น้ำ-ไฟ) ร้อยละ 10
- สมทบเข้ากองทุนกลุ่ม ร้อยละ 50

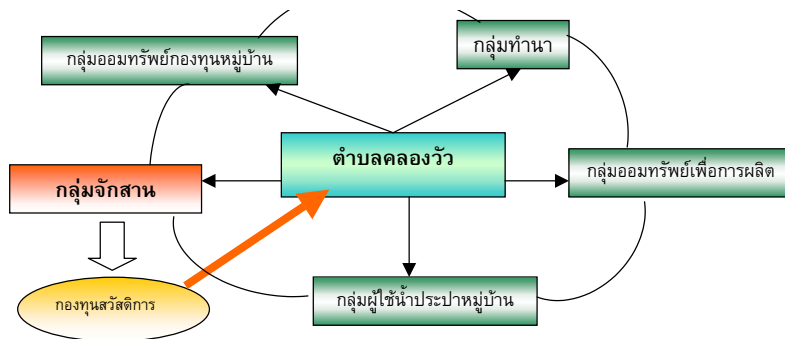
แหล่งทุนของตำบล

ทุนภายนอก ได้แก่

- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
- สหกรณ์การเกษตรเมืองอ่างทอง
- กองทุนหมู่บ้าน 5 กองทุน
- องค์การบริหารส่วนตำบล

ทุนภายในชุมชน ได้แก่

- กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีสมาชิก 273 คน เงินทุนกลุ่ม 126,171 บาท
- กลุ่มจักสานผักตบชวา มีสมาชิก 93 คน เงินทุนกลุ่ม 750,000 บาท
- กลุ่มออมทรัพย์กองทุนหมู่บ้าน เป็นการออมทรัพย์ของผู้ที่เป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านในหมู่บ้านของตนเอง มีเงินกองทุนประมาณ 150,000 บาท
- กลุ่มทำนา (กองทุนข้าว) ให้กู้สำหรับสมาชิกที่ประกอบอาชีพทำนา โดยให้กู้รายละ 4,000 บาท/เดือน

ปัญหาและการแก้ไขปัญหากจากสิ่งที่ได้เรียนรู้

การเชื่อมโยงของกองทุน/กิจกรรมต่างๆ ในตำบล ปัญหาและการแก้ไขปัญหามาจากสิ่งที่ได้เรียนรู้

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับกลุ่มจักสานผักตบชวาเป็น ปัญหาที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม คือกลุ่มขาดผู้อุป กระทบผักตบชวาในช่วงฤดูฝน และขาดแรงงานใน การผลิต เพราะสมาชิก 93 คนนั้นเป็นฝ่ายผลิตที่มี ฝีมือประมาณ 30 คนเท่านั้น ส่วนที่เหลือจะเป็น ผู้จัดหาวัตถุดิบที่จะใช้ทำผลิตภัณฑ์ การแก้ไขคือ ต้องมีการฝึกสอนด้านฝีมือการจักสานเพิ่มขึ้นในหมู่ สมาชิก และอาจจัดหางบประมาณสนับสนุนในส่วน ของผู้อุปผลิตภัณฑ์จากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

สิ่งที่กลุ่มจะดำเนินการต่อ

กลุ่มจักสานผักตบชวามีแผนที่จะดำเนินการต่อ

โดยเน้นเรื่องการจัดระบบสวัสดิการทั้งตำบล โดย จะจัดตั้งเป็น “กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคลองวัว” เพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส และทุกคนในตำบลให้มี โอกาสได้รับสวัสดิการต่างๆ ซึ่งปัจจุบันเริ่มดำเนินการ จัดตั้งกองทุนแล้ว แต่ยังไม่มีการจัดสรรผลประโยชน์ ให้แก่สมาชิกในส่วนของกองทุน แต่มีการช่วยเหลือ กันจากเงินผลประโยชน์ของกลุ่มจักสานที่ตัดมาช่วย เหลือสวัสดิการสาธารณะ 10%

ความเห็นเกี่ยวกับสินเชื่อกับกองทุนภายในชุมชน

ผู้นำของกลุ่มจักสานผักตบชวามีความคิดเห็น เกี่ยวกับการใช้สินเชื่อว่า “เป็นการเสียดอกเบี้ยให้กับ ภายนอก ควรระดมทุนจากภายในชุมชนเข้ามาแก้ ปัญหาของชุมชนเองจะดีกว่า”

ผู้ประสานงาน : นางปราณี จันทวร ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 ประธานกลุ่ม
จักสานผักตบชวา ต.คลองวัว อ.เมือง จ.อ่างทอง
เบอร์โทร 08-9900-3747

14. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหมู่ 6 บ้านเขาซ่อนหม้อ ต.หนองบ่อ อ.สองพี่น้อง จ.สุพรรณบุรี

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลหนองบ่อ เป็นตำบลหนึ่งของอำเภอสองพี่น้อง โดยแยกมาจากตำบลศรีสำราญ หมู่ 10, 11, 12 เมื่อปี 2514 โดยหมู่ 10 แยกเป็นหมู่ 1, 2, 7 หมู่ 11 แยกเป็นหมู่ 3, 4 หมู่ 12 แยกเป็นหมู่ 5, 6 จากนั้นหมู่ 5 ได้แยกเป็นหมู่ 8, 9 จนถึงปัจจุบันเป็นเวลา 30 ปี แล้ว ซึ่งตำบลหนองบ่อประกอบด้วย 9 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านหนองจิก, หมู่ 2 บ้านหนองบวบหอม, หมู่ 3 บ้านไผ่แขวน, หมู่ 4 บ้านสำนักแจง, หมู่ 5 บ้านดอนพรม, หมู่ 6 บ้านเขาซ่อนหม้อ, หมู่ 7 บ้านหนองบ่อ, หมู่ 8 บ้านกระดินแดง และหมู่ 9 บ้านดอนแจงพัฒนา พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบและมีภูเขาเป็นบางส่วน มีเนื้อที่ประมาณ 53 ตร.กม. หรือประมาณ 33,100 ไร่

สภาพสังคม การปกครอง

ชาวบ้านตำบลหนองบ่อประกอบอาชีพหลัก คือ ทำไร่ และอาชีพเสริม เลี้ยงสัตว์ รับจ้าง มีหมู่บ้านในขอบเขตการปกครองทั้งหมด 9 หมู่บ้าน มีกลุ่ม/กองทุนต่างๆ ที่สำคัญ ดังนี้ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มเกษตร กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มเกษตรอินทรีย์ กลุ่มป่าชุมชน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มกองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นต้น จากการที่ตำบลหนองบ่อมีกลุ่มต่างๆ มากมายแต่กลุ่มที่มีความสำคัญและผูกพันกับชีวิตประจำวันของชาวบ้านมากที่สุด คือกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตถือเป็นฐานกิจกรรม

ที่เชื่อมโยงคนในหมู่บ้าน โดยมีการออมทรัพย์เป็นกิจกรรมสำคัญ จัดตั้งขึ้นจากการสนับสนุนของพัฒนาชุมชน เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2542 เริ่มแรกมีสมาชิก 45 คน ลงหุ้นคนละ 100 บาท/เดือน แล้วนำเงินไปฝากไว้ในธนาคารประมาณ 70,000 บาท เป็นระยะเวลา 1 ปี ต่อมาผู้นำได้เดินทางไปดูงานในพื้นที่ต่างๆ จึงเกิดแนวคิดว่าจะนำเงินนั้นออกมาปล่อยกู้ให้กับสมาชิก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาความไม่คล่องตัวเรื่องค่าใช้จ่ายในครอบครัวของสมาชิกภายในหมู่บ้าน ซึ่งเมื่อสมาชิกเห็นว่าเมื่อมีการออมร่วมกันสามารถแก้ไขปัญหาได้จริงจึงสมัครเข้ามาเป็นสมาชิกเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ปัจจุบันมีสมาชิก 260 คน มีเงินหมุนเวียนภายในกลุ่มจำนวน 1,430,000 บาทที่ปล่อยเงินกู้ให้กับสมาชิก

การบริหารจัดการ

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านเขาซ่อนหม้อมีคณะกรรมการบริหารกลุ่มจำนวน 12 คน ดำเนินกิจกรรมคือ ฝาก กู้ มีเกณฑ์ในการกู้เงินคือ ต้องเป็นสมาชิกมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน สามารถกู้

ได้ 3 เท่าของเงินออม ชำระคืนเดือนละ 1 ครั้ง พร้อมดอกเบี้ย 1.5 บาท ต่อเดือน ในทุกวันที่ 1 ของเดือนจะมีการเปิดรับฝากเงิน/ออมทรัพย์ ไม่มีการพิจารณาเงินกู้แต่จะใช้วิธีให้ผู้ที่ต้องการกู้เงินในแต่ละเดือนมาช่วยกันเพื่อเป็นผู้พิจารณาเงินกู้กันเองโดยมีคณะกรรมการเป็นคนกลาง

การจัดสรรผลประโยชน์ให้แก่สมาชิก ผลกำไรที่ได้จากการดำเนินงาน คณะกรรมการจะนำมาจัดสรรให้แก่สมาชิกดังนี้

- ปันผลคืนสมาชิก ร้อยละ 80
- ค่าบริหารจัดการ ร้อยละ 10
- จัดสวัสดิการให้กับสมาชิก ร้อยละ 10 (จัดตั้งกองทุนสวัสดิการเริ่มจัดตั้งวันที่ 1 เม.ย.2550 เริ่มรับผลประโยชน์ในวันที่ 1 ตุลาคม 2550)

แหล่งทุนของตำบล

1. ทุนภายนอก ได้แก่

1.1 สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสุพรรณบุรี สนับสนุนงบประมาณ 30,000 บาท เพื่อทำปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ดจำหน่าย ซึ่งมีสมาชิกจำนวน 34 คน ลงหุ้นๆ ละ 1,000 บาท เพื่อจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการทำปุ๋ย

1.2 องค์การบริหารส่วนตำบล สนับสนุนเงินหมุนเวียนเพื่อซื้อปุ๋ย ยาฆ่าแมลง มีสมาชิก 38 คน ลงหุ้นร่วมกัน ปล่อยกู้ดอกเบี้ยร้อยละ 1 บาท/เดือน

1.3 กองทุนหมู่บ้าน สนับสนุนเงินกองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท ดอกเบี้ยจะตัดร้อยละ 10 เข้ากองทุนสวัสดิการ

1.4 กองทุนแม่ของแผ่นดินของกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ได้รับรางวัลจากการประกวดคุ้มครองคนดีศรีสุพรรณจำนวน 8,000 บาท ปัจจุบันมี 16,000 บาท นำไปให้คนจนกู้ยืมระยะสั้น โดยไม่คิดดอกเบี้ย นำลงทุนอื่นๆ เพื่อทำกำไร แต่ไม่ปล่อยกู้ (ลักษณะ

คล้ายกู้ฉุกเฉินแต่ไม่คิดดอกเบี้ย)

1.5 พัฒนาชุมชน โครงการอยู่ดีมีสุขของกระทรวงมหาดไทย ได้รับงบประมาณจำนวน 70,000 บาท กระจายให้แก่ผู้ที่ทำกิจกรรมทำผักลอยฟ้า ชุดบ่อเลี้ยงปลา เลี้ยงกบคอนโด ทำน้ำยาล้างจานและปลูกผักสวนครัว เป็นงบประมาณให้เปล่าไม่ต้องส่งคืน

2. ทุนภายในชุมชน ได้แก่

2.1 กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีสมาชิกจำนวน 260 คน เงินทุนกลุ่ม 1,430,000 บาท

2.2 กองทุนสวัสดิการ มีสมาชิก 38 คน เงินกองทุน 20,000 บาท โดยมีเงินสมทบจากกองทุนอื่นภายในชุมชน

3. ทุนอื่นๆ ที่ไม่ใช่ตัวเงิน ในรูปของกลุ่มกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น จากการรวมตัวกันของคนในตำบล ได้แก่

3.1 กลุ่มป่าชุมชน จัดตั้งและสนับสนุนจากป่าไม้จังหวัดในปี 2543 มีกรรมการบริหารจำนวน 30 คน มีพื้นที่จำนวน 270 ไร่

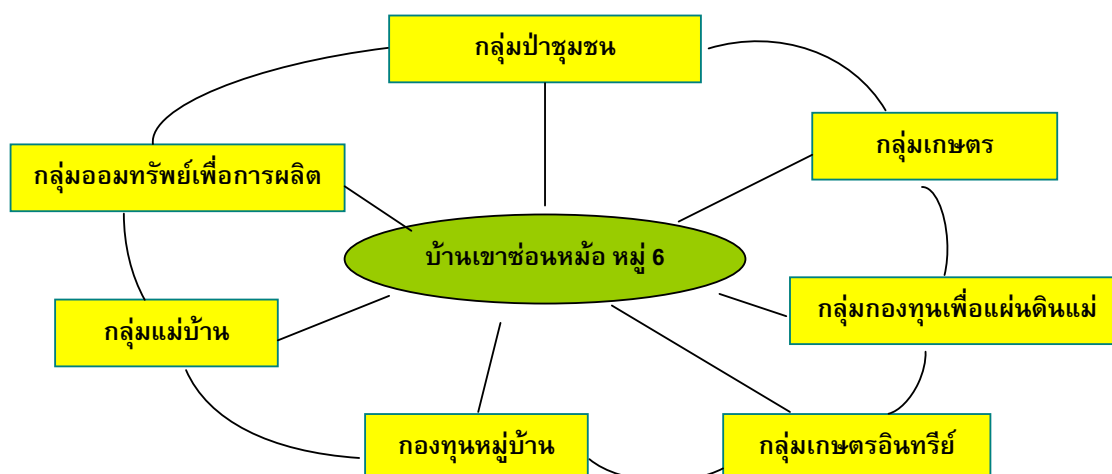
3.2 กลุ่มเกษตร จัดตั้งขึ้นโดยการสนับสนุนจากเกษตรอำเภอ ในปี 2543 ซึ่งการสนับสนุนผ่านองค์การบริหารส่วนตำบลมีวัตถุประสงค์เพื่อหมุนเวียนซื้อปุ๋ย เมล็ดพันธุ์ และยาฆ่าแมลง

3.3 กลุ่มแม่บ้าน จัดตั้งขึ้นโดยการสนับสนุนจากพัฒนาชุมชน มีสมาชิก 16 คน มีกิจกรรมทำน้ำยาล้างจาน แชมพูสระผม เพื่อลดรายจ่ายในครอบครัว

3.4 กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 30,000 บาท และระดมทุนเพิ่มจากสมาชิก จำนวน 34 คน จำนวน 323,000 บาท มีวัตถุประสงค์ในการลดการใช้ปุ๋ยเคมี โดยการ

จัดทำปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ดเพื่อจำหน่ายให้กับสมาชิกและชาวบ้านในตำบล

การเชื่อมโยงของกองทุน/กิจกรรมต่างๆ ในตำบล

ปัญหาและการแก้ไขปัญหาลงจากสิ่งที่ได้เรียนรู้

ที่ผ่านมาปัญหาของกลุ่มที่เกิดขึ้นคือสมาชิกขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่ม จะมีเพียงการเข้าร่วมในเรื่องของการออมเงินและกู้เงินเท่านั้น แต่สำหรับการเข้าประชุมและร่วมทำงานยังมีค่อนข้างน้อย เนื่องจากติดปัญหาด้านการประกอบอาชีพของสมาชิกแต่ละคน การแก้ไขปัญหาคือ พยายามทำความเข้าใจกับสมาชิกให้ทราบถึงประโยชน์ที่จะได้รับในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

แผนการดำเนินงานในอนาคต

1. กลุ่มมีแผนที่จะจัดสวัสดิการให้เป็นรูปธรรม โดยได้มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการขึ้นแล้วเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2550 ที่ผ่านมา เริ่มดำเนินการให้ประโยชน์กับสมาชิกในเดือนตุลาคม 2550 โดยผู้รับประโยชน์ต้องเป็นสมาชิกไม่น้อยกว่า 6 เดือน ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 38 ราย ซึ่งเงินกองทุนสวัสดิการนี้ได้มาจากแหล่งทุนต่างๆ ที่บริจาคเข้ามาสมทบ ได้แก่ ผลประโยชน์จากการออมทรัพย์ร้อยละ 10 ต่อปี เงินปันผลร้อยละ 10 ต่อปีจากกองทุนหมู่บ้าน ออมทรัพย์วันละ 1 บาท และเงินบริจาคจากผู้ที่มาศึกษาดูงาน ปัจจุบันมีเงินกองทุนกว่า 20,000 บาท ซึ่งได้ตั้งเกณฑ์การจัดสวัสดิการแก่สมาชิกดังนี้

- คลอดบุตร จำนวน 500 บาท
- ค่าเดินทางไปโรงพยาบาล(ในกรณีป่วย) จำนวน 200 บาท
- บวช จำนวน 1,000 บาท
- ทุนเรียนดีด้อยโอกาส (ยังไม่ระบุ)
- หมุนเวียนซื้อสินค้าเกษตรส่งคืนกองทุนไม่เกิน 6 เดือน (ยังไม่ระบุ)
- เสียชีวิต จำนวน 5,000 บาท

องค์การการเงินชุมชน...เส้นทางสู่ “การบูรณาการทุนชุมชน”

ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีผู้รับประโยชน์เนื่องจากกองทุนสวัสดิการเพิ่งจัดตั้งขึ้นครบ 6 เดือนในวันที่ 1 ตุลาคม 2550 ที่ผ่านมา

2. กลุ่มฯ มีแผนจะจัดสร้างโรงสีชุมชนเนื่องจากได้รับทุนสนับสนุนจากโครงการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน

ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (พพพ.) จำนวน 250,000 บาท โดยไม่คิดค่าสีข้าวแต่จะคิดค่าบริการเป็นรำและปลายข้าวแทน หากขายรำและปลายข้าวได้กำไรจะตัดเงินบางส่วนเข้ากองทุนสวัสดิการ

ผู้ประสานงาน : นายอำนาจ ศรีสุข ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 6 ประชานกลุ่ม
บ้านหนองบ่อ ต.หนองบ่อ อ.สองพี่น้อง จ.สุพรรณบุรี
เบอร์โทร 08-9808-2116

15. สถาบันการเงินชุมชนตำบลท้ายตลาด อ.เมือง จ.ลพบุรี

ความเป็นมาของสถาบันการเงินชุมชน

สถาบันการเงินชุมชนตำบลท้ายตลาด เกิดจากการรวมตัวของชาวบ้านหมู่ 7 บ้านคลองกุ่ม ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งมีความต้องการความรู้เกี่ยวกับการทำปุ๋ยอินทรีย์ จึงได้รวมตัวกันและจัดตั้งโรงเรียนชาวนาขึ้นในวันที่ 14 พ.ย.2548 จากการสนับสนุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อสอนสมาชิกในเรื่องการทำหน้าที่สามารถลดต้นทุนการผลิตได้ ทำผลิตภัณฑ์ต่างๆ ไว้ใช้เอง ลดการพึ่งพาจากภายนอก เช่น ทำปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพ น้ำยาล้างจาน อีกทั้งยังทำบัญชีครัวเรือน โดยได้รับการสนับสนุนด้านต่างๆ จากภาคีประกอบด้วย พัฒนาชุมชน ปศุสัตว์ ประมง เกษตรชกส. อบต. ทำให้เกิดกลุ่มอาชีพที่หลากหลาย ได้แก่ กลุ่มโคแม่พันธุ์ กลุ่มร้านค้าชุมชน และกลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ กลุ่มแปรรูปอาหาร กลุ่มแม่บ้าน

ต่อมาเมื่อมีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน เพื่อเป็นแหล่งทุนในชุมชนที่ชาวบ้านต้องเป็นผู้บริหารจัดการด้วยตนเอง ผู้นำศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนตำบล (ศอช.ต.) เกิดแนวคิดที่จะประสานกลุ่มต่างๆ ในชุมชนเพื่อจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชน โดยได้รับความร่วมมือจากกองทุนหมู่บ้าน หมู่ 1 หมู่ 2 และหมู่ 7 ร่วมกันจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชนขึ้นมาเป็นหมู่บ้านนำร่อง ต่อมาหมู่ 3 และหมู่ 5 เริ่มเห็นชอบด้วยจึงสมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิก โดยครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ใช้พื้นที่ของ อบต.เป็นที่ทำการสถาบันการเงินฯ และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สนับสนุนวัสดุสำนักงานต่างๆ เช่น คอมพิวเตอร์ โต๊ะทำงานและค่าใช้จ่ายต่างๆ เพื่อใช้ในสถาบันการเงินฯ ซึ่งมีการ

เปิดสถาบันการเงินอย่างเป็นทางการไปแล้วในวันที่ 4 พฤศจิกายน 2548 โดยนายวิชัย ศรีขวัญ ผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี

เป้าหมายของการจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชน

เป้าหมายระดับชุมชน เพื่อระดม/สร้างแหล่งทุนภายในตำบล ชาวบ้านได้ใช้เงินหมุนเวียนที่ดอกเบี้ยต่ำ ลดปัญหาหนี้ในระบบและส่งเสริมการออมทรัพย์และนำสู่สวัสดิการชุมชน

เป้าหมายระดับนโยบาย เพื่อบูรณาการกองทุนต่างๆ ภายในชุมชนก่อให้เกิดความเข้มแข็งและลดการพึ่งพาจากภายนอก

การบริหารจัดการสถาบันการเงินชุมชน

สถาบันการเงินชุมชนฯ มีสมาชิกทั้งหมด 5 หมู่บ้านจาก 7 หมู่บ้าน มีผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 นายสมาน

วิไลทรัพย์ เป็นประธานสถาบันฯ มีคณะกรรมการบริหารจำนวน 15 คน มาจากตัวแทนกองทุนหมู่บ้าน หมู่ละ 3 คน มาจากประธานกองทุน 1 คน และกรรมการ 2 คน ที่ปรึกษา 5 คน ประกอบด้วย นายกและรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดท่าข้าม ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดตะเคียน และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลฯ ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 373 ราย มีทุนดำเนินการ 260,000 บาท จากการระดมหุ้นๆ ละ 100 บาท/เดือน ลงหุ้นสูงสุดไม่เกิน 20 หุ้น ออมสัจจะจำนวนเท่าไรก็ได้ รวมเป็น 2 บัญชี ปัจจุบันมีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในตำบลเข้าร่วมเป็นสมาชิกจำนวน 13 กลุ่ม และกำลังทำโครงการออมวันละ 1 บาท เริ่มมีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 3 โรงเรียน พร้อมนำเงินออมฝากกับสถาบันการเงินฯ ทุกวันศุกร์ ซึ่งจัดจ้างเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นคนในชุมชนเป็นผู้จัดการสถาบันการเงิน มีค่าตอบแทนวันละ 200 บาท มีผู้เข้าร่วมออมประมาณ 400 คน เพื่อฝึกวินัยการออมและจัดสรรเป็นสวัสดิการสำหรับคนในตำบล

เงื่อนไขการกู้เงินจากสถาบันการเงินชุมชน

1. สมาชิกต้องได้รับการรับรองจากประธานกองทุนหมู่บ้านของตนเองก่อน
2. ผู้ที่ต้องการเป็นสมาชิกโครงการออมวันละ 1 บาท ต้องเป็นสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนด้วย
3. ผู้ที่กู้เงินไปซื้อปุ๋ยเคมี ต้องใช้ปุ๋ยอินทรีย์ควบคู่ไปด้วย เพื่อลดปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีในตำบลในอนาคต

การจัดสรรผลประโยชน์

เงินตอบแทน ค่าบริหารจัดการ ไม่เกินร้อยละ 50 ต่อปี

เงินปันผล ร้อยละ 5 ต่อปี (ในปีแรก)

ภาคี/หน่วยงานที่ให้การสนับสนุน

- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สนับสนุนสินเชื่อระดับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

กลุ่มละไม่เกิน 50,000 บาท โดยกลุ่มต้องมีสมาชิกไม่น้อยกว่า 15 ราย และมีแผนสนับสนุนสินเชื่อกับสถาบันการเงินจำนวน 1,000,000 บาท ในการหมุนเวียนให้สมาชิกกู้ ปัจจุบันอยู่ในระหว่างดำเนินการ อีกทั้งมีแผนที่จะโอนหนี้ระยะสั้นของสมาชิกที่เป็นหนี้กับ ธกส. มาให้สถาบันการเงินบริหารจัดการประมาณปี 2551

- องค์การบริหารส่วนตำบลท้ายตลาด สนับสนุนพื้นที่สำหรับการดำเนินงานเป็นสถาบันการเงินชุมชน และค่าสาธารณูปโภคต่างๆ

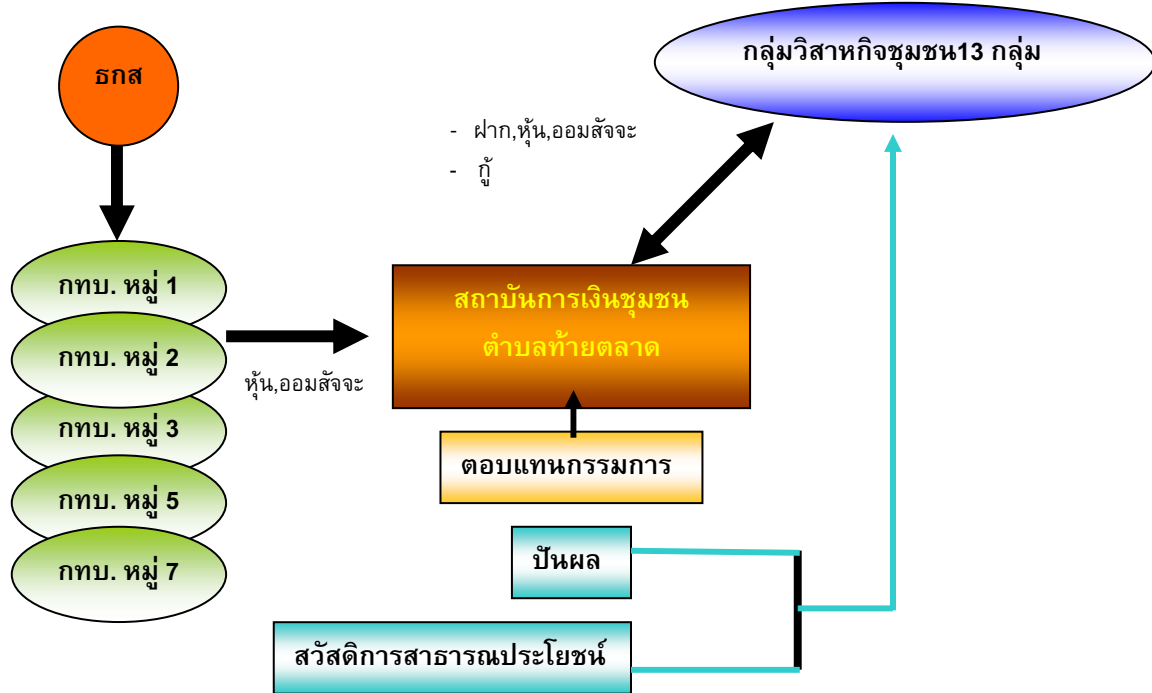
ปัญหาและการแก้ไขปัญหาที่ผ่านมา

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับสถาบันการเงินชุมชน ในช่วงแรกนี้จะเป็นปัญหาเงินหมุนเวียนที่ให้สมาชิกกู้ภายในสถาบันการเงินมีน้อยไม่พอหมุนเวียน และยังทำความเข้าใจกับคนในตำบลไม่ทั่วถึงเรื่องประโยชน์ของการบูรณาการกองทุนหรือการนำเงินกองทุนต่างๆ มารวมกันทีเดียว การแก้ไขปัญหาเหล่านี้ ก็จะพยายามทำความเข้าใจกับชาวบ้านเพิ่มเติม และสำหรับเรื่องเงินทุนที่ไม่พอหมุนเวียนก็จะรอกการสนับสนุนจาก ธกส. ซึ่งอยู่ในระหว่างการดำเนินการอนุมัติเงินสนับสนุน

แผนการดำเนินงานในอนาคต

- ด้านสวัสดิการ สถาบันการเงินชุมชนเปิดรับสมาชิกในโครงการออมวันละ 1 บาท โดยรับฝากเงินออมจากกลุ่มธุรกิจชุมชนทุกกลุ่มในตำบลและพื้นที่ใกล้เคียง และนำเงินออมมาบริหารจัดการให้สมาชิกกู้ได้ เงินผลประโยชน์ก็จะนำมาเป็นเงินปันผลจ่ายค่าตอบแทนเมื่อสมาชิกเสียชีวิต ค่าตอบแทนอุบัติเหตุ

ความเชื่อมโยงของกิจกรรมต่าง ๆ กับสถาบันการเงินชุมชน

และสวัสดิการผู้สูงอายุ

- ด้านพื้นที่สาธารณะในตำบล ได้แก่ ลานตากข้าว ซึ่งกำลังจะได้รับการสนับสนุนจาก SML เป็นพื้นที่ใช้ร่วมกันทั้งตำบล โรงสีชุมชน ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากโครงการอยู่ดีมีสุข ศาลาประชาคมและลานกีฬา โดยคณะกรรมการสถาบันการเงินชุมชนจะทำการบริหารจัดการการก่อสร้างและการดำเนินการ รายได้ที่เกิดขึ้นจะนำเข้าสู่สถาบันการเงินชุมชนและปันผลกลับคืนสู่สมาชิก

ผู้ประสานงาน : นายสมาน วิไลทรัพย์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7
 ต. ท้ายตลาด อ.เมือง จ. ลพบุรี
 เบอร์โทร 08-1744-8743

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

16. กลุ่มออมทรัพย์สัจจะบ้านโนนทรายงาม หมู่ที่ 4 ตำบลหนองคู อ.เมือง จ.ยโสธร

ข้อมูลทั่วไป/ความเป็นมาของชุมชน

บ้านโนนทรายงาม ตั้งขึ้นประมาณปี พ.ศ.2467 หรือประมาณ 74 ปีมาแล้ว เดิมที่ตั้งหมู่บ้านอยู่ในที่ ตั้งปัจจุบัน มีการอพยพครอบครัวเข้ามาทำกินเรื่อยมา จนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และเกิดหมู่บ้านเล็กๆ ขึ้นมาจำนวน 40 ครัวเรือน ต่อมาได้มีการจัดตั้งหมู่บ้านขึ้นอย่างเป็นทางการแยกออกมาจากอีกหมู่บ้านหนึ่งโดยตั้งชื่อว่า “บ้านโนนชัยงาม” แต่มีการเรียกเพี้ยนกันต่อมาว่า “บ้านโนนทรายงาม”

ความเป็นมาของกลุ่มออมทรัพย์

บ้านโนนทรายงาม หมู่ 7 ตำบลตาตอง อ.เมือง จ.ยโสธร ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ ต่างคนต่างทำและพึ่งพาฤดูกาล ไม่รวมกลุ่มกัน ส่งผลให้ได้รับผลกระทบจากปัญหาราคา ผลผลิต ปัจจัยการผลิตแพงและผลผลิตคุณภาพไม่ดี ส่งผลให้ผู้นำได้ร่วมกับสมาชิกในชุมชนก่อตั้งกลุ่ม ออมทรัพย์สัจจะบ้านโนนทรายงามขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการระดมทุนภายในชุมชนและเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก้ไขปัญหาให้กับสมาชิกในชุมชน ปัจจุบันมีสมาชิก 180 ครัวเรือน 196 คน มีเงินออมทั้งสิ้น 564,000 บาท

การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์

คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ฯ มีจำนวน 11 คน ที่ปรึกษา 3 คน ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก และคณะกรรมการ มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปีหลังจากการตรวจสอบบัญชีแล้ว เพื่อชี้แจงให้สมาชิกทราบถึงผลการดำเนินงานของกลุ่ม งบดุล รายรับ-จ่าย การปันผลกำไร

การเลือกตั้งคณะกรรมการกลุ่ม ตลอดจนปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่างๆ จากที่ประชุม รวมทั้ง จัดการพิจารณาทำแผนงานโครงการประจำปี กำหนด เกณฑ์หรือกฎระเบียบของกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกได้ปฏิบัติ เป็นแนวทางเดียวกัน ทุกวันที่ 4 ของเดือน กรรมการ จะอนุมัติเงินออมทรัพย์ ทุกวันที่ 18 ของทุกเดือน กลุ่มฯ ไม่มีปัญหาเรื่องหนี้ผิวดิน ปัจจุบันกลุ่มมีเงิน ทุนภายในชุมชน 3,152,000 บาท

กลุ่มกิจกรรมต่างๆ ในหมู่บ้านได้แก่

1. กลุ่มออมทรัพย์สัจจะ มีสมาชิกแรกตั้ง 115 คน ปัจจุบันมี 196 คน มีเงินออม 564,000 บาท กลุ่มมีหน้าที่รับฝากเงินและปล่อยกู้ทุกเดือน อัตรา ดอกเบี้ยร้อยละ 2 บาท/เดือน ชำระคืนทุกเดือน
2. กองทุนเพื่อสังคม (SIF) ออมเงิน (เพื่อรักษา สภาพปีละ 1 ครั้ง) และปล่อยกู้ทุกปี/เดือน อัตรา ดอกเบี้ยร้อยละ 3.5/ปี (2 ปีคืนเงินต้น)
3. กองทุนหมู่บ้าน มีกิจกรรมการออมเงินและ ปล่อยเงินให้สมาชิกกู้ อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7 บาท ต่อปี 1 ปีคืนเงินต้น
4. กลุ่มธนาคารโค-กระบือ จัดตั้งขึ้นในปี 2543 มีสมาชิกแรกเข้า 23 คน เงินทุนเริ่มแรก 2,300 บาท ปัจจุบันสมาชิก 23 คน เงินหมุนเวียน 250,000 บาท ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อสังคมปี 2544 เป็น เงิน 120,000 บาท และได้รับเงินสนับสนุนจาก อบต. ในปี 2548 จำนวน 40,000 บาท มีกิจกรรมคือให้ สมาชิกกู้เงินไปซื้อโค-กระบือ คนละ 15,000 บาท ดอกเบี้ย 3 บาทต่อปี เป็นทุนหมุนเวียน
5. กลุ่มเลี้ยงสุกร จัดตั้งขึ้นในปี 2543 มีสมาชิก จำนวน 15 คน เงินทุนหมุนเวียน 55,000 บาท มี

กิจกรรมให้สมาชิกกู้เงินไปซื้อสุกรและเลี้ยงคินกลุ่มภายใน 6 เดือน ดอกเบี้ย 2 บาท/เดือน (4 บาท/ปี)

6. กลุ่มร้านค้าชุมชน จัดตั้งในปี 2543 มีสมาชิกจำนวน 170 คน เงินทุนหมุนเวียน 200,000 บาท โดยมีกิจกรรมคือซื้อสินค้าเพื่อจำหน่ายแก่สมาชิกและคนทั่วไป

7. กลุ่มป้อนน้ำมันชุมชน จัดตั้งในปี 2549 (SML) มีสมาชิก 150 คน ทุนหมุนเวียน 40,000 บาท

8. กลุ่มชมรมผู้สูงอายุ มีทุนหมุนเวียน 15,000 บาท มีกิจกรรมการตรวจสุขภาพให้สมาชิกโดยหัวหน้าสถานีอนามัย/อสม. มีกิจกรรมออกกำลังกาย นันทนาการ และรับประทานอาหารร่วมกันเดือนละ 1 ครั้ง ออมเงินเดือนละ 10 บาท เยี่ยมไข้และให้กำลังใจสมาชิกเมื่อเจ็บป่วย เป็นเจ้าภาพสวดอภิธรรมเมื่อสมาชิกเสียชีวิต

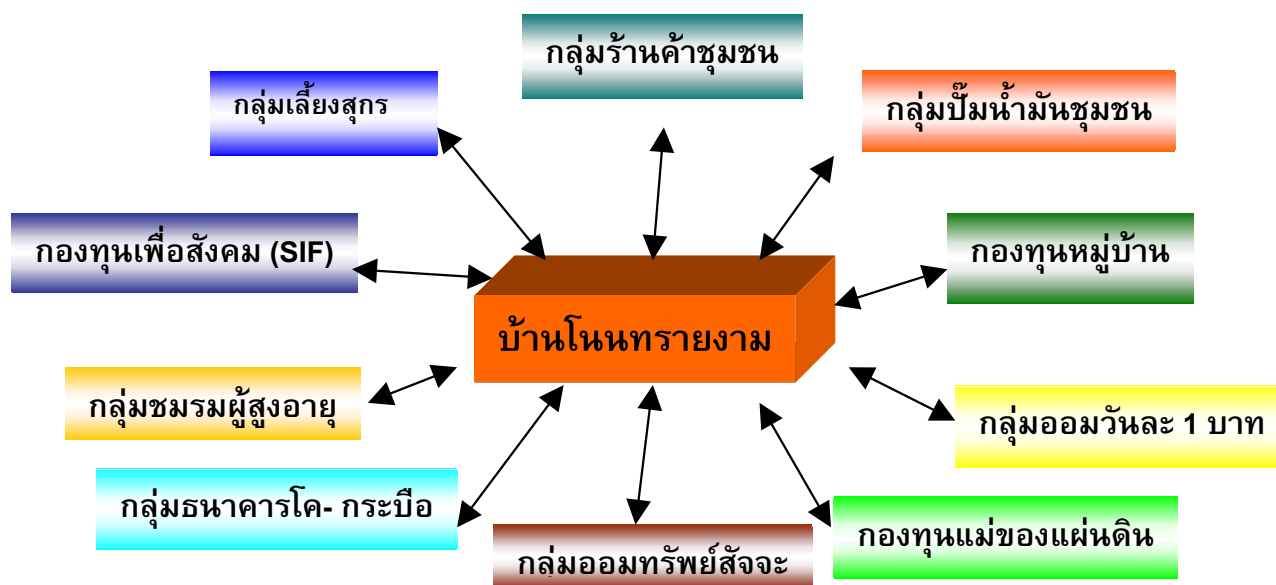
9. กองทุนแม่ของแผ่นดิน ได้รับการสนับสนุนในปี 2549 มีเงินทุนเริ่มแรก 8,000 บาท ปัจจุบันเงินทุนสมทบจากการดำเนินกิจกรรมในชุมชน มีเงินรวมเป็นกองทุนจำนวน 22,268 บาท

10. กลุ่มออมวันละ 1 บาท สมาชิก 130 คน (ทั้งตำบล) ทุนสมทบ 12,000 บาท เก็บเงิน 3 เดือนครั้ง มีแผนการดำเนินงานคือ จัดตั้งสถาบันการเงินประจำหมู่บ้าน ตำบล ส่งเสริมการออมทรัพย์และลดภาระหนี้ จัดทำบัญชีครัวเรือนทุกครัวเรือน

การเปลี่ยนแปลง/ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์

การเปลี่ยนแปลงของกลุ่ม มีชาวบ้านมาสมัครเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้น และสมาชิกที่เคยลาออกไปแล้วกลับมาเป็นสมาชิกอีกครั้ง สมาชิกฐานะเบาของกลุ่มเป็นอย่างดี สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มยังไม่มีปัญหา เนื่องจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนทุกๆ เรื่อง ได้ร่วมกันเรียนรู้และแก้ไขปัญหาด้วยกัน โดยสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ สัจจะคุณธรรมจริยธรรมของคนในชุมชน ความเอื้ออาทร ดูแลเกื้อหนุนกัน

การเชื่อมโยงกลุ่มกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน

แผนการดำเนินงานต่อ

1. บูรณาการกองทุนโดยจัดตั้งเป็นองค์กรการเงินประจำตำบล
2. อบรมสมาชิกสร้างจิตสำนึกเพื่อพึ่งพาตนเอง
3. พัฒนาศักยภาพกลุ่มผู้เลี้ยงสุกร
4. พัฒนาศักยภาพกลุ่มเกษตรกรสวนยาง/มันสำปะหลัง
5. พัฒนาศักยภาพกลุ่มแม่บ้าน
6. พัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน

17. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสี่เหลี่ยม หมู่ 11 ต.โคกยาง อ.ปราสาท จ.สุรินทร์

ข้อมูลทั่วไป/ความเป็นมา

บ้านสี่เหลี่ยมเป็นหมู่บ้านที่ 11 ใน 18 หมู่บ้านของตำบลโคกยาง อ.ปราสาท จ.สุรินทร์ตั้งอยู่ที่ทางตะวันออกของตำบลโคกยาง ห่างจาก อ.ปราสาท ประมาณ 21 กิโลเมตร

หมู่บ้านก่อตั้งเมื่อประมาณปี พ.ศ.2399 หรือ 150 ปีก่อน จากการศึกษาเก็บข้อมูลและสอบถามจากผู้สูงอายุในหมู่บ้านสันนิษฐานว่า บรรพบุรุษที่มาตั้งรกรากมีหลายๆ กลุ่มหลายๆ ตระกูล โดยย้ายบ้านตาเสกแอ ต.ตาอ่อง อ.เมือง มาอยู่ที่โคกตราวหลายสิบครอบครัว ต่อมาเกิดโรคระบาดขึ้น (โรคพายุ) ปัจจุบันคือโรคท้องร่วงอาเจียน และมีโจรผู้ร้ายปล้นชิงทรัพย์อยู่บ่อยครั้ง มีคนล้มตายจากโรคระบาดเป็นจำนวนมาก ชาวบ้านจึงพากันอพยพโยกย้ายไปอยู่ที่อื่นปล่อยให้บ้านโคกตราวเป็นบ้านร้างอยู่ทุกวันนี้ ต่อมาเมื่อครอบครัวมาตั้งถิ่นฐานใหม่เจ็ดครอบครัวได้จับจองและแยกย้ายอยู่ในเขตบริเวณหมู่บ้านสี่เหลี่ยม เห็นว่าเป็นทำเลที่เหมาะสมจึงพากันตั้งหมู่บ้าน/ขยายครอบครัวจนถึงปัจจุบัน ในบริเวณหมู่บ้านมีหนองน้ำอยู่ทางทิศเหนือ เรียกว่าหนองกะดาด ส่วนทางทิศใต้มีหนองน้ำเรียกว่า “หนองสี่เหลี่ยม” มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า ตามคำบอกเล่าว่าเป็นหนองน้ำศักดิ์สิทธิ์มากผู้คนเกรงขามไม่ค่อยมีใครไปจับปลา น้ำไม่เคยเหือดแห้งเลยจนถึงทุกวันนี้ก็ยังมีความเชื่อกันอยู่

เหตุผลที่ตั้งเป็นบ้านสี่เหลี่ยม สืบเนื่องมาจากมีหนองน้ำขนาดใหญ่เป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า ชาวบ้านเรียกกันจนติดปากว่า “บ้านสี่เหลี่ยม” จึงตั้งชื่อหมู่บ้านสี่เหลี่ยมดังกล่าวข้างต้น และเป็นหมู่บ้านที่มีชื่อเสียง

พอสมควรเป็นหน้าเป็นตาของตำบลโคกยาง มีกลุ่มต่างๆ ได้แวะเวียนมาเยี่ยมเยียนศึกษาดูงานเป็นประจำ เพราะในหมู่บ้านมีกลุ่มกิจกรรมอย่างมากมาย และหมู่บ้านได้รับรางวัลอย่างมากมาย เป็นหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดทำแผนชุมชนต้นแบบอย่างต่อเนื่อง

ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือการทำนาเป็นส่วนใหญ่ หลังฤดูการทำนาจะอพยพแรงงานไปทำงานต่างจังหวัดและรับจ้างทั่วไป เมื่อเสร็จสิ้นการเก็บเกี่ยวจะประกอบอาชีพเสริม เช่น ทอผ้า จักสาน และเลี้ยงสัตว์ ปัจจุบันเลี้ยงไว้เพื่อจำหน่าย

กลุ่มต่างๆ ภายในหมู่บ้าน

- มีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และเครือข่าย เช่น บั๊มน้ำมัน กลุ่มทอผ้าไหม ธนาคารข้าว กลุ่มเลี้ยงโค กระบือ กลุ่มอิจูดินซีเมนต์บล็อกลูก

ประวัติความเป็นมาของกลุ่มออมทรัพย์

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสี่เหลี่ยมก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2535 มีสมาชิกแรกตั้งจำนวน 180 คน สมาชิกปัจจุบัน 532 คน มีเงินสะสมสะสม 274,012 บาท เงินสะสมพิเศษ 344,399 บาท สมาชิกมีการประชุมเป็นประจำทุกเดือน มีการส่งสัจจะเป็นประจำทุกวันที 1 ของเดือน มีระเบียบข้อบังคับไว้ชัดเจน และมีการให้สมาชิกกู้ยืมเงินไปประกอบอาชีพ และกลุ่มมีกิจกรรมเครือข่าย คือ

1. ศูนย์สาธิตการตลาด

วันที่ 14 เมษายน 2535 ศูนย์สาธิตการตลาด

บ้านสี่เหลี่ยมก่อตั้งขึ้นเป็นรูปเป็นร่างจากความร่วมมือของสมาชิกในชุมชน ด้วยวิธีการระดมหุ้นจากผู้ที่มีความสนใจ โดยมีข้อกำหนดร่วมกันว่า ผู้ที่จะสมัครเป็นสมาชิกศูนย์สาธิตการตลาดจะต้องเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ และสมาชิก 1 คนมีสิทธิ์ถือหุ้นได้ไม่เกิน 10 หุ้น (1 หุ้นมีมูลค่า 100 บาท) เริ่มต้นมีผู้สมัครเป็นสมาชิก 180 คน มีทุนดำเนินการ 30,900 บาทโดยเปิดเป็นร้านขายของชำ จำหน่ายเครื่องใช้อุปโภค บริโภคที่จำเป็นแก่สมาชิก และรับซื้อผลผลิตแก่สมาชิกหรือคนในชุมชนเพื่อจำหน่ายให้แก่บุคคลทั่วไปในราคาที่เป็นธรรม ปัจจุบันศูนย์สาธิตการตลาดบ้านสี่เหลี่ยมมีสมาชิกทั้งสิ้น 587 คน มีทุนเรือนหุ้นจำนวน 325,000 บาท ให้บริการแก่สมาชิกและบุคคลทั่วไปตั้งแต่เวลา 06.00 น. ถึง 18.30 น.ทุกวันไม่เว้นวันหยุดราชการ อุทิศการณ์ในการดำเนินของศูนย์สาธิตการตลาดบ้านสี่เหลี่ยม **“ซื้อขายเป็นธรรม นำเงินมาออม พรั่งพร้อม สามัคคี มีความมั่นคง ส่งเสริมอาชีพ”**

2. กิจกรรมปั้มน้ำมัน

ปี 2540 คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสี่เหลี่ยมเล็งเห็นว่า การใช้น้ำมันเชื้อเพลิงของคนในชุมชนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จึงมีความคิดที่จะขยายกิจกรรมของกลุ่ม โดยการจัดตั้งสถานีบริการน้ำมันขนาดเล็กขึ้น ทั้งเพื่ออำนวยความสะดวกและป้องกันเงินไหลออกจากชุมชน โดยเปิดให้บริการแก่สมาชิกและบุคคลทั่วไป การระดมหุ้นจากบุคคลที่มีความสนใจสมัครเข้าเป็นสมาชิก 537 คน นอกจากนั้นยังให้ยืมเงินจากกลุ่มออมทรัพย์โดยให้ใช้คืนระยะยาว พร้อมทั้งให้แบ่งกำไรส่วนหนึ่งจากศูนย์สาธิตการตลาดเป็นทุนในการดำเนินงาน

3. กลุ่มผลิตบล็อกลินซีเมนต์

4. **กิจกรรมกลุ่มธนาคารข้าว** ก่อตั้งเมื่อปี 2547 มีสมาชิก 61 คน ปัจจุบันมีจำนวนข้าวเปลือก 81 กระสอบ

5. **กิจกรรมกลุ่มทอผ้าไหม** มีสมาชิก 17 คน ทุนดำเนินการ 4,500 บาท กลุ่มออมทรัพย์สนับสนุนทุน 10,000 บาท เมื่อปี 2549 อบต.สนับสนุนงบประมาณ 10,000 บาท

แนวคิดของกลุ่ม

1. การรวมคนในหมู่บ้านมาช่วยเหลือกันโดยรวมคนที่มีฐานะแตกต่างกันให้ช่วยเหลือกันเป็นการยกฐานะคนยากจน “จนเงินแต่ไม่จนใจ”

2. การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงินทุน โดยการรวมกลุ่มออมเงินแล้วนำไปทำทุน

3. การนำเงินทุนไปดำเนินการด้วยความขยัน ประหยัดและถูกต้อง เพื่อจะได้ทุนคืนและมีกำไรเป็นรายได้

4. การลดต้นทุนในการครองชีพ โดยการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาดเพื่อเป็นการรวมกันซื้อและขาย สามารถลดต้นทุนในการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคและปัจจัยการผลิต

การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ได้รับการสนับสนุนจาก “พัฒนากร” ที่ได้ให้แนวคิดในการจัดตั้งกลุ่มเมื่อปี พ.ศ. 2520 โดยเริ่มจากบ้านสี่เหลี่ยม หมู่ที่ 11 และขยายผลไปยังหมู่บ้านอื่นๆ จนครบทุกหมู่บ้าน รวม 18 หมู่บ้าน วัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกรู้จักการเก็บออมตามกำลังทรัพย์ของตนเองเป็นการสร้างระบบการออมให้เกิดเป็นนิสัย จุดเด่นของกลุ่มออมทรัพย์บ้านสี่เหลี่ยม คือสามารถช่วยเหลือประชาชนและจัดตั้งเป็นเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ในระดับตำบลในลักษณะพี่สอนน้อง กลุ่มที่เข้มแข็งจะช่วยเหลือกลุ่มที่อ่อนแอ ถือเป็นการเรียนรู้จาก

ภูมิปัญญาจากชุมชนเอง

ประเภทของการออม

การออมเงินของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ เงินออมสัจจะสะสมทรัพย์ และเงินออมทรัพย์สะสมพิเศษ ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันดังนี้

1. เงินออมสัจจะสะสมทรัพย์ คือเงินฝากออมประจำทุกเดือนในอัตราที่ทางกลุ่มกำหนดไว้
2. เงินสัจจะสะสมพิเศษ คือการฝากเงินออมกับกลุ่มในจำนวนเกินอัตราที่กลุ่มกำหนดไว้

ประเภทของเงินกู้

1. เงินกู้สามัญ
2. เงินกู้ฉุกเฉิน

หลักเกณฑ์การพิจารณาเงินกู้แก่สมาชิก

1. พิจารณาจากยอดเงินที่สมาชิกมีอยู่กับกลุ่ม
 2. พิจารณาจากความซื่อสัตย์
 3. พิจารณาจากการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ
 4. พิจารณาจากการลงมติเห็นชอบของคณะกรรมการ
- “ตั้งแต่ตั้งกลุ่มออมทรัพย์ฯ ก็ทำให้ความเป็นอยู่ดีขึ้น” นางกนกวรรณ รำจวน ผู้เข้าร่วมเวทีประชาคมตรวจสอบข้อมูลกล่าว

18. สถาบันการเงินชุมชนนาทุ่ง ตำบลผักไหม อำเภอยักษ์ทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลผักไหม เดิมเป็นตำบลหนึ่งของอำเภออุทุมพรพิสัย จ.ศรีสะเกษ ต่อมาปี พ.ศ.2520 ได้จัดตั้งเป็นกิ่งอำเภอยักษ์ทับทัน จึงขึ้นกับกิ่งอำเภอยักษ์ทับทันจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากมีต้นฝอยทองซึ่งชาวบ้านเรียกว่า “ผักไหม” ขึ้นเป็นจำนวนมาก จึงตั้งชื่อว่า “ตำบลผักไหม”

บ้านนาทุ่งหมู่ 7 เกิดขึ้น เมื่อตำบลผักไหมแยกออกมาจากอำเภออุทุมพรพิสัย ซึ่งในอดีตเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตที่ห่างไกลความเจริญ ห่างจากตัวเมือง การเดินทางทุรกันดาร ประชาชนส่วนใหญ่ยากจน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตรตามฤดูกาล

การจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชนนาทุ่ง

เนื่องจากสภาพปัญหาความยากจนมีทุนน้อย รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย หนี้สินเพิ่มขึ้น อีกทั้งยังถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายทุน ขาดอำนาจการต่อรองในการขายผลผลิตการเกษตร ทำให้เป็นแรงจูงใจทำให้คนในชุมชนร่วมกันคิดที่จะแก้ไขปัญหาของตนเอง โดยไม่รอความช่วยเหลือจากผู้อื่นเพียงอย่างเดียว โดยเน้นการรวมตัวกันของคนในชุมชนร่วมกันทำกิจกรรม สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ด้วยประสบการณ์ที่มีอยู่ ประกอบกับนำประสบการณ์จากการไปอบรมดูงานจากที่อื่นๆ มาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน โดยกิจกรรมแรกได้แก่ การออมเงินเพื่อระดมทุนร่วมกัน ทั้งทรัพยากรในท้องถิ่น คน วัสดุ เงิน เพื่อนำทุนที่ได้ไปทำกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาให้กับสมาชิกในชุมชน ทำให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ เริ่มระดมทุนครั้งแรก

แรกในรูปแบบของการฝากสัจจะออมทรัพย์ประจำทุกเดือนตั้งแต่ 25 มีนาคม 2541 จากสมาชิกเริ่มแรก 77 ราย มีเงินฝากสัจจะเดือนแรก 2,700 บาท จนได้รับการพัฒนาจากฐานะมาเป็นสถาบันการเงินชุมชน เปิดดำเนินการครั้งแรกเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2548 มีกิจกรรมหลักตั้งแต่การรับฝากเงิน ใช้สินเชื่อบริการต่างๆ ปัจจุบันมีสมาชิก 212 คน มีหุ้นสมาชิก 109,550 บาท มีเงินสัจจะรวม 275,886 บาท เงินฝากรวมทุกประเภท 1,289,839 บาท มีทุนหมุนเวียนประมาณเดือนละ 180,000 บาท (ข้อมูล ณ 30 พ.ย.2549)

การบริหารจัดการ

การบริหารจัดการของบ้านนาทุ่งนี้จะเป็นการบริหารจัดการทุกกิจกรรมโดยคณะกรรมการบริหาร ซึ่งเป็นตัวแทนของสมาชิก จำนวน 15 คน มีการแบ่งคณะกรรมการบริหารออกเป็นฝ่ายบริหารจัดการ ซึ่งมีหน้าที่ในการบริหารจัดการฝ่ายต่างๆ ตามกิจกรรม ได้แก่ ฝ่ายปฏิบัติงานประจำร้านค้าชุมชน ฝ่ายปฏิบัติงานประจำโรงสีข้าวชุมชน ฝ่ายปฏิบัติงานประจำสถาบันการเงินชุมชน ฝ่ายปฏิบัติงานประจำโรงปุ๋ยชุมชน ฝ่ายปฏิบัติงานประจำรถชุมชน ซึ่งมีระบบการควบคุมและตรวจสอบการทำงานภายในคือ ใช้ระบบสถาบันการเงินชุมชนควบคุมระบบการเงินของทุกกิจกรรม จัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่ายแยกแต่ละกิจกรรม ใช้ระบบสต็อกควบคุมสินค้าใช้เทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการทำงานเพื่อการเก็บข้อมูล มีการตรวจสอบ รายงานผลทุกเดือน โดยมีการประชุมสมาชิกประจำทุกวันที่ 10 ของเดือน การเข้าเป็นสมาชิกของสถาบันฯ คือ สมาชิกถือหุ้นแรกเข้า

อย่างน้อย 1 ทุน ทุนละ 100 บาท สมาชิกสามารถถือหุ้นได้ไม่เกิน 500 ทุน ค่าธรรมเนียมแรกเข้าคนละ 30 บาท ยกเว้นผู้ที่เข้าเป็นสมาชิกก่อนวันเปิดสถาบันการเงิน สมาชิกผู้กู้เงินจากสถาบันการเงินต้องถือหุ้นร้อยละ 2 ของวงเงินกู้ สมาชิกสามารถฝากได้ถึง 4 ประเภท ได้แก่ เงินฝากสัจจะสะสมทรัพย์ดอกเบ็ยร้อยละ 5 ต่อปี เงินฝากเพื่อเรียกดอกเบ็ยร้อยละ 1 ต่อปี เงินฝากประจำ 12 เดือนดอกเบ็ยร้อยละ 3 บาท/ปี เงินฝากออมทรัพย์โชคทวีดอกเบ็ยร้อยละ 2 ต่อปี พร้อมการจับสลากรางวัลปีละ 1 ครั้ง การกู้เงิน ต้องเป็นสมาชิกของสถาบันการเงินเท่านั้น สามารถกู้ได้ 20 เท่าของทุนที่ชำระแล้ว โดยมีอัตราดอกเบ็ยดังนี้ เงินกู้ฉุกเฉินดอกเบ็ยร้อยละ 1 ต่อเดือน เงินกู้เพื่อปลดหนี้ดอกเบ็ยร้อยละ 6 ต่อปี เงินกู้เพื่อลงทุนระยะยาวดอกเบ็ยร้อยละ 6 ต่อปี เงินกู้เพื่อประกอบอาชีพดอกเบ็ยร้อยละ 6 ต่อปี

การจัดสรรผลประโยชน์

1. สมาชิก ได้แก่ เฉลี่ยคืน เงินปันผล สวัสดิการ
2. กรรมการ ได้แก่ เบี้ยเลี้ยงและการปฏิบัติงานแต่ละครั้ง
3. ฝ่ายบริหาร ได้แก่ คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของกำไรในแต่ละเดือน (15%)
4. ฝ่ายปฏิบัติงาน ได้แก่ คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของกำไรในแต่ละกิจกรรม (50%)

กิจกรรม/กลุ่มต่างๆ ภายในชุมชน

1. สถาบันการเงินชุมชน เกิดการยกระดับจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2549 โดยการสนับสนุนจาก ธกส. มีกิจกรรมในการรับฝากเงิน ถอนเงิน กู้เงิน
2. ร้านค้าชุมชน เป็นแหล่งให้บริการด้านสินค้า

อุปโภค บริโภค รวมทั้งรับฝากขายผลผลิตของสมาชิก เพื่อแก้ไขปัญหาการถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายทุน สร้างอำนาจการต่อรองในการซื้อขายผลผลิต เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ 25 ตุลาคม 2543 มีสมาชิก 155 คน มีหุ้นสมาชิก 50,940 บาท ทุนจากเงินสัจจะออมทรัพย์ 50,000 บาท ทุนกลุ่มแม่บ้าน 30,000 บาท รวมทั้งหมด 130,940 บาท ปัจจุบันเปิดดำเนินการ 2 สาขา มีทุนหมุนเวียนประมาณ 200,000 บาท

3. โรงสีข้าวชุมชน เป็นแหล่งที่ช่วยแก้ไขปัญหาการขาดแคลนโรงสีข้าวชุมชนในสมัยก่อนเพื่อบริการสีข้าวให้กับสมาชิกและบุคคลทั่วไป รวมทั้งผลิตข้าวหอมมะลิปลอดสารพิษเป็นสินค้า OTOP เริ่มดำเนินการตั้งแต่ 19 เมษายน 2544 โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณครั้งแรกจากกองทุนเพื่อสังคม (SIF) จำนวน 249,150 บาท รวมทั้งการระดมทุนจากสมาชิกและใช้ทุนหมุนเวียนเป็นเงินกู้วิสาหกิจชุมชนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร วงเงิน 500,000 บาท รวมทั้งงบกระตุ้นเศรษฐกิจในปี 2546 จากโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจอีก 400,000 บาท และหุ้นสมาชิก 47,500 บาท ได้โรงสีข้าวขนาด 20 แรงม้า

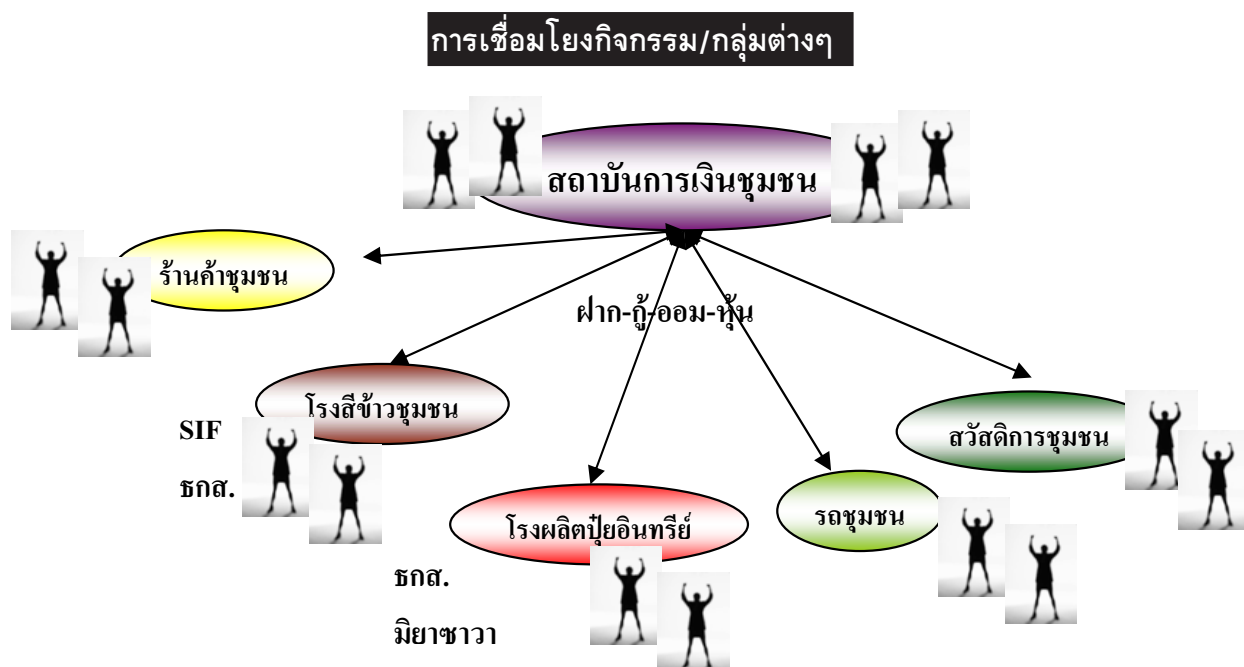
4. โรงผลิตปุ๋ยอินทรีย์ - ชีวภาพชุมชน เป็นกิจกรรมที่ช่วยแก้ไขปัญหาเรื่องปัจจัยการผลิตในการประกอบอาชีพทางการเกษตรในการลดต้นทุนการผลิต เรื่องปุ๋ยเคมีที่มีราคาสูง อีกทั้งส่งเสริมให้เกิดการปรับปรุงดินและรักษาสภาพแวดล้อม เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2545 มีการระดมทุนจากสมาชิกและใช้ทุนหมุนเวียนจากเงินกู้วิสาหกิจชุมชนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร วงเงิน 400,000 บาท เงินหุ้นสมาชิก 11,740 บาท ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ - ชีวภาพ ทั้งชนิดผงและชนิดเม็ด จำหน่ายให้กับสมาชิกและประชาชนทั่วไป

5. รถชุมชน เป็นกิจกรรมที่แก้ไขปัญหาในเรื่อง

องค์กรการเงินชุมชน...เส้นทางสู่ “การบูรณาการทุนชุมชน”

การขนส่งวัตถุดิบและสินค้าของแต่ละกิจกรรม อีกทั้งเพื่อรับจ้างบริการทั่วไป เริ่มดำเนินการตั้งแต่ 1 มกราคม 2545 มีสมาชิกหลักจำนวน 42 คน มีหุ้นสมาชิก 286,190 บาท ทุนจากเงินสัจจะ 69,810 บาท รวมมูลค่า 356,000 บาท เป็นรถหกล้อ และในปี 2549 กลุ่มได้ร่วมลงทุนซื้อรถหนวดเข้ามาไว้บริการสมาชิกและบุคคลทั่วไป เป็นเงิน 60,000 บาท โดยการลงทุนของกองทุนสวัสดิการเป็นผู้ถือหุ้นร่วมกับเครือข่ายจากชลบุรี

6. สวัสดิการชุมชน เป็นกิจกรรมที่สร้างหลักประกันให้กับสมาชิกเมื่อเดือดร้อน หรือมีเหตุอันพึงได้รับการช่วยเหลือเพื่อบรรเทาตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย การศึกษา พัฒนาอาชีพ สุขภาพอนามัย รวมถึงการช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน เริ่มดำเนินการตั้งแต่ 1 พฤศจิกายน 2546 ปัจจุบันมีสมาชิกรวม 4 รุ่น จำนวน 578 คน โดยมีการจัดสวัสดิการตามอายุของการเข้าเป็นสมาชิก

แผนงานที่จะดำเนินงานต่อ

1. พัฒนาเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้เศรษฐกิจชุมชนครบวงจรสู่การพึ่งตนเอง
2. ส่งเสริมอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ให้กับสมาชิกเพื่อขจัดปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน
3. ระดมทุนจัดซื้อที่ดินเพื่อเป็นสมบัติกลุ่มฯ ในการทำกิจกรรมต่างๆ
4. ต่อเติม ปรับปรุงอาคารโรงเรียนในแต่ละกิจกรรมสู่การใช้ประโยชน์สูงสุด
5. ส่งเสริม สนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์เชิงอนุรักษ์สู่ความยั่งยืน
6. จัดทำแปลงสาธิตเพื่อการเรียนรู้การทำเกษตรเชิงอนุรักษ์อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน
7. เพิ่มศักยภาพกองทุนสัจจะวันละ 1 บาท สู่การทำสวัสดิการภาคประชาชน
8. ขยายผลสู่ชุมชนอื่น

สถาบันการเงินชุมชนนาทุ่ง โทร. 081-5793108

19. บ้านม่วงหวาน - โคนเจริญ ต.จันดุม อ.พลับพลาชัย จ.บุรีรัมย์

ประวัติความเป็นมาของชุมชนม่วงหวาน - โคนเจริญ

บ้านม่วงหวาน - โคนเจริญ ตั้งอยู่ที่หมู่ 8 และหมู่ 15 ต.จันดุม อ.พลับพลาชัย จ.บุรีรัมย์ เป็นชุมชนชาวกูย (ส่วย) ดั้งเดิม ที่อพยพมาจากบ้านเจเนียงและบ้านละโงนกรอย ต.บึง อ.เมือง จ.สุรินทร์ เมื่อปี พ.ศ.2494 โดยชาวบ้าน 10 ครอบครัวประมาณ 70 คน ส่วนมากเป็นคนในตระกูลสายบุตรและแจ่มใส ออกเดินทางมาด้วยกันเพื่อตั้งหมู่บ้านใหม่ เพราะพื้นที่เดิมประสบปัญหาโจรผู้ร้ายปล้นสะดม จนมาเจอพื้นที่ว่างข้างหนองน้ำบ้านแพงพวย ต.จันดุม อ.พลับพลาชัย จ.บุรีรัมย์ ชาวบ้านเรียกกันว่า “โคกมะม่วงหวาน” เนื่องจากมีต้นมะม่วงขนาดใหญ่ที่มีลูกสุกรสชาติหวานมาก เมื่อได้เห็นสภาพธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์จึงตัดสินใจตั้งรกรากแบ่งที่ดินทำกิน โดยช่วงแรกจัดสรรที่ดินให้เฉพาะคนที่มีครอบครัว และอาศัยอยู่ร่วมกันสืบมาจนถึงปัจจุบัน

ในยุคแรกของการตั้งรกรากชาวกูยถูกมองจากชุมชนพื้นเมืองเดิมที่อยู่อาศัยมาก่อนซึ่งเป็นชุมชนชาวเขมรมองว่า ชาวกูยที่อพยพมาเป็นพวกต่ำต้อย และถูกกลั่นแกล้งเพื่อกดดันให้ชาวกูยอพยพหนีไป ชาวกูยจึงต้องร่วมมือกันเพื่อป้องกันและดูแลความปลอดภัยของสมาชิกในชุมชน จนเป็นที่ประจักษ์ยอมรับของชาวพื้นเมือง การกลั่นแกล้งจึงลดน้อยลงและหมดไปในที่สุด ยุคแรกชาวกูยผู้อพยพมาใหม่อยู่ภายใต้การปกครองของบ้านแพงพวย จนกระทั่งปี พ.ศ.2510 จึงได้แยกการปกครองออกมาเป็นสองหมู่บ้านคือ บ้านม่วงหวานหมู่ 8 และโคกเจริญหมู่ 15 แต่ด้วยความผูกพันของชาวบ้านที่อยู่ร่วมกันมาเป็น

เวลานานจึงทำให้ทั้งสองหมู่บ้านยังคงร่วมมือกันทำกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้านภายใต้ชื่อบ้านม่วงหวาน - โคนเจริญมาโดยตลอด

การรวมกลุ่มออมทรัพย์...สู่การสร้างพลังและภูมิคุ้มกันชุมชน

ชาวบ้านบ้านม่วงหวาน - โคนเจริญ ได้รับความเดือดร้อนจากการเอาเปรียบจากนายทุนที่ปล่อยให้ชาวบ้านกู้ยืมด้วยวิธีการต่างๆ เช่น กู้ยืมเงิน 1,000 บาท เสียดอกเบี้ยข้าว 1 กระสอบใหญ่ต่อปี, กู้ข้าว 2 ถัง ดอก 1 ถัง ต่อปี, ปุ๋ย 1 กระสอบข้าว 1 กระสอบ หรือกู้เงินดอกเบี้ยร้อยละ 5 บาทต่อเดือนเป็นอย่างต่ำ การนำสินค้ามาขายที่ราคาสูงกว่าต้นทุนมากทำให้คนในชุมชนรู้สึกว่าการเอาเปรียบของนายทุนเป็นการเอาเปรียบชาวบ้าน จึงเกิดความคิดในการสกัดกั้นการเอาเปรียบจากกลุ่มนายทุนขึ้นมา

พ่อทองคำ แจ่มใส ผู้ใหญ่บ้านโคกเจริญและเป็นผู้นำสำคัญในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มต่างๆ ในชุมชนบ้านม่วงหวาน - โคนเจริญเล่าว่า “เมื่อก่อนช่วงเย็นของทุกๆ วัน หลังเสร็จสิ้นภาระในครอบครัว ชาวชุมชนม่วงหวานโคกเจริญมักจะมีการรวมกลุ่มพูดคุยถึงสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน ผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชนได้เตือนสติให้คิดในเรื่องของการบริโภคของคนในชุมชนเพราะเกรงว่าลูกหลานจะตกเป็นเครื่องมือของนายทุน และให้สังเกตว่าในเวลาที่ซื้อรถผ่านไปตามถนนแล้วเห็นลานข้าวลานใดที่กรอกข้าวใส่กระสอบไว้เยอะๆ ให้รู้เลยว่าเจ้าของที่นาแปลงนี้ไปกู้หนี้ยืมสินของนายทุนมา และข้าวที่เตรียมไว้ก็จะต้อง

ส่งไปให้นายทุนเพื่อปลดหนี้ ดังนั้นพวกเราต้องระวังตัวเรื่องการใช้จ่ายเงินเพื่อไม่ให้ตกเป็นขี้ข้าและเครื่องมือหากินของนายทุน”

กลุ่มออมทรัพย์.....กับการพัฒนาชุมชนเชื่อมโยงสู่การสร้างกิจกรรมอื่นๆ

ปลายปี พ.ศ.2529 สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ลงพื้นที่สนับสนุนให้ชุมชนจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ แต่ด้วยประสบการณ์ที่ล้มเหลวจากการดำเนินการกลุ่มชาวนาทำให้คนในชุมชนบ้านม่วงหวาน - โคกเจริญ เกิดการถกเถียงพูดคุยกันในชุมชนถึงความเหมาะสม ถึงความพร้อมและความสามารถของชุมชนในการจะจัดตั้งกลุ่มอีกครั้ง

ผู้นำในชุมชน นำโดยนายแทน นายทองคำ นายเอกสิทธิ์ นายบุญชู และนายสง่า ได้เล็งเห็นถึงประโยชน์ในการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ เนื่องจากพัฒนาการที่ลงมาส่งเสริมในขณะนั้น คือนายทาด อารุพันธ์ ได้นำไปศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนกับองค์กรชุมชนที่ดำเนินการประสบความสำเร็จในหลายพื้นที่ จึงมีความเชื่อว่าการดำเนินการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เป็นเรื่องที่ดี มีความเป็นไปได้ สามารถสร้างแหล่งทุนให้กับคนในชุมชน ส่งเสริมนิสัยการออม ส่งเสริมความสามัคคีในชุมชน จึงได้หารือกันเพื่อจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นในชุมชนอีกครั้งหนึ่ง โดยเบื้องต้นมีวิธีการหาสมาชิกเพิ่มโดยวิธีการเดินชวนญาติๆ ให้เข้าร่วมเป็นสมาชิก และใช้โอกาสในงานต่างๆ ประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนได้เข้าใจถึงการจัดตั้งกลุ่ม โดยเริ่มต้นมีสมาชิก 77 คน มีเงินออมทรัพย์เดือนละ 850 บาท

ปัจจุบันกลุ่มออมทรัพย์บ้านโคกเจริญมีสมาชิก 725 คน มีเงินออม 8,650,000 บาท โดยสมาชิกบางส่วนมาจากหมู่บ้านแพงพวย บ้านละลมไผ่ บ้านจะมก

(ชาวบ้านโคกเจริญเป็นสมาชิกกลุ่มทุกครัวเรือน) จำนวนเงินออมอยู่ระหว่าง 50 - 2,000 บาท/เดือน/ราย เปิดทำการทุกวัน 3 ของเดือน เวลา 05.30 - 12.00 น.

กฎระเบียบในการปล่อยเงินกู้ของกลุ่ม

- หากจะกู้ยืมเงินจากกลุ่มต้องเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์
 - การออมจะสะสมทรัพย์ อย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 5 บาท (ปัจจุบัน 50-2,000 บาท)
 - ต้องส่งเงินดอกเบี้ยทุกเดือนภายใต้กฎหมายกำหนด (ร้อยละ 15 ต่อปี) และชำระเงินต้นภายใน 2 ปี ต้องส่งเงินสะสมออมทรัพย์ประจำทุกเดือน
 - กู้ได้ไม่เกิน 5 เท่าของเงินต้น หากกู้เกิน 5 เท่าต้องเอาบัญชีเงินออมของสมาชิกผู้ค้ำประกันมาค้ำประกัน
 - กลุ่มเปิดรับสมาชิกใหม่ทุกเดือน (ปัจจุบันมีการรับสมัครสมาชิกปีละ 1 ครั้ง)
- ปัจจุบันวงเงินกู้เริ่มตั้งแต่ 2,000 บาท และสามารถกู้ได้สูงสุดจำนวน 150,000 บาท/ราย

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการองค์กรชุมชน

- 1) ความเป็นชุมชนก๊วย ที่มีการปลูกฝังด้านวัฒนธรรมประเพณีที่หล่อหลอมให้คนเกิดความรักความสามัคคี ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ รวมทั้งการเคารพและยอมรับซึ่งกันและกัน การมองเห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นสิ่งสำคัญที่นำพาชุมชนให้ผ่านพ้นวิกฤติปัญหาต่างๆ
- 2) การเป็นบุคคลที่ใฝ่เรียนรู้ในสิ่งที่จำเป็น และตรงกับความชอบ ความถนัดของตนเอง เช่นการเรียนรู้เรื่องการบริหารจัดการ การพัฒนากลุ่มกิจกรรม และการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้

3) การปลูกฝังให้คนในชุมชนเป็นบุคคลที่มีวินัยในตนเอง วินัยในการดำเนินชีวิต และมีวินัยในการปฏิบัติงาน โดยใช้กิจกรรมการออมทรัพย์เป็นตัวเชื่อม ใช้การกำกับติดตามและควบคุมทางสังคมเป็นเครื่องมือในการบริหาร โดยไม่จำเป็นต้องตั้งกฎระเบียบที่เข้มงวดอะไรมากมาย

4) การมีผู้นำที่เข้มแข็งและมีทีมงานที่มีประสิทธิภาพ เน้นการพัฒนาทักษะของคณะกรรมการ โดยเน้นการปฏิบัติงานจริงและส่งเสริมการเรียนรู้โดยมีการตั้งงบประมาณสนับสนุนอย่างชัดเจน

5) การมีความรู้อย่างเท่าทันในการเปิดรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน หากไม่ตรงกับความต้องการหรือวิถีการปฏิบัติของชุมชนก็กล้าที่จะปฏิเสธ

6) การพยายามปลูกฝังและสร้างอัตลักษณ์อันดีงามของความเป็นชุมชนกุญแจแม้บางครั้งจะต้องเกิดผลกระทบกับความรู้สึกของคนนอกที่เข้ามาอยู่ในชุมชนบ้างก็จำเป็นต้องทำ เพื่อให้เกิดความเด่นชัดและยึดถือปฏิบัติร่วมกัน และให้เกิดการพัฒนาและการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมที่ดีงามต่อไป

7) สร้างระบบคิดและสร้างความเชื่อมั่นร่วมกันของคนในชุมชน หากทำอะไรจะต้องทำร่วมกันเป็นหมู่คณะเพื่อความพร้อมเพรียงและเกิดพลังในชุมชน

ทิศทางและแนวทางในอนาคต

1) การสร้างกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในทุกๆ ด้าน และเรียนรู้ในสิ่งที่จำเป็นต้องเรียนรู้หากมีความจำเป็นในการนำมาใช้ในการบริหารจัดการแม้จะไม่ชอบ

2) สร้างให้คนตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ที่เกิดจากการออมทรัพย์ เพื่อให้คนรู้เท่าทันในการจัดการกับตนเองตามวิถีปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

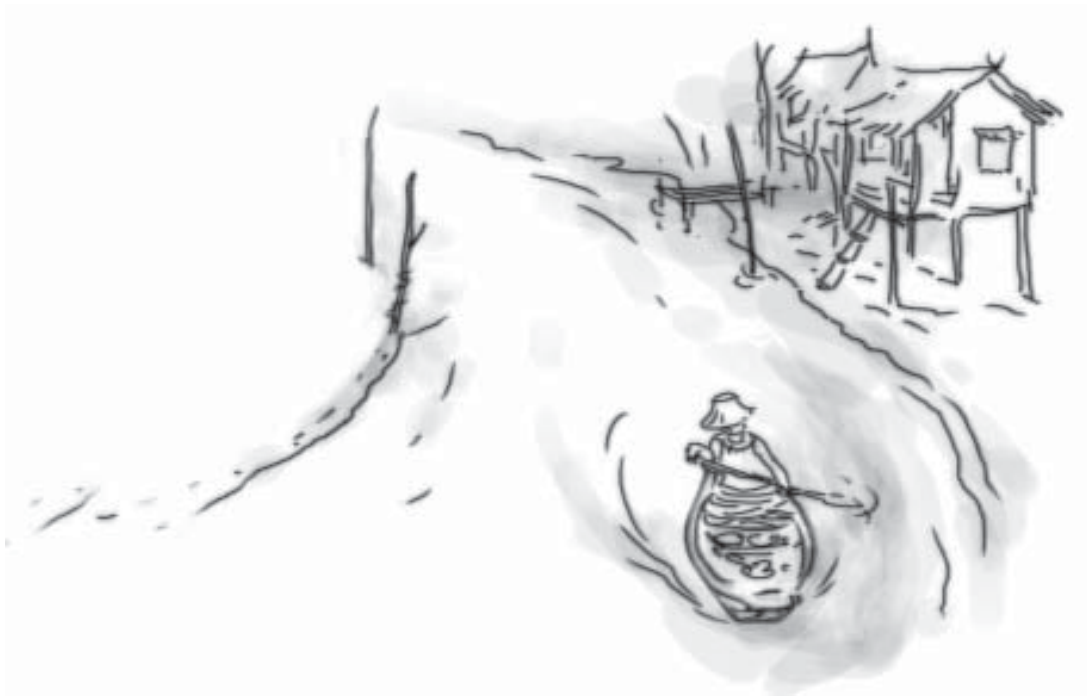
3) วางระบบการจัดการที่ดี มีส่วนร่วม โปร่งใส เน้นการสร้างเชื่อมั่นให้กับคนในชุมชน และพัฒนากิจกรรมที่มีอยู่เดิมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นให้สามารถใช้ประโยชน์ได้คุ้มค่ามากกว่าการเสียเวลาไปคิดค้นในการสร้างกิจกรรมใหม่ๆ

4) การพัฒนาศักยภาพทีมงาน คณะกรรมการ คนทำงาน ให้รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและต้องเสริมแรงเพื่อให้เกิดขวัญและกำลังใจอย่างสม่ำเสมอ

5) การปลูกฝังประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามของชุมชนให้คงอยู่และฝังลึกในจิตสำนึกของลูกหลานสืบต่อไป เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันทางสังคมป้องกันภัยจากวัฒนธรรมที่ไม่ดีไม่งามจากภายนอก

6) สร้างให้ทุกคนในชุมชนใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน

ผู้ประสานงาน นายทองคำ แจ่มใส
 ต.จันดุม อ.พลับพลาไชย จ.บุรีรัมย์
 โทร. 081-2655-265

ภาคตะวันตก

20. สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

ที่ทำการสถาบันการเงินชุมชน ตำบลหนองสาหร่าย ให้บริการ วันจันทร์ - ศุกร์

นายศิริโรจ จิตนิยม ประธานสถาบันการเงินตำบลหนองสาหร่าย

ความเป็นมาและข้อมูลทั่วไปตำบลหนองสาหร่าย

ตำบลหนองสาหร่าย เป็นหมู่บ้านหนึ่งในตำบลดอนเจดีย์ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี มีเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ที่สืบทอดกันมาว่า แต่ดั้งเดิมย่านนั้นเคยเป็นสถานที่พักทัพและเสด็จผ่านในสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราชเพื่อไปทำศึกกับพม่า ณ บริเวณตำบลดอนเจดีย์ ซึ่งมีอนุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรตั้งตระหง่านให้ผู้คนได้เคารพสักการะ ต่อมาได้แยกตัวออกจากตำบลดอนเจดีย์ เมื่อปี พ.ศ.2535 ซึ่งปัจจุบันตำบลหนองสาหร่ายครอบคลุม 8 หมู่บ้าน มีจำนวน 782 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งสิ้น 3,840 คน แบ่งเป็นชาย 1,896 คน หญิง 1,944 คน (วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2550) สภาพพื้นที่ตำบลหนองสาหร่ายโดยทั่วไปเป็นที่ราบปนทราย มีโครงการชลประทานตอนพระแท่น ซึ่งได้มีการสร้างคลองส่งน้ำมาจากเขื่อนท่าม่วง (เขื่อนวชิราลงกรณ์) ครอบคลุมทั้ง 8 หมู่บ้าน ทำให้มีน้ำเพื่อการเกษตรอย่างเพียงพอ จึงเป็นพื้นที่ที่ชาวบ้านมีรายได้สูง รายได้ส่วนใหญ่มาจากอาชีพทำนา ทำไร่ อ้อย ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย รับจ้าง จักสาน และ

เย็บผ้าโหล ด้านประเพณี วัฒนธรรม มีวัดซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชน 2 แห่ง คือ วัดหนองขุย และวัดปลักเขี้ยว มีโรงเรียน 3 แห่ง มีศูนย์เด็กเล็ก 1 แห่ง และมีสถานีอนามัยประจำตำบล 1 แห่ง

“ปัญหาใหญ่ของชาวบ้านคือปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ คนตำบลหนองสาหร่ายส่วนใหญ่มีอาชีพทำไร่ ทำนา และปลูกผัก ...ความเร่งรีบในการทำมาหากินทำให้คนใส่ใจกันน้อยลง ห่างกันไปทุกวันๆ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องคิดเรื่องของการทำให้คนมีความผูกพัน ช่วยเหลือและดูแลทุกข์ สุขของกันและกัน...การรวมกลุ่มเป็นวิธีการที่ดี” นายศิริโรจ จิตนิยม ประธานสถาบันการเงินตำบลหนองสาหร่ายกล่าว

เดิมที่ตำบลหนองสาหร่ายเป็นหมู่บ้านที่มีกลุ่มออมที่เข้มแข็งและทำหน้าที่เป็นกลไกในการเชื่อมประสานการทำงานระหว่างหน่วยงานราชการและชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง และเริ่มเกิดความชัดเจนยิ่งขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ.2545 เนื่องจากมีการทำแผนชุมชน ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) ในกระบวนการทำแผนชุมชนได้มีการออกแบบสอบถามข้อมูล

ภาพรวมของตำบล โดยเฉพาะการสำรวจรายได้ รายจ่าย หนี้สิน ตลอดทั้งปีของคนทั้งตำบลหนองสาหร่าย โดยให้แต่ละครัวเรือนสำรวจข้อมูลตนเอง เมื่อการสำรวจเสร็จสิ้นได้มานำเสนอต่อที่ประชุมและวิเคราะห์ร่วมกัน พบว่า รายได้ของคนในตำบลรวมแล้วประมาณ 72 ล้านบาทต่อปี หนี้สินทั้งในและนอกระบบประมาณ 88 ล้าน เป็นข้อมูลที่สามารถสะท้อนให้เห็นสถานะทางการเงิน ทำให้เห็นว่าขณะนี้ชุมชนมีรายรับน้อยกว่ารายจ่าย มีปัญหาหนี้สิน ชุมชนกำลังจะล่มสลาย หากเป็นเช่นนี้ต่อไป ชุมชนจะมีหนี้สินท่วมตัวซึ่งจะส่งเป็นมรดกตกทอดถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน ความคิดในการแก้ไขปัญหาคือต้องพัฒนาคนในตำบลก่อนเรื่องอื่นๆ เพื่อค้นหาเพื่อนและพลังในการช่วยกันทำงาน การเรียนรู้ของแกนนำตำบลหนองสาหร่ายจึงเริ่มต้นขึ้นจากการไปศึกษาดูงานที่ อบต.เขาคราม จังหวัดกระบี่ ตำบลไม้เรียง จังหวัดนครศรีธรรมราช เรื่องการทำแผนแม่บทชุมชน และการทำกิจกรรมต่างๆ ตำบลสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เรื่องสภาผู้นำชุมชน ในการศึกษาดูงานครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นภาคีหนึ่งทำงานร่วมกับชุมชน การดูงานและการพูดคุยกันเป็นประจำอย่างต่อเนื่องทำให้คนในตำบลเริ่มตระหนักเห็นความสำคัญของการรวมกลุ่ม จึงเกิดการรวมกลุ่มกันขึ้นตามหมู่บ้านต่างๆ ตามประสบการณ์และตามความสามารถของแต่ละหมู่ จากการสรุปบทเรียนของแกนนำหลังจากผ่านประสบการณ์การทำกิจกรรมแต่ละหมู่บ้านแล้วผู้กันฟังว่า **“การรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมต่างๆ เป็นการช่วยลดปัญหา เช่น ป่วยชีวภาพเป็นการลดค่าใช้จ่าย เรื่องค่าปุ๋ย ค่ายา แต่ก็ไม่สามารถลดได้ทั้งหมด ส่วนการผลิตเพื่อเพิ่มค่าของผลิตผลของท้องถิ่น เช่น ผลิตน้ำดื่ม โรงสีข้าว ชาวบ้านมีปัญหา**

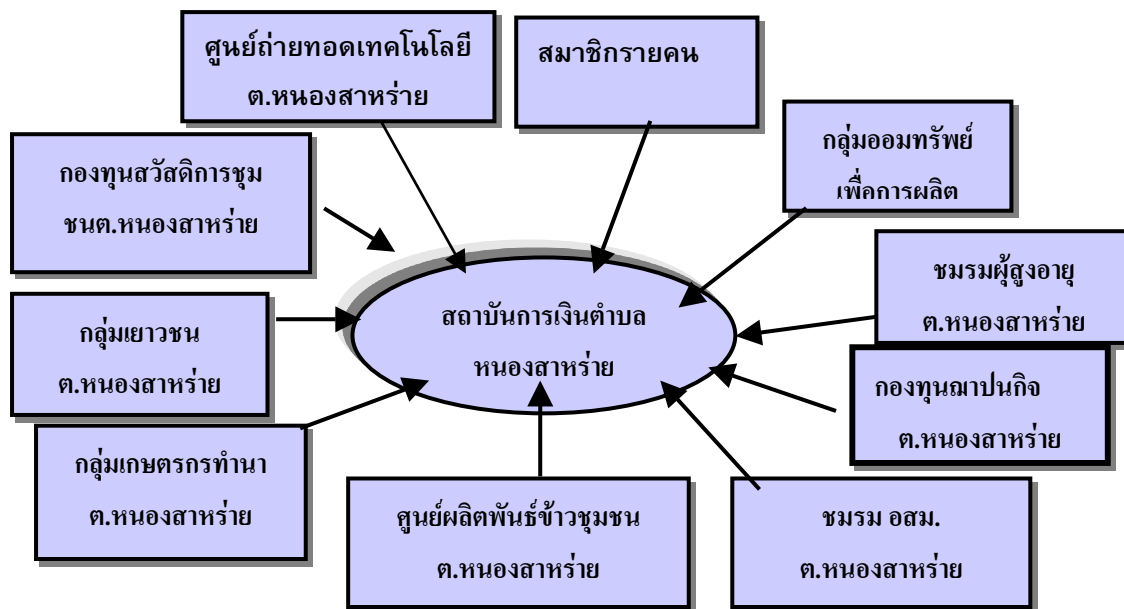
พอสมควร เพราะชุมชนไม่มีประสบการณ์ด้านการตลาด การบริหารจัดการ การประชาสัมพันธ์ ความรู้ของชาวบ้านที่หนา ทำไร่ เรารู้แต่เรื่องของการปลูก การใช้ยา ใช้ปุ๋ย กิจกรรมของกลุ่มจึงไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร”

ในปี พ.ศ.2547 พอช.ได้สนับสนุนตำบลหนองสาหร่ายในการจัดทำโครงการฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่น โดยมีแผนการฟื้นฟูวัฒนธรรมชุมชน ทางด้านรำเหย่ย รำไทย กลองยาวประยุกต์ มีการค้นหาพ่อเพลง แม่เพลง และการอบรมให้กับเด็กนักเรียนในโรงเรียน มีการจัดทำหลักสูตรการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น มีการจัดกิจกรรมร่วมกันทั้งในระดับตำบลและอำเภอ ทำให้เกิดการเชื่อมโยงคนในตำบลมาทำกิจกรรมร่วมกัน และมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนกันบ่อยขึ้น นอกจากการอนุรักษ์วัฒนธรรมแล้วยังมีแผนงานทางด้านการบูรณาการองค์การการเงินในตำบลหนองสาหร่าย จากการทำแผนชุมชนพบว่า มีกองทุนในตำบลประมาณ 93 กลุ่ม ซึ่งมีเงินทุนประมาณ 12 ล้านบาท จึงเกิดแนวคิดในการฟื้นฟูชุมชนโดยการรวมตัวกันของกลุ่มต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สิน และที่สำคัญเพื่อสร้างให้เกิดกองทุนสวัสดิการเพื่อให้ความช่วยเหลือคนในตำบลหนองสาหร่าย จึงเกิดมีเวทีเพื่อสร้างความเข้าใจกับคณะกรรมการกลุ่มต่างๆ ทั้ง 8 หมู่บ้าน มีการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับคณะกรรมการองค์การการเงินเพื่อร่วมกันหาแนวทางในการตั้งสถาบันการเงินตำบลหนองสาหร่าย และการพัฒนาผู้นำ มีการนำผู้นำจากหมู่บ้านต่างๆ เข้าอบรมในโรงเรียนผู้นำ จากกิจกรรมดังกล่าวทำให้เกิดการโยงคนในตำบลเข้าด้วยกันมาร่วมกันคิดนำไปสู่การเชื่อมโยงบูรณาการกองทุนได้สำเร็จ มีการตั้งเป็น “สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย” โดยเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่วันที่ 9 มิถุนายน 2549 มีการรณรงค์ให้สมาชิกออมเงินโดย

องค์กรการเงินชุมชน...เส้นทางสู่ “การบูรณาการทุนชุมชน”

มีการแจกกระปุกออมสินจำนวน 97 ใบให้แก่สมาชิก โดยมีการเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2549 มีสมาชิกมาเปิดบัญชีฝากเงินกับสถาบันฯ จำนวน 500 คน เป็นเงิน 145,972 บาท และมีเงินออกมาจากกระปุกออมสินจำนวน 2,000 บาท ปัจจุบันมีเงินหุ้น 248,400 บาท เงินฝากของสมาชิกทั้งระดับกลุ่มและรายบุคคลรวมเป็นเงิน 2,200,693 บาท (ข้อมูล ณ กุมภาพันธ์ 2550)

การเชื่อมโยงของกลุ่ม/กองทุนต่างๆ ในตำบล

ข้อควรระวัง/ปัญหาอุปสรรค

1. คนในชุมชน ตำบล บางส่วนยังขาดความเข้าใจ
2. คนในชุมชนยังขาดความเชื่อมั่นคณะทำงานและคณะกรรมการบริหาร
3. หากคนทำงานเต็มที่ค่อนข้างยากเพราะต้องทำงานเต็มที ชาวบ้านต้องทำมาหากิน
4. สถาบันการเงินชุมชนขาดเงินทุนหมุนเวียนที่จะช่วยแก้ปัญหาหนี้ในระบบให้กับสมาชิกได้อย่างทั่วถึง

ทิศทางการพัฒนาในอนาคต

1. คณะกรรมการบริหารต้องร่วมกันทำงานและสร้างความเข้าใจให้กับสมาชิกอย่างต่อเนื่อง
2. ต้องพัฒนาระบบการดำเนินงานของสถาบันให้โปร่งใส และตรวจสอบได้ และแสดงถึงความซื่อสัตย์ ยุติธรรม
3. การพัฒนากองทุนสวัสดิการให้สามารถช่วยเหลือสมาชิกได้อย่างครบวงจร

ผู้ประสานงาน : นายศิวโรจ จิตนิยม
 ต. หนองสาหร่าย อ.พนมทวน จ. กาญจนบุรี
 เบอร์โทร 081-7637341

21. การจัดสวัสดิการบ้านหนองอ้อ “เปลี่ยนวิถี” ลดหนี้ เพิ่มรายได้

กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์บ้านหนองอ้อ

ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 3 ต.บ้านสิงห์ อ.โพธาราม จ.ราชบุรี ในตำบลนี้มีหมู่บ้านทั้งหมด 12 หมู่บ้าน มี “ตุ๊กตา” เป็นสินค้า OTOP ที่ขึ้นชื่อ วางจำหน่ายอยู่ในร้านสองฝั่งริมถนนสายเพชรเกษม

สภาพพื้นที่มีสภาพกึ่งเมืองกึ่งชนบท ในอดีตที่ผ่านมามีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ เป็นชุมชนที่มีเชื้อสายได้แก่ ไทย จีน จีนแต้จิ๋ว ลาวเวียง และญวน มีประชากรจำนวน 1,300 คนเศษ ทั้งตำบลมีประชากร 11,482 คน จำนวนครัวเรือน 260 ครัวเรือน เป็นเพศชาย 645 คน เพศหญิง 655 คน ขนาดชุมชนมีพื้นที่ 950 ตารางกิโลเมตร ห่างจากตลาดตัวเมืองอำเภอโพธารามประมาณ 5 กิโลเมตร เป็นพื้นที่อยู่ในเขตชลประทานโครงการคลองส่งน้ำและบำรุงรักษาฝั่งซ้าย ชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง มีอาชีพรับจ้างมากที่สุด รองลงมาได้แก่ อาชีพทำหัตถกรรมในครัวเรือน รับจ้างเย็บ “ตุ๊กตา” รับจ้างโรงงาน เลี้ยงสัตว์ ทำไร่และค้าขาย ในเวลาต่อมาเข้าสู่ยุคแห่งการพัฒนาเกิดการขยายตัวด้านการค้าภาคอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ภาคตะวันตก อันเป็นสาเหตุก่อให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัญหาต่างๆ จึงตามมา เกิดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน การพึ่งพาตนเองน้อยลง กลับไปพึ่งปัจจัยภายนอก พี่งผู้อื่น เกิดปัญหาคนว่างงาน ปัญหาสิ่งแวดล้อม ทะลักเข้าสู่หมู่บ้าน ทำลายระบบประเพณีวัฒนธรรม เยาวชนหลบซ่อนมั่วสุมอยู่บริเวณสถานที่ต่างๆ ในเวลากลางคืน รถมอเตอร์ไซด์วัยรุ่นแฉดเสียงรบกวน โสติดประสาททั้งกลางวันกลางคืน ทู่นิยมบริโภค

กระตุ้นให้เกิดการจับจ่ายใช้สอยหลายสายทาง อีกทั้งความเทียมหน้าเทียมตาในสังคม สิ่งหลากหลายเหล่านี้ เป็นสาเหตุก่อให้เกิดเงินไหลออกนอกชุมชน ชาวบ้านเริ่มหันมาพึ่งพาเล่นแชร์กัน ในที่สุดหันมากู้เงินนอกระบบที่บริการทันใจแต่ดอกเบี้ยสุดโหด ถึงร้อยละ 40 บาท แถมดึงเงินกลับรายวัน การประกอบอาชีพจึงเกิดขึ้นไม่ได้เพียงพอบรรเทาความเดือดร้อนชั่วคราวเท่านั้น จึงเกิดภาวะหนี้สินตามมา ความน่าเชื่อถือในคำพูด ความจริงใจต่อกันน้อยลง แกนนำในหมู่บ้านจึงปรึกษาหารือกันหาทางแก้ไข เข้าไปปรึกษาหารือกับท่านพระครูวิจิตรพัฒนโสภณ เจ้าอาวาสวัดพระศรีอารีย์ ต.บ้านเลือก อ.โพธาราม จ.ราชบุรี ได้พบแบบที่หลวงพ่อนำมาก่อตั้ง คือกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณธรรมครองชีวิตของพระอาจารย์สุบิน ปณีโต วัดไผ่ล้อม จ.ตราด จึงเป็นที่มาการเกิดกลุ่มสัจจะที่บ้านหนองอ้อ ก่อตั้งเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2545 สมาชิก 813 คน เงินออมหุ้น 49,310 บาท มีคณะกรรมการบริหารงาน 3 ระดับ ระดับที่ 1 กรรมการที่ปรึกษา 18 คน ทำหน้าที่ให้คำแนะนำและกำลังใจ ระดับที่ 2 กรรมการศูนย์ทำงาน ทำหน้าที่ปฏิบัติงานในวันทำการกลุ่ม จากคนกลางวัยคนหนุ่มที่มีการศึกษา และเก็บเงินหวย ระดับที่ 3 กรรมการแกนนำคุ้มบ้าน คัดเลือกจากคนที่ชอบช่วยสังคม คุ้มละ 5 คน 7 คุ้ม 35 คน ทำหน้าที่สื่อสารสมาชิก เป็นเสมือนแขนขาของกลุ่ม รวม 71 ตำแหน่ง 53 คน การตั้งกลุ่มใช้วิธีการ “การมีส่วนร่วม” เป็นหลักสำคัญคือ “กระบวนการ 6 ร” 1.รวมคน 2.ร่วมคิด 3.ร่วมตัดสินใจ 4.ร่วมทำ

5.ร่วมรับผิดชอบ 6.ร่วมรับผลประโยชน์ มีโครงการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายวางแผนงานร่วมกัน โดยคำนึงถึงวิถีชีวิตและความเป็นไปได้ ก่อนก่อตั้งเพื่อที่จะให้บรรลุเป้า 7 ประการ เงินเป็นเครื่องมือสิ่งสำคัญคือ การจัดสวัสดิการ ใช้กฎข้อบังคับของพระอาจารย์สุบิน และมติที่ประชุมเปลี่ยนแปลงบ้างเล็กน้อย “ใช้ระบบสังคมคุณสังคม” เอาคุณธรรมเป็นตัวนำ เอาเงินเป็นเครื่องมือ เน้นการพัฒนาศักยภาพ “คน” ก่อนเป็นหลัก มีระบบบัญชีที่โปร่งใสตรวจสอบได้ มีการติดตามประเมินผลรายงานการเงินและปัญหาอุปสรรคทุกวันที่ 5 ของเดือน เริ่มเพิ่มวันประชุมกรรมการบริหาร หลังวันทำการอีก 1 วัน ปีที่ 2 จึงจัดตั้งกองทุนสวัสดิการ

กลุ่มสัจจะ มีพื้นฐานมาจากงานทำวิจัยโครงการศึกษาสถานการณ์ปัญหาและภาวะหนี้สินชุมชนบ้านหนองอ้อแบบมีส่วนร่วมของสำนักงานสนับสนุนกองทุนวิจัย (สกว.) โดยท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์วัลย์ สีจันทร์ และคุณลักขณา วงศ์ยะรา พี่เลี้ยงในระยะแรกจาก ม.เกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน อ.ศาลายา จ.นครปฐม เข้ามาเปิดเวทีชวนคุยเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2545 ทำความเข้าใจคำว่าวิจัยและรูปแบบการวิจัยกับทีมวิจัย 23 คน เพาะป่มเป็นเวลา 1 ปี ได้ศึกษากระบวนการทำงานอบรม และศึกษาดูงานตลอดระยะเวลา 4 ปีเต็ม ท่านอาจารย์ได้ติดต่อประสานงานไปที่ ม.มหิดล อ.ศาลายา จ.นครปฐม มีผู้ช่วยศาสตราจารย์เอี่ยมทองดี สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบทภาคตะวันตก เป็นที่ปรึกษาของโครงการนี้ ผลรับที่ได้จากการวิจัย ทำให้ทีมงานรู้จักตัวตนมีข้อมูลในการพัฒนา เกิดสติปัญญาที่แก้ไขหนี้สินที่ค้นพบ 3 ประเภท ซึ่งอยู่ในสถานะ “รายได้วิ่งตามรายจ่าย” คือ

หนี้เพื่ออนาคต หมายถึง หนี้ที่วางรากฐานให้

กับความมั่นคงในชีวิต ทั้งตนเองและครอบครัว เช่น หนี้เพื่อการลงทุนประกอบอาชีพ และหนี้เพื่อการศึกษา เป็นต้น

หนี้เพื่อความอยู่รอด หมายถึง หนี้ที่สร้างขึ้นด้วยความจำเป็น สำหรับการจุนเจือปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพ ได้แก่ การซื้ออาหารเงินเชื่อ เชื้อข้าวสารได้ 1 เดือน ยืมเงินจ่ายค่าน้ำค่าไฟ เป็นต้น

หนี้เพื่อความฟุ่มเฟือย หมายถึง หนี้ที่สร้างขึ้นด้วยความไม่จำเป็น แต่ต้องการความสะดวกสบายความบันเทิง และความทัดเทียมหน้าเทียบตาทางสังคม ได้แก่ ผ่อนโทรศัพท์ เครื่องเสียง มือถือ ผ่อนสร้อยทองคำ หนี้ค่าเหล้าและบุหรี เป็นต้น

กลุ่มมีวิสัยทัศน์ว่า “งานเป็นระบบ การเงินมีวินัย ใฝ่คุณธรรม น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง” และได้ต่อยอดโครงการวิจัยระบบแลกเปลี่ยนสิ่งของแบบพึ่งตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย มี ศ.ดร.อภิชาติ พันธเสน ผอ.มูลนิธิบูรณะชนบท ในพระบรมราชูปถัมภ์ ดำเนินการทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนสิ่งของโดยไม่ใช้เงินตราในวันทำการกลุ่มและตลาดนัดทุกวันศุกร์ที่หน้าวัดหนองอ้อ ปัจจุบันเหลือเพียงในกลุ่มเท่านั้น เพราะว่ามีผลบางฤดูในท้องถิ่นไม่มี โดยมีคำขวัญว่า “ให้ดีกว่าได้ ใจแลกใจ สานเครือข่ายวัฒนธรรม” การฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นดั้งเดิมที่หายไปให้กลับคืนมา ทำให้อนุชนรุ่นหลังเกิดการเรียนรู้ ถึงแม้ว่าจะเป็นการทำที่ทวนกระแสและท้าทายความคิด แต่เป็นการฝึกฝนคุณธรรม ด้านเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ และแบ่งปัน อย่างเป็นรูปธรรม เช่น มีผักแลกปลา มีข้าวโพดแลกมะพร้าว มีกล้วยแลกมะเขือ เป็นต้น การไม่คิดราคาแต่เต็มใจแลกกัน ผลที่เกิดขึ้น ชุมชนมีความสมัครสมานสามัคคีดีขึ้น รู้จักนิยัยใจคอกันสนิทสนมกัน ทั้ง 2 โครงการที่ทำปรากฏผลเป็นที่

ประจักษ์ว่า ในชุมชนไม่มีรถมอเตอร์ไซค์ปล่อยเงินกู้อีกต่อไป ทุกครัวเรือนมีเงินออมไม่ต่ำกว่า 3,000 - 70,000 บาท ครัวเรือนมีเงินหมุนเวียนประกันความเดือดร้อน ไม่มีเงินแต่เชื่อข่าวสารรับประทานก่อนได้เชื่อได้ 1 เดือน ป่วยมีสวัสดิการให้

กลุ่มสัจจะบ้านหนองอ้อ รับสมาชิกไว้ 3 ประเภท คือ พระสงฆ์ ท่านพระครูสุนทรพิพิธการ เจ้าอาวาสวัดหนองอ้อเข้าเป็นสมาชิก นักเรียนโรงเรียนวัดหนองอ้อเป็นสมาชิก ชาวบ้านหมู่ 3 บ้านหนองอ้อ เป็นสมาชิก รวมเรียกว่า “บวร” จำนวนสมาชิกปัจจุบัน 837 คน จำนวนเงินออม 2,347,759 บาท กองทุนสวัสดิการ จำนวน 450,117 บาท

ผลที่เกิดจากการจัดสวัสดิการ ทำให้สมาชิกมองเห็นคุณค่าและค่าของการจัดสวัสดิการ การจัดสวัสดิการต่อยอดส่งเสริมอาชีพตามวิถีชีวิตชาวบ้าน คือทำอาชีพอะไรในหมู่บ้าน กลุ่มเสนอแนวคิดให้มารวมกลุ่มกันทำ พร้อมทั้งจะนำเงินสวัสดิการค่าบำรุงตำมา ให้ประกอบอาชีพ และได้ต่อยอดโครงการปลดหนี้กรรมการ ทำบัญชีรับ - จ่ายในครัวเรือน เพื่อเป็นข้อมูลในการบริหารจัดการตนเอง รู้จักกิน รู้จักใช้ รู้จักประหยัดและอดออม ตลอดจนเพื่อเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกให้กับบุตรหลานในโอกาสต่อไป

การดำเนินการกลุ่มสัจจะของพระอาจารย์สุบิน มีแก่นแท้คือ การสร้างคุณธรรมและสวัสดิการกลุ่ม ให้แก่กลุ่มคนทั้งชนบทและในเมือง

ในระยะสั้น เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน จากความเป็นหนี้ และทำความเข้าใจได้ปรึกษาหารือกัน

ในระยะยาว พัฒนาคน พัฒนาสวัสดิการ การสร้างงานสร้างอาชีพ พัฒนาคุณธรรม จัดตั้งกองทุนระดับตำบล สร้างศูนย์ข้อมูลแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเชื่อมโยงภาคีต่อยอดกิจกรรมในชุมชน มีการต่อยอดกิจกรรมต่างๆ เรื่อยไป ดังนี้

1. ก่อตั้งร้านค้าชุมชนขายข่าวสารใช้ทุน 80,000

บาทเพื่อลดรายจ่าย

2. ตั้งกลุ่มเลี้ยงโคเนื้อ 42 ตัวๆ ละ 12,000 บาท จำนวนเงิน 504,000 บาท เพื่อเพิ่มรายได้
3. ตั้งกลุ่มอาชีพค้าขาย จำนวนเงิน 120,000 บาท เพื่อให้รวมตัวมีอาชีพในหมู่บ้าน
4. ตั้งกลุ่มอาชีพตุ๊กตา จำนวนเงิน 120,000 บาท เพื่อวัตถุประสงค์เดียวกัน
5. โครงการปลดหนี้กรรมการจากหนี้นอกระบบเข้ามาสู่กลุ่ม มีโอกาสหลุดหนี้ โดยมีเงื่อนไขทำความดีช่วยเหลือกลุ่ม ค่าบำรุงถูก ได้ดำเนินการปลดหนี้ไปแล้วจำนวนเงิน 1,010,000 บาท เพื่อสร้างคนให้มีคุณธรรม

มีการประเมินและติดตามผล เพื่อย้อนเงินกลับลงมาสู่ชุมชน ให้สมาชิกมองเห็นความสำคัญของกลุ่ม มีศรัทธาเชื่อมั่นว่ากลุ่มสัจจะจัดสวัสดิการบ้านหนองอ้อช่วยเหลือสมาชิกได้จริง ขณะเดียวกันได้เน้นถึงคุณค่าของการช่วยเหลือ เอื้ออาทร ร่วมคิดร่วมทำ อันนำไปสู่ความสามัคคีให้มากยิ่งขึ้น

การบูรณาการกองทุนและเชื่อมโยงภาคีตั้งกองทุนสวัสดิการตำบล

การจัดตั้งสวัสดิการตำบลบ้านสิงห์ ระยะแรกจัดเวทีจุดประกายความคิดประสานชุมชนต่างๆ จากบพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ได้จากเทศบาลตำบล จึงมีโอกาสรู้จักกับแกนนำหมู่บ้านด้วยความเข้าใจ โดยใช้รูปแบบที่สำเร็จแล้วจากภาคใต้ จ.สงขลา มาพูดคุยกับแกนนำ เรื่องการตั้งกองทุนสวัสดิการ ทำไปทำไม? เกิดประโยชน์อะไรกับชุมชน? แล้วชาวบ้านจะได้อะไร? การขยายแกนนำและเชื่อมโยงภาคี ทางกลุ่มสัจจะจะได้ประสานต่อเนื่องมาแล้ว จึงสะดวกในการปฏิบัติงานในด้านนี้ โดยเฉพาะกับเทศบาลตำบลบ้านสิงห์และเครือข่าย

ระยะต่อมา ประชุมแกนนำขับเคลื่อนงาน

องค์กรการเงินชุมชน...เส้นทางสู่ “การบูรณาการทุนชุมชน”

กองทุนว่าเรามีทุนเก่าเท่าไร เราจะรวมทุนที่มีอยู่กับทุนใหม่ นำไปสู่การพัฒนาในด้านต่างๆ ได้อย่างไร พร้อมกับตั้งคณะกรรมการก่อตั้งกองทุนขึ้นมา เพื่อที่จะยกวางระเบียบกองทุนและคณะกรรมการบริหารกองทุน ต่อมาได้ตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนสวัสดิการ และออกระเบียบกองทุนสวัสดิการตำบล เพื่อให้มีส่วนร่วมในการวางวัตถุประสงค์และแผนงานร่วมกัน ตั้งเป้าหมายเพื่อจะเดินไปสู่จุดความสำเร็จร่วมกัน

แผนงาน/สิ่งที่จะดำเนินการต่อไป ได้แก่เรื่องอะไรบ้าง

1. การพัฒนาศักยภาพทีมงานกองทุนสวัสดิการ
2. ขยายฐานสมาชิกและกองทุนสวัสดิการตำบล
3. การทำข้อมูลศูนย์การเรียนรู้องค์กรการเงิน
4. การทำวิจัยท้องถิ่น

5. สำรวจความต้องการของสมาชิก
6. เชื่อมโยงภาคี และขยายผลงาน

ปัจจัยเงื่อนไขต่างๆ ที่จะช่วยหนุนเสริมให้ประสบความสำเร็จ

1. สำรวจทุนเดิมที่มีอยู่ในชุมชน
2. จุดประกายความคิด ค้นหาศักยภาพในชุมชน ขยายแกนนำ ประธานภาคี
3. ใช้ผู้นำต้นแบบที่มีความรู้ความสามารถ
4. ใช้ทุนทางสังคม
5. ใช้ประเพณี, วัฒนธรรม, ภูมิปัญญาชาวบ้าน ประธานเครือข่าย
6. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์, เสนอแนวคิด

ผู้ประสานงาน : นายสง่า ชาเสียง โทร 085-293-0079

22. กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์บ้านโรงกุง ตำบลบางแก้ว อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

ความเป็นมา

ตำบลบางแก้ว เป็นตำบลหนึ่งในอำเภอมือง ประกอบด้วยหมู่บ้าน 10 หมู่บ้าน คือ หมู่ 1 บ้านบางระจัน หมู่ 2 บ้านบางแก้ว หมู่ 3 บ้านคลองกลาง หมู่ 4 บ้านลัดกะปิ หมู่ 5 บ้านบางบ่อ หมู่ 6 บ้านโรงกุง หมู่ 7 บ้านโรงพิน หมู่ 8 บ้านปากมาบ หมู่ 9 บ้านชายทะเล หมู่ 10 บ้านบางบ่อล่าง มีจำนวนประชากรรวม 7,898 คน 2,239 หลังคาเรือน ประกอบด้วยอาชีพทำนาเกลือ ประมงชายฝั่ง และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเป็นหลัก ควบคู่กับการรับจ้างและค้าขายเป็นอาชีพเสริม พื้นที่ติดเขตเทศบาลเมือง มีสภาพเป็นชุมชนเมืองมากกว่าชนบทในหลายหมู่บ้าน เป็นที่ราบลุ่มติดชายฝั่งอ่าวไทย น้ำทะเลท่วมถึง ดินเป็นดินเค็ม

จากสภาพพื้นที่ที่เคยมีป่าชายเลนและทรัพยากรสัตว์น้ำอุดมสมบูรณ์ เมื่อมีการปรับเปลี่ยนพื้นที่เพื่อทำนาเกลือ ขาดการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งอย่างจริงจัง จึงเกิดปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเล และทรัพยากรสัตว์น้ำลดจำนวนลง ในช่วงปี 2544 ชาวบ้านได้รวมตัวกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการขอรับงบประมาณสนับสนุนการจัดทำแนวปะการังเทียมในพื้นที่ชายฝั่งจากสำนักงานกองทุนเพื่อสังคม (SIF) พร้อมกับปี 2546 ได้ดำเนินงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นร่วมกับ สกว. สำนักงานภาค ในโครงการศึกษาคุณสมบัติและการใช้ประโยชน์จากชีแแดดนาเกลือ ตำบลบางแก้ว อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและลดผลกระทบจากปัญหาการจัดการชีแแดดนาเกลือในอดีต จากผลการวิจัยสามารถนำเอาชีแแดดนาเกลือผลิตเป็นปุ๋ยจำหน่ายเป็นรายได้เสริมในชุมชน ปี 2547 เกษนนำชุมชนตำบลบางแก้วได้เข้าร่วม

การศึกษาดูงานกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวของพระอาจารย์สุบิน ปณีโต ณ วัดไผ่ล้อม อำเภอมือง จังหวัดตราด และจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์บ้านโรงกุง ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 425 ราย เงินออม 673,010 บาท เงินกู้ 785,640 บาท เงินจัดสวัสดิการ 143,428 บาท แบ่งเป็น เจ็บป่วย นอนโรงพยาบาล 40 บาท/คืน จำนวน 15 คืน เสียชีวิต 400 บาท ควบคู่กับการจัดทำกองทุนข้าวสาร เพื่อให้ชาวบ้านได้บริโภคข้าวสารคุณภาพดี ราคาถูก ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 89 ครอบครัว ความต้องการข้าวสาร 2,500 กิโลกรัม/เดือน หากสมาชิกเสียชีวิตจะได้รับข้าวสาร 50 กิโลกรัม เจ็บป่วยได้รับเงิน 30 บาท/คืน/จำนวนไม่เกิน 10 คืน/ปี รับขวัญเด็กแรกเกิดได้รับข้าวสาร 15 กิโลกรัม (1 ถึง)

โครงสร้างและการบริหารจัดการ

กลไกและการบริหารจัดการสวัสดิการชุมชนตำบลบางแก้ว ประกอบด้วย คณะกรรมการจำนวน 14 คน

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

- เกิดแกนนำชุมชนที่มีศักยภาพเพิ่มขึ้น ได้แก่ นางบุญล้อม ฮกเหลี่ยม เกษนนำกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ และโครงการบ้านมั่นคง ปัจจุบันมีวิธีคิดเชิงสร้างสรรค์ ดำรงชีวิตอย่างพอเพียง ต้องการทำสิ่งที่ดีในช่วงชีวิตที่เหลืออยู่ สามารถเลิกเล่นการพนัน คุณสุริยาหรือประเสริฐ เป็นแกนนำชุมชนที่สามารถมองสภาพปัญหาและวางแผนการดำเนินงานพัฒนาโดยใช้งานวิจัยเข้า

ไปช่วยขับเคลื่อนกลุ่มได้อย่างเหมาะสม สามารถสร้าง การมีส่วนร่วมกับชุมชนในการจัดการทรัพยากรและ จัดการกองทุนหมู่บ้านอย่างเป็นระบบ เป็นต้น

- ชุมชนสามารถจัดกระบวนการดำเนินงานและ วางแผนงานได้อย่างเหมาะสมเชื่อมโยงกับสภาพ ปัญหาที่เกิดขึ้น ได้แก่ การขับเคลื่อนงานโครงการบ้าน มั่นคงที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพที่อยู่อาศัย การวางแผนการออม การบริหารจัดการระยะยาว และการจัดเตรียมที่ดินสำหรับก่อสร้างบ้าน เป็นต้น แกนนำชุมชนเรียนรู้กระบวนการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ระหว่างทางได้อย่างต่อเนื่อง

- เกิดกลุ่มองค์กรการเงินภาคประชาชน กระจายทั่วไปในพื้นที่ตำบลบางแก้ว ได้แก่ กลุ่มสัจจะ สะสมทรัพย์บ้านโรงกึ่ง กลุ่มออมวันละบาท กลุ่ม ออมเงินในโครงการบ้านมั่นคง เป็นต้น

- ชุมชนสามารถปรับกระบวนการระเบียบที่ใช้ในการ ดำเนินงานจัดสวัสดิการชุมชนได้ตามสถานการณ์ที่ เกิดขึ้น มีการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากพื้นที่อื่นมาปรับใช้ กับการจัดสวัสดิการกลุ่ม ได้แก่ การนำกระบวนการ ของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์มาช่วยในการแก้ไขปัญหา เรื่องการส่งเงินกู้ของกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น

- เกิดการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อช่วยขับเคลื่อนการจัดสวัสดิการกลุ่ม ได้แก่ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) กับโครงการบ้าน มั่นคง สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสมุทรสงครามกับ การขอจัดตั้งสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงโรงกึ่ง สำนักงานธนารักษ์พื้นที่จังหวัดสมุทรสงครามกับการ จัดเช่าที่ดินราชพัสดุ สำนักงานพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นต้น

ความเชื่อมโยงกับเรื่องอื่นๆ ในชุมชน

หลังจากเกิดกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์บ้านโรงกึ่ง ตำบลบางแก้ว ได้ขยายผลสู่กลุ่มกองทุนข้าวสารเพื่อ

ช่วยให้ชุมชนได้รับข่าวสารคุณภาพดี ราคาถูก ขณะเดียวกันก็ได้ร่วมกันออมเงินสำหรับใช้หมุนเวียน และจัดสวัสดิการภายในชุมชน แต่ก็ยังพบว่าชาวบ้าน ยังมีคุณภาพชีวิตที่ไม่สมดุลและขาดความมั่นคงใน ด้านต่างๆ ชุมชน เช่น ม.6 บ้านโรงกึ่ง ตำบล บางแก้ว ซึ่งมีประชากร 268 ครอบครัว 1,049 คน ชาวบ้านบางส่วนยังมีฐานะยากจน ประกอบอาชีพ รับจ้างทั่วไป เก็บของเก่าขาย ค้าขายเล็กๆ น้อยๆ สภาพที่อยู่อาศัยของชุมชน มี 48 ครัวเรือน มีทั้ง การปลูกบ้านบุกรุกที่คลองชลประทาน จำนวน 16 ครอบครัว ปลูกบ้านบุกรุกที่สาธารณะ จำนวน 17 ครอบครัว ปลูกบ้านบนที่ดินของเอกชน จำนวน 6 ครอบครัว และเช่าบ้านอยู่อาศัย จำนวน 9 ครอบครัว ในช่วงปี 2548 ชาวบ้านเริ่มมีความคิดเห็น ร่วมกันว่าสภาพที่อยู่อาศัยของตนเองไม่มั่นคง มีกระแสข่าวว่าจะถูกไล่ที่ที่ต้นบุกรุกอยู่เสมอ จึงได้ แสวงหาแนวทางที่จะมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงและรวมตัว กันขอรับความรู้/คำแนะนำถึงกระบวนการหลักการ ของโครงการบ้านมั่นคงจากสถาบันพัฒนาองค์กร ชุมชน (พอช.)

ชุมชนได้มีการเตรียมความพร้อมร่วมกัน เริ่ม จากการออมเงินเพื่อสร้างบ้านมั่นคง จำนวน 48 ราย ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2549 โดยออมคนละประมาณ 300 บาท/เดือน ปัจจุบันมียอดเงินออมรวม 108,000 บาทเพื่อจัดหาซื้อที่ดินสำหรับสร้างบ้านมั่นคง แต่ใน เบื้องต้นที่ดินมีราคาแพงเกินความสามารถของชุมชน ที่จะซื้อได้และต้องถมเป็นจำนวนมาก หากดำเนินการ อาจทำให้งบประมาณค่าสาธารณูปโภคที่ได้รับการ สนับสนุนจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ไม่ เพียงพอ จึงเปลี่ยนแนวความคิดที่จะมีกรรมสิทธิ์ ที่ดินเป็นที่ดินเช่าที่มั่นคง เป็นการเช่าที่ดินของรัฐใน ที่ดินราชพัสดุพื้นที่ 2 ไร่เศษ ซึ่งสำนักงานธนารักษ์ พื้นที่จังหวัดสมุทรสงครามดูแลอยู่ และอยู่ในพื้นที่

หมู่ที่ 6 ใกล้ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลบางแก้ว เป็นที่เหมาะสมพอเพียงแก่อัตภาพและความสามารถ จึงได้ติดต่อประสานงานหน่วยราชการต่างๆ เพื่อขออนุญาตเช่าเป็นที่สร้างบ้านมั่นคง เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการหาซื้อที่ดินเป็นการเช่าที่ดิน ระยะเวลาดำเนินงานที่ยาวนาน ซึ่งเกิดจากการดำเนินงานของชาวบ้านเอง จึงทำให้มีชาวบ้านบางส่วนออกจากโครงการ เนื่องจากมีที่ดินของญาติพี่น้องที่อนุญาตให้ไปปลูกสร้างบ้านได้ บางส่วนมีปัญหาหนี้สินบางส่วนต้องการมีที่ดินกรรมสิทธิ์จึงหยุดการออมเงิน ปัจจุบันมีชุมชนที่ต้องการมีบ้านของตนเองและออมเงินต่อเนื่องมาโดยตลอด จำนวน 32 ราย

จากการขับเคลื่อนโครงการบ้านมั่นคงของชาวบ้านกลุ่มเล็กๆ ที่ต้องการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จึงนำสู่การจัดตั้งสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงโรงกุ่ม เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสร้างความมั่นคงให้สามารถที่จะผ่อนชำระเงินกู้ยืมการสร้างบ้านและความเชื่อมั่นของชุมชนในระยะยาว โดยแกนนำชุมชนได้ติดต่อสำนักงานสหกรณ์จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อขอจัดตั้งสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงโรงกุ่ม สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสมุทรสงครามได้ตรวจสอบและประเมินแล้วเห็นว่า กลุ่มสามารถดำเนินการบริหารจัดการเงินกู้ยืมจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ได้ นอกจากนี้แกนนำชุมชนยังได้ศึกษาดูงานโครงการบ้านมั่นคงที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ วิธีการดำเนินการ ปัญหาอุปสรรค มีการก่อตั้งกองทุนสัจจะและกองทุนวันละบาท โดยกองทุนสัจจะจะเป็นการแก้ไขปัญหาหนี้สินและการขาดแคลนเงินของกลุ่ม ซึ่งจะต้องมีการออมทุกเดือนตามวงเงินที่กำหนดไว้ของแต่ละคน และกองทุนวันละบาทเพื่อเป็นเงินสวัสดิการในหมู่สมาชิก ได้แก่ การเจ็บป่วย การจัดการศพ เป็นต้น

บทเรียน/สภาพปัญหา

กระบวนการดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชนตำบลบางแก้ว เกิดจากความเดือดร้อนและสภาพปัญหาในชุมชน ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตพื้นฐานที่ชุมชนควรจะได้รับ จึงได้มีการรวมตัวกันจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ซึ่งดำเนินการโดยชุมชนที่ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดสวัสดิการเบื้องต้นร่วมกัน พัฒนาสู่การยกระดับการแก้ไขปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัย ซึ่งต้องมีการวางระบบ กลไกการดำเนินงาน การบริหารจัดการร่วมกันของชุมชนและหน่วยงานในระยะยาว แม้ว่าจะมีปัญหาและอุปสรรคเพียงใด ชุมชนตำบลบางแก้วมีความภาคภูมิใจที่สามารถดำเนินงานได้ด้วยตนเอง จากการขับเคลื่อนงานพัฒนาควบคู่กับงานวิจัย การพาแกนนำไปศึกษาดูงานในประเด็นต่างๆ ช่วยจุดประกายวิคิดและกระบวนการดำเนินงาน นำสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์

บทเรียนสำคัญจากการดำเนินงาน คือ การสร้างเสริมศักยภาพแกนนำชุมชนอย่างต่อเนื่อง ช่วยให้เกิดการวางแผนการจัดกระบวนการดำเนินงานร่วมกันภายในชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม แกนนำต้องเสียสละและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ชุมชน ต้องมีใจและความมุ่งมั่นในการทำงาน การจัดสวัสดิการของชุมชนจะยั่งยืนกว่าการจัดตั้งโดยหน่วยงานอื่นๆ เนื่องจากสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมและมีความเป็นเจ้าของเท่าเทียมกัน รวมทั้งการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจะช่วยตัดสินใจ วางแผนงาน และบริหารจัดการได้อย่างเหมาะสม

ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้น คือ ชุมชนขาดความเข้าใจและไม่ทราบถึงความสำคัญ/ประโยชน์จากการจัดสวัสดิการชุมชน บางส่วนจึงไม่ได้เข้าร่วมกระบวนการ ดังนั้นต้องมีการวางแผนสร้างความเข้าใจเรื่องดังกล่าวเพิ่มขึ้น ควบคู่กับการดำเนินงานให้เกิดเป็น

รูปธรรม ชุมชนสามารถเรียนรู้ได้จริงในพื้นที่ จะช่วยปรับวิธีคิดและสามารถขยายผลการดำเนินงานสู่กลุ่มสวัสดิการในรูปแบบอื่นๆ ที่มีเป้าหมายร่วมกันอย่างแท้จริง นอกจากนี้ต้องมีการหนุนเสริมศักยภาพแกนนำชุมชนอย่างต่อเนื่อง ผ่านการศึกษาดูงานและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับกลุ่มอื่นๆ เพื่อให้เกิดเครือข่ายการจัดสวัสดิการที่เข้มแข็งในพื้นที่ตำบลบางแก้ว

สิ่งที่กลุ่ม/ชุมชนจะทำต่อ

แกนนำชุมชนจะจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการจัดสวัสดิการกลุ่มร่วมกับพื้นที่อื่นๆ ได้แก่ ตำบลแพรกหนามแดง ตำบลปลายโพรงพัง เป็นต้น เพื่อปรับกระบวนวิธี กระบวนการดำเนินงาน และการจัดสวัสดิการอย่างยั่งยืน ควบคู่กับการเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนผ่านการดำเนินงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น เพื่อวางแผนเชื่อมโยงสู่การจัดสวัสดิการภายในชุมชนได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ผู้ประสานงาน : นางบุญล้อม ฮกเหลี่ยม โทร.085-299-3011

23. องค์การการเงินและสวัสดิการ ตำบลทัพหลวง อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

ความเป็นมาของตำบลทัพหลวง

ท่ามกลางการรุกคืบของบริโคโนนิยม ชุมชนตำบลทัพหลวงทั้ง 4 หมู่บ้าน เช่นเดียวกับชุมชนอื่นๆ ในจังหวัดนครปฐม คือเป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท ชาวบ้านส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตรและรับจ้างพอกๆ กัน รายได้ของชาวบ้านคงไม่ถึงกับมีเงินสะพัดในแต่ละครัวเรือน เพราะในครัวเรือนย่อมมีสมาชิกที่ไม่มีรายได้ เช่น บิดา มารดาที่แก่เฒ่า หรือบุตรหลาน (จำนวนประมาณ 1 ใน 3 ของสมาชิกในตำบล) จึงมีบ้างที่บางที่ก็ขาดสน แต่การบริโคโนกลับไม่แพ้ภาคเมือง โดยเฉพาะค่ากินค่าอยู่ของสมาชิกในบ้าน รวมทั้งสัตว์เลี้ยง เท่ากับเป็นครึ่งหนึ่งของค่าใช้จ่ายทั้งหมด ส่วนค่าเล่าเรียนลูกหลานก็เป็นค่าใช้จ่ายลำดับรองลงมา ดังนั้นจึงมีปัญหาชักหน้าไม่ถึงหลังบ้างเป็นธรรมดา ทว่าจุดมุ่งหมายในการจัดตั้งกลุ่มัจจะออมทรัพย์ หรือองค์การการเงินและสวัสดิการที่พวกพ้องน้องพี่ใน 4 หมู่บ้าน (ตำบลทัพหลวง) คุยกัน กลับให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสัมพันธ์ของคน มีการพบปะเจอกันบ่อยๆ ชุมชนจะได้เข้มแข็งขึ้น เพราะที่นี้เป็นลักษณะของต่างคนต่างอยู่เมื่อชาวบ้านได้มารวมกลุ่มทำกิจกรรมการเงินร่วมกัน

ทำให้จากคนที่ไม่เคยคุยกัน ไม่เคยเห็นหน้ากันมาก่อน กลับพูดจาหักทายเป็นอย่างมีมิตรไมตรีต่อกัน อันเป็นจุดเริ่มของการพัฒนาความปรองดองกัน ซึ่งแต่ก่อนในหมู่บ้านตำบลนี้จะแบ่งฝักแบ่งฝ่ายเป็น 2 ชั่วเพราะผู้นำไม่ถูกกัน ทำให้ลูกบ้านเกิดการไม่ไว้ใจกันเกิดขึ้น ทำให้ไม่ค่อยถูกกัน โดยมีทั้งคลองชลประทานและถนนชิดกัน แบ่งแยกพื้นที่ออกเป็น 2 ฝั่ง เป็นคลอง ถนน กันความสัมพันธ์ให้ห่างเหินออกไป แต่เมื่อมีการจัดตั้งกลุ่มทำให้คนอีกฟากคลองและถนนเห็นการดำเนินงานของกลุ่มจึงเกิดความสนใจอยากรู้จักเข้ามาสอบถามและเข้ามาคุย มาร่วมกลุ่มทำให้เกิดความเข้าใจ หันมาจับเข้าคุยกัน ร่วมกันแก้ไขความทุกข์ร่วมกัน ทั้งยังเป็นการลบคำสบประมาทของแกนนำบางพื้นที่ที่คิดว่ากลุ่มจะทำได้ไม่กี่วัน

เริ่มจากแรงศรัทธา

ประธานกลุ่มออมทรัพย์ (การเงินและสวัสดิการ) กล่าวถึงจุดเริ่มต้นของกลุ่มที่เกิดขึ้นในตำบล (4 หมู่บ้าน) ว่า **“ก่อนหน้านี้คุยร่วมกันเรื่องการตั้งกลุ่มัจจะออมทรัพย์ ประมาณครึ่งปีก่อนที่จะเริ่ม**

ก่อตั้งจะมีการพูดคุยตามบ้านเป็นลักษณะปากต่อปาก ด้วยการเดินเคาะประตูบ้าน ชาวคนที่สนิทเชื่อใจกัน เป็นญาติพี่น้องกันในหมู่บ้าน ประกาศเสียงตามสายในเรื่องประโยชน์ที่ผู้ฝากจะได้รับมีอะไรบ้าง กติกาในการจัดตั้งกลุ่ม สมาชิกกลุ่มฯ ตั้งสัจจะออมเงินเพียงเริ่มต้นที่เดือนละ 10 บาท ก็สามารถรับประโยชน์จากกลุ่มได้มากมาย ถ้าหากเงินก็จ่ายค่าบำรุงกลุ่มในอัตราที่ถูกกว่าดอกเบี้ยนอกระบบ และมีสวัสดิการให้สมาชิกได้อย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งส่วนนี้ทำให้สมาชิกเปลี่ยนใจมาร่วมเยอะขึ้น”

สิ่งสำคัญแรกๆ คือ การหาคณะผู้ก่อการ และสมาชิกเข้าร่วมก่อตั้งกลุ่มใหม่ นับเป็นที่ง่ายดายต่อการสร้างแรงศรัทธาของคนในชุมชน ด้วยแกนนำหลักๆ ของเราเป็นผู้นำในตำบลอยู่แล้ว บ้างไม่ได้เป็นผู้นำทางการแต่ก็เป็นคนที่ชาวบ้านส่วนใหญ่หันหน้าถือตาอยู่พอสมควร และได้รับการยอมรับในความโปร่งใส เพียงไม่กี่เดือนสมาชิกก็ตอบรับการเข้าร่วมจัดตั้งกลุ่มเป็นจำนวนไม่น้อย ด้วยความศรัทธาต่อผู้นำ ทั้งต้องการร่วมกันป้องกันและแก้ปัญหาเงินกู้นอกระบบภายในชุมชน และการสร้างสวัสดิการชุมชน การฟื้นฟูความสัมพันธ์ของพี่น้องในชุมชน ชาวบ้านที่มาเป็นสมาชิกร่วมกันพิจารณาสร้างกฎ กติกา มารยาท และทำตามข้อตกลงร่วมกันที่แตกต่างจากกลุ่มอื่นๆ คือ ที่นี้ในบางหมู่บ้านจัดตั้งกลุ่มก่อนที่จะไปดูงานกลุ่มสัจจะฯ ของพระอาจารย์สุบิน ปณีโต ที่ จ.ตราด ทำให้สมาชิกชัดเจนในหลักคิดและปรัชญาสัจจะออมทรัพย์ยิ่งขึ้น เข้าใจเหตุผลของกฎ กติกา มารยาทมากขึ้น

ควักข้อมูลตัวเลขออกมาคุย

ช่วงปีแรก มีสมาชิกในแต่ละกลุ่มไม่มากนัก และเงินออมก็เช่นกันยังน้อยอยู่ เดือนแรกก็เริ่มฝึก

ให้คณะกรรมการได้จัดการจากเงินน้อยๆ โดยการจัดให้มีการปล่อยกู้ตามกติกา ปีแรกยังไม่มีสวัสดิการให้สมาชิก แต่พอมาถึงปีที่ 2 วงเงินให้กู้ก็เพิ่มมากขึ้นตามการขยายตัวเพิ่มขึ้นของสมาชิกกลุ่มฯ รวม 2 ปี มียอดเงินสะสมไม่น้อย ไม่มีหนี้เสีย สมาชิกก็มีสัจจะมาส่งเงินออม เงินกู้ครบทุกครั้ง สามารถปล่อยเงินกู้ได้ทุกครั้ง ไม่หนี้หนี้ นับว่าเป็นการดำเนินงานกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จดีในแง่กิจกรรมการเงิน นอกจากนั้นยังกระตุ้นแรงศรัทธา ระดมสมาชิกให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การดำเนินงานเพียงไม่ถึง 3 ปี สามารถต่อยอดเงินสวัสดิการด้วยการทำกิจกรรม 1) รวมซื้อข้าวสารได้ในหมู่ที่ 6,14,9 2) ชยะบุญในหมู่ที่ 6,14,9,2 3) รวมซื้อน้ำตาลทราย, น้ำมันพืช, น้ำมันจันทน์ ในหมู่ที่ 6, 4) สวัสดิการน้ำดื่มในหมู่ที่ 6 ซึ่งแกนนำหลักๆ ในหมู่อื่นๆ ก็เข้ามาเป็นสมาชิกร่วมด้วย ยิ่งทำให้กองทุนสวัสดิการเพิ่มพูนขึ้น จากสวัสดิการที่โตขึ้นจึงเป็นแรงจูงใจให้สมาชิกในหมู่บ้านอยากเข้าร่วมกับกลุ่มอย่างจริงใจ

ในด้านสวัสดิการ สมาชิกเห็นว่ากลุ่มคณะกรรมการปฏิบัติได้จริง เช่น เมื่อเข้าไปรักษาพยาบาลมาถึงแม้จะ 200-300 บาท ทางกลุ่มก็จ่ายให้ถ้าสมาชิกนำไปรับรองแพทย์มายืนยัน หรือแม้กระทั่งไม่มีใบรับรองแพทย์แต่ขอให้สมาชิกในหมู่บ้านมารับรอง ทางกลุ่มก็จ่ายให้

กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ (กลุ่มการเงินและสวัสดิการ) เปิดทำการเดือนละครั้ง คือหมู่ที่ 9 ทำการในทุกวันอาทิตย์ที่ 1 ของเดือน เวลา 11.00-13.00 น. หมู่ที่ 14 ทำการในทุกวันอาทิตย์ที่ 1 ของเดือน เวลา 14.00-17.00 น. หมู่ที่ 2 ทำการทุกวันอาทิตย์ที่ 2 ของเดือน เวลา 17.00 - 20.00 น. หมู่ที่ 6 ทำการทุกวันอาทิตย์ที่ 3 ของเดือน เวลา 14.00-17.00 น. สาเหตุที่ไม่เปิดเวลาทำการช่วงเช้า เนื่องจากเป็นช่วงที่ชาวบ้านทำมาหากิน และในช่วงเย็นสมาชิกกลุ่มส่วน

ใหญ่เป็นแม่บ้านมีหน้าที่ทำกับข้าวหุงหาอาหารทานในครอบครัว ประกอบกับแสงสว่างน้อย ความมืดทำให้เป็นอุปสรรคในการทำบัญชี ถ้าตัวเลขพลาดจะเป็นปัญหาเครียดกันไปใหญ่ทั้งคณะกรรมการ ทำให้ไม่สะดวกในเรื่องการเดินทางที่จะมาฝากเงินที่กลุ่ม เป็นอุปสรรคในการตามสมาชิกที่ยังไม่มาฝากเงิน เพราะถ้ามาล่าช้าจะถูกรับในเรื่องการไม่ตรงต่อเวลา

ช่วงแรกชาวบ้านอาจจะไม่เชื่อถือกรรมการ แต่อาจจะไม่มีความเชื่อมั่นในเรื่องของการบริหารจัดการการเงิน ทว่าการกระทำที่ยึดความโปร่งใสในการแจ้งข้อมูลตัวเลขทุกครั้ง สรุปตัวเลขเงินออม เงินหุ้น เงินกู้ และสวัสดิการ ให้ดู ณ วันที่ทำการ ดิดไว้ที่ทำการกลุ่ม ใครจะมาดูสมุดบัญชีเราก็พร้อมให้ดูสามารถปิดบัญชีทั้ง 4 เล่มได้ ณ วันที่มีการประชุมทำให้ชาวบ้านเข้าใจการดำเนินงานของกลุ่มว่ามีความโปร่งใสชัดเจน และมีวินัย เน้นการปฏิบัติที่เสมอภาคให้แก่สมาชิกทุกคน ไม่เห็นแก่พวกพ้องหรือคณะกรรมการด้วยกัน

กฎคือกฎ ไม่มีอะลุ่มอล่วย ด้วยการเน้นความซื่อสัตย์ และซื่อตรงของคณะกรรมการเป็นหลัก กรรมการที่เข้มแข็ง คนค้าประกันไม่มาเซ็นกรรมการจะไม่ปล่อยกู้ ทั้งนี้เพื่อป้องกันการปลอมลายเซ็น บางครั้งหากนับเงินขาดไป กรรมการก็ต้องเติมเงินส่วนที่ขาดเข้ามา ซึ่งโดยกติกาทางกลุ่มจะให้สมาชิกเตรียมเงินที่จะนำมาฝากให้พอดี จะไม่มีการเปิดบิบบทอนเงินให้สมาชิกเด็ดขาด ที่สำคัญกรรมการที่เข้มแข็ง เพราะถ้ามีปัญหาข้อใจอะไรก็จะถาม จะพูดออกมาตรงๆ ไม่เก็บเอาไว้

โครงการอนาคตในปีที่ 4 วางไว้ว่าจะเพิ่มสมาชิกขึ้น และเพิ่มสวัสดิการให้สูงใจมากขึ้น ในเรื่องรักษาพยาบาล ค่าฌาปนกิจ การจัดกิจกรรมในวันสำคัญๆ เช่น วันเด็ก วันสงกรานต์ และการทำกองทุนวันละบาทร่วมกันของทั้ง 4 หมู่บ้าน โดยมีวิธีการคือ

ในแต่ละหมู่เก็บเงินบุญตัวนี้ในหมู่บ้านตัวเอง ครั้งหนึ่งนำเงินปล่อยกู้ในกลุ่มลัจจะที่มีอยู่ของหมู่ตัวเองเพื่อหมุนเวียนไปสร้างสวัสดิการให้เพิ่มในกลุ่มอีกต่อหนึ่ง อีกครั้งหนึ่งนำมากองรวมกันกับอีก 3 หมู่บ้าน เพื่อเป็นเงินสำรองไว้จ่ายสวัสดิการทั้ง 9 อย่าง และจัดตั้งคณะกรรมการกลางซึ่งมาจากทั้ง 4 หมู่บ้าน เพื่อให้เกิดการเชื่อมร้อยกันในระดับตำบลได้อย่างแท้จริง และช่วยในเรื่องการป้องกันความเสี่ยงได้ เนื่องจากจำนวนสมาชิกที่เยอะขึ้นจะทำให้ระบบเดินไปได้อย่างคล่องตัว ลดอัตราความเสี่ยงลงได้ และสามารถจัดสวัสดิการได้เต็มที่ สามารถช่วยเหลือสมาชิกได้อย่างแท้จริงและทั่วถึง

การเชื่อมโยงของเรื่องนี้กับเรื่องอื่นๆ ของชุมชน

จากกิจกรรมที่ต่อยอดดังที่ได้กล่าวมานั้น ยังมีกิจกรรมอีกตัวหนึ่งที่สามารถเชื่อมร้อยกับอีก 8 หมู่บ้าน นั่นก็คือเรื่องการรวมกลุ่มลดต้นทุนการผลิตเรื่องเกษตร การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ปุ๋ยน้ำชีวภาพ การรณรงค์การลดใช้สารเคมีในตำบลร่วมกัน ซึ่งก็ส่งผลกระทบเพื่อมในตำบลได้เป็นอย่างมาก ทาง อบต. ก็เข้ามาร่วมรับรู้กับการก่อเกิดตรงนั้น และพยายามหาวิธีการในการช่วยเหลือหนุน จนสามารถของงบประมาณของยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุขมาเป็นจำนวนเงิน 200,000 บาท ส่วนการต่อยอดเรื่องสวัสดิการน้ำดื่มก็เช่นเดียวกัน ได้หมู่บ้านข้างเคียงเข้ามามีส่วนร่วมในจำนวนไม่น้อย ก็เป็นอีกหนึ่งที่สามารถต่อยอดในการของงบประมาณของยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุขได้เช่นกัน จำนวน 260,000 บาท นับเป็นความสำเร็จและเป็นพลังที่เหนียวแน่นของสมาชิกที่เป็นส่วนหนึ่งของการสรรสร้างสิ่งเหล่านี้ขึ้นมา ทำให้การก้าวเดินนั้นไม่ใช่มีเพียงแค่ 4 หมู่บ้านเท่านั้นที่ทำการกิจกรรมการเงิน แต่เราได้เรียงร้อยสิ่งต่างๆ เข้ามาโยงใยกันเพื่อให้เกิดการพึ่งตนเองได้ในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่ถึงที่สุดของการ

พัฒนา เรายังมีอะไรที่ต้องเรียงร้อยกันต่อไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป อย่างรอบคอบและมั่นคง

ที่สุดของการเรียนรู้

“กว่าแล้วในโลกนี้มีปัญหา” สิ่งที่พระสุบิน ปณิโต ได้กล่าวไว้ ได้สอนให้เห็นธรรมชาติของโลก ธรรมชาติของการรวมหมู่คณะ การดูแลการบริหารจัดการเงินอย่าแยกกัน ให้ช่วยกันทำงานจนถึงผลสำเร็จ

ตั้งกลุ่มลัจจะออมทรัพย์ บางที่ได้มีโอกาสไปดูงานจังหวัดตราด แต่บางที่ไม่มีโอกาสได้ไปดูงานมาก่อน แต่ที่นี่โชคดีมาก ในวันที่ครบปีปีนผลของปีแรก (ของหมู่ที่ 6) พระอาจารย์สุบิน ปณิโต เดินทางมาที่ทำการของกลุ่มฯ เป็นครั้งแรก โดยให้คำสอนยกตัวอย่างเรื่องนี้ทั้ง 5 ตั้งแต่นี้ไปถึงนี้ก็ยกต่างมาคุยกันว่าใครสำคัญที่สุด ทุกนี้คิดว่าตนมีความสำคัญมากที่สุด แต่ที่สุดแล้วสำคัญทุกนี้เท่าเทียมกันหมด แต่ละนี้มีหน้าที่ประโยชน์เฉพาะเป็นของตนเอง นี้อื่นทำหน้าที่ไม่ได้หรือไม่สามารถทำได้ดี จึงไม่มีใครเป็นหนึ่ง ทุกคนเป็นหนึ่ง เหมือนกรรมการทุกคนต่างมีหน้าที่ ประโยชน์เฉพาะเป็นของตนเอง สำคัญทุกคน

อนาคตแม้ว่าเงินจะมีมากขึ้น ทว่าเงินทั้งหมดเป็นเงินของทุกคน ไม่มีการเก็บเงินไว้ให้เสียประโยชน์ นอกจากหมุนให้กู้แล้ว ยังมีการต่อยอดกิจกรรมต่อมา อย่างเช่น รวมซื้อต่างๆ ขยะบุญ น้ำดื่ม ทั้งนี้ต้องดูความต้องการของสมาชิก และระบบการบริหารงานที่โปร่งใส สมาชิกสามารถตรวจสอบได้

สิ่งดี ๆ ที่เกิดขึ้นจากการตั้งกลุ่มการเงินและสวัสดิการ

ไม่น่าเชื่อว่าปีนี้เป็นปีที่ 3 ที่ 4 ของกลุ่ม เวลาได้เป็นเครื่องพิสูจน์ ฤดูนี้เป็นช่วงฤดูการแห่งฝนชุ่มฉ่ำ ทุกสิ่งงอกเงยเติบโตงดงาม กลุ่มเข้มแข็งขึ้นทำที่หรือค่าที่สบประมาทที่เกิดจากผู้หลักผู้ใหญ่บางคน

ที่ว่าจะทำไปได้สักกี่น้ำ กลายเป็นสายลมที่พัดผ่านไป ความเชื่อสัตย์ต่อลัจจะจะเป็นที่ตั้ง ความเชื่อมั่นศรัทธาต่อกลุ่ม ต่อศักยภาพของตนเอง ระเบียบกฎเกณฑ์จึงเป็นสิ่งที่ทุกคนถือว่าต้องรับผิดชอบร่วมกัน แทนนำเป็นแกนนำอาสา เมื่อมีปัญหาใดจะสื่อสารกันทันที สิ่งใดทำไม่ถูกจะพูดคุยกัน จึงทำให้สิ่งดี ๆ เกิดขึ้นดังนี้

1. มีคนรู้จักเยอะขึ้น รู้จักคนอื่นฝั่งคลองหนึ่ง และอีกฟากถนนหนึ่ง จากไม่เคยรู้จักกันมาก่อน ทั้งๆ ที่อยู่ตำบลเดียวกัน ต่างคนต่างอยู่ ก็กลับจะได้เพื่อนเยอะขึ้น
2. การเป็นมิตรกัน เป็นพี่เป็นน้องกันเกิดขึ้น เป็นศูนย์รวมในหมู่บ้านสามารถช่วยชาวบ้านด้วย
3. เห็นว่าทำงานจริง มีรายละเอียดแจ้งว่าจ่ายไปเท่าไร เงินสวัสดิการมีเท่าไร เงินกู้มีเท่าไร มีใครกับบ้าง สมาชิกเห็นการปฏิบัติและรับทราบสิ่งที่กรรมการแจกแจงไปเห็นความเชื่อถือในกลุ่ม
4. จะไม่มีคำว่าอื่นๆ หากมีความไม่เข้าใจกฎระเบียบใด กรรมการสามารถชี้แจงความโปร่งใสนั้นได้ จะไม่มีการค้างคาคำถามให้สมาชิกกังวลสงสัยจนกลายเป็นคำถามในวงกว้างขึ้น
5. ชาวบ้านคิดว่ากลุ่มนี้หน้าตาไม่ซีโก่งแน่นอน แต่จริงๆ แล้ว สมาชิกนั้นดูจากการกระทำของกรรมการมากกว่า จึงมีการบอกปากต่อปากให้คนอื่นมาเข้าร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่มลัจจะออมทรัพย์นี้ด้วย
6. การต่อยอดกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่จะช่วยสมาชิกและสร้างความอบอุ่นมั่นคงในชุมชนให้เพิ่มขึ้น เช่น กลุ่มรวมซื้อต่างๆ ขยะบุญ น้ำดื่ม และในอนาคตก็จะมีกิจกรรมต่อยอดสวัสดิการออมบุญวันละบาทขึ้นมาอีก 1 อย่าง ซึ่งจะมีการรวมพลจาก 4 หมู่บ้านเข้าด้วยกัน

กลุ่มรวมชื่อต่างๆ

ด้วยมีเงินเหลือจากการปันผล จึงมีการระดมความคิดเห็นในหมู่กรรมการว่า จะนำเงินนี้มาทำประโยชน์อย่างไร เมื่อมาดูว่าตัวเลขรายจ่ายในชุมชนที่พบคือ รายจ่ายค่าบริโภคสูงเป็นอันดับหนึ่ง จึงคิดถึงการซื้อของบริโภคจำเป็นในครัวเรือนมีอะไร อาทิ น้ำตาล น้ำมัน น้ำยาล้างจาน เป็นต้น แนนอน “ข้าวสาร” ย่อมเป็นอาหารหลักของพี่น้อง จึงริเริ่มจัดตั้งกลุ่มรวมชื่อข้าวสาร ทำครั้งแรกด้วยการให้ข้าวสารแก่สมาชิกไปกินก่อน 1 เดือน และเดือนต่อมาก็มาสั่งข้าวต่อ พร้อมทั้งจ่ายเงินข้าวที่นำไปทานในเดือนแรก และรับข้าวที่ได้สั่งไว้ในเดือนก่อนด้วย เป็นการสั่งซื้อข้าวเดือนต่อเดือน ด้วยการลงชื่อบนกระดานสั่งซื้อ และลงชื่อในสมุดผู้ที่ต้องการสั่งซื้อข้าวด้วย และในวันที่มีการประชุมสมาชิกก็มาทำภารกิจต่างๆ ดังกล่าว

ขยะบุญ บุญคุณของขยะ

เสียงโหยหวนของบางคนในหมู่บ้านว่า “ทำอะไรกัน น่าอาย ทุเรศ ให้เอาขยะมาทำบุญ” เสียงดังกล่าวนี้ ทำให้คณะกรรมการเกิดความมุ่งมั่นมากขึ้น จากเสียงดูถูกของคนที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในกลุ่มแต่ชอบวิพากษ์วิจารณ์ให้กลุ่มเกิดความเสื่อมเสีย ยิ่งทำให้เกิดการกระตุ้นให้สมาชิกได้นำขยะมาทำบุญกับกลุ่มร่วมกัน โดยถ้าใครนำขยะมาทำบุญกับกลุ่มถ้าท่านเข้านอนพักรักษาตัวที่โรงพยาบาล ท่านจะได้เงินสวัสดิการเพิ่มคืนละ 10 บาท เงินไม่มากนัก แต่สำคัญที่ทำให้สมาชิกมีจิตใจที่แบ่งปัน เป็นผู้ให้มากขึ้น เมื่อท่านเหล่านั้นเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากขึ้น ท่านเหล่านั้นย่อมได้สิ่งตอบแทนกลับคืนอย่างไม่คาดคิดเช่นกัน สิ่งหนึ่งนั่นคือ ความสุขทางใจของทุกคนที่มีจิตใจเอื้อเฟื้อ แบ่งปัน ทั้ง 4 หมู่บ้านเห็นร่วมกันว่าเป็นเรื่องสำคัญที่จะขยายกิจกรรมตัวนี้ เราจะมี

สวัสดิการที่เพิ่มพูนขึ้น โดยไม่ต้องลงทุนด้วยเงิน แต่เราจะลงแรง ลงใจกันขยายแนวคิดนี้ เริ่มจากการนำขยะ (เศษแก้ว พลาสติก กระดาษ ฯลฯ) ตามบ้าน ตามข้างถนน อุทิศเป็นการทำบุญให้กับกลุ่มคนละชิ้น 2 ชิ้น ไม่นักหนาอะไรนัก เป็นการฝึกเรื่องการเสียสละร่วมกัน ดูแลด้านสิ่งแวดล้อมในบริเวณหมู่บ้าน แถมได้เงิน ได้ใจมาเป็นกองทุนสวัสดิการร่วมกัน เงินไม่เยอะแต่มากล้นด้วยศรัทธา

โจทย์ที่ต้องตอบ

1. เงินเยอะแล้วจะเอาไปไหน? ใครเป็นคนถือเงิน? โดยคำถามพวกนี้ช่วงตั้งกลุ่มใหม่ๆ ชาวบ้านไม่ค่อยกล้าเข้าไปสมัคร เพราะเหตุกลัวจะเหมือนกองทุนอื่นๆ ที่เงินฝากอาจจะกลายเป็นหนี้สูญ ซึ่งตรงนี้ทางคณะกรรมการก็จะอธิบายและมีแจ้งถึงกฎ กติกา และหลักเกณฑ์ในการตั้งกลุ่มให้ชัดเจน เพราะการอยู่ร่วมกันเยอะถ้าไม่เข้าใจไปในทิศทางเดียวกันจะก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในอนาคต จึงต้องมีกฎเกณฑ์มาเป็นตัวกำกับ

2. เจอคำครหาหลากหลายจัดการอย่างไร?

ทำงานครึ่งวันกับเงินได้ไม่กี่บาท สืบเนื่องจากเรื่องนี้ทำให้มีคนบางหมู่บ้านมาดูการดำเนินงานและศึกษาดูงานกันด้วย

ใช้การสู้ด้วยการกระทำที่เห็นเอง ให้สมาชิกได้เห็น รู้ว่าทำจริง บริสุทธ์จริง ไม่ได้เอาเงินไปใช้ที่ไหน เพื่อให้กลุ่มอยู่ให้รอด อยู่ให้ได้ ไม่ได้หวังผลตอบแทน ทำเพื่อส่วนรวม โดยใช้สถานที่บ้านแกนนำแต่ละหมู่ที่ให้ใช้บ้านเป็นสถานที่ในการทำกลุ่ม

หากมีเรื่องที่เป็นปัญหาทางกลุ่มๆ จะมีการนัดประชุมสรุปและแก้ไขปัญหานั้นทันทีโดยระหว่างทำงานจะมีจุดแข็งในเรื่องการทำงานที่โปร่งใส หากเห็นอะไรผิดจะแก้ไขทันที มีอะไรพลาดต้องรีบปรับทันที ต้องถามคนที่รู้และเข้าใจข้อกำหนดของกลุ่มอย่างแท้จริง

องค์กรการเงินชุมชน...เส้นทางสู่ “การบูรณาการทุนชุมชน”

ชื่อทางการของกลุ่ม คือ กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ หมู่ที่ 9, 14, 6, 2 มีกรรมการบริหารกลุ่มละประมาณ 10 คน ให้คนรับผิดชอบโต๊ะละ 2 คน ทั้งโต๊ะเงินกู้ เงินออม โต๊ะรวมซื้อ โต๊ะทำสัญญากู้ ปีที่ 1 ไม่มีค่าตอบแทนใด อาสาทำงานพิสุจน์ความจริงใจ ไม่หวังผลประโยชน์ใดๆ ได้คนจริง ในปีี่ 2 เริ่มมีค่าตอบแทนให้ คิดว่าให้ค่าตอบแทนเป็นค่าน้ำอัดลม 1 ขวด ให้ครั้งละ 20 บาท (ทำการครั้งละ 20 บาท) 1 ปี จ่าย 240 บาท) เรื่องตำแหน่งจะใช้วิธีสับเปลี่ยนให้กรรมการได้มีบทเรียนทุกคน ทุกแผนก ฝึกเรื่องการบริหารจัดการทั้งคนและเงินร่วมกัน มีโอกาสเท่าเทียมกัน แต่เราให้เกียรติกัน

ผู้ประสานงาน : นายสังเวียน เอกจัน โทร. 089-983-75230

24. กลุ่มออมทรัพย์บ้านคลองหลวง หมู่ที่ 5 ตำบลอำแพง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ข้อมูลทั่วไปกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหมู่บ้าน คลองหลวง

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านคลองหลวง หมู่ที่ 5 ตำบลอำแพง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร เป็นหมู่บ้านมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นหมู่บ้านโดยมีหัวหน้าหมู่บ้านเป็นผู้นำ หมู่บ้านนี้ เดิมชาวบ้านเรียกว่าหมู่บ้าน “โป๊กเป๊ก” ที่เรียกชื่อเช่นนั้นเพราะว่าเดิมมีบ้านเรือนปลูกสร้างหลังคาบ้านติดติดกัน เวลาชาวบ้านประกอบการทำอาหารก็จะทำพร้อมกัน บ้างก็ตำข้าวสาร บ้างก็ตำน้ำพริกเสียดังโป๊กเป๊ก ชาวบ้านผ่านมาผ่านไปได้ยินเสียงโป๊กเป๊กก็เลยเรียกหมู่บ้านนี้ว่าหมู่บ้านโป๊กเป๊ก ต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองและมีการพัฒนาชุดคลองส่งน้ำเพื่อการพัฒนาอาชีพของราษฎร หมู่บ้านคลองหลวง (โป๊กเป๊ก) ก็ได้รับการพัฒนาด้วย โดยหลวงท่านได้นำเงินงบประมาณเรียกว่าเงินรัชชูปการที่รัฐเก็บจากราชกรขายที่มีได้รับราชการทหารเป็นรายบุคคลมาชุดคลองใหม่ขึ้นที่หมู่บ้านแห่งนี้ ชาวบ้านจึงเรียกคลองชุดใหม่นี้ว่าคลองหลวง ความเป็นอยู่ของชาวบ้านเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่อยู่หลังคาบ้านติดกันต่อมาแยกย้ายกันไปปลูกบ้านใหม่ตามที่อยู่หรือที่ดินที่ทำอาชีพ ความเป็นหมู่บ้านติดกันเริ่มจางหายไป หรือเห็นห่างกันไปตามที่อยู่ใหม่ของแต่ละครอบครัว เดิมเสียงที่เคยดังโป๊กเป๊กก็เริ่มจางหายไป นานวันเข้าคนส่วนใหญ่พูดถึงแต่คลองหลวงหรือเรียกกันแต่บ้านคลองหลวง บ้านโป๊กเป๊กไม่มีคนพูดถึง นานๆ ไปหมู่บ้านโป๊กเป๊กก็เริ่มหายไปไม่มีคนกล่าวถึงเรียกกันแต่บ้านคลองหลวงตามชื่อคลองหลวงที่ชาวบ้านตั้งขึ้นจนมาถึงปัจจุบัน

สภาพพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ เป็นพื้นที่ราบลุ่มน้ำทะเลท่วมถึง พื้นที่ส่วนใหญ่เดิมเป็นป่าจาก ป่าไม้กระบุง ป่าปรัง ป่าหวาย ป่าไม้ชายเลน และนาข้าวบางส่วน ชาวบ้านส่วนใหญ่ในสมัยก่อนอาศัยอาชีพการทำกิน เช่น การทำนา ตัดไม้ เผาถ่าน และอื่นๆ หมู่บ้านคลองหลวงมีลำคลองไหลผ่านและเชื่อมกับแม่น้ำท่าจีน

ปัจจุบันการพัฒนาได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมป่าไม้ ป่าจากได้ลดลง จากป่าไม้ชายเลนได้กลายเป็นนา เป็นสวนผลไม้ พืชผัก โดยการนำของนายสำราญ สุนทรชื่น อดีตผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 ต.อำแพง อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร ได้ไปนำพันธุ์มะพร้าวจากอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ปัจจุบันนี้การประกอบอาชีพหลักของประชาชนในหมู่บ้าน เช่น อาชีพการเกษตร อาชีพการประมงน้ำจืด อาชีพรับจ้างในภาคโรงงานอุตสาหกรรมและรับจ้างทั่วไป อาชีพค้าขาย (ร้านค้า) ในหมู่บ้าน

พื้นที่ในการปกครองดูแลของหมู่ที่ 5 บ้านคลองหลวง จำนวน 3,153 ไร่ มีสถานที่สำคัญ เช่น 1.โรงเรียนบ้านคลองหลวง 2.ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลอำแพง 3.ที่ทำการหมู่บ้านคลองหลวง (และที่ทำการกำนันตำบลอำแพง) 4.ที่ทำการกลุ่มออมทรัพย์ฯ 5.ที่ทำการศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลอำแพง 6.ที่ทำการศูนย์กีฬาตำบล 7.ที่ทำการตำรวจชุมชน 8.ที่ทำการสภาวัฒนธรรมตำบล 9.ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน 10.ที่ทำการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรตำบลอำแพง และที่ทำการอื่นๆ ของภาคประชาชนในเรื่องของเวทีประชาคม

ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับของคนในชุมชนหมู่บ้านคลองหลวงก็ยังมีอยู่บ้าน แต่ไม่เหมือนเดิม เช่น

ประเพณีการลงแขกดำนาข้าว เกี่ยวข้าวจะไม่มีแล้ว ในปัจจุบันนี้ เพราะอาชีพการทำนาข้าวมีน้อยลง และเกษตรกรหันมาใช้เครื่องจักรกลแทน ขยายวงที่เคยใช้ไถไถนาหันมาทำเกษตรแผนใหม่ เช่น การทำนาข้าวน้ำตม ไม่ต้องดำนาเหมือนแต่ก่อนแล้ว ดูแลใส่ปุ๋ย ฉีดยา เวลาเกี่ยวก็ใช้เครื่องจักรเกี่ยวข้าว การทำนาข้าวแบบใหม่นั้นได้ผลผลิตดี ไร่หนึ่งตกถึง 100 กว่าถัง

ประเพณีวัฒนธรรมบางอย่างยังเหมือนเดิม เช่น ประเพณีทำบุญเข้าพรรษา ออกพรรษา ทำบุญ ประเพณีสารทไทย การกวนขนมกระยาสารท กะละแม ปัจจุบันนี้เหลือน้อยบ้านแล้วที่ยังคงอนุรักษ์ประเพณีแต่หาดูยาก ส่วนใหญ่ถึงเวลาทำบุญงานประเพณีสารทไทยก็จะซื้อเอาตามท้องตลาด ซึ่งปัจจุบันจะมีคนทำขายเกือบทั้งปี

ความเป็นมาในการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านคลองหลวง

เกิดขึ้นในช่วงปี 2531 ซึ่งทางอำเภอบ้านแพ้ว โดยสำนักงานชุมชนบ้านแพ้วได้นำเสนอต่อคณะกรรมการประกวดกิจกรรมหมู่บ้านพัฒนาดีเด่น เพื่อส่งหมู่บ้านคลองหลวงหมู่ที่ 5 ต.อำแพง อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร เข้าประกวดหมู่บ้านพัฒนาดีเด่น ซึ่งในปีนั้นนายสมเดช พูนพิมพากุล เป็นพัฒนาการประจำตำบลอำแพง ได้นำเสนอต่อคณะกรรมการหมู่บ้าน และแจ้งว่ากิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์เป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะทำคะแนนให้มีผลต่อการประกวดหมู่บ้านพัฒนาดีเด่นในปีนี้อย่าง ทางคณะกรรมการหมู่บ้านเองนั้นก็ไม่มีความพร้อมในเรื่องการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ เพราะเคยมีกลุ่มออมทรัพย์ที่เคยจัดตั้งขึ้นแล้วก็ต้องล้มเลิกไม่ทราบสาเหตุ แต่เมื่อคณะกรรมการหมู่บ้านตัดสินใจที่จะส่งหมู่บ้านคลองหลวงเข้าประกวดก็จึงตั้งใจจัดตั้งกลุ่ม

ออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านคลองหลวงขึ้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2531 โดยมีสมาชิกก่อตั้งทั้งคณะกรรมการหมู่บ้านและชาวบ้านร่วมสมัครครั้งแรก จำนวนสมาชิกก่อตั้งเพียง 16 คน โดยได้ถือหุ้น ล้างจะเดือนละ 100 บาท และผลการประกวดหมู่บ้านพัฒนาดีเด่น หมู่บ้านคลองหลวงหมู่ที่ 5 ต.อำแพง อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร ก็ได้รับคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้านพัฒนาดีเด่นระดับจังหวัดอีกด้วย เมื่อสิ้นปี 2531 ได้มีสมาชิกเพิ่มขึ้นอีกรวมเป็น 28 คน การบริหารงานกลุ่มในขณะนั้นมีแต่การเก็บเงินเพียงอย่างเดียวไม่ได้มีการพัฒนาอื่นๆ จะล้มเลิกก็กลัวจะเสียหน้าผู้นำ

การบริหารจัดการ คณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ฯ เห็นว่ามีเงินออมที่สมาชิกฝากสะสมไว้ มีจำนวนมากพอสมควรเห็นว่าจำเป็นต้องมีการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านคลองหลวงให้ดีขึ้น และมีระเบียบข้อบังคับให้ชัดเจน ประธานกลุ่มออมทรัพย์ คือ นายวิเชียร วงษ์วรรณรัตน์ จึงได้เชิญประชุมคณะกรรมการและสมาชิก ซึ่งตอนนั้นยังมีสมาชิกไม่มากมาประชุมเพื่อกำหนดระเบียบกลุ่มออมทรัพย์ฯ ขึ้นตามความเห็นของที่ประชุมสมาชิกกลุ่ม และคณะกรรมการบริหาร โดยกำหนดหน้าที่อำนาจการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ให้มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 1 ปี และกรรมการเมื่อครบ 1 ปี ต้องออก 1 ใน 3 ของคณะกรรมการ ส่วนกรรมการที่ออกไปแล้วหากได้รับเลือกจากสมาชิกเข้ามาอีกก็ได้ การบริหารได้แบ่งหน้าที่ออกเป็น 4 ฝ่ายคือ 1.คณะกรรมการอำนวยการ 5-7 คน 2.คณะกรรมการเงินกู้ 3-5 คน 3.คณะกรรมการตรวจสอบ 3-5, 4.คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์และส่งเสริม 3-5 คน

การปันผลกำไรให้แก่สมาชิกและการบริหารจัดการ ดังนี้

หักค่าใช้จ่ายประจำปีเหลือกำไรสุทธิแบ่งออกเป็น
เปอร์เซ็นต์

1. ปันผลให้แก่สมาชิก 60%
2. เหลือคืนเงินกู้ 10%
3. ทุนบริหารและดำเนินการ 15%
4. โบนัสคณะกรรมการ 12%
5. สาธารณประโยชน์ 3%

ปัจจุบันนี้กลุ่มออมทรัพย์ฯ มีเงินออมมากขึ้น
จึงปรับปรุงข้อบังคับใหม่ โดยจัดสัดส่วนผลกำไร
และสวัสดิการให้ชัดเจนขึ้นดังนี้

1. ปันผลสมาชิก 55%
2. เกิด, แก่, เจ็บ, ตาย, การศึกษา, การกุศล
และสาธารณประโยชน์ 15%
3. เหลือคืนเงินกู้ 10%
4. โบนัสคณะกรรมการ 12%
5. ทุนบริหารและดำเนินการ 8%

ผลจากการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
บ้านคลองหลวงจากวันก่อตั้งมีสมาชิกเพียง 16 คน
เงินทุน 1,600 บาท ปัจจุบันมีสมาชิก 568 คน
กลุ่มมีเงินทุนออมทรัพย์ที่สมาชิกฝากสะสมจำนวน
14,890,936 บาท และประธานกลุ่มยังเป็นแกนนำให้
มีจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ฯ ภายในตำบลเพิ่มอีก 6 กลุ่ม
รวมเป็น 7 กลุ่มทั้งตำบลอำเภอ ปัจจุบันมีสมาชิก
ทั้งตำบลจำนวน 2,127 คน โดยมีเงินทั้งตำบลอำเภอ
จำนวน 24,916,936 บาท และขยายผลไปยังตำบล
ใกล้เคียงเช่น หมู่ที่ 2, 7 ตำบลบ้านเกาะ อำเภอ
เมือง จังหวัดสมุทรสาคร และหมู่ที่ 1 ตำบลท่าทราย
อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

การเปลี่ยนแปลงและผลที่เกิดขึ้น

ผลจากการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์ฯ และ
บุคลากรของกลุ่มของสมาชิก 16 คน ทำให้มีสมาชิก
เพิ่มขึ้นถึง 568 คน/กลุ่ม เงินออมทรัพย์ฯเพิ่มขึ้นถึง
14,890,936 บาท เฉพาะกลุ่มสมาชิกบางคน เช่น
นายบุญมั่น งานวิจิตรากุล อยู่บ้านเลขที่ 81/7 หมู่ที่
5 ต.อำเภอ อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร ก่อนยังไม่
ได้เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์มีอาชีพรับจ้างและเก็บ
ของเก่า ต่อมาได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มออม
ทรัพย์ฯ ได้ระยะหนึ่งได้ขอใช้เงินกู้ยืมจากกลุ่มไป
ประกอบอาชีพขายกิจการเป็นการรับซื้อของเก่าใน
หมู่บ้านและนอกหมู่บ้านทำให้มีรายได้สูงขึ้น สามารถ
ซื้อรถยนต์และที่ดินปลูกบ้านพักอาศัยเป็นของตนเอง
ได้ และยังขยายกิจการให้ใหญ่กว่าเดิม ซึ่งเป็น
ตัวอย่างที่สามารถตรวจและถามข้อมูลได้จากสมาชิก
ของกลุ่ม และยังมีสมาชิกอีกจำนวนหนึ่งที่กู้ยืมกลุ่ม
ไปประกอบอาชีพค้าขายบ้าง ทำการเกษตร ไร่นาสวน
ผสมบ้าง กู้ยืมเพื่อการศึกษาของบุตรบ้าง และอื่นๆ
ปัจจุบันทางกลุ่มจะเน้นเรื่องคุณภาพของสมาชิกที่
ขอเข้ากลุ่มใหม่ต้องรับเงื่อนไขของกลุ่มตามข้อบังคับ
และต้องยึดหลักคุณธรรม 5 ประการของกลุ่มอีกด้วย

การเชื่อมโยง

การพัฒนาปรับปรุงบ้านพัก เช่น ที่อยู่อาศัยให้
มีสภาพคงทนถาวรดีขึ้น การพัฒนาอาชีพในการปลูก
พืชผักสวนครัวแบบไร่นาสวนผสม โดยเน้นให้
สมาชิกลดการใช้เคมีให้น้อยลงหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์
และชีวภาพให้มากขึ้นเพื่อลดต้นทุนการผลิต และเป็น
ประโยชน์ต่อตัวผู้ประกอบการและผู้บริโภค ปัญหา
เรื่องสิ่งแวดล้อมทางกลุ่มออมทรัพย์ฯได้ส่งเสริมให้
สมาชิกช่วยกันแยกขยะ และไม่ทิ้งขยะข้างทาง หรือ
คูคลองสาธารณประโยชน์

25. สถาบันการเงินตำบลสามร้อยยอด อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพื้นที่

ตำบลสามร้อยยอด เขตการปกครองขึ้นอยู่กับองค์การบริหารส่วนตำบลสามร้อยยอด อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ องค์การบริหารส่วนตำบลสามร้อยยอดเดิมเป็นตำบลสามร้อยยอด จัดตั้งตามประกาศกระทรวงมหาดไทยให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม 2538 ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของที่ว่าการอำเภอสามร้อยยอด มีถนนเพชรเกษมผ่านกลางเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสามร้อยยอด

ตำบลสามร้อยยอดเป็นตำบลหนึ่งในกิ่งอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้ และภูมิสภาพพื้นที่ดินส่วนใหญ่เป็นทราย มีพื้นที่ทั้งหมด 67,453 ไร่ ตั้งอยู่ห่างจากจังหวัดประมาณ 95 กิโลเมตร และห่างจากกิ่งอำเภอสามร้อยยอดประมาณ 20 กิโลเมตร ลักษณะโดยทั่วไปบริเวณทิศตะวันออกติดต่อกับทะเล ชาวบ้านโดยทั่วไปทำการประมงและปลูกพืชไร่ พืชสวนเป็นอาชีพหลัก ด้านทิศใต้ติดต่อกับตำบลเขาแดง อำเภอกุยบุรี พื้นที่โดยทั่วไปจะเป็นดินเค็มเพราะติดกับทะเล มีคลองบางปูไหลผ่านตามแนวชายเขา ชาวบ้านโดยทั่วไปทำการประมงเป็นอาชีพหลัก และรองลงมาคือ การเลี้ยงกุ้ง หอย ปู ปลา ด้านทิศตะวันตกติดแนวชายเขาสามร้อยยอด และทุ่งสามร้อยยอด ทุ่งสามร้อยยอดเป็นทุ่งบริเวณกว้างที่มีน้ำขังตลอดปี ซึ่งเป็นแหล่งอาศัยของสัตว์น้ำและนกนานาชนิด ชาวบ้านที่อาศัยติดกับบริเวณนี้ทำการประมงน้ำจืดเป็นอาชีพหลัก รองลงมาคือการปลูกพืชไร่และพืชสวน

จำนวนหมู่บ้านในเขตตำบลสามร้อยยอด มี 9 หมู่บ้าน จำนวนหมู่บ้านในเขต อบต. เต็มทั้งหมู่บ้าน 9 หมู่บ้าน

ความเป็นมาสถาบันการเงินตำบลสามร้อยยอด

ด้วยตำบลสามร้อยยอดได้จัดประชาคมตำบล โดยร่วมกันจัดทำแผนแม่บทชุมชน ได้ค้นพบทุนทางสังคม ทุนหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ และกลุ่มกิจกรรมจำนวนมาก แต่กลุ่มกิจกรรมขาดการเชื่อมโยงและพึ่งพาซึ่งกันและกัน ทำให้ทุนชุมชนไหลออกไปภายนอก และคนในตำบลสามร้อยยอดประสบปัญหาภาวะหนี้สินนอกระบบ จนปี พ.ศ.2544 รัฐบาลมีนโยบายจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้น เพื่อให้เป็นแหล่งเงินทุนและเกิดกระบวนการเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการการเงินทุนด้วยตนเอง และรัฐบาลได้มีนโยบายพัฒนากองทุนหมู่บ้านที่เข้มแข็งให้เป็นสถาบันการเงินชุมชน ในปี 2549 เกานำจึงได้จัดประชาคมกองทุนหมู่บ้าน ทั้ง 9 กองทุนในตำบลสามร้อยยอด พร้อมใจกันจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชนในตำบลสามร้อยยอด โดยการสนับสนุนของภาคีส่วนราชการต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นแหล่งออมของชุมชนตำบลสามร้อยยอด เป็นแหล่งเงินทุนที่สนับสนุนการประกอบอาชีพของชุมชน รวมทั้งเพื่อสร้างจิตสำนึกร่วมกันของคนในชุมชน

จำนวนสมาชิกแรกตั้งสถาบันการเงิน มีสมาชิก ลงทุนจำนวน 54 คน จำนวนเงินทุน 36,200 บาท ซึ่งระหว่างดำเนินการของสถาบันได้มีการชักชวนให้ชาวบ้านเข้ามาเป็นสมาชิกของสถาบันการเงินตำบลสามร้อยยอด โดยประชาสัมพันธ์ผ่านกรรมการ

หมู่บ้าน กลุ่มแกนนำต่างๆ การทำกิจกรรมของสถาบันการเงินนอกจากสมาชิกจะลงหุ้นแล้ว ยังมีบางส่วนที่นำเงินมาฝากที่สถาบันการเงิน มีจำนวนสมาชิกที่มาใช้บริการเงินฝาก จำนวน 42 คน จำนวนเงินที่ฝาก 47,008 บาท โดยทางสถาบันจะเปิดบริการรับฝากเงิน บริการด้านสินเชื่อ และมีบริการเสริมด้านอื่นๆ โดยจะเปิดทำการวันจันทร์ - วันศุกร์ ตั้งแต่เวลา 09.00 - 15.00 น. โดยในแต่ละวันจะมีคณะกรรมการกลุ่มมาทำหน้าที่ในการบริหารจัดการสถาบัน

หลังจากที่มีการยกระดับเป็นสถาบันการเงินเรียบร้อยแล้ว สถาบันการเงินตำบลสามร้อยยอดได้มีการพัฒนาการดำเนินงานของสถาบัน โดยการศึกษาดูงานสถาบันการเงินบ้านม่วง จังหวัดราชบุรี เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานและนำมาปรับใช้กับสถาบันการเงินตำบลสามร้อยยอด นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) เป็นพี่เลี้ยง มีการขยายกิจการของสถาบันการเงิน โดยการจัดซื้อข้าวสารมาจำหน่ายให้แก่สมาชิกในราคาถูกกว่าท้องตลาด ซึ่งในปัจจุบันสถาบันการเงินตำบลสามร้อยยอด มีสมาชิกลงหุ้นเพิ่มมากขึ้นเป็นจำนวน 58 คน จำนวนเงินหุ้น 38,000 บาท มีจำนวนสมาชิกที่มาใช้บริการเงินฝากเพิ่มมากขึ้นเป็น 157 คน จำนวนเงินที่ฝาก 256,378 บาท

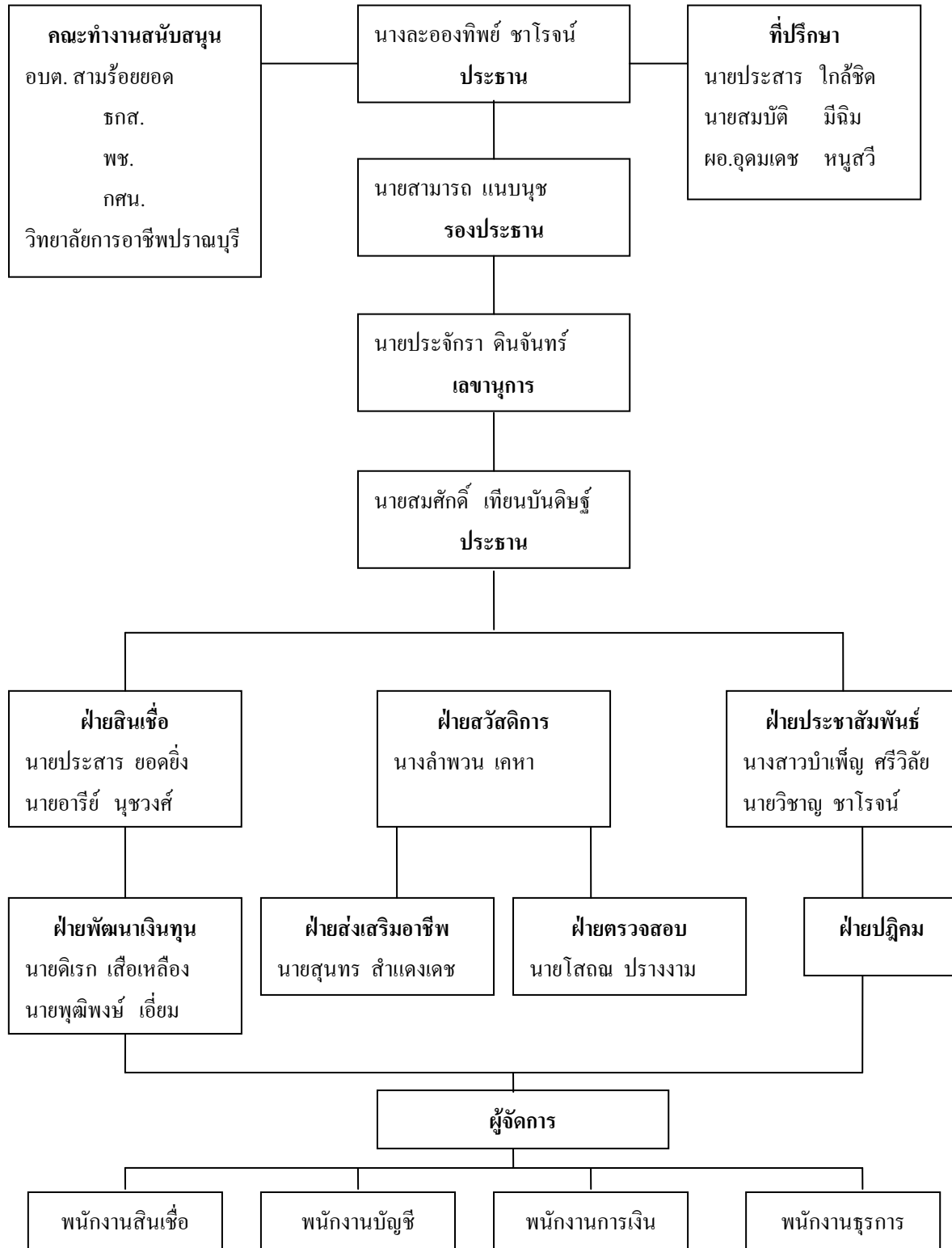

ข้อบังคับหรือระเบียบการขอกู้เงิน

คุณสมบัติของผู้กู้เงินสถาบันการเงินชุมชนโดยสังเขป

1. กู้ได้เฉพาะสมาชิกเท่านั้น
2. โดยสมาชิกที่ขอกู้ต้องมีคุณสมบัติตามข้อบังคับ และถือหุ้นไม่น้อยกว่า 10 หุ้น รายบุคคล
3. ประเภทกลุ่ม ต้องมีหุ้นอยู่ในสถาบันไม่น้อยกว่า 50 หุ้น
4. ถ้าอีกประเภทคือใช้หลักทรัพย์ประกัน ข้อ 6 (2)
5. ประเภทรายบุคคลจะเกิน 30,000 บาท ไม่ได้
6. ไม่เกินมูลค่าหุ้นในสถาบันที่สมาชิกเป็นผู้ถือ
7. ไม่เกินร้อยละ 80 ของเงินฝากในสถาบันที่สมาชิกเป็นเจ้าของ
8. ใช้บุคคล 2 คนค้ำประกันเงินกู้ของผู้กู้ แต่ละรายได้ไม่เกิน 30,000 บาท
9. ประเภทกลุ่มกู้ได้ไม่เกิน 100,000 บาท ต้องใช้ผู้ค้ำ 5 คน เป็นสมาชิกหรือกรรมการเท่านั้น
10. ประเภทสังหาริมทรัพย์ไม่เกินครึ่งหนึ่งของวงเงินจำนวน หรือราคาประเมิน
11. การใช้เงินกู้ ให้คณะกรรมการดูตามจุดประสงค์ของการกู้ เพื่อจะได้กำหนดเวลาของการกู้เป็นราย เป็นงวดไม่เกิน 3 ปี เพื่อให้จ่ายคืนภายใน 1 ปี เงินกู้พัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งคืนตามฤดูกาล

โครงสร้างของคณะกรรมการสถาบันการเงินตำบลสามร้อยยอด

ผู้ประสานงาน : นายประसार ยอดยิ่ง โทร.084-144-2895

26. บ้านวังรัก ตำบลหนองโรง

อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี

ข้อมูลทั่วไปของตำบลหนองโรง

เป็นตำบลที่อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของอำเภอพนมทวน มีเนื้อที่ 85,931 ไร่ ความหนาแน่นประชากรเฉลี่ย 152 คน/ตารางกิโลเมตร สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นพื้นที่สูง พื้นดินเป็นดินทราย ไม่มีระบบชลประทาน อยู่ในเขตพื้นที่ทหารเป็นส่วนใหญ่ ไม่มีสิทธิ์ในที่ดินทำกิน แบ่งออกเป็น 17 หมู่บ้าน เป็นตำบลที่ใหญ่ที่สุดของ อ.พนมทวน มีประชากร 6,571 คน เป็นชาย 3,259 คน เป็นหญิง 3,321 คน จำนวนครัวเรือน 1,384 ครัวเรือน มีองค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 5 รายได้ไม่เกิน 3 ล้านบาทต่อปี

ประวัติหมู่บ้าน

เมื่อประมาณปี พ.ศ.2475 นายเสงี่ยม - นางพวง พุฒิเอก และนายดำ พุฒิเอก สองครอบครัวได้อพยพมาตั้งรกรากเป็นชุมชนเล็กๆ แต่เดิมมีภูมิลำเนาอยู่บ้านหลุมหินหมู่ที่ 4 ตำบลหนองโรง อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี หลังจากนั้นมาสืบกว่าปีชุมชนเล็กๆ แห่งนี้ได้มีราษฎรพากันอพยพมาตั้งรกรากเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จนกลายเป็นชุมชนใหญ่ นายเสงี่ยม พุฒิเอก ได้ปรึกษารัฐบาลกับชาวบ้านว่าควรแยกหมู่บ้านจากบ้านหลุมหินหมู่ที่ 4 มาขึ้นกับบ้านหนองโรง หมู่ที่ 3 เพราะมีความใกล้เคียง การเดินทางไปมาสะดวกกว่า ซึ่งราษฎรทั้งหมดต่างยินยอมพร้อมใจกัน และตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านวังรัก” เนื่องจากมีต้นรักขึ้นอยู่มากมายในพื้นที่ของหมู่บ้าน ประกอบกับชาวบ้านทุกคนต่างมีความรักใคร่สมัครสมานสามัคคีกลมเกลียวกันประดุจญาติพี่น้อง เมื่อมีประชาชนมาอาศัยอยู่มากขึ้น ชาวบ้านได้เล็งเห็นความสำคัญด้านการศึกษาของบุตรหลานที่ต้องเดินทางไปเรียนที่

โรงเรียนบ้านหนองโรงเป็นระยะทางกว่า 2 กิโลเมตร เด็กนักเรียนมีความยากลำบากในการเดินทางไปเรียนหนังสือ จึงได้ประชุมปรึกษารัฐบาลร่วมกันก่อตั้งโรงเรียนขึ้นโดยไม่ได้อาศัยงบประมาณของทางราชการเลย เมื่อปี พ.ศ.2514

ต่อมาในปี พ.ศ.2523 ทางอำเภอได้แยกหมู่บ้านวังรักออกจากบ้านหนองโรงขึ้นเป็นหมู่ที่ 7 และได้ นายเล็ก พุฒิเอก เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก ตอนนั้นบ้านวังรักมีหมู่บ้านย่อยๆ อยู่ 3 กลุ่ม คือบ้านวังรักบน บ้านวังรักล่าง และบ้านรางขบหรือชายดอน (ต่อมาแยกหมู่บ้านเป็นหมู่ที่ 12, มีนายเชียว แต่แดงเพชร เป็นผู้ใหญ่บ้าน เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2536) ในขณะนั้นหมู่บ้านมีจำนวนหลังคาเรือน 121 หลังคาเรือน มีราษฎรจำนวน 547 คน ปัจจุบันบ้านวังรักมีจำนวน 88 ครัวเรือน ราษฎร 390 คน แยกเป็นชาย 186 คน หญิง 187 คน (จากข้อมูล จปฐ. ปี 2543)

สภาพพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ในสมัยตั้งชุมชนเล็กๆ ใหม่ๆ นั้น พื้นที่บริเวณนี้มีความอุดมสมบูรณ์มาก เป็นเหตุให้ราษฎรในหมู่บ้านพื้นที่ใกล้เคียงอพยพเข้ามาหาถิ่นประกอบอาชีพตั้งรกรากตามกัน แต่ในปัจจุบันสภาพพื้นที่มีความแห้งแล้ง เนื่องจากได้มีการบุกเบิกพื้นที่ป่าเพื่อเป็นไร่นา การประกอบอาชีพของราษฎรต้องอาศัยน้ำฝนในการทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ซึ่งเป็นอาชีพหลักเพียงอย่างเดียว ไม่มีระบบชลประทานทำให้ไม่ได้ผลผลิตเท่าที่ควร พื้นที่ส่วนมากเป็นเขตทหาร ราษฎรไม่มีเอกสารสิทธิ์ในการครอบครองที่ดิน มีเพียง ส.ค. 1 หรือ ภ.บ.ท. 6 เท่านั้น ซึ่งเป็นข้อจำกัดในการพัฒนาหมู่บ้านอย่างยิ่ง แต่ถึงแม้จะยากลำบากเพียงใดชาวบ้านไม่เคยย่อท้อความรักใคร่สมัครสมานสามัคคี ประหยัด อดออม การมีชีวิต

ความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ทำให้หมู่บ้านนี้มีศักยภาพที่จะพัฒนาเพื่อนำไปสู่ความเข้มแข็ง และการเป็นหมู่บ้านที่พึ่งตนเองได้อีกหนึ่งหมู่บ้านของจังหวัดกาญจนบุรี

ความภูมิใจ

เกียรติยศ รางวัลความภาคภูมิใจ หมู่บ้านวังรักได้ดำเนินกิจกรรมภายในชุมชน โดยผ่านระบบรวบรวมมาอย่างยาวนาน อันเป็นผลมาจากความร่วมมือร่วมใจของชาวบ้านที่มีความรักความสามัคคีกัน ตั้งแต่ปี 2517 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบันได้รับรางวัลต่างๆ มากมายดังนี้

- ปี พ.ศ. 2531 ได้รับรางวัลร้านค้าชนบทดีเด่นระดับภาคกลาง จากสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท
- ปี พ.ศ. 2542 ได้รับรางวัลชนะเลิศกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตดีเด่นระดับอำเภอและจังหวัด จากกรมพัฒนาชุมชน
- ปี พ.ศ. 2544 ได้รับรางวัลการดำเนินกิจกรรมกลุ่มผู้นำประชาชนบทดีเด่นจากสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท

แหล่งการเรียนรู้

บ้านวังรักเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีบุคคลทั้งในระดับตำบล และจากหน่วยงาน สถาบันต่างๆ ทั่วประเทศ ได้มาศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานอยู่ตลอด คือ

1. ศูนย์สาธิตการตลาดระดับตำบลบ้านวังรัก
2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านวังรัก
3. ธนาคารหมู่บ้านวังรัก

องค์กรชุมชนในหมู่บ้าน

1. กองทุนหมู่บ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อวันที่ 15

กรกฎาคม 2544 มีสมาชิกรวมทั้งสิ้น 83 คน ทุนหมุนเวียน 1,164,158 บาท เงินลี้ยงจะ 104,930 บาท

2. กลุ่มเลี้ยงโคบ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.2522 ปัจจุบันมีสมาชิก 19 คน ทุนหมุนเวียน 23,000 บาท มีโค 82 ตัว
3. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ 13 เมษายน พ.ศ. 2527 ปัจจุบันมีสมาชิก 192 คน ทุนหมุนเวียน 1,455,866 บาท (31 ธ.ค.2546)
4. ธนาคารข้าวบ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2527 ปัจจุบันมีสมาชิก 87 คน ทุนหมุนเวียน 37,774 บาท (9 เม.ย.2547)
5. กองทุนยาบ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2528 ปัจจุบันมีสมาชิก 120 คน ทุนหมุนเวียน 16,316 บาท (9 ก.ค.2546)
6. กองทุนฌาปนกิจ สมาชิกเงินล้านบ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2544 มีสมาชิกรวมทั้งสิ้น 11 คน ทุนหมุนเวียน 15,500 บาท
7. กองทุนโภชนาการเด็กบ้านวังรักหมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.2528 ปัจจุบันมีสมาชิก 76 คนทุนหมุนเวียน 10,327 บาท (9 ก.ค. 2546)
8. ร้านค้าชุมชนบ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2529 ปัจจุบันมีสมาชิก 158 คน ทุนหมุนเวียน 440,560.70 บาท (9 ก.ค.2546 มีหุ้น 575 หุ้น)
9. กลุ่มเยาวชนบ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.2529

ปัจจุบันมีสมาชิก 22 คน ทุนหมุนเวียน 10,744 บาท (9 ก.ค.2545)

10. กลุ่มแม่บ้านสตรีบ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ 28 มีนาคม 2537 ปัจจุบันมีสมาชิก 54 คน ทุนหมุนเวียน 54,294 บาท (9 ก.ค.2547)

11. กองทุนสุขภาพตำบลบ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.2528 ปัจจุบันมีสมาชิก 87 คน ทุนหมุนเวียน 135,181 บาท (9 พ.ค.2547)

12. กลุ่มทอผ้าบ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.2538 ปัจจุบันมีสมาชิก 87 ครั้วเรือน ทุนหมุนเวียน 128,986 บาท (9 พ.ค.2547)

13. ธนาคารบ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ 5 กรกฎาคม พ.ศ.2541 ปัจจุบันมีสมาชิก 193 คน ทุนหมุนเวียน 1,755,657 บาท (9 ม.ค.2547)

14. กลุ่มผู้ใช้น้ำประปาบ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ 2 เมษายน 2542 ปัจจุบันมีสมาชิก 76 หลังคาเรือน ทุนหมุนเวียน 6,655 บาท (9 พ.ค.2547)

15. กลุ่มแปรรูปผลผลิตบ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ 13 พฤษภาคม พ.ศ.2542 ปัจจุบันมีสมาชิก 11 คน ทุนหมุนเวียน 8,361 บาท (31 ม.ค.2546)

16. กลุ่มไร่นาสวนผสมบ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ 14 สิงหาคม พ.ศ.2542 ปัจจุบันมีสมาชิก 45 คน ทุนหมุนเวียน 4,500 บาท (1 ม.ค.2546)

17. กลุ่มไร่นาสวนผสมบ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ 3 สิงหาคม พ.ศ.2543 ปัจจุบันมีสมาชิก 40 คน

ทุนหมุนเวียน 13,870 บาท (4 ก.พ.2546)

18. กองทุนฟื้นฟูเศรษฐกิจบ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ 3 เมษายน พ.ศ.2544 ปัจจุบันมีสมาชิก 21 คน ทุนหมุนเวียน 110,775 บาท (5 มิ.ย.2546)

19. กองทุนหมู่บ้านวังรักเงินออมทรัพย์ หมู่ที่ 7 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ก่อตั้งเมื่อ 13 กรกฎาคม พ.ศ.2544 ปัจจุบันมีสมาชิก 81 คน ทุนหมุนเวียน 87,780 บาท (15 ก.พ.2546)

20. กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพมูลโค หมู่ที่ 7 บ้านวังรัก ก่อตั้งเมื่อมิถุนายน 2548 ปัจจุบันมีสมาชิก ก่อตั้ง 26 คน

21. กลุ่มผู้สูงอายุหมู่บ้านวังรัก ก่อตั้งเมื่อ 1 ม.ค.2546 ปัจจุบันมีสมาชิก 54 คน มีกองทุน 16,540 บาท

22. กลุ่มกองทุนฌาปนกิจหมู่บ้านวังรัก มีสมาชิก 3 หมู่บ้าน 132 คน มีเงินช่วยเหลือเมื่อเสียชีวิต 4,860 บาท

ธนาคารหมู่บ้านวังรัก บ้านวังรัก ก่อตั้งเมื่อ 15 กรกฎาคม พ.ศ.2541 ปัจจุบันมีสมาชิก 193 คน ทุนหมุนเวียน 1,755,657 บาท (9 ม.ค.2547)

ระเบียบข้อบังคับของธนาคารหมู่บ้านวังรัก

- ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2547 - มิถุนายน 2548 งดการหักเงินกู้ยืมหรือ ก.ย.
- ในกรณีจะถอนเงินฝากใช้ดอกเบี้ยงวดนี้ งดถอนเงิน (กรณีไม่เคยกู้จะให้ถอนได้ตามความประสงค์และความเหมาะสมด้วย)
- ให้สมาชิกกู้เงินได้ไม่เกิน 2 เท่าของเงินฝากเท่านั้น
- ในกรณียึดบัญชีของคนอื่นกู้ต้องให้เจ้าของสมุดบัญชีมาด้วย
- ทุกวันที่ 9 เวลา 6 โมงเย็น รับบริการฝาก

เงินจากสมาชิก ให้สมาชิกรับสมุดฝากเงิน

6. อัตราดอกเบี้ย คิดร้อยละ 1 บาท/เดือน ถ้าไม่นำต้นมาส่ง จะปรับดอกเบี้ยเป็น 1.50 บาท
7. กรณีกู้เกินหุ้น อัตราดอกเบี้ยเป็นร้อยละ 2 บาท/เดือน (ต้องดูตามความเหมาะสมของผู้ที่จะกู้เงิน)
8. การกู้เงินต้องหาพยานมาสองคนจะต้องเป็นผู้ที่สามารถรับผิดชอบหนี้สินแทนผู้กู้เงินได้ด้วย
9. ถ้าสมาชิกที่มีเงินฝากมาก มีความประสงค์จะถอนเงินขอให้บอกล่วงหน้า
10. เมื่อครบ 1 ปี จะคิดเงินปันผล ผู้ที่กู้เงินไปครบ 5 เดือนให้นำเงินมาชำระคืนภายในกำหนดเวลา

บทเรียนการบูรณาการองค์การการเงินบ้านวังรัก

การบูรณาการองค์การการเงินด้วยแนวคิด “กระบวนการเดียวกัน” แต่คนละระบบ คนละระเบียบ บ้านวังรักเริ่มการบูรณาการองค์การการเงินมาเมื่อ 7 ปีที่แล้ว เป็นผลมาจากการพบปะที่ชุมชนมีองค์การการเงินจำนวนมาก พบว่าองค์การการเงินของชุมชนมีขนาดเล็ก การบริหารจัดการไม่มีดอกผล องค์การการเงินมีจำนวนมาก ชาวบ้านก็มีหนี้สินจำนวนมาก เป็นเงาตามตัว เกิดการหมุนเวียนหนี้สิน การบริหารจัดการองค์การการเงินทำได้ไม่ทั่วถึง ทำให้แกนนำของชุมชนได้ประชุมหารือเพื่อหาแนวทางการแก้ไขร่วมกัน จนนำมาสู่การบูรณาการองค์การการเงินชุมชน

บ้านวังรัก หมู่ที่ 7 ตำบลหนองโรง เป็นหมู่

บ้านมีประสบการณ์ด้านการทำร้านค้าชุมชนจนประสบความสำเร็จ ปัจจุบันในหมู่บ้านมีเพียงร้านค้าชุมชนเพียงร้านเดียว ชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของร้านค้า มีการปันผลปีละ 2 ครั้ง มีธนาคารหมู่บ้านเป็นศูนย์กลางในการบริหารจัดการและจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก

ธนาคารหมู่บ้านกลายเป็นกองทุนกลางที่ได้บูรณาการองค์การการเงินเข้าด้วยกัน ประกอบด้วยสมาชิกดังนี้ คือ กองทุนสตรีแม่บ้าน กองทุนแม่บ้านสุขภาพ กองทุนไร่นาสวนผสม กองทุนทอผ้า กองทุนเยาวชน กองทุนผู้สูงอายุ กองทุนไร่มัน กองทุนอาหารกลางวัน และสมาชิกทั่วไป ธนาคารหมู่บ้านวังรักทำหน้าที่รับฝากเงิน ปล่อยสินเชื่อ นำเงินไปลงทุนร้านค้าชุมชน และจัดสวัสดิการ มีกองทุนรวม 1.8 ล้านบาท สมาชิก 193 คน เริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2541 มีเครือข่ายของกองทุนรวม ประกอบไปด้วย กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและร้านค้าชุมชน การก่อเกิดของธนาคารชุมชนบ้านวังรักสะท้อนให้เห็นแนวคิดในการบูรณาการองค์การการเงินที่ยังคงให้กลุ่มมีระบบโครงสร้างและระเบียบเดิมของกลุ่ม แต่ใช้กระบวนการหนุนเสริมกันระหว่างกลุ่มในการทำงาน

อาจกล่าวได้ว่าการบูรณาการองค์การการเงินบ้านวังรักมีแนวคิดและหลักการที่สำคัญคือ ใช้กระบวนการเดียวกัน แต่คนละระบบ คนละระเบียบ

ผู้ประสานงาน : นางลูกจันทร์ ดอนเจดีย์ โทร. 086-160-3260

27. สหกรณ์เครดิตยูเนียนหนองจอก จำกัด จังหวัดเพชรบุรี

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพื้นที่

สหกรณ์เครดิตยูเนียน จัดตั้งขึ้นที่ตำบลหนองจอก มีเขตบริการ 4 ตำบล คือ ตำบลหนองจอก ตำบลบ้านในดง ตำบลมาบปลาเค้า และตำบลปึกเตียน แรกตั้งมีสมาชิก 3 ตำบล ลักษณะของหมู่บ้าน เป็นบ้านเรือนเกาะกลุ่มเรียงรายติดต่อกัน ประชากรส่วนใหญ่ฐานะยากจน ในภาพรวมคนในพื้นที่สามัคคีกัน สามารถจัดงานประจำปีติดต่อกันได้กว่า 20 ปี เป็นงานส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ มีผู้นำตามธรรมชาติหลายคนซึ่งเป็นแกนหลักสำคัญในการจัดตั้งเครดิตยูเนียน

ประวัติการจัดตั้งสหกรณ์เครดิตยูเนียนหนองจอก จำกัด

ในปี 2523 จังหวัดเพชรบุรีได้จัดอบรม กอรมน โดยคัดเลือกผู้นำจากตำบลต่างๆ ในจังหวัดเพชรบุรี ร่วมกับข้าราชการ ผศ.สุวิทย์ เปี้ยผ่อง ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโครงการจัดตั้งเครดิตยูเนียน วิทยาลัยครูเพชรบุรี เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรนี้ด้วย จึงได้มีโอกาสแนะนำหลักสูตรให้แก่ผู้นำที่เข้าร่วม ผู้นำเกิดความสนใจที่จะจัดตั้งเครดิตยูเนียน เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ของประชาชน ผู้นำของตำบลจึงได้ลงพื้นที่ทำความเข้าใจกับชาวบ้านที่ละบ้านๆ เป็นระยะเวลา 3

เดือนจนเป็นที่ยอมรับของชาวบ้าน จึงได้นัดประชุม จัดตั้งเครดิตยูเนียนขึ้นในวันที่ 13 ตุลาคม 2523 มีสมาชิกแรกตั้งจำนวน 60 คน และมีเงินฝากสะสม จำนวน 6,300 บาท (เป็นเครดิตยูเนียนแห่งที่ 3 ของ จังหวัดเพชรบุรี มีคณะกรรมการชุดก่อตั้งจำนวน 7 คน โดยใช้ห้องสหกรณ์ร้านค้าโรงเรียนเป็นสำนักงานชั่วคราว รับฝากเงินทุกวันที่ 1 ของเดือน เวลา 17.00-19.00 น.

หลักการของเครดิตยูเนียน

มุ่งรวมคน รวมทุน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ฝึกให้คนจนรู้จักช่วยตนเอง โดยการประหยัดสะสม ทรัพย์เดือนละ 50 บาทเป็นอย่างต่ำแล้วแต่ความสามารถ สอนให้คนรวยให้รู้จักช่วยคนจนบ้าง โดยการเอาเงินส่วนที่เหลือมาฝากมาสะสมไว้กับเครดิตยูเนียนเพื่อให้ผู้ที่มีความจำเป็นเดือดร้อนสามารถกู้ยืมได้ โดยเสียดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำ สมาชิกที่ฝากสะสมเงินไว้สิ้นปีจะได้รับปันผลเป็นการตอบแทน

3. พัฒนาคนให้มีคุณธรรม 5 ประการ ซื่อสัตย์ เสียสละ รับผิดชอบ เห็นใจ และไว้วางใจกัน

การบริหารจัดการ

เมื่อสหกรณ์ฯ ดำเนินการมาครบ 6 เดือนได้เลือกกรรมการเงินกู้ยืมเพิ่มขึ้นอีก 3 คน และเปิดโอกาสให้สมาชิกได้กู้ยืม โดยเสียดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำ คือร้อยละ 1.25 ซึ่งในขณะนั้นดอกเบี้ยเงินกู้นอก ระบบมากกว่าร้อยละ 20 ทำให้ชาวบ้านสนใจเข้ามาสมัครเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้น ประกอบกับคณะกรรมการมีภาพลักษณ์ที่น่าเชื่อถือไว้ใจได้เรื่องเงิน เงินทุนหมุนเวียนจึงเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ จึงจัดจ้างพนักงานเพิ่ม 1 คนมาทำหน้าที่รับฝากเงิน ทำบัญชี และจดทะเบียน เป็นสหกรณ์ชนิดจำกัด ในวันที่ 1 พ.ย. 2527 และได้ซื้อบ้านหลังหนึ่งเพื่อจัดปรับปรุง/ซ่อมแซมเป็นสำนักงาน เปิดให้บริการรับฝากเงินในเวลาราชการ สมาชิกสามารถฝาก - ถอน กู้ยืมได้สะดวกและง่ายขึ้น อีกทั้งสหกรณ์ฯ ได้จัดสวัสดิการคุ้มครองเงินกู้และเงินสะสมให้กับสมาชิกทุกคน เมื่อสมาชิกเสียชีวิต จะไปมอบเงินสะสมซึ่งได้เป็น 2 เท่าของเงินสะสม และประกาศยกหนี้คงเหลือให้ทั้งหมด

วัตถุประสงค์ของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

1. เพื่อให้สมาชิกออมทรัพย์ โดยการถือหุ้นเป็นประจำทุกเดือน
2. ให้บริการกู้ยืมตามความจำเป็นหรือมีประโยชน์

ในปี 2545 ได้จัดสร้างอาคารสำนักงานหลังใหม่ ราคาประมาณ 10 ล้านบาท มีความมั่นคงน่าเชื่อถือ

หลังจากนั้นสมาชิกเพิ่มขึ้น โดยมีสมาชิกจาก 4 ตำบล และในแต่ละหมู่บ้านจะมีกลุ่มย่อย มีกรรมการกลุ่มย่อยทั้งหมดจำนวน 32 กลุ่ม ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานระหว่างสมาชิกกับสหกรณ์

- การรับสมาชิกใหม่ ทุกคนจะต้องเข้ารับการอบรมอย่างน้อย 3 ชั่วโมง และมีการทดสอบสมาชิก ใครทำข้อสอบได้ 70% จึงจะรับเข้าเป็นสมาชิก คณะกรรมการจะมีการอบรมสมาชิกเก่า - ใหม่เป็นครั้งคราวที่มีความจำเป็นต้องชี้แจงระเบียบข้อบังคับใหม่

- ปัจจัยที่ทำให้เกิดความสำเริง กลุ่มย่อย และ คณะกรรมการกลุ่มย่อย เป็นปัจจัยที่ทำให้เครดิตยูเนียนประสบความสำเร็จ กรรมการกลุ่มย่อยมีบทบาทในการแนะนำสมาชิก คัดกรองสมาชิก ให้ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก ช่วยติดตามหนี้ และเตรียมคนเพื่อเป็นคณะกรรมการในรุ่นใหม่ต่อไป

- สถานะของสหกรณ์ในปัจจุบัน ปัจจุบัน ข้อมูล ณ ก.ค.2550 มีสมาชิกทั้งหมดกว่า 11,000 คน จากประชากรทั้งหมดในเขตบริการ 4 ตำบล มีเงินทุนหมุนเวียนประมาณ 280 ล้านบาท เป็นสถาบันการเงินที่เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป มีสมาชิกเพิ่มขึ้นทุกๆ เดือน เดือนละประมาณ 100 คนเศษ

ประโยชน์ที่สมาชิกได้รับ

1. สมาชิกมีโอกาสสะสมทรัพย์ไว้เป็นก้อนในวันข้างหน้า
2. ได้ช่วยเหลือเพื่อนสมาชิก
3. ทำให้คนมีเครดิต (กู้ยืมได้ถ้าปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ)
4. สะดวกในการฝาก ถอน กู้ยืม
5. ทำให้มีสถาบันการเงินเกิดขึ้นในหมู่บ้านที่มีสมาชิกทุกคนเป็นเจ้าของ

สวัสดิการต่างๆ ที่สมาชิกจะได้รับ

1. สวัสดิการเงินขวัญถุงบุตร
2. สวัสดิการมงคลสมรส
3. สวัสดิการขึ้นบ้านใหม่
4. สวัสดิการอุปสมบท
5. สวัสดิการผู้ประสบภัย
6. สวัสดิการรักษาพยาบาล
7. สวัสดิการผู้ประสบอุบัติเหตุ
8. สวัสดิการผู้ไม่สมประกอบ
9. สวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ 70 ปี
10. สวัสดิการเงินสะสม
11. สวัสดิการเงินกู้
12. กองทุนสวัสดิการเพื่อสมาชิก

สหกรณ์รับฝากเงิน 3 ประเภท

1. ฝากเงินสะสม
2. ฝากออมทรัพย์
3. ฝากออมทรัพย์พิเศษ

สหกรณ์ให้เงินกู้ 3 ประเภท

1. เงินกู้ฉุกเฉิน
2. เงินกู้สามัญ
3. เงินกู้พิเศษ

สินเชื่อเสริมอาชีพ 8 ประเภท

1. สินเชื่อเพื่อเสริมอาชีพผู้ทำการเกษตร
2. สินเชื่อเพื่อเสริมอาชีพผู้ทำนา
3. สินเชื่อเพื่อเสริมอาชีพค้าขาย
4. สินเชื่อเสริมอาชีพซื้อรถจักรยานยนต์
5. สินเชื่อเพื่อเสริมอาชีพเลี้ยงสัตว์ (หมู)
6. สินเชื่อเพื่อเสริมอาชีพทำนา
7. สินเชื่อเพื่อเสริมอาชีพเครื่องมือการเกษตร
8. สินเชื่อเพื่อการศึกษา

ผู้ประสานงาน : นายสุวิทย์ เปี้ยผ่อง โทร.089-040-8805

28. สถาบันการเงินตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

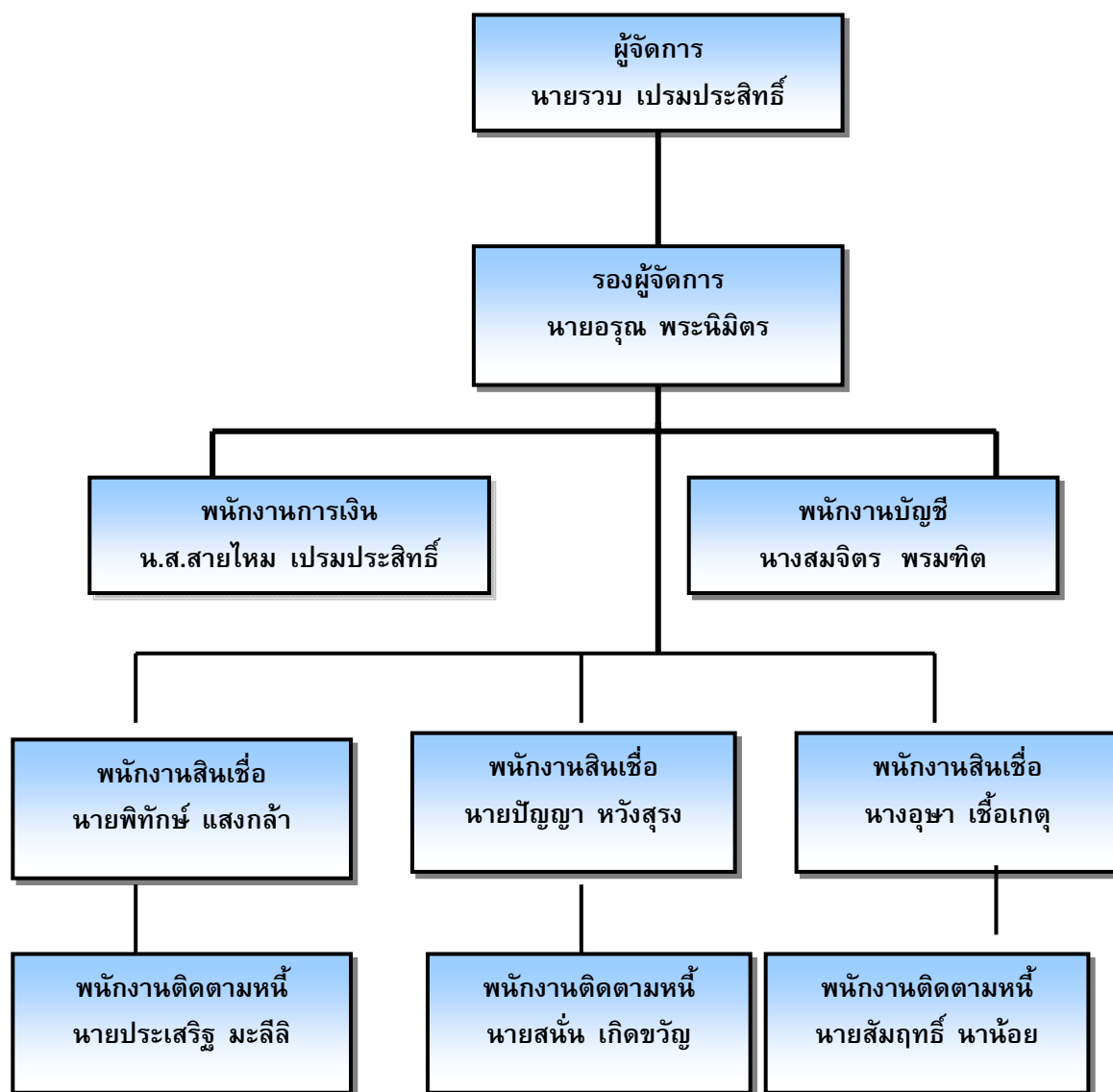
ข้อมูลทั่วไป

บ้านทุ่งยาว ตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นหมู่บ้านหนึ่งในตำบลอ่าวน้อย ซึ่งมีจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 16 หมู่บ้าน ชาวบ้านที่ต่างคนต่างมาจากต่างถิ่นมาอยู่รวมกันในที่จัดสรรให้ชาวบ้านทำกิน สภาพของหมู่บ้านในอดีตเหมือนคนถอดเสื้อผ้า เพราะไม่มีอะไรเลย มีแต่ความยากจน เมื่อประมาณปี พ.ศ.2542 ผู้ใหญ่รวม เปรมประสิทธิ์ ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านได้ปรึกษาหารือกับแกนนำชุมชนว่าจะทำอะไรดีเพื่อคนในหมู่บ้าน ให้ชาวบ้านมีอะไรทำร่วมกันจะได้ดีเหมือนบ้านอื่น จึงชวนกันตั้งกลุ่มออมทรัพย์ ครั้งแรกชาวบ้านว่าอย่าตั้งเลย กลุ่มที่เคยตั้งผู้ใหญ่คนเก่าเอาไปกินหมดแล้ว แต่ยังมีคนที่สนใจ จึงมีการรวมกันตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านทุ่งยาวเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2542 โดยเริ่มจากการรวมตัวของชาวบ้าน 32 คน มีเงินหุ้น 3,200 บาท เมื่อเก็บเงินได้จึงนำเงินไปฝากธนาคารออมสินรวมกันได้ประมาณ 3 เดือนกลุ่มเกือบล้ม ด้วยเหตุผลชาวบ้านถอนใจ ไม่อยากทำแล้ว แต่พอดีได้รับคำแนะนำจากผู้จัดการธนาคารออมสินอำเภอเมืองให้กำลังใจว่า “ค่อยๆ ทำผู้ใหญ่ แล้วจะดีเอง” ทำให้แกนนำและคณะกรรมการทำงานร่วมกันเรื่อยมา จำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งปี พ.ศ.2545 สำนักงานพัฒนาชุมชนเข้ามาให้ความรู้และแนะนำเพิ่มเติม ทำให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านทุ่งยาวมีจำนวนสมาชิกและกองทุนเพิ่มขึ้น

ปี พ.ศ.2548 ได้มีการปรึกษาหารือกับสำนักงานพัฒนาชุมชนและธนาคารออมสินว่า ต้องการขยายขอบเขตของกลุ่มเป็นระดับตำบลเพราะชาวบ้านมี

ความต้องการมากและเชื่อถือการทำงานของกลุ่ม จึงมีการตั้ง “สถาบันการเงินตำบลอ่าวน้อย” เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2548 พิธีเปิดโดยผู้ว่าราชการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีจำนวนสมาชิกแรกตั้งสถาบันจำนวน 74 คน จำนวนเงินหุ้น 14,700 บาท ซึ่งในปัจจุบันมีจำนวนสมาชิก 213 คน (ครอบคลุม 14 หมู่บ้าน ยังคงเหลืออีก 2 หมู่บ้านที่ยังไม่เข้ามาเป็นสมาชิก) มีจำนวนเงินหุ้น 326,000 บาท การชักชวนให้ชาวบ้านมาเป็นสมาชิกของสถาบันการเงินตำบลอ่าวน้อย มีวิธีการคือ การประชาสัมพันธ์ผ่านคณะกรรมการหมู่บ้านและหอกระจายข่าว การทำกิจกรรมของสถาบันการเงินนอกจากสมาชิกจะต้องมาลงหุ้นแล้ว ยังมีบางส่วนที่นำเงินมาฝากที่สถาบัน ปัจจุบันมีจำนวนสมาชิกที่มาลงหุ้นและฝากเงินประมาณ 900 คน มีเงินหุ้นและเงินออมเดือนละประมาณ 90,000 บาท โดยมีคณะกรรมการชุดเดิมจากบ้านทุ่งยาวบริหารกลุ่ม มีคณะกรรมการตรวจสอบ โดยสมาชิกจะต้องมาออมเงินร่วมกันทุกวันที่ 15 และมีการตั้งคณะกรรมการกลุ่มขึ้นมาทำหน้าที่ในการบริหารจัดการ สิ่งที่สำคัญคือ คณะกรรมการต้องทำให้กลุ่มมีความน่าเชื่อถือและไว้ใจได้ และมีระเบียบกฎเกณฑ์ และมีการปันผลทุกวันที่ 31 ธันวาคมของทุกปี ออมทรัพย์กับร้านค้าชุมชนเป็นกลุ่มเดียวกัน ความคาดหวังคือต้องการให้มีสภาผู้นำตำบลอ่าวน้อย โดยให้มาจากคณะกรรมการกลุ่มต่างๆ เข้ามาพูดคุยกันเพื่อแก้ไขปัญหา

โครงสร้างของคณะกรรมการสถาบันการเงินตำบลอ่าวน้อย

หลังจากที่มีการยกระดับเป็นสถาบันการเงินตำบลอ่าวน้อย หมู่ที่ 14 บ้านทุ่งยาว ทำให้ได้รับการสนับสนุนจากธนาคารออมสินเป็นพี่เลี้ยงและมีการกู้ยืมเงินจากธนาคารออมสิน

- กู้ครั้งที่ 1 ปี พ.ศ.2546 กู้เงินธนาคารออมสิน จำนวน 50,000 บาท
- กู้ครั้งที่ 2 ปีพ.ศ.2547 กู้เงินธนาคารออมสิน จำนวน 500,000 บาท และสามารถชำระหนี้ได้หมดภายในปี พ.ศ.2548
- กู้ครั้งที่ 3 กู้เงินธนาคารออมสิน 1 ล้านบาท เอามาลงทุนเป็นศูนย์สาธิตร้านค้าชุมชน ชื่อของชายอุปกรณ์การเกษตร ทุกคนสามารถเข้ามาถือหุ้นได้เพราะสมาชิกต้องใช้ปุ๋ย ใช้ยาเพื่อการเกษตรได้ถึงแม่ไม่มีเงิน ลักษณะของการขายมีการสั่งสินค้ามาให้สมาชิกโดยไม่ต้องสต็อกสินค้าไว้ในร้านค้า

องค์กรการเงินชุมชน...เส้นทางสู่ “การบูรณาการทุนชุมชน”

ระเบียบของการเป็นสมาชิกสถาบันการเงินตำบลอ่าวน้อย

1. ต้องเป็นคนที่อยู่ในตำบลอ่าวน้อยเท่านั้น
2. ไม่เป็นคนวิกลจริต หรือทุพพลภาพ
3. ไม่ติดยาเสพติด
4. ไม่เป็นนักเลงหัวไม้
5. ไม่เล่นการพนัน

การกู้ยืมเงินให้กู้ได้สองเท่าของเงินออมที่มีอยู่ในสถาบันการเงินฯ ส่วนเงินหุ้นให้กู้ฉุกเฉิน ระยะเวลา 3 เดือน อย่างต่ำรายละ 5,000 บาท และมีการกู้เงินสามัญไม่เกิน 50,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 12 บาท/ปี นอกจากนี้ยังมีการกู้เงินส่งเสริมอาชีพสมาชิกตามความจำเป็นไม่เกิน 40,000 บาท ปีละไม่เกิน 30 ราย เช่น นำไปเลี้ยงหมู เลี้ยงแพะ เลี้ยงปลา และการแก้ไขหนี้ในระบบให้กับสมาชิก 2 ราย (เป็นการประนอมหนี้ในระบบ) นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้สมาชิกกู้เพื่อการต่อเติมบ้านให้กู้ไม่เกิน 50,000 บาท การยื่นกู้ให้คณะกรรมการพิจารณาเงินกู้เข้าไปช่วยดูรายละเอียดและให้สมาชิกที่กู้ทำแผนงานและรายละเอียดค่าใช้จ่าย

ดอกเบี้ยที่ได้รับจากการดำเนินงานของสถาบันดังนี้ บันผลคืนสมาชิก ค่าตอบแทนคณะกรรมการ และการจัดสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิกจำนวนเงิน 10% นอกจากนี้ยังมีการตั้งกองทุนสวัสดิการตำบลอ่าวน้อย และมีการฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่นในเรื่ององค์กรการเงิน โดยการยกระดับและการให้ความรู้เรื่องกลุ่มออมทรัพย์ เงินกองทุนสวัสดิการที่มีอยู่แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ เตรียมไว้เพื่อจัดสวัสดิการ และเป็นเงินทุนหมุนเวียนให้สมาชิกกู้ยืมเงินไปใช้คราวฉุกเฉิน

การจัดสรรผลกำไร

1. บันผลคืนสมาชิก 50%
2. ทุนสาธารณประโยชน์ 20%
3. สมทบกองทุนสถาบันการเงินตำบลอ่าวน้อย 10%
4. สมทบกองทุนสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิก 10%
5. ค่าตอบแทนคณะกรรมการ 10%

ทุนภายนอก

- ต่อเติมรายละ 50,000 บาท จำนวน 291 ราย จำนวน 1,374,3000 บาท
- ธนาคารประชาชน 30,000 บาท จำนวน 209 ราย จำนวน 2,942,000 บาท
- ต่อยอดกองทุน 53 ราย จำนวน 1,000,000 บาท

ผู้ประสานงาน : นายรวบ เปรมประสิทธิ์
ต.อ่าวน้อย อ.เมือง จ.ประจวบคีรีขันธ์
โทร. 089-803-8635

29. สถาบันการเงินชุมชนพุทธวิมุตติ ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

ข้อมูลทั่วไป/ความเป็นมาของสถาบันการเงินชุมชนฯ

ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี เป็นตำบลที่มีบทเรียนและประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาของชุมชนด้วยตนเอง มีการทำกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นป่าชุมชน กลุ่มสมุนไพรรักษา กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้าน และร้านค้าศูนย์สาธิตชุมชน ชุมชนท่าเสาผ่านเรื่องราวต่างๆ มากมายที่เป็นบทเรียนและประสบการณ์ที่ชุมชนอื่นสามารถเรียนรู้จากความสำเร็จและความล้มเหลวดังจะกล่าวถึงดังนี้

ท่าเสาเป็นตำบลขนาดใหญ่ ที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของอำเภอไทรโยค ห่างจาก

ตัวอำเภอ 21 กิโลเมตร ห่างจากตัวเมืองกาญจนบุรี ประมาณ 70 กิโลเมตร มีความหลากหลายของคนในชุมชน ทั้งด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรม อาชีพ เนื่องจากที่ตั้งของตำบลมีสภาพเป็นที่ราบเชิงเขา จึงเป็นต้นน้ำลำธารและมีธรรมชาติที่สวยงาม ที่ตั้งของตำบลจึงเป็นเส้นทางเดินทางผ่านของนักท่องเที่ยว มีโรงแรมและรีสอร์ทสำหรับนักท่องเที่ยว ชาวบ้านบางส่วนมีอาชีพเป็นลูกจ้างในโรงแรมและรีสอร์ท ทำให้พื้นที่เหมาะแก่การทำเกษตร มีการทำสวนมะขาม มะเขือเทศ ข้าวโพด ปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ กล้วยไม้ มีตลาดริมทางขายของ

เป็นระยะตลอดความยาวของหมู่บ้าน และในพื้นที่มีต้นไผ่จำนวนมาก ประชาชนบางส่วนจึงมีอาชีพสานเข่ง และมีการเลี้ยงวัวทั้งที่เลี้ยงเป็นรายได้หลักและรายได้รอง

วิถีชีวิตและการประกอบอาชีพทำให้คนในชุมชนต่างคนต่างอยู่ทำมาหากินเลี้ยงครอบครัว ประมาณปีพ.ศ.2535-2539 เป็นช่วงที่ชาวบ้านตำบลท่าเสาประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ เกษตรกรมีปัญหาเรื่องการผลิต การผลิตที่เลียนแบบกัน ราคาผลผลิตตกต่ำ ชาวบ้านกู้เงินดอกเบี้ยสูง ทำให้มีภาระหนี้สิน มีทั้งปัญหายาเสพติด เล่นการพนัน ต่อมาในช่วงปีพ.ศ.2543 ตำบลท่าเสาได้มีการทำแผนชุมชน จากการสำรวจข้อมูลทำให้พบว่า ชุมชนอยู่ในสภาพที่กำลังจะล่มสลายเนื่องมาจากปัญหาหนี้สินล้นท่วมตัว จึงทำให้เกิดการรวมตัวกันของคนเพียงไม่กี่คนที่มีแนวทางเดียวกัน เห็นปัญหาที่เกิดขึ้น ชุมชนต้องร่วมกันแก้ไข ต้องช่วยกันคิดและช่วยกันทำ และการทำแผนชุมชนในครั้งนั้นทำให้เกิดการตั้งกองทุนธนาคารหมู่บ้านพุทธวิมุตติ ศูนย์สาธิตการเกษตรร้านค้าชุมชนตำบลท่าเสา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดการเชื่อมโยงคนในตำบลท่าเสาเข้ามาทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาทุนชุมชนโดยการใช้ “การทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดการรวมทุน” อาทิ ธนาคารหมู่บ้าน ศูนย์สาธิตร้านค้าชุมชน ปุ๋ยอินทรีย์ปลูกผักปลอดสารพิษ ซึ่งกิจกรรมต่างๆ ต่อไปนี้เป็นรูปธรรมของการพัฒนาทุนที่มุ่งไปที่ “ทุนเงินตรา” ในชุมชนเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงความหลากหลายของชุมชนเข้าด้วยกัน ทำให้เกิดการรวมกันเป็นกลุ่ม การระดมทุนร่วมกัน และการประสานหน่วยงานภายนอกเข้ามาสนับสนุนการทำกิจกรรมที่เกิดประโยชน์ต่อสมาชิกและชุมชน

กิจกรรมต่างๆ ในชุมชน

1. กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ-โคขุนตำบลท่าเสา เนื่องจากในปี พ.ศ.2539 สภาพเศรษฐกิจเกิดสภาวะตกต่ำ เกิดการว่างงาน พืชผลทางการเกษตรขายไม่ได้ หนี้สินพอกพูน เกิดผลกระทบในการดำรงชีวิต ปัญหาสังคมจึงตามมา เช่น การเล่นการพนัน ดิตยาเสพติด แขนงน้ำจึงเกิดแรงบันดาลใจในการแก้ปัญหาของชุมชน โดยการส่งเสริมให้เกิดอาชีพเสริมคือโครงการเลี้ยงโค กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ-โคขุน ตำบลท่าเสา ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 8 ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2541 โดยได้รับการสนับสนุนจากปศุสัตว์อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี สมาชิกเริ่มแรก 29 ราย โดยมีเป้าหมายหลักๆ ดังนี้ เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สิน โดยการสร้างรายได้ด้วยการเลี้ยงโค-กระบือ โดยมีแนวทางการพัฒนาให้กลุ่มสามารถผลิตอาหารสัตว์โดยใช้วัตถุดิบในชุมชน เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตผลทางการเกษตร และลดต้นทุนอาหารสัตว์ และการพัฒนาสายพันธุ์โคเนื้อ-โคขุนให้ได้มาตรฐาน หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนได้แก่ ปศุสัตว์จังหวัดกาญจนบุรี/กองการเกษตรและสหกรณ์หน่วยบัญชาการทหารหน่วยพัฒนาไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี/วัดสลีให้แม่พันธุ์โค จังหวัดสุพรรณบุรี/อบต.ตำบลท่าเสา

ปัญหาอุปสรรค สมาชิกไม่เคารพระเบียบของกลุ่ม เช่น แอบขายวัว เป็นต้น วิธีแก้ไข การรวมกลุ่มผู้เลี้ยงโค-กระบือ และกลุ่มผู้เลี้ยงโคจะค้าประกันกับกลุ่มผู้เลี้ยงโค-กระบือตำบลท่าเสา เมื่อสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโค-กระบือไม่ทำตามกฎกติกาที่ตั้งไว้ ทางกลุ่มต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ยังมีปัญหาค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการไม่เพียงพอ

2. ศูนย์สาธิตร้านค้าชุมชน หมู่ที่ 1, 2, 4, 7, 8, 9, 11 แนวคิดการก่อตั้งร้านค้าชุมชนส่วนหนึ่งมาจากชุมชนเห็นปัญหาเกี่ยวกับเกษตรกรซื้อปุ๋ยในราคาแพงขาดตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร ระบายเงินในการเดินทางซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคสูง ดังนั้นแกนนำจึงร่วมกันระดมความคิดเห็นจัดทำโครงการร้านค้าชุมชน เพื่อลดค่าใช้จ่าย มีทุนหมุนเวียนในชุมชน ชุมชนสามารถจัดสวัสดิการได้ด้วยชุมชนเอง จึงเริ่มดำเนินการเมื่อวันที่ 9 เมษายน 2543 มีสมาชิกเริ่มแรก 65 ราย ปัจจุบันจำหน่ายสินค้าอุปโภค บริโภค ในครัวเรือนทุกประเภท และปัจจัยการผลิตทางด้านเกษตร อุปกรณ์การเกษตร ในราคาถูกกว่าท้องตลาด และมีแนวทางในการจัดทำตลาดกลางการเกษตรเพื่อจำหน่ายสินค้าของชุมชน พัฒนาให้เป็นร้านค้าปลีก-ค้าส่งต้นแบบของชุมชน ปัจจุบันมีสมาชิกรวม 400 คน มีจำนวนหุ้นเกือบ 14,000 หุ้น รวมแล้วมีทุนหมุนเวียนในร้านค้าชุมชนประมาณสามล้านบาท นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา กำหนดกฎระเบียบร่วมกัน ดอกผลที่เกิดขึ้นปันผลคืนสมาชิก 50% คือคืนสมาชิกร้อยละ 1 บาทในการซื้อ ส่วนอีก 50% ที่เหลือแบ่งดังนี้

- ทุนหมุนเวียน 25%
- การบริหารจัดการร้านค้าชุมชน 10%
- สวัสดิการชุมชน ในการจัดการสวัสดิการสมาชิก 15% ได้แก่ ทุนการศึกษาเด็กและเยาวชน

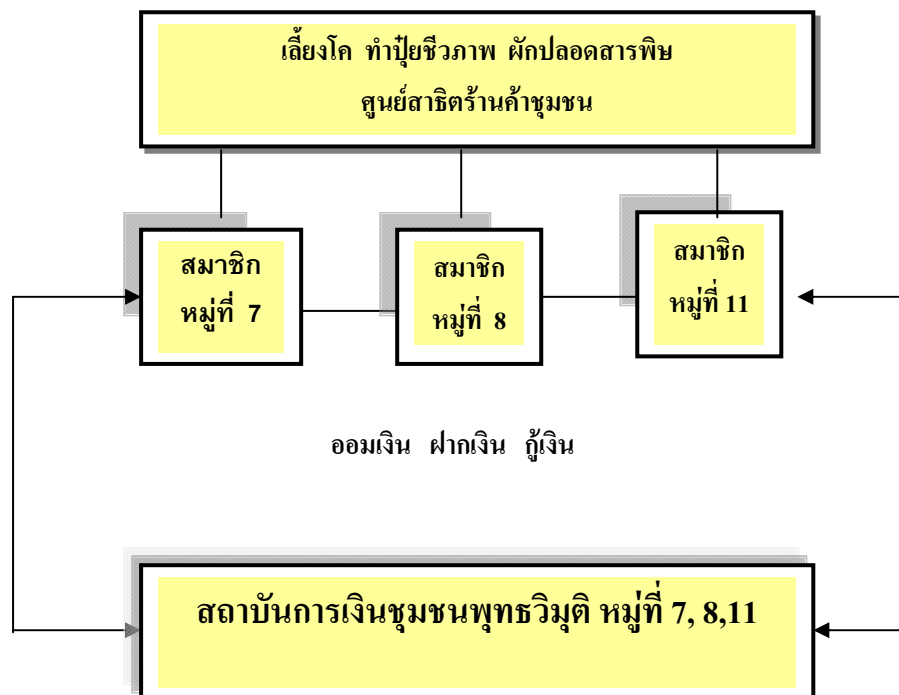
ค่ารักษาพยาบาล ช่วยเหลือผู้สูงอายุ ส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม พัฒนาสิ่งแวดล้อม พัฒนาแกนนำคนรุ่นใหม่

3. สถาบันการเงินชุมชนพุทธวิมุตติ หมู่ 7, 8, 11 ดังที่กล่าวถึงว่า ชาวบ้านตำบลท่าเสามีปัญหาเรื่องการทำมาหากิน หนี้สินท่วมตัว ปัจจัยการผลิตที่สูงขึ้น วิธีการของการแก้ไขปัญหาที่ชาวบ้านร่วมกันหาทางออกเพื่อให้หลุดพ้นจากวงจรหนี้สินก็คือการทำให้ชุมชนมีทุนเป็นของตนเอง หลังจากที่มีการทำแผนชุมชน มีการสำรวจข้อมูลชุมชนทั้งรายรับ - ใช้จ่าย หนี้สินของชาวบ้าน ทำให้เห็นสภาพปัญหาหนี้สินของคนในชุมชน จึงเกิดแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยการตั้ง “ธนาคารหมู่บ้านพุทธวิมุตติ” เพื่อระดมเงินออม และให้สมาชิกกู้ยืมเงิน เพื่อลดการกู้ยืมเงินนอกระบบ และเป็นการสร้างแหล่งเงินทุนภายในชุมชน เริ่มจากหมู่ที่ 7 ซึ่งเป็นต้นคิดและมีการชักชวนเพื่อนบ้านในหมู่ที่ 8 และ 11 ที่อยู่ใกล้ๆ กันเข้ามาเป็นสมาชิก ธนาคารหมู่บ้านแรกตั้งมีสมาชิกเพียง 15 คน มีเงินหุ้นจากสมาชิก 1,500 บาท สาเหตุที่สมาชิกแรกตั้งมีน้อยเพราะว่าชาวบ้านเคยมีบทเรียนการตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตแล้วกลุ่มล้ม จึงทำให้เกิดความระแวงว่าการตั้งกลุ่มจะไปไม่รอด แต่การตั้งกลุ่มครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนจาก รพช. (สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท) เป็นพี่เลี้ยง มีการสนับสนุนให้ชาวบ้านไปศึกษาดูงาน และการฝึกทักษะด้านการทำบัญชี และการบริหารการเงิน ธนาคารหมู่บ้านค่อยเติบโตและมีสมาชิกเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งปี พ.ศ.2548 มีสมาชิกประมาณ 220 คน มีเงินหุ้นจากสมาชิกประมาณ 8 แสนบาท ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) จึงเข้ามาส่งเสริมให้มีการเปลี่ยนจากธนาคารหมู่บ้านมาเป็นสถาบันการเงินชุมชนตำบลท่าเสา เปิดกว้างมีการระดมเงินออมจากสมาชิกโดยเปิดทำการทุกวันศุกร์ - เสาร์ มีการประชาสัมพันธ์

องค์กรการเงินชุมชน...เส้นทางสู่ “การบูรณาการทุนชุมชน”

ให้นักเรียนในโรงเรียนที่มีอยู่ 6 แห่งมาฝากเงินเป็นประจำ โดยยึดหลักว่า “กองทุนไม่ต้องใหญ่แต่ทำให้มั่นคง เพราะถ้าใหญ่แล้วจะเหนื่อย การขยายสมาชิกครอบคลุม 3-4 หมู่บ้านที่สามารถดูแลกันได้จะดีกว่า” การสนับสนุนของ ธกส. คือการเปิดดวงเงินให้สถาบันการเงินพุทธวิมุตติสามารถกู้เงินจาก ธกส. ได้ในวงเงิน 3 ล้านบาท เพื่อมาเป็นเงินหมุนเวียนให้สมาชิกกู้ แต่ทางสถาบันการเงินชุมชนพุทธวิมุตติเน้นการใช้ทุนภายในจึงกู้จาก ธกส. เป็นจำนวนเงินไม่มากนัก

การเชื่อมโยงกลุ่ม/กิจกรรมต่างๆ กับสถาบันการเงินชุมชน

4. กองทุนฌาปนกิจ หมู่ที่ 7, 8, 11 ก่อนที่จะมีการตั้งกองทุนฌาปนกิจมีเหตุการณ์ที่สะเทือนใจเกิดขึ้น คือมีคนในหมู่บ้านเสียชีวิตแล้วไม่มีเงินซื้อโลงใส่ศพ แกนนำชุมชนจึงมีการชักชวนสมาชิกในชุมชนตั้งกองทุนช่วยเหลือผู้เสียชีวิต ครอบคลุม 3 หมู่บ้านคือหมู่ที่ 7, 8, 11 จำนวนสมาชิกแรกตั้ง 40 คน เงินกองทุน 5,400 บาท ปัจจุบันมีสมาชิก 750 คน เมื่อมีสมาชิกในหมู่บ้านเสียชีวิตจะเก็บเงินฌาปนกิจจากสมาชิกรายละ 20 บาท สมาชิกที่เสียชีวิตจะได้รับเงินช่วยเหลือรายละ 13,000 บาท

5. กองทุนสวัสดิการร้านค้าชุมชน - ธนาคารหมู่บ้านตำบลท่าเสา นอกจากการจัดสรรเป็นเงินปันผลคืนให้กับสมาชิก ร้านค้าสาธิตยังมีการนำเงินกำไรที่ได้จากศูนย์สาธิตร้านค้าชุมชนมาจัดเป็น “กองทุนสวัสดิการร้านค้าชุมชน-ธนาคารหมู่บ้านตำบลท่าเสา” ซึ่งดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2543 นอกจากเงินดอกผลจากร้านค้าชุมชนแล้วยังนำเงินจากสถาบันการเงินชุมชนมาสมทบ เพื่อนำมาจัดสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิกที่เจ็บป่วย ทุนการศึกษา การจัดกิจกรรมประเพณี และช่วยเหลือผู้สูงอายุ

แผนการดำเนินงานในอนาคต

ดำเนินการพัฒนาอาชีพและทำธุรกิจกลุ่มองค์กรให้ครบวงจร โดยใช้สถาบันการเงินชุมชนเป็นตัวเชื่อมและรับการสนับสนุนระบบทุน โดยมีคณะกรรมการองค์กรชุมชนบริหารและดำเนินแผนการทำงานร่วมกับกลุ่มอาชีพและองค์กรต่างๆ ในชุมชน เพื่อกำหนดแนวทางการร่วมมือและสนับสนุนกลุ่มให้ดำเนินการได้ทุกขั้นตอน และทุกกลุ่มองค์กรอาชีพที่เข้าร่วมเป็นสมาชิก โดยแยกเป็นกิจกรรมและนำมาเชื่อมโยงกัน ตั้งแต่ขั้นตอนการผลิต แปรรูป การรวบรวมสินค้า การตลาด เช่น ส่งเสริมกลุ่มการปลูกพืชไร่เพื่อผลิตเป็นอาหารสัตว์ และขายให้กับกลุ่มสมาชิกที่เลี้ยงสัตว์ และรับซื้อสัตว์เลี้ยงของสมาชิกเพื่อนำมาแปรรูปและจำหน่ายให้แก่สมาชิกและเครือข่ายทั่วไป โดยจะทำให้เป็นระบบของการเชื่อมโยงและการพึ่งพากันอย่างครบวงจร แก้ไขปัญหาความยากจนและปัญหาหนี้สินได้อย่างยั่งยืน

ร้านค้าชุมชน พัฒนาระบบการขายและตรวจสอบให้ดียิ่งขึ้น พร้อมขยายฐานการขายและการรวบรวมสินค้าจากสมาชิกกลุ่มอาชีพ โดยทำงานเชื่อมโยงกับสถาบันการเงินชุมชนเพื่อสนับสนุนให้เกิดกระบวนการสร้างธุรกิจชุมชนให้เป็นระบบที่สามารถเป็นหลักประกันความอยู่ดีมีสุขให้กลุ่มอาชีพชุมชนได้ต่อไป

ภาคตะวันออก

30. การบริหารจัดการกองทุนชุมชน สถาบันการเงินออมทรัพย์บ้านขอนแก่น ตำบลดงขี้เหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี

บ้านดงขี้เหล็กเดิมที่เป็นหมู่บ้านเล็กๆ ตั้งเมื่อประมาณปี พ.ศ.2440 ซึ่งตั้งอยู่ระหว่างหมู่บ้านหนองทะเลและบ้านดงขวาง หมู่บ้านตั้งอยู่บนที่ดอนที่มีความอุดมสมบูรณ์หมู่บ้านหนึ่ง คนที่มาตั้งบ้านดงขี้เหล็กคนแรกมาจากเวียงจันทน์เห็นความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ก็จับจองพื้นที่ทำนา ทำสวน ในบริเวณที่มีต้นไม้ชนิดหนึ่งขึ้นอยู่มาก คือต้นขี้เหล็ก ชาวบ้านสมัยนั้นก็เรียกชื่อบ้านชื่อต้นไม้ คือบ้านดงขี้เหล็ก ต่อมาเมื่อเปลี่ยนจากหมู่บ้านมาเป็นตำบลจึงได้ชื่อว่าตำบลดงขี้เหล็ก มีหมู่บ้านในเขตการปกครอง 14 หมู่บ้าน จำนวนหลังคาเรือน 2,494 หลังคาเรือน และจำนวนประชากรในเขต อบต. 9,446 คน การประกอบอาชีพของชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพทางด้านเกษตร เช่น ทำนา การทำสวนไม้ตง การปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ซึ่งมีกลุ่มผู้ผลิตไม้ดอกไม้ประดับระดับตำบลเป็นที่รู้จักทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัด นอกจากนี้ยังมีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่บริเวณใกล้ๆ ทำให้ชาวบ้านบางส่วนมีอาชีพทำงานรับจ้างในโรงงาน ส่งผลให้มีรายได้สม่ำเสมอ ทำให้

ฐานะทางเศรษฐกิจของชาวบ้านค่อนข้างดี

ตำบลดงขี้เหล็กเป็นตำบลหนึ่งที่มีรูปธรรมงานพัฒนาชุมชนหลายด้าน เช่น ชมรมแผ่นดินพลังท้องถิ่นท้องที่สามัคคี ศูนย์เรียนรู้ OTOP ศูนย์สมุนไพร พื้นที่ต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แผนแม่บทชุมชนสวัสดิการวันละบาท เนื่องจากเป็นตำบลที่มีกิจกรรมหลากหลายจึงมีการยกระดับเป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชนทำให้มีผู้คนมาเยี่ยมชมเยือนเพื่อศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนประสบการณ์อย่างไม่ขาดสาย มีแกนนำที่เป็นวิทยากรชาวบ้านที่สามารถเล่าและถ่ายทอดจากประสบการณ์ที่เกิดจากการลงมือทำ เรียนรู้ และลองผิดลองถูกเรื่อยมา รูปธรรมหนึ่งของการพัฒนาในตำบลดงขี้เหล็กที่น่าสนใจอย่างยิ่ง คือ การบริหารจัดการและการพัฒนาทุนชุมชน โดยการใช้สถาบันการเงินออมทรัพย์เป็นตัวยุทธในชุมชนมาร่วมกันบริหารจัดการ ให้สมาชิกกู้ยืม การจัดสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิก การลงทุนร่วมกับหน่วยงานภายนอก นอกจากนี้ยังมีการเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายระดับ

ตำบล ทำให้เกิดความร่วมมือ และการเรียนรู้ร่วมกันอย่างกว้างขวาง สามารถขยายผลสู่กิจกรรมอื่นๆ นอกจากนี้ยังทำให้เกิดความร่วมมือจากแกนนำในตำบลมาร่วมกันพัฒนาชุมชนได้อย่างกว้างขวาง

เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลดงชีเหล็ก

ในช่วงปี พ.ศ.2524 หมู่บ้านต่างๆ ในตำบลได้มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตกันอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เนื่องมาจากการได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี ที่ส่งเสริมให้ชาวบ้านรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หมู่บ้านต่างๆ ทายอดกันตั้งกลุ่มตามความ

พร้อมของผู้นำและชาวบ้าน จนกระทั่งปัจจุบันมีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตครบทั้ง 14 หมู่บ้าน ปัจจุบันมีจำนวนสมาชิกประมาณ 5,860 คน มีเงินทุนประมาณ 118,763,087 บาท การทำกิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตของหมู่บ้าน มีการเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายแลกเปลี่ยนข้อมูลกันอย่างต่อเนื่อง มีการออมเงินรวมกันเพื่อเป็นกองทุนกลางช่วยเหลือกลุ่มต่างๆ ให้กู้ยืมไปช่วยเหลือสมาชิกแต่ละกลุ่ม แต่ในทางปฏิบัติแล้วกลับไม่มีการกู้ยืมเงินจากเครือข่าย เนื่องจากเงินที่มีอยู่ในกลุ่มแต่ละหมู่บ้านเพียงพอต่อการกู้ของสมาชิก แต่การประชุมแลกเปลี่ยนกันยังดำเนินมาอย่างต่อเนื่องมิได้ขาด

สมาชิกเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตำบลดงชีเหล็ก

หมู่ 1 บ้านโคกมะกอก	8,300,100 บาท
หมู่ 2 บ้านหัวส้ม	2,316,000 บาท
หมู่ 3 บ้านภักดี	37,630 บาท
หมู่ 4 บ้านดงชีเหล็ก	611,300 บาท
หมู่ 5 บ้านหนองทะเล	3,082,920 บาท
หมู่ 6 บ้านดงบัง	24,521,000 บาท
หมู่ 7 บ้านหนองขนาก	2,245,000 บาท
หมู่ 8 บ้านหนองจวง	2,695,000 บาท
หมู่ 9 บ้านเนินไฮ	3,120,000 บาท
หมู่ 10 บ้านขอนแก่น	39,676,701 บาท
หมู่ 11 บ้านหนองเป็ด	2,621,862 บาท
หมู่ 12 บ้านหัวเกษียร	7,432,602 บาท
หมู่ 13 บ้านเนินผาสุก	753,200 บาท
หมู่ 14 บ้านหนองคุ่ม	5,120,200 บาท
- บ้านปาก	16,229,563 บาท
รวม	118,763,078 บาท

บรรยากาศนั่งพูดคุยแลกเปลี่ยนกัน

**การบูรณาการทุนชุมชน : สถาบันการเงินออมทรัพย์
เพื่อการผลิตตำบลดงขี้เหล็ก**

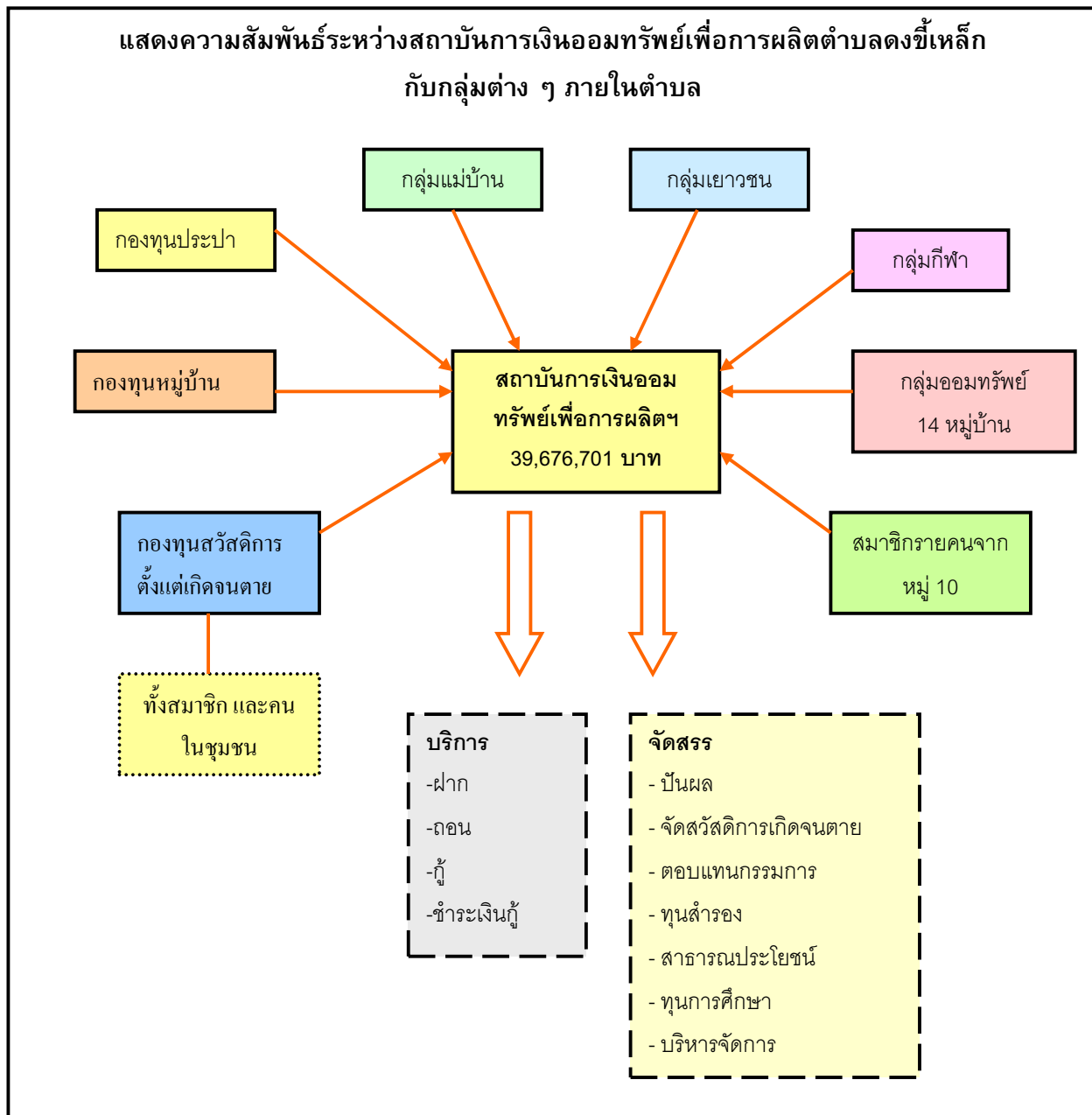
บ้านขอนแก่น เป็นหนึ่งในเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลดงขี้เหล็ก ซึ่งเป็นต้นแบบที่ขยายงานพัฒนาจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตสู่การทำกิจกรรมด้านอื่นๆ เพื่อช่วยเหลือสมาชิกในหมู่บ้านกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านขอนแก่น หมู่ 10 ตั้งเมื่อปี พ.ศ.2524 ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองปราจีนบุรี มีสมาชิกแรกตั้ง 90 คน มีเงินสะสมสะสม จำนวน 1,100 บาท จากคนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านทั้งหมด 250 ครัวเรือน โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงินทุนในการประกอบอาชีพ และสร้างวินัยการออมให้เกิดแก่คนทุกคนในหมู่บ้านขอนแก่น เงินที่ได้มาจากการออมได้นำไปหมุนเวียนให้สมาชิกได้กู้ยืมไปประกอบอาชีพ โดยคิดอัตราดอกเบี้ยต่ำ (ร้อยละ 1 บาทต่อเดือน) ดอกผลที่ได้ก็กลายเป็นเงินปันผลคืนให้แก่สมาชิก

เมื่อปี พ.ศ.2549 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) มองเห็นศักยภาพของกลุ่มที่สามารถบริหารจัดการ และพัฒนากลุ่มให้เติบโตเป็นกลุ่มที่เข้มแข็ง จึงสนับสนุนให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านขอนแก่นเป็นสถาบันการเงินออมทรัพย์เพื่อ

การผลิต ตำบลดงขี้เหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี เมื่อตุลาคม 2549 และมีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการใช้ระบบรับฝาก ถอน กู้ยืม ชำระดอกเบี้ยผ่านระบบคอมพิวเตอร์ ทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วให้แก่คณะกรรมการ และสมาชิกสร้างความมั่นคงมั่นใจให้แก่สมาชิกเพิ่มมากขึ้น มีอาคารเป็นสถานที่ดำเนินการที่มั่นคง เปิดรับฝากเงินจากสมาชิก ปัจจุบันมีจำนวนสมาชิกเฉพาะชาวบ้านจากหมู่บ้านขอนแก่น จำนวน 1,952 คน มีเงินออม 39,676,701 บาท โดยที่มาของเงินมีทั้งจากการฝากเงินออมสะสมทรัพย์รายคน กลุ่มต่างๆ นำเงินมาฝาก เช่น กลุ่มประปาหมู่บ้าน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน กลุ่มกีฬาหมู่บ้าน สถาบันการเงินฯ ได้ทำกิจกรรมการออม และการปล่อยกู้ให้สมาชิกสามารถช่วยเหลือสมาชิก และช่วยลดปัญหาหนี้ในระบบของสมาชิกได้ สมาชิกของกลุ่มมีรายได้ประจำจากการขายไม้ดอกไม้ประดับ จึงทำให้สมาชิกเน้นการฝากเงินเป็นเงินเก็บ ทำให้กลุ่มมีเงินเหลือ และสามารถนำไปลงทุนซื้อพันธบัตร และสลากออมสินเป็นรายได้ให้กลุ่มอีกด้านหนึ่ง

สถาบันการเงินออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านตำบลดงขี้เหล็ก เปิดทำการทุกวัน 5-6 ของทุกเดือน สมาชิกจะต้องนำเงินมาฝากออม ถอนหรือกู้ให้แล้ว

เสร็จภายใน 2 วันนี้ หลังจากนั้นวันที่ 7 คณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ซึ่งได้แก่ ฝ่ายอำนวยการ 5 คน ฝ่ายเงินกู้ 5 คน ฝ่ายตรวจสอบ 4 คน และฝ่ายส่งเสริม 3 คน จะร่วมประชุมหารือร่วมกัน กรรมการฝ่ายใดมีเรื่องปรึกษาหารือหรือต้องการการตัดสินใจก็สามารถดำเนินการได้ในที่ประชุมแห่งนี้ แต่ประเด็นสำคัญของการประชุมในวันนี้ คือ การตรวจสอบระบบบัญชีการเงินของสถาบันฯ ทั้งรายรับ - รายจ่ายต่างๆ

ที่เกิดขึ้นจากผลการดำเนินการเมื่อ 2 วันที่ผ่านมา เมื่อคณะกรรมการทุกคนได้ร่วมกันตรวจสอบบัญชีแล้ว จึงนำเงินสดที่เหลือไปฝากที่ธนาคารออมสิน และธนาคารเพื่อการเกษตรฯ ต่อไป

- ทุนการศึกษา 24,821 บาท
- กองทุนสวัสดิการ 44,935 บาท
- กองทุนฌาปนกิจ 151,087 บาท
- เงินปันผลเฉลี่ยคืนสมาชิก 2,799,927 บาท

นอกจากสถาบันการเงินกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลดงขี้เหล็ก จะเป็นศูนย์เรียนรู้เรื่ององค์กรการเงินชุมชนให้กับชุมชนอื่นๆ ที่มาศึกษาดูงานแล้ว ยังมีการขยายผลสู่เยาวชนคนรุ่นใหม่ แกนนำของสถาบันการเงินร่วมกับโรงเรียนบ้านหนองข้างพัฒนาหลักสูตรการออม โดยโรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนร่วมกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ในโรงเรียน โดยการจำลองแบบมาจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ปัจจุบันกลุ่มออมทรัพย์ของเด็กนักเรียนมีเงินมาฝากกับสถาบันการเงินเกือบครึ่งแสนบาท และยังส่งผลให้เด็กนักเรียนมีนิสัยการออม แต่แต่ละคนจะมีสมุดบัญชีออมทรัพย์คนละ 2 เล่ม คือ ฝากที่โรงเรียน และฝากที่สถาบันการเงิน กิจกรรมการพัฒนาของคนในตำบลหนองข้างด้านอื่นๆ มีการรวมคนรวมกิจกรรมของคนในตำบลหลายๆ เรื่อง อาทิเช่น

- **ศูนย์เรียนรู้แผนแม่บทชุมชนพึ่งตนเอง** โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก พอช. เป็นจำนวนเงิน 50,000 บาท มีกิจกรรมให้ชาวบ้านจัดทำบัญชีครัวเรือน ส่งผลให้ชาวบ้านรู้จักตัวตน สามารถนำข้อมูลมาใช้ในการแก้ไขปัญหาชุมชน

- **ศูนย์สมุนไพรร** ซึ่งเป็นการรวมตัวกันของชาวบ้านเพื่อร่วมกันผลิตสมุนไพรรส่งโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร และมีการพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีนักท่องเที่ยวเข้ามาศึกษาดูงานซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้กับสมาชิกอีกทางหนึ่ง

- **กิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม** มีการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อการเกษตร การปล่อยพันธุ์ปลาเพื่อการอนุรักษ์ การปลูกป่าในที่ดินสาธารณะ การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การกำจัดขยะมูลฝอย โดยได้รับการสนับสนุนจาก อบต.ตำบลดงขี้เหล็ก ทั้งทางด้านงบประมาณ และทรัพยากรด้านอื่นๆ

- **กองทุนสวัสดิการวันละบาทตำบลดงขี้เหล็ก** (รายละเอียดอ่านในช่วงต่อไป)

การพัฒนาชุมชนของคนตำบลดงขี้เหล็กไม่ได้หยุดเพียงความสำเร็จที่ปรากฏ สถาบันการเงินออมทรัพย์เพื่อการผลิต ยังมีการขยายผลสู่เรื่องอื่นๆ เนื่องมาจากมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนและการเชื่อมโยงเรียนรู้ร่วมกับเครือข่ายอื่นๆ ในจังหวัด ทำให้เกิดภูมิความรู้ที่แกนนำสามารถนำมาขยายผลในตำบลทั้งที่ครั้งแรกคิดว่า การตั้งกองทุนระดับตำบลเป็นเรื่องที่ยาก... ในที่สุดแกนนำตำบลดงขี้เหล็กก็สามารถช่วยกันก่อร่างสร้างกองทุนสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือคนในตำบลได้อย่างน่าชื่นชม ดังมีรายละเอียดที่จะกล่าวถึงดังนี้

กองทุนสวัสดิการวันละบาท : การเชื่อมโยงทุนระดับตำบลเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล

“ก่อนเข้านอนไหว้พระสวดมนต์ แล้วหยุดเหรียญใส่กระปุก จากเงินสิบกลายเป็นเงินร้อย เป็นเงินพัน แล้วเมื่อนำเงินมารวมกัน จากเงินเหรียญเล็กๆ กลายเป็นเงินก้อนใหญ่จำนวนหลายล้านบาท ใครจะรู้บ้างว่าเงินเพียงไม่กี่บาทจะสร้างอาชีพ สร้างรายได้ สร้างทุนหมุนเวียนจำนวนมหาศาลให้แก่ชาวบ้านได้จากหนึ่งหมู่บ้านขยายจนเต็มพื้นที่ทั้งตำบล เสริมศักยภาพความเข้มแข็งให้คนในตำบลได้มีภูมิคุ้มกันทางด้านการเงิน โดยไม่ต้องหวั่นเกรงว่า เดือนหน้าค่าใช้จ่ายจะชักหน้าไม่ถึงหลัง อาชีพไม่มีเงินลงทุนหรือต้องกู้ยืมจากแหล่งหนึ่งเพื่อไปชำระให้กับอีกแหล่งหนึ่ง สิ่งเหล่านี้คือสิ่งที่คนตำบลดงขี้เหล็กภาคภูมิใจ อยากให้คนนอกชุมชนมาร่วมเรียนรู้ในกระบวนการบริหารจัดการของสถาบันการเงินออมทรัพย์บ้านหนองข้าง ตำบลดงขี้เหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี”

บุญศรี จันทร์ชัย ประธานกรรมการอำนวยการสถาบันการเงินออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตำบลดงขี้เหล็ก เล่าเคล็ดลับในการสร้างวินัยในการออมให้กับสมาชิก

ให้ฟังว่า “ผู้ที่เข้ามาเป็นสมาชิก จะต้องมาให้สัตย์ร่วมกันว่าจะออมสัจจะทุกเดือนๆ ละ 100 - 500 บาท ก็แล้วแต่กำลังของแต่ละคน เพื่อให้คำสัตย์เป็นจริง เราก็ให้สมาชิกแต่ละคนมีกระปุกออมสินไว้ติดกับหิ้งพระหรือที่ห้วนอน เมื่อจะเข้านอนก็ต้องไหว้พระสวดมนต์แล้วก็หยอดกระปุกของตนเอง เมื่อทำเช่นนี้ทุกวันๆ ก็เกิดความเคยชิน ใครไม่ทำเช่นนี้ก็เหมือนขาดอะไรไปสักอย่าง พอถึงวันที่จะนำเงินไปออมก็เอาเงินในกระปุกของตนเองนั้นแหละมาฝากออม ไม่ต้องไปหาใหม่ หรือไปขอจากคนอื่น” เป็นกุศโลบายอย่างหนึ่งที่ใช้ได้ผล สร้างให้คนรับผิดชอบต่อภารกิจของตนเองได้มากขึ้น

เมื่อฐานของเงินออมเพิ่มมากขึ้น จำนวนสมาชิกเพิ่มมากขึ้น สิ่งทีคณะกรรมการดำเนินการต่อเนื่องคือ การออมวันละบาทเพื่อสวัสดิการแก่ชีวิต หรือ “กองทุนสวัสดิการ” ให้คนได้ดูแลกันและกัน ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ให้รู้จักการช่วยเหลือคนอื่น โดยไม่มองเรื่องกำไรหรือขาดทุน แต่มองเรื่องการสร้าง ความมั่นคงในคุณภาพชีวิตที่ดีของตนเอง

หลักในการบริหารจัดการ ใช้หลักเช่นเดียวกันกับการบริหารสถาบันการเงินฯ คือก่อนนอนไหว้พระสวดมนต์ แล้วหยอดเหรียญใส่กระปุก แต่แตกต่างกันตรงที่การบริหารจัดการเงินจะอยู่ที่กลุ่มระดับหมู่บ้าน กลุ่มแต่ละกลุ่มจะนำยอดเงินที่เป็นจำนวนเต็ม และเงินสดจริงที่เหลือจากการจ่ายสวัสดิการตั้งแต่เกิดจนตายให้แก่สมาชิกแล้วมาส่งให้ที่กองทุนสวัสดิการเท่านั้น ซึ่งสมาชิกที่เป็นสมาชิกของสถาบันการเงินฯ ก็ร่วมออมวันละบาทไปด้วยในตัว นั้นหมายความว่า สมาชิกทุกคนมีหลักประกันความมั่นคงในชีวิตให้กับตนเอง

นอกจากกองทุนที่ได้จากการออมวันละบาทของสมาชิกแล้ว กองทุนยังได้งบประมาณสมทบจากองค์การบริหารส่วนตำบลดงขี้เหล็ก (อบต.) จำนวน

บุญศรี จันทรชัย

200,000 บาท และจะสมทบเข้ากองทุนในทุกปีๆ ละ 100,000 บาท ถือว่าเป็นแนวโน้มที่ดีในอนาคตสำหรับคนตำบลดงขี้เหล็ก ที่ได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการดูแลซึ่งกันและกัน ซึ่งนอกจากจะดูแลสมาชิกด้วยตนเองแล้ว กองทุนยังได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลคนในชุมชน เพื่อเป็นฐานในการจัดสวัสดิการให้ครอบคลุมทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย และปรับฐานการช่วยเหลือให้สอดคล้องกับสถานะความเป็นจริงเมื่อกองทุนได้เติบโตมากขึ้น ซึ่งในแต่ละเดือนกองทุนสวัสดิการมีเงินไหลเข้าบัญชีวันละ 2,400 บาทเศษหรือเดือนละประมาณ 70,000 บาท จากภาพของการไหลเข้าของเงินทำให้เห็นว่า คนตำบลดงขี้เหล็กมีศักยภาพในการออมสูง ด้วยปัจจัยของอาชีพที่สร้างรายได้ให้อย่างเป็นกอบเป็นกำ โดยเฉพาะอาชีพเพาะพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับจำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลางที่เข้ามารับซื้อถึงในสวน

บทเรียนที่ได้จากการนั่งล้อมวงพูดคุยกับคณะกรรมการสถาบันการเงินออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลดงขี้เหล็ก ทำให้เห็นพัฒนาการความเป็นมาการก่อร่างสร้างตัวของกลุ่ม ที่ทำให้เกิดการพัฒนาทุนทั้งในระดับตำบลและระดับหมู่บ้าน เป็นการรวมทุนภายในเพื่อช่วยเหลือคนในชุมชน “บูรณาการทุน

องค์กรการเงินชุมชน...เส้นทางสู่ “การบูรณาการทุนชุมชน”

ระดับหมู่บ้าน” การเชื่อมโยงกันทั้งเพื่อการเรียนรู้ ทำให้เกิดความร่วมมือของคนในท้องถิ่นนำไปสู่การขยายกิจกรรมอื่นๆ กว่า 30 ปีที่สถาบันการเงินออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลดงขี้เหล็กดำเนินการมา ณ วันนี้จึงกล่าวได้ว่า รูปธรรมที่เกิดขึ้นล้วนเป็นความต้องการจากภายในของคนในชุมชน ที่ดำเนินการโดยใช้หลักเหตุและผล ดูความสอดคล้องกับภาระค่าใช้จ่ายของสมาชิก ทั้งนี้ตั้งอยู่ภายใต้แนวคิดการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นหลักประกันความมั่นคงให้กับชีวิตคนตำบลดงขี้เหล็ก เพื่อต่อสู้กับกระแสการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงและรุกคืบเข้าสู่ชุมชนในทุกคืนวัน

ผู้ประสานงาน : กำนันบุญศรี จันทร์ชัย
ตำบลดงขี้เหล็ก อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี
โทร. 081-743-4400

31. การบริหารจัดการธนาคารชุมชนตำบลห้วงน้ำขาว อำเภอเมือง จังหวัดตราด

ตำบลห้วงน้ำขาว ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองตราด มีเนื้อที่ประมาณ 26,254 ไร่ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 5 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านแหลมโป๊ะ หมู่ 2 บ้านเปร็ดใน หมู่ 3 บ้านคลองหลอด หมู่ 4 บ้านห้วงน้ำขาว และหมู่ 5 บ้านคันทนา มีประชากรประมาณ 3,149 คน 685 ครัวเรือน ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประมงชายฝั่ง-ออกทะเล ทำสวนผลไม้ สวนยางพารา รับจ้างในสวนผลไม้ และค้าขาย จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักนี่เองที่ทำให้เกษตรกรต้องลงทุนในการประกอบอาชีพค่อนข้างสูง ประกอบกับต้องพึ่งพาธรรมชาติตามฤดูกาล ทำให้ราคาผลผลิตไม่แน่นอน ส่งผลต่อรายได้ไม่เพียงพอกับการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และส่งผลต่อเนื่องทำให้เกิดเป็นปัญหาหนี้สินตามมา

จากปัญหาหนี้สินนี้เอง ที่ทำให้เกิดจุดประกายและจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการนำแนวคิดการ**ออมทรัพย์เพื่อการผลิต**มาแก้ไข และป้องกันปัญหาการเกิดหนี้สินซ้ำซ้อน หนี้สินหมุนเวียนของประชาชนในตำบลห้วงน้ำขาว จากฐานแนวคิดการออมทรัพย์เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สิน จึงได้กลายมาเป็น **ธนาคารชุมชนตำบลห้วงน้ำขาว** ที่สามารถบริหารจัดการการเงินได้อย่างเข้าถึงความต้องการของคนในชุมชนอย่างแท้จริง

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต : รากฐานการจัดการการเงินของคนห้วงน้ำขาว

ตั้งแต่เริ่มย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐาน จนกระทั่งถึงปี พ.ศ.2523 ประชาชนในตำบลห้วงน้ำขาวอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ดำรงชีวิตอย่างพอประมาณด้วยอาชีพเกษตรกรรม และประมงเล็กๆ ฟังพวาอาศัยซึ่งกันและกันเรื่อยมา

ปี พ.ศ.2524 ประชาชนเปลี่ยนจากอาชีพเกษตรกรรม ทำสวนผลไม้ มาเป็นการปรับปรุงที่ดินเป็นบ่อเลี้ยงกุ้งแทน ช่วงแรกๆ รายได้จากการขายผลผลิตออกมาเป็นที่น่าพอใจ ประชาชนจึงหันมาเลี้ยงกุ้งตามๆ กันคนละประมาณ 2-3 ไร่

ปี พ.ศ.2527-2530 การเลี้ยงกุ้งของประชาชนเริ่มประสบปัญหาจากการที่ต้องขุดบ่อให้มากขึ้น ที่ดินที่เคยมีอยู่กลายเป็นบ่อเลี้ยงกุ้งหมด รายได้ที่มาจากการขายผลผลิตเริ่มนำมาซื้ออาหารสำเร็จรูปสำหรับเร่งการเจริญเติบโตของกุ้งเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากต้องเร่งให้ทันความต้องการของตลาด จนเกษตรกรบางรายต้องกู้ยืมเงินจากนายทุนนอกระบบมาลงทุนเพิ่มเติม เมื่อกุ้งโตพอขายแล้วรายได้ยังไม่พอกับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ไม่พอกับการใช้หนี้ที่กู้ยืมมา ทำให้เกิดการกู้ยืมเงินจากแหล่งอื่นเพื่อมากลบหนี้เดิมที่มีอยู่ เป็นเช่นนี้ไปเรื่อยๆ กระทั่งต้องตกอยู่ในวังวนหนี้สินเรื่อยมา เมื่อเกษตรกรประสบปัญหามากขึ้น บางรายวิกฤติหนักถึงกับต้องขายบ้าน ขายที่ดินเพื่อใช้หนี้ที่เกิดขึ้น กลายเป็นเกษตรกรที่มีเพียงบ่อเลี้ยงกุ้งเล็กๆ เป็นของตนเองเท่านั้น

ปี พ.ศ.2536 ได้มีกลุ่มผู้นำความคิดรวมตัวกัน

ขึ้นจำนวน 21 คน หนึ่งในนั้นคือ นายสมพงษ์ อินทสุวรรณ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4 ในขณะนั้นเป็นแกนนำสำคัญ โดยได้รับคำแนะนำจากพัฒนาการประจำตำบลในขณะนั้น (นายนิത്യ เลียงวัฒนกุล) ให้แนวทางในการช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจของคนในชุมชน ด้วยการร่วมกันปรึกษาหารือ และวิเคราะห์ถึงที่ไปที่มาของหนี้สินที่นับวันจะเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆ และได้มีการนำเรื่องราวของที่อื่นๆ ที่ประสบปัญหาคล้ายๆ กันแล้วสามารถแก้ไขปัญหาได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน จึงได้เกิดแนวคิดการพึ่งตนเองโดยใช้ทุนในชุมชนขึ้นมา ด้วยการออมเงิน จึงได้จัดตั้ง “**กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต**” ขึ้นเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2536 มีการเลือกตั้งคณะกรรมการขึ้นมาบริหาร และร่วมลงหุ้นร่วมกันหุ้นละ 100 บาท รวมเป็นเงิน 2,100 บาท เป็นทุนเริ่มต้นในการดำเนินงาน โดยมีแนวคิดหลักในการดำเนินงานภายใต้แนวคิดสำคัญคือ

1. รวมคนในหมู่บ้านทุกฐานะ ทุกสถานภาพให้มาช่วยเหลือกัน
2. การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงินทุน โดยการรวมกลุ่มออมเงินและกู้ไปลงทุน
3. การนำเงินทุนไปดำเนินการด้วยความขยันประหยัด เพื่อให้ทุนเกิดเป็นรายได้

4. ลดต้นทุนในการครองชีพ โดยให้มีการจัดตั้งศูนย์สถิติการตลาด เป็นการรวมกลุ่มซื้อ และรวมกลุ่มขาย สามารถลดต้นทุนในการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคและปัจจัยการผลิตได้

จากแนวคิดทั้ง 4 ข้อข้างต้น มุ่งเน้นให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันของคนในชุมชน ตั้งแต่แรกเกิดกระทั่งถึงผู้สูงอายุ สามารถพึ่งตนเองด้วยการใช้ทุนภายในชุมชน มีหลักการควบคุม และตรวจสอบกันเอง พร้อมกันนั้นมีหลักคุณธรรม 5 ประการ คือ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจ และความไว้วางใจต่อกัน

จากการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องทำให้กิจการของกลุ่มออมทรัพย์เติบโตขึ้นเรื่อยๆ มีสมาชิกเพิ่มขึ้นทุกปี ปัจจุบันกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลห้วยน้ำขาว มีสมาชิกทั้งหมดประมาณ 823 คน มีเงินออมสะสม 9,718,400 บาท เงินออมรายเดือน 175,000 บาท (ณ กุมภาพันธ์ 2549)

การบริหารจัดการ

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลห้วยน้ำขาว มีคณะกรรมการบริหาร 4 คณะ คือ 1) คณะกรรมการอำนวยการ ดูแลในเรื่องการรับสมัครสมาชิก รับฝากเงิน จัดประชุม ท่างบดุล งบกำไร-ขาดทุน

และปันผล 2) คณะกรรมการเงินกู้ ดูแลและพิจารณาการให้กู้ยืม และติดตามโครงการ 3) คณะกรรมการตรวจสอบ ดูแลการดำเนินงาน ตรวจสอบการทำบัญชีและเอกสารการเงินต่างๆ 4) คณะกรรมการส่งเสริมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้คนเข้ามาร่วมเป็นสมาชิก ให้ความรู้แก่สมาชิก จัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้

สำหรับเงินออมทรัพย์ที่เข้ามาในกลุ่มของแต่ละเดือน คณะกรรมการได้นำมาจัดการบริหารออกเป็น 4 ส่วนดังนี้ คือ 3 ส่วนแรก นำไปให้สมาชิกกู้เพื่อนำไปประกอบอาชีพหรือกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นของครอบครัว อีก 1 ส่วนนำไปลงทุนในธุรกิจชุมชนหรือวิสาหกิจชุมชน ซึ่งมีอยู่ประมาณ 20 กลุ่ม เช่น ศูนย์สาธิตการตลาด กลุ่มขายน้ำยาฆ่าเชื้อ กลุ่มน้ำดื่ม น้ำแข็งหลอด เป็นต้น ดังแผนภูมิที่ 1

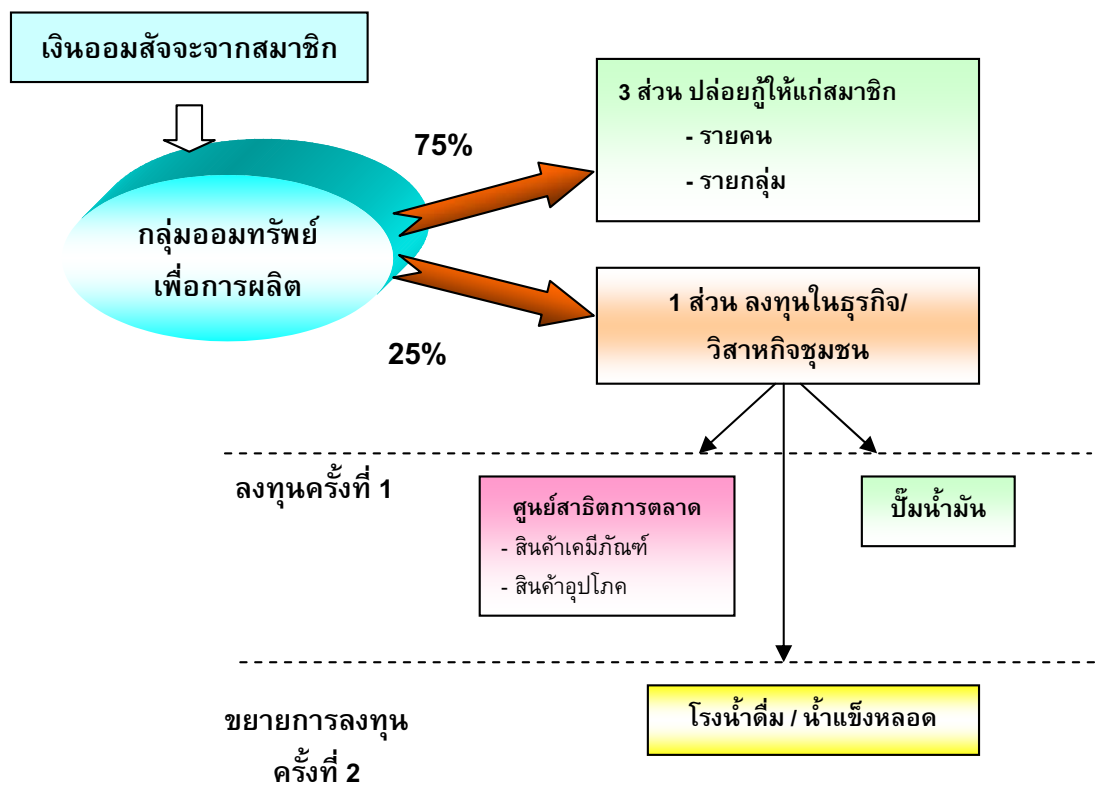
ดังนั้น กิจการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจึงประกอบด้วย

1. การรับฝากสัจจะ สมาชิกของกลุ่มถือหุ้นอย่างน้อยคนละ 1 หุ้นๆ ละ 100 บาท ถือได้ไม่เกิน 20 หุ้น หรือ 2,000 บาท ซึ่งสมาชิกทุกคนจะต้องส่งเงินออมสัจจะทุกวันที่ 5 ของทุกเดือน

2. การให้บริการหรือการตอบแทนประโยชน์แก่สมาชิก ในช่วงแรกที่เริ่มก่อตั้งประมาณ 6 เดือน คณะกรรมการได้นำเงินที่มีอยู่ไปปล่อยกู้ให้แก่สมาชิก ซึ่งเป็นกรรมการบริหาร จำนวน 300 บาท เนื่องจากพิจารณาจากความจำเป็น และความขยันในการทำงานของกรรมการคนนั้น หลังจากนั้นก็ได้ปล่อยกู้ให้กับสมาชิกคนอื่นได้อีกเลย จนกระทั่งประมาณ ปี พ.ศ. 2539 จึงได้เริ่มปรับปรุงระเบียบกฎกติกาในการดำเนินงานด้านการให้บริการแก่สมาชิกใหม่ ดังนี้

2.1 การปล่อยกู้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

แผนภูมิที่ 1 แสดงการบริหารจัดการเงินของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ได้แก่

1) **ประเภทบุคคล** โดยมีเงื่อนไขให้ผู้กู้ใช้เงินเป็นตัวกำหนดวงเงินกู้ของตนเอง เสมือนหนึ่งว่ากู้เงินออมที่ตนเองมีอยู่ และมีบุคคลค้ำประกัน 2 คน คิดดอกเบี้ยร้อยละ 12 ต่อปี ผ่อนชำระภายใน 20 เดือน ติดต่อกัน

2) **ประเภทกลุ่ม/วิสาหกิจชุมชน** คณะกรรมการจะพิจารณาตามความเหมาะสมของโครงการที่เสนอ คิดดอกเบี้ยร้อยละ 9 ต่อปี ชำระเมื่อสิ้นปีทางการเงิน หรือเมื่อดำเนินโครงการเสร็จสิ้นแล้ว

ปัจจุบันมีสมาชิกกู้ยืมทั้งหมด 420 ราย/สัญญา จากสมาชิกประมาณ 900 ราย ทั้งนี้มีทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล สำหรับการกู้ยืมในนามกลุ่มจะต้องนำไปสร้างอาชีพจริงๆ ไม่สามารถนำเงินไปปล่อยกู้ต่อให้แก่สมาชิกได้ ยกเว้นการปล่อยกู้เพื่อการสร้างอาชีพ

2.2 **การจัดสวัสดิการ** คณะกรรมการจะเปิดโอกาสให้สมาชิกที่ต้องการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการในทุกวันที่ 5 กุมภาพันธ์ของทุกปี คนละ 100 - 360 บาท ซึ่งสมาชิกจะได้รับประโยชน์ ดังนี้

- 1) สำหรับผู้ที่จ่าย 100 บาท จะได้รับค่ารักษาพยาบาล ประเภทคนไข้ในวันละ 100 บาทต่อปี ไม่เกิน 300 บาทต่อปี และค่าฌาปนกิจ 10,000 บาท
- 2) สำหรับผู้ที่จ่าย 360 บาท (งวดเดียว) จะได้รับ

รับค่ารักษาพยาบาล ประเภทคนไข้ในวันละ 100 บาท ต่อปี ไม่เกิน 1,000 บาทต่อปี และค่าฌาปนกิจ 40,000 บาท

- 3) สำหรับผู้ที่จ่าย 360 บาท (3 งวด)
 - งวดที่ 1 จ่าย 160บาท (5 กุมภาพันธ์) จะได้รับค่ารักษาพยาบาลประเภทคนไข้ในวันละ 100 บาท ไม่เกิน 300 บาท และค่าฌาปนกิจ 15,000 บาท
 - งวดที่ 2 จ่าย 100 บาท (5 มีนาคม) จะได้รับค่ารักษาพยาบาลประเภทคนไข้ในวันละ 100 บาท ไม่เกิน 600 บาท และค่าฌาปนกิจ 25,000 บาท
 - งวดที่ 3 จ่าย 100 บาท (5 เมษายน) จะได้รับค่ารักษาพยาบาลประเภทคนไข้ในวันละ 100 บาท ไม่เกิน 1,000 บาท และค่าฌาปนกิจ 40,000 บาท

2.3 การปันผล ณ สิ้นปี จัดสรรดังนี้

- 1) คืนให้สมาชิก ร้อยละ 80
- 2) ค่าตอบแทนคณะกรรมการ ร้อยละ 10
- 3) กองทุนสะสม ร้อยละ 7
- 4) สาธารณประโยชน์ ร้อยละ 3

กว่า 13 ปีเศษที่กลุ่มออมทรัพย์ดำเนินงาน คณะกรรมการได้ค้นพบปัจจัยที่ทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จหลายประการด้วยกัน โดยเฉพาะในเรื่องของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการและสมาชิก ความไว้วางใจที่ทุกคนมีต่อกัน การช่วยเหลือซึ่งกัน

และกันของสมาชิกและคณะกรรมการ ตลอดจนการเสียดสัร่วมกัน ซึ่งเป็นการพิสูจน์ศักยภาพการทำงานศักยภาพของคนตำบลห้วงน้ำขาวได้อย่างชัดเจนทำให้เป็นแหล่งสร้างทุน สร้างอาชีพ และสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนได้อย่างดี จากปัจจัยนี้เองจึงทำให้เกิดเครือข่ายกิจกรรมที่ต่อเนื่องจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมากถึง 20 กลุ่ม เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลกันให้ทั่วถึงในทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยยึดหลักการทำงานแบบมีส่วนร่วมของทุกคน ดังตารางรายชื่อต่อไปนี้

3.ธนาคารชุมชน สถาบันการเงินชุมชนคนตำบลห้วงน้ำขาว

จากที่สมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้จำนวนเงินออมที่มีในบัญชีเพิ่มขึ้นตามไปด้วยเช่นกัน ประกอบกับคณะกรรมการที่ทำหน้าที่ทางด้านการเงินมีจำนวนน้อยจึงทำให้การทำงานโดยเฉพาะระบบบัญชีเกิดความล่าช้าเป็นอย่างมาก ประการหนึ่งการจัดเก็บข้อมูลฐานข้อมูลต่างๆ ไม่ได้มีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบเท่าที่ควรและต่อเนื่อง การคิดเงินปันผล การจ่ายเงิน

ลำดับ	ชื่อกลุ่ม	สมาชิก	เงินทุน (บาท)
1.	ศูนย์สาธิตการตลาด ต.ห้วงน้ำขาว	357	2,000,000
2.	กลุ่มขายน้ายางพารา	215	200,000
3.	กลุ่มผลิตน้ำดื่ม และน้ำแข็งหลอด	96	80,000
4.	กลุ่มผู้สูงอายุ ต.ห้วงน้ำขาว	338	99,500
5.	กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลน	535	-
6.	กลุ่มอาชีพแปรรูปอาหารบ้านเป็ดใน	52	40,000
7.	กลุ่มแปรรูปอาหารบ้านคันทนา	60	30,000
8.	กลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อการเกษตร	400	30,000
9.	กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์	1,338	10,205,000
10.	กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน ต.ห้วงน้ำขาว	350	-
11.	กลุ่มกีฬาต้านยาเสพติด	120	-
12.	กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข	68	50,000
13.	กลุ่มเยาวชน ต.ห้วงน้ำขาว	60	20,000
14.	กองทุนหมู่บ้าน	375	5,000,000
15.	วิฑูยชุมชน	-	500
16.	กลุ่มกีฬาเพื่อสุขภาพ	120	10,000
17.	กลุ่มรำสวด	25	10,000
18.	กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์ประดับหน้าศพ	45	20,000
19.	กลุ่มผู้เลี้ยงหอย	45	30,000
20.	กลุ่มประมง	250	50,000
รวม			17,875,000

สวัสดิการต้องเสียเวลาในการคิดด้วยมือ (Manual) เป็นเวลานาน ไม่ทันต่อความต้องการของสมาชิก และเกิดความผิดพลาดได้ง่าย

ประมาณตุลาคม พ.ศ.2546 คณะกรรมการจึงได้ประชุมร่วมกับสมาชิกบางรายปรึกษาหารือในแนวทางการดำเนินงานที่กำลังก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ จึงได้เปิดเวทีหารือเพื่อพัฒนาศักยภาพการจัดการองค์การการเงิน ซึ่งได้ข้อสรุปร่วมกันในการยกระดับกลุ่มออมทรัพย์ของตนเองขึ้นเป็นสถาบันการเงินชุมชน โดยการประสานความร่วมมือกับธนาคารกรุงไทยเพื่อสนับสนุนในการจัดระบบต่างๆ เช่น ระบบบัญชี ระบบข้อมูลสมาชิก ระบบเงินกู้ เงินออม และการประมวลผลประจำปี โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปประกอบกับในช่วงนั้นเป็นช่วงที่ธนาคารกรุงไทยมีนโยบายในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งธนาคารชุมชนพอดี นอกจากนั้นกลุ่มออมทรัพย์ฯ ยังได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้างอาคารอุปกรณ์เครื่องมือจากทางจังหวัด สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล และสำนักงานพัฒนาภาค 1 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา จ.ตราด “ธนาคารชุมชนตำบลห้วยน้ำขาว” จึงได้เปิดทำการเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2547 เป็นต้นมา และได้เปิดตัวอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2547 โดยมี (อดีต) นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นประธานเปิดธนาคาร และเปิดบัญชีประเภทออมทรัพย์เป็นคนแรกจำนวน 3,000 บาท ด้วยหมายเลขบัญชี 1-1111-11111-11-1 ถือเป็นเปิดการออมขึ้นอีกประเภทหนึ่ง คือ “การออมทรัพย์พิเศษ” สำหรับบุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกแต่มีความประสงค์จะออมแล้วไม่กู้ ณ กุมภาพันธ์ 2549 มีจำนวนลูกค้าทั้งสิ้น 268 ราย ยอดเงินฝากทั้งหมด 1,037,100 บาท โดยเงินฝากดังกล่าวได้นำไปฝากไว้ที่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตคิดเป็นหุ้นได้ทั้งหมด 10,371 หุ้น

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตนำเงินดังกล่าวมาลงทุนวิสาหกิจต่อไป

การบริหารจัดการธนาคารชุมชน การดำเนินงาน

ธนาคารชุมชนตำบลห้วยน้ำขาว เป็นสถาบันการเงินระดับตำบล โดยมีการบริหารงานที่เป็นระบบ ไม่ว่าจะเป็นระบบเงินฝากออมทรัพย์แบบสัจจะ และแบบการบริการรูปธนาคาร ระบบบัญชีแยกประเภท ระบบเงินกู้ ระบบฐานข้อมูลชุมชน ระบบทะเบียนสมาชิก ระบบสวัสดิการสมาชิก เพื่อรองรับการขยายตัวของสมาชิก ภายใต้หลักการบริหารที่ให้ความสำคัญในเรื่อง “ให้คนฝากมีความซื่อสัตย์สุจริต ให้คนได้รับการปลดหนี้ได้อย่างแท้จริง และใช้เงินออมเป็นฐานในการสร้างความเข้มแข็งตั้งแต่ระดับบุคคลและครอบครัว นั่นคือการออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีใช้ออมเพื่อการกู้ยืม เป็นการออมที่มาจากใจ

มาจากความพอเพียงเพื่อการอยู่อย่างไม่เป็นหนี้
มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น” (สมพงษ์ อินทสุวรรณ
นายก อบต.ห้วยน้ำขาว)

การดำเนินงานของธนาคาร เปิดทำการทุกวัน
ที่ 4 และวันที่ 19 ของทุกเดือน โดยแบ่งการให้บริการ
เป็นดังนี้

1.การรับฝาก-ถอน ของบุคคลทั่วไป ไม่
กำหนดอายุ หรือกลุ่มองค์กร ฝากครั้งละไม่ต่ำกว่า
100 บาท บัญชีละไม่เกิน 50,000 บาท ซึ่งหนึ่ง
คนสามารถเปิดได้ 1 บัญชี และถอนได้ทุกวันทำการ
คิดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากเท่ากับร้อยละของการฝาก
เพื่อเรียกของธนาคารพาณิชย์ทั่วไป หากสมาชิกต้อง
การถอนสามารถถอนได้ภายในวงเงินของตนเอง

2.การให้บริการสินเชื่อ เพื่อให้สมาชิกนำไปกลบ
หนี้กองทุนต่างๆ ในตำบลห้วยน้ำขาว เช่น กองทุน
หมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ฯ กองทุนสงเคราะห์หมู่บ้าน
เป็นต้น เพื่อให้สมาชิกมีหนี้ทางเดียว หรือให้เหลือ
ไม่เกิน 2 กองทุน ป้องกันการเป็นหนี้หมุนเวียน
ในการใช้สินเชื่อแต่ละครั้ง สมาชิกต้องปฏิบัติตาม
เงื่อนไข คือ

- กู้ได้ไม่เกิน 15 วัน นับถัดจากวันกู้
คิดดอกเบี้ยร้อยละ 0.50 บาท และกู้เกิน 15 วัน
นับจากวันกู้ คิดดอกเบี้ยร้อยละ 1 บาท ซึ่งการ
จ่ายดอกเบี้ยสมาชิกต้องจ่าย ณ วันทำสินเชื่อ

- การจ่ายเงิน ธนาคารจะจ่ายเป็น “ตัวเงิน
ชุมชน” แทนเงินสด เพื่อป้องกันการนำเงินไปใช้ผิด
วัตถุประสงค์ระหว่างทาง

การบริหารงาน

ธนาคารชุมชนมีคณะกรรมการ 15 คน ซึ่ง
เป็นชุดเดียวกับคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อ
การผลิต หมุนเวียนผลัดเปลี่ยนกันมาปฏิบัติหน้าที่วัน
ละ 4 คน ทั้งนี้มีพนักงานของธนาคารชุมชนประจำ

จำนวน 1 คน

การจัดสรรผลประโยชน์ให้แก่สมาชิก

- ดอกเบี้ยเงินฝาก ร้อยละ 1 ต่อปี
- บันทึบให้ลูกค้า ร้อยละ 40
- ค่าดำเนินการ ร้อยละ 60

การเชื่อมโยงการทำงานเพื่อประโยชน์ของสมาชิก และลูกค้า

1.ตัวเงินชุมชนแก้หนี้

เมื่อธุรกิจทางการเงินเติบโตขึ้นเรื่อยๆ ประกอบ
กับประสบการณ์ในการทำงานที่คณะกรรมการพบเจอ
กับปัญหาที่หลากหลายของสมาชิกและลูกค้า พบว่า
ปัญหาที่สำคัญ คือ การยื่นขอใช้สินเชื่อแล้วนำเงิน
ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ เงินหายระหว่างทาง หรือต้อง
กู้ยืมเงินดอกเบี้ยสูงร้อยละ 1-5 ต่อเดือนมาเพื่อกลบ
หนี้ เป็นต้น จึงเป็นที่มาการใช้ “ตัวเงินชุมชน” เป็น
ข้อตกลงภายในของคนตำบลห้วยน้ำขาว จากเดิมได้
กำหนดว่า หากสมาชิกจะกู้ใหม่ต้องชำระหนี้เก่าที่
ค้างอยู่ให้หมด ทำให้เกิดปัญหาการกู้ยืมเงินนอกระบบ
ดังนั้นธนาคารชุมชนจึงได้ทำความร่วมมือกับกลุ่ม
สัจจะ กองทุนหมู่บ้านดั้งเดิม และกองทุนเงินล้านที่
มีในชุมชน ผ่อนปรนให้สมาชิกสามารถใช้ตัวเงินที่

ออกโดยธนาคารชุมชนแทนเงินสดเพื่อชำระหนี้
เดิมได้ โดยคิดค่าธรรมเนียมในการออกตัวร้อยละ
0.50 บาท

ในการนี้ สมาชิกจะมีภาระหนี้เฉพาะกับกลุ่ม
ลัจจะ กองทุนหมู่บ้านดั้งเดิม และกองทุนเงินล้าน
เท่านั้น แต่จะไม่เป็นหนี้ที่ธนาคารชุมชน ทั้งนี้หาก
สมาชิกคนใดต้องการให้ธนาคารชุมชนออกตัวเงินให้
นอกจากธนาคารจะเก็บค่าธรรมเนียมแล้ว สมาชิก
คนนั้นจะต้องเปิดบัญชีออมทรัพย์พิเศษกับธนาคาร
ชุมชนด้วย

**2. หนังสือส่งตัวขอกู้ยืมเงินกับธนาคารเพื่อ
การเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.)** เป็น
อีกหนึ่งประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ หากต้องการใช้
สินเชื่อกับ ธกส. โดยธนาคารชุมชนจะจัดทำหนังสือ
ส่งตัวขอชำระเงินกู้ และขอกู้เงินไปยัง ธกส. เพื่อรับรอง
การเป็นลูกค้าที่ดี และรับประกันการใช้จ่ายเงินของ
สมาชิกให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

ในการทำนิติกรรมทางการเงินนี้ สมาชิกจะไม่ได้
รับเงินสดจาก ธกส. เนื่องจาก ธกส. จะโอนเงินเข้า
บัญชีธนาคารชุมชนแทน แล้วธนาคารชุมชนจะออก
ตัวเงินให้แก่สมาชิกไป เมื่อสมาชิกต้องการใช้เงินสด
เมื่อใด ก็สามารถนำตัวเงินนั้นมาขึ้นเงินกับธนาคาร
ชุมชนได้

ปัจจุบันดำเนินการให้กับสมาชิกแล้ว 20 ราย
(เปิดให้บริการตั้งแต่ 19 กุมภาพันธ์ 2548) ทำให้
ทั้งสมาชิก และ ธกส. เกิดความมั่นใจมากขึ้น ทั้งนี้
ธนาคารชุมชนได้เปิดบัญชีกับ ธกส. เป็นเงินจำนวน
100,000 บาท

ปัญหาอุปสรรคและความกังวลในการดำเนินงาน ของธนาคารชุมชน

ถึงแม้ว่าธนาคารชุมชนตำบลห้วยน้ำขาวจะ
ดำเนินงานมานานแล้วก็ตาม แต่ทว่าข้อติดขัดที่ทำให้
คณะกรรมการต้องแก้ไขอยู่เสมอ และพึงระลึกอยู่
ตลอดเวลา คือ

- คนทำงาน หรือทายาทที่จะเต็มใจเข้ามาสาน
ต่องานพัฒนาชุมชน เนื่องจากงานดังกล่าวจำเป็นต้อง
ได้คนที่มีความพร้อมจริงๆ ทั้งด้านครอบครัว ฐานะ
และสติปัญญา เพราะต้องรับผิดชอบต่อเรื่องราวต่างๆ
ที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ

- ค่าใช้จ่ายสำนักงานที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น
เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ ค่าทำความสะอาดสถานที่
ค่าวัสดุ เครื่องใช้สำนักงาน และเงินค่าจ้างพนักงาน
ประจำ ซึ่งมีจำนวนน้อยยังถือว่าไม่เหมาะสมกับภาระ
งานที่รับผิดชอบ อีกทั้งเงินดังกล่าวต้องอยู่กับรายได้
ที่จะมาจากกลุ่มที่บริจาคให้ กล่าวคือ ในปัจจุบัน

องค์การการเงินชุมชน...เส้นทางสู่ “การบูรณาการทุนชุมชน”

จะได้รับเงินค่าจ้างมาจากการเต็มใจให้ของกลุ่มในชุมชน ได้แก่ เงินสงเคราะห์หมู่บ้าน (เงินที่มาจากดอกเบี้ยย) กลุ่มประปาหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน และธนาคารชุมชนตำบลห้วยน้ำขาว (เงินค่าธรรมเนียมที่มาจากกลุ่มต่างๆ ที่มาศึกษาดูงาน)

- เจ้าหน้าที่ข้อมูล และการจัดเก็บข้อมูลไม่เพียงพอ นอกจากนั้นยังขาดเจ้าหน้าที่เทคนิค และช่างไฟฟ้า
- กรรมการมีอาชีพที่ต้องทำส่วนตัว ทำให้มีเวลาให้กับกลุ่มน้อยลงหรือไม่เต็มที่ ประกอบกับบุคคลที่จะอาสาเป็นกรรมการมีน้อย
- ในเรื่องสถานที่ ขาดสถานที่พักให้กับผู้เดินทางมาศึกษาดูงานจากต่างจังหวัด ห้องน้ำห้องส้วมไม่เพียงพอ และสถานที่จำหน่ายสินค้าชุมชนคับแคบ ไม่เพียงพอต่อการให้บริการ

ผู้ประสานงาน : นางมารศรี พลุเกษม
ตำบลห้วยน้ำขาว อ.เมือง จ.ตราด
โทร. 081-578-4456

32. การบริหารจัดการกองทุนชุมชน : ธนาคารหมู่บ้าน บ้านตรอกเนียม ตำบลสะพานหิน อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี

ตำบลสะพานหิน หรือเดิมเรียกว่าหินสะพาน ซึ่งประชาชนเรียกชื่อตามแหล่งธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นคือ มีลานหินขนาดใหญ่กั้นลำน้ำ (แควใสใหญ่) จนสามารถเดิมข้ามน้ำได้ใช้เป็นสะพานข้ามสัญจรไป-มา ระหว่างตำบลสะพานหิน ตำบลลำพันตา และตำบลอื่นๆ จึงเรียกว่า “หินสะพาน” ต่อมาจึงได้เปลี่ยนมาเป็น “สะพานหิน”

สภาพทั่วไปของตำบลสะพานหินเป็นที่ราบเชิงเขา ป่าไม้สมบูรณ์ ประชากรส่วนใหญ่เป็นคนพื้นเพเดิมของตำบลและอพยพจากพื้นที่ใกล้เคียง และภาคอีสาน มีหมู่บ้านในเขตการปกครอง 10 หมู่บ้าน จำนวนประชากร 3,287 คน และจำนวนหลังคาเรือน 836 หลังคาเรือน อาชีพหลักของชาวบ้าน คือ ทำนา, รับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่เป็นโรงงานฟอกหนัง, ทำสวนผลไม้ สวนไผ่ตง อาชีพเสริมเลี้ยงสัตว์, รับจ้าง ชาวบ้านมีการรวมกลุ่มกันได้แก่ กลุ่มไผ่ตง

ก่อนจะมาเป็น “ธนาคารหมู่บ้าน บ้านตรอกเนียม”

ธนาคารหมู่บ้าน บ้านตรอกเนียม ก่อร่างสร้าง

ตนเองมาจากกองทุนหมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามนโยบายของรัฐบาลยุค พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เมื่อปี 2544 ชาวบ้านบ้านตรอกเนียมได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท ตามระเบียบของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกจะต้องมีการออมสัจจะร่วมกันเพื่อเป็นเงินสมทบร่วมกับกองทุนหมู่บ้าน ผลจากการมีกองทุนหมู่บ้าน จึงทำให้เกิดกลุ่มออมสัจจะร่วมกันของชาวบ้านเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งกลุ่ม คือ “**กองทุนออมสัจจะบ้านตรอกเนียม**” โดยเปิดให้สมาชิกเข้ามาถือหุ้นๆ ละ 10 บาท ในช่วง 2 ปีแรกในการดำเนินการเนื่องจากสมาชิกยังออมกระท่อนกระแท่น ออมบ้างไม่ออมบ้าง ชาตินิยมในการออม คณะกรรมการจึงได้ออกเก็บเงินออมสัจจะตามหมู่บ้านในทุกวันที่ 1-2 ของทุกเดือน พอเริ่มเข้าปีที่ 3 สมาชิกเริ่มออมเพิ่มขึ้น และให้ความสำคัญกับการออม เพราะเห็นผลทันตา คือตนเองมีเงินออมเป็นของตนเอง ถึงแม้จะมีหนี้สินด้วยก็ตาม คณะกรรมการจึงได้ปรับวิธีการให้สมาชิกรนำเงินมาออมที่กองทุน จากนั้นสมาชิกจึงมีความตั้งใจในการออมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและปลดหนี้ของตนเอง ปัจจุบัน ณ มีนาคม 2550

มีสมาชิก 247 คน เงินออมทั้งสิ้น 797,400 บาท
ครอบคลุมสมาชิก 5 หมู่บ้านจาก 10 หมู่บ้าน (การ
ออมเริ่มตั้งแต่ 100-600 บาทต่อเดือน)

ผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ปี พ.ศ.
2546 ได้รับรางวัลกองทุนดีเด่น 3 A ทั้งระดับจังหวัด
และระดับภาค เนื่องจากสมาชิกกองทุนชำระหนี้
ตามระยะเวลา ต่อมารัฐบาลได้มี “โครงการทำจริง
ไม่จน” กลุ่มจึงได้ประสานงานกับธนาคารออมสิน
ขอใช้สินเชื่อจำนวน 400,000 บาท เพื่อนำเงินมาปล่อย
กู้ให้กับสมาชิกเพิ่มขึ้น โดยใช้เงินสัจจะออมทรัพย์ที่
สมาชิกออมร่วมกัน จำนวน 400,000 บาท เป็นเงิน
ค้ำประกันเงินกู้กับธนาคารออมสิน และสามารถชำระ
หนี้ได้หมดตรงตามระยะเวลาที่กำหนด

ประมาณปี พ.ศ.2548 ธนาคารออมสินจึง
สนับสนุนให้กองทุนหมู่บ้านตรอกเนียมจัดตั้งธนาคาร
ชุมชน เพื่อรับฝากเงินจากสมาชิก โดยมีการเข้ามา
สนับสนุนด้านการพัฒนาระบบบัญชีให้ได้มาตรฐาน
และมีการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการโดยการพา
คณะกรรมการไปศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์

สถาบันการเงินชุมชนบ้านตรอกเนียม จึงได้
จัดตั้งเป็น “ธนาคารหมู่บ้าน บ้านตรอกเนียม” ขึ้น
เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2548 โดยมีธนาคาร

ออมสินเข้ามาช่วยในเรื่องของการทำบัญชีผ่านระบบ
คอมพิวเตอร์ ปัจจุบันธนาคารหมู่บ้านบ้านตรอกเนียม
ทำหน้าที่รับฝากเงินจากสมาชิกเพียงอย่างเดียว ยังไม่
เปิดให้บริการด้านเงินกู้แก่สมาชิก เพราะจำนวนเงิน
ยังมีน้อย โดยเงินที่รับฝากธนาคารชุมชนจะนำเงิน
ออมที่ได้ไปฝากธนาคารออมสิน ปัจจุบันมีเงินทั้งสิ้น
110,310 บาท จากสมาชิก 50 คน ส่วนใหญ่เป็นการ
ระดมเงินออมจากเด็กนักเรียนในหมู่บ้านเป็นจำนวน
เงินเกือบครึ่งหนึ่งของเงินฝากที่มีอยู่

รวมการบริหาร แยกบัญชีจัดการ : กลยุทธ์การ บริหารจัดการธนาคารหมู่บ้าน บ้านตรอกเนียม

กองทุนต่างๆ ที่เกิดจากการระดมร่วมกันของ
ชาวบ้าน มีจำนวน 3 กองทุนหลักๆ ได้แก่ กองทุน
ออมสัจจะ กองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท และเงิน
ฝากธนาคารหมู่บ้าน เงินทั้งสามกองทุน แยกบัญชี
การบริหารจัดการ ไม่นำเงินมารวมไว้ที่กองเดียวกัน
เนื่องจากการแยกบัญชีทำให้ง่ายต่อการจัดทำบัญชี
รายรับ - รายจ่าย และรายได้ แยกให้เห็นชัดเจน
สมาชิกทุกคนสามารถตรวจสอบได้

ที่ทำการธนาคารหมู่บ้าน บ้านตรอกเนียม

การประชุม-พูดคุยแลกเปลี่ยน

กองทุนที่ 1 กองทุนออมสัจจะบ้านตรอกเนียม

ดังที่กล่าวถึงข้างต้นแล้วว่า กองทุนออมสัจจะ เป็นกองทุนที่เกิดจากการออมร่วมกันของชาวบ้านที่เป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้าน และรับสมาชิกเพิ่มเติมจากหมู่บ้านใกล้เคียง มีสมาชิกจำนวน 247 คน เงินออมทั้งสิ้น 797,400 บาท สมาชิกมาจาก 5 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1, 2, 3, 5, 10 สมาชิกเลือกคณะกรรมการเพื่อมาทำหน้าที่บริการจัดการกลุ่ม โดยมีคณะกรรมการบริหารทั้งหมดจำนวน 9 คน โดยส่วนใหญ่เป็นคณะกรรมการจากบ้านตรอกเนียม มีหน้าที่ในการกำหนดระเบียบการปฏิบัติของกลุ่ม สัจจะออมทรัพย์ให้เป็นระบบเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นการฝากเงินออม การจัดสรรผลกำไร การกู้ยืม ยกเว้นการกำหนดดอกเบี้ยส่งคืน กำหนดให้เป็นไปตามความเหมาะสมของแต่ละกลุ่มหมู่บ้าน เนื่องจากศักยภาพการส่งคืนของแต่ละคน ในแต่ละกลุ่มหมู่บ้านมีความแตกต่างกัน

เพื่อให้เงินในธนาคารฯ งอกเงยเกิดดอกเกิดผล คณะกรรมการจึงได้นำเงินกองทุนเฉพาะเงินที่มาจาก การส่งเงินออมสัจจะของสมาชิกปล่อยกู้ให้กับสมาชิก (จำนวนเงิน 797,400 บาท) เพื่อนำไปใช้จ่ายในครัวเรือน และการลงทุนประกอบอาชีพ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาเงินกู้ ดังนี้

1. วงเงินกู้สูงสุดไม่เกินรายละ 10,000 บาท
2. กำหนดส่งคืนภายใน 10 เดือน (เงินต้นพร้อมดอกเบี้ย)
3. ดอกเบี้ยร้อยละ 2 บาทต่อเดือน
4. เคาท์เตอร์รับฝาก-ถอนบัญชีธนาคาร สมาชิกสามารถเสนอเรื่องกู้ยืมได้ทุกวันสิ้นเดือน โดยผู้กู้ต้องมีผู้ค้ำประกันเงินกู้จำนวน 2 คน ซึ่งทั้งผู้กู้ และผู้ค้ำประกันต้องมีเงินออมสัจจะรวมกันในบัญชีไม่น้อยกว่า 5,000 บาท

กองทุนที่ 2 ธนาคารหมู่บ้าน ธนาคารหมู่บ้านตรอกเนียม จะเปิดทำการทุกวันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 09.00 - 16.00 น. และวันจันทร์ ตั้งแต่เวลา 09.00 - 12.00 น. เพื่อให้สมาชิกนำเงินมาฝาก ปัจจุบันเงินกองทุนส่วนนี้ยังมีได้มีการนำมาปล่อยกู้ เก็บไว้ที่ธนาคารออมสิน เมื่อมีจำนวนเงินเพิ่มขึ้นประมาณสองแสนบาทจึงจะมีการนำเงินกองทุนดังกล่าวมาให้สมาชิกกู้

กองทุนที่ 3 กองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท กองทุนส่วนนี้เป็นกองทุนที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลจำนวนหนึ่งล้านบาท และเงินที่ได้รับสมทบจากการเป็นกองทุนหมู่บ้านดีเด่น 3A รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 1,100,000 บาท การบริหารจัดการเป็นไปตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน

การไหลเข้ามาของเงินกองทุนบ้านตรอกเนียม จึงมาจาก 3 เส้นทางใหญ่ๆ ด้วยกัน คือ

1. สมาชิกฝากเงินออมสัจจะของสมาชิกรายเดือน ตั้งแต่ 100 - 600 บาท ต่อคน ซึ่งปัจจุบันมีเงินทั้งสิ้น 797,400 บาท
2. เงินฝากจากสมาชิก ปัจจุบันมีเงินทั้งสิ้น 110,310 บาท
3. เงินต้นจากกองทุนหมู่บ้าน และเงินสมทบ

ณรงค์ศักดิ์ ลือคำหาญ

ไสว เกิดฉาย

หมู่บ้าน 3A จำนวน 1,100,000 บาท

เงินทั้งสามกองทุน แยกบัญชีการบริหารจัดการ ไม่นำเงินมารวมไว้ที่กองเดียวกัน เนื่องจากการแยกบัญชีทำให้ง่ายต่อการจัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย และรายได้ แยกให้เห็นชัดเจน สมาชิกทุกคนสามารถตรวจสอบได้

ณรงค์ศักดิ์ ลือคำหาญ ประธานกองทุนออมทรัพย์สี่จจะ เล่าให้ฟังว่า เมื่อสมาชิกกู้เงินไปแล้วขาดส่งออมสี่จจะรายเดือนหรือส่งไม่ทัน (ภายในวันที่ 5 ของทุกเดือน) จะไม่ได้รับปันผลกำไรสุทธิประจำปีนั้นๆ แล้วให้นำเงินส่วนนี้ไปใช้จ่ายตามมติที่ประชุมประชาคมเสียงข้างมาก สำหรับสมาชิกที่ขาดส่งเงินต้น 5 ครั้งภายในหนึ่งงวดกู้ จะต้องจ่ายดอกเบี้ยร้อยละ 3 บาทต่อเดือน ถ้ามากกว่านั้นจะต้องชำระดอกเบี้ยร้อยละ 4 บาทต่อเดือน หรือถ้าไม่สามารถชำระคืนได้ภายในกำหนดสัญญา จะต้องชำระดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 5 บาทต่อเดือน หากสมาชิกคนใดทำผิดสี่จจะข้อใดข้อหนึ่งที่กล่าวมาข้างต้นรวมกัน 2 ครั้งภายในหนึ่งปี จะไม่ได้รับการพิจารณาเงินกู้ในปีถัดไป

“ก่อนที่จะมีการลงโทษสมาชิกในข้อใด คณะกรรมการจะมีการตักเตือน และให้ปรับปรุงตัวเองก่อน หากไม่ดีขึ้น หรือทำตัวเหมือนเดิม คณะกรรมการก็จะประชุมหารือกันพิจารณาให้สมาชิกคนนั้นพ้นสภาพ หากต้องการเข้ามาเป็นสมาชิกใหม่ก็ต้องผ่านไปแล้ว 3 ปี ซึ่งที่ผ่านมาก็ยังไม่ถึงขั้นรุนแรงขนาดนั้น”

ณรงค์ศักดิ์ ลือคำหาญ ประธานกองทุนออมสี่จจะกล่าว

ไสว เกิดฉาย เภรัญญิกกองทุนออมสี่จจะ เล่าเสริมถึงการจัดสรรผลกำไรให้กับสมาชิกให้ฟังว่า ผลกำไรสุทธิในแต่ละปีจะแบ่งเป็น 70 : 30 หมายความว่า 70 แรกเป็นปันผลคืนกำไรให้แก่สมาชิกอีก 30 หลังเป็นค่าใช้จ่ายของกองทุนในเรื่องต่างๆ ได้แก่ ค่าวัสดุอุปกรณ์สำนักงาน (ร้อยละ 5) ค่าจัดทำบัญชี (ร้อยละ 5) ทุนการศึกษา 10 ทุนๆ ละ 300 บาท ค่าตอบแทนกรรมการ สมทบเข้ากองทุนส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้าน เช่น สนับสนุนงบประมาณสร้างถนนในหมู่บ้าน และค่าบริหารจัดการอื่นๆ เช่น ค่ารถนำส่งเงินธนาคาร ค่าเดินทางกรรมการ เป็นต้น

“นอกจากการจัดสรรกำไรในส่วนนี้แล้ว กองทุนยังมีการคืนความสุขให้กับสมาชิกอีกด้วย เช่น เมื่อถึงวันประชุมปันผลประจำปี จะมีการขอกำลังกันมาช่วยทำงาน เช่น บ้านใครมีเต็นท์ ก็มานำเต็นท์มากางบ้าง บ้านใครมีวงดนตรีก็จะขอให้มาช่วยเปิดให้สมาชิกได้ร้องรำทำเพลง บ้านใครปลูกผักก็เก็บมาช่วยกัน ไม่ต้องซื้อ กรรมการที่เป็นผู้หญิงก็จะไปหาสมาชิกแม่บ้านมาช่วยกันทำอาหารเลี้ยงสมาชิกอย่างอิมหันต์สำราญ วันนั้นนอกจากจะเป็นวันที่สมาชิกได้รู้สถานะทางการเงิน ความมั่นคงทางการเงิน ข่าวสารต่างๆ แล้ว ยังได้รวมพลญาติพี่น้องจากต่างหมู่บ้านได้มาพบปะเจอกันด้วย” ไสว เกิดฉาย เภรัญญิกกองทุนออมสี่จจะเล่าไปยิ้มไป

แผนการทำงานในอนาคต

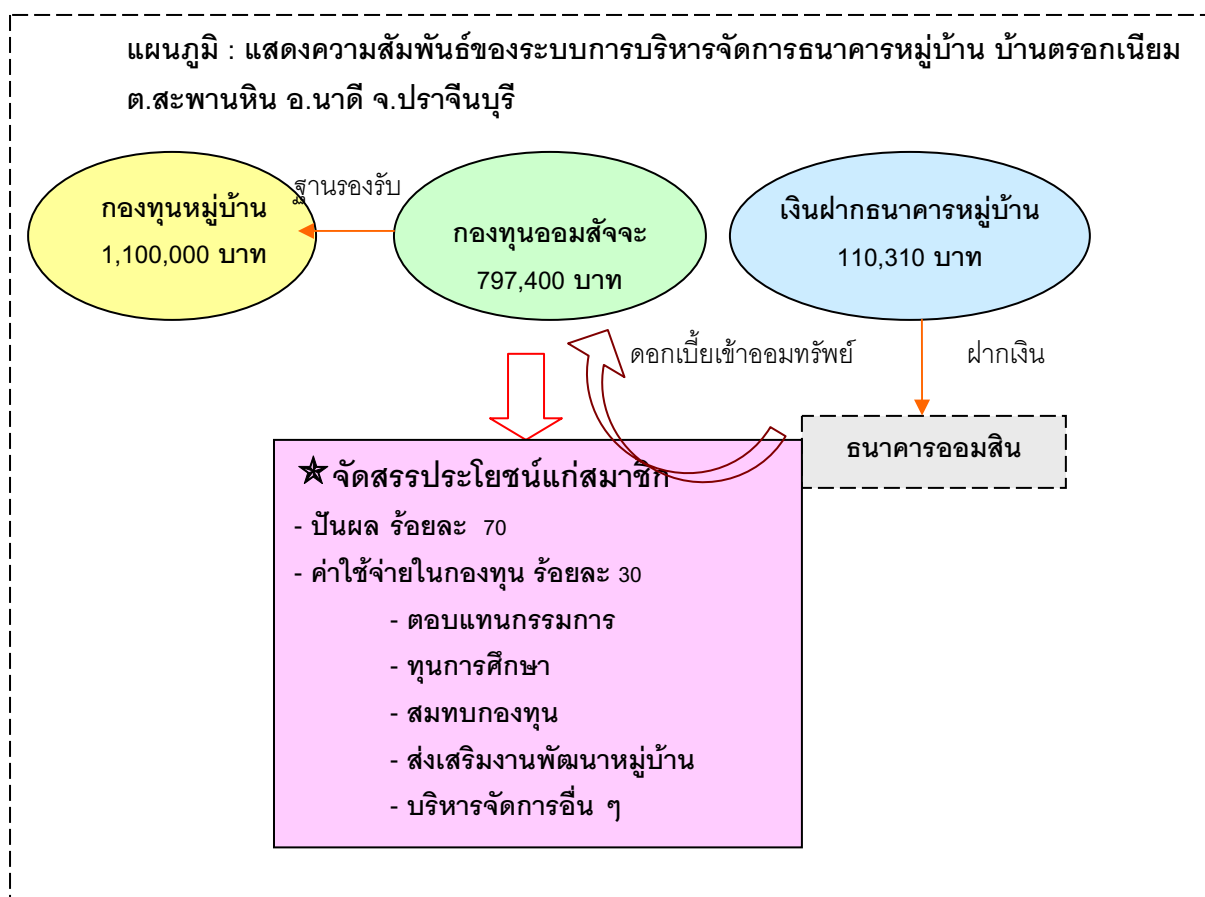
ประธานกองทุนออมสี่จจะหมู่บ้านตรอกเนียม เล่าถึงแผนในอนาคตว่า เมื่อกองทุนเติบโตมากขึ้น มาตรการระยะสั้น คือ การปล่อยเงินกู้โดยไม่จำกัดเพดานเงินกู้ ซึ่งจะใช้วิธีการพิจารณาการกู้จากเงินออมที่สมาชิกคนนั้นมีอยู่ ว่า มีศักยภาพเพียงพอพอที่

องค์กรการเงินชุมชน...เส้นทางสู่ “การบูรณาการทุนชุมชน”

จะเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันตนเองได้หรือไม่ นอกจากนี้ ดูประวัติส่วนบุคคลแล้ว สำหรับมาตรการระยะยาว คือ มองเรื่องการจัดสวัสดิการชีวิตให้แก่สมาชิกและคนในชุมชน เนื่องจากเงินที่ได้มาและเข้ามาอยู่ในกองทุนเป็นเงินของคนในชุมชน ดังนั้น การคืนทุนให้แก่คนในชุมชนในระยะยาวจึงเป็นเรื่องจำเป็น โดยเฉพาะคนจน คนยากไร้จริงๆ ที่เขาไม่สามารถนำเงินมาร่วมออมได้ กองทุนก็ต้องดูแลด้วย เพราะคนไม่ว่าจะรวยหรือจน ก็ไม่สามารถอยู่คนเดียวในสังคมได้

จากรูปธรรมการบริหารจัดการของกองทุน ออมสัจจะบ้านตรอกเนียม หรือธนาคารหมู่บ้าน บ้านตรอกเนียม อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี

ถึงแม้ว่าจะก่อตั้งขึ้นมาจากแรงผลักดันจากกระแสการพัฒนาจากภายนอก แต่เมื่อชุมชนได้ตัดสินใจ นำกระแสการพัฒนานั้นเข้ามาสู่ชุมชนแล้ว คนบ้านตรอกเนียมก็ได้ใช้หลักการพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไป ใช้เหตุผลค่อยคิดค่อยทำเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของตนเองมากที่สุด ใช้ “เงิน” เป็นเครื่องมือในการรวมคนให้รู้จักการออม เพื่อเป็นทุนให้กับตนเอง ใช้การ “กู้” เป็นเครื่องมือในการสร้างวินัยให้รู้จักรับผิดชอบ รู้จักการประมาณกำลังความสามารถ ใช้ “กตিকা” เป็นเครื่องมือในการสร้างบทเรียนให้กับสมาชิกเมื่อเกิดความผิดพลาด และให้โอกาสปรับตัวใหม่ ใช้ “ผลประโยชน์” เป็นรางวัลให้กำลังใจแก่คนทำงาน สมาชิก และคนในชุมชน

องค์การการเงินชุมชน...เส้นทางสู่ “การบูรณาการทุนชุมชน”

เหล่านี้ล้วนเป็นกลยุทธ์สำคัญที่คนในชุมชนต่างร่วมกันคิด ร่วมกันสร้างจากพลังภายในของคนในชุมชนเอง

เสียงสะท้อนจากการบอกเล่าของแกนนำที่มา ร่วมกันถ่ายทอดประสบการณ์ ตลอดเวลาเกือบ 3 ชั่วโมง พบว่ากระบวนการพัฒนาทุนเกิดจากการต่อยอดจากกองทุนหมู่บ้าน ระเบียบกติกา ทำให้เกิดการระดมเงินออมสัจจะเพิ่ม เป็นการเพิ่มทุนของชุมชน และนำมาบริหารจัดการ ปล่อยให้สมาชิกกู้เงิน ซึ่งสามารถช่วยลดปัญหาดอกเบี้ย หนี้สินนอกระบบหมู่บ้าน จากร้อยละ 10 ต่อเดือน ลดเหลือร้อยละ 3 บาท/เดือน และทำให้หายทุนปล่อยเงินกู้ในหมู่บ้าน เข้ามาเป็นคณะกรรมการกองทุน มีการนำเงินมาช่วยเหลือคนในชุมชน คนรวยช่วยเหลือคนจน อยากรักก็ตาม มีการพูดคุยกันในประเด็นอัตราดอกเบี้ย ถ้าพิจารณาจะเห็นว่าอยู่ในอัตราที่สูง คือร้อยละ 36 บาท/ปี ซึ่งจะทำให้เกิดช่องว่างในการปันผลระหว่างสมาชิกที่มีเงินออมสัจจะจำนวนมาก และสมาชิกที่มีรายได้น้อยมีเงินออมน้อย ซึ่งคณะกรรมการมีความเห็นแย้งว่า ถึงแม้จะมีดอกเบี้ยที่สูงแต่เงินรายได้นำมาปันผลและการจัดสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือสมาชิก (แต่ยังอยู่ในอัตราที่ค่อนข้างต่ำเพราะเน้น

การให้เงินปันผล)

สำหรับกระบวนการพัฒนาทุนบ้านตรอกเนียม ยังอยู่ในระยะเริ่มต้นเหมือนเช่นชุมชนอื่นที่มีอยู่อีกจำนวนมากมายทั่วประเทศ ยังไม่มีการเชื่อมโยงกองทุนเข้าด้วยกัน ยังมีการจัดการกองทุนต่างกัน เช่น กองทุนหมู่บ้านละล้าบาทมีการพิจารณาปล่อยกู้ปีละ 1 ครั้ง ดอกเบี้ยร้อยละ 5 การชำระคืนเป็นไปตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน ส่วนกองทุนออมสัจจะจะปล่อยกู้ดอกเบี้ยร้อยละ 3 ชำระคืนเป็นรายเดือน และมีสมาชิกที่มาจากหมู่บ้านอื่น สิ่งที่ทำให้เกิดการเชื่อมโยงคือ การโยกคนจากหมู่บ้านใกล้เคียงมาเป็นสมาชิก และการระดมเงินออมจากเด็กและเยาวชน ส่งเสริมให้เกิดนิสัยการออม ส่วนคณะกรรมการบริหารชุดเดียวกันทั้งหมด

ณ วันนี้ บ้านตรอกเนียมเป็นชุมชนที่มีการเรียนรู้และการแสวงหาความรู้ใหม่เพื่อการพัฒนาและยกระดับให้เกิดความเข้มแข็ง... โดยการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เช่น ธนาคารออมสิน พอช. และการเชื่อมโยงเครือข่ายกับขบวนการองค์กรการเงินภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

33. การบริหารจัดการกองทุนชุมชนเครือข่ายองค์กรชุมชนบางสระแก้ว “ธนาคารชุมชนบางสระแก้ว”

บ้านบางสระแก้ว เดิมขึ้นอยู่กับตำบลคลองน้ำเค็ม อำเภอพลี้ว จังหวัดจันทบุรี ต่อมาได้ยกระดับขึ้นเป็นตำบลเมื่อประมาณ พ.ศ.2247 มีนายบาทูขุสิงห์ เป็นกำนันคนแรก ซึ่งต่อมาได้รับการแต่งตั้งเป็น “ขุนสิงห์สาทรการ” ดำรงตำแหน่งเป็นนายอำเภอในขณะนั้น และได้เปลี่ยนชื่อจากอำเภอพลี้วมาเป็นอำเภอแหลมสิงห์ อยู่ห่างจากตัวจังหวัดจันทบุรีประมาณ 16 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 22.45 ตารางกิโลเมตร มีประชากรประมาณ 602 ครัวเรือน 2,234 คน แบ่งเขตพื้นที่การปกครองออกเป็น 5 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านเนิน หมู่ 2 บ้านกลาง หมู่ 3 บ้านเนินกลาง หมู่ 4 บ้านล่าง หมู่ 5 บ้านแถวนา

ลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มชายฝั่ง มีลำคลองไหลผ่านหลายสาย เช่น คลองมา คลองพลี้ว คลองหนองบัว คลองเนินโพธิ์ เป็นต้น ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ปลูกต้นกกเพื่อทอเสื่อและส่งขาย (ตำบลบางสระแก้วเป็นแหล่งผลิตเสื่อจันทบูรที่สำคัญ และโดดเด่นมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง) ปลูกปอ ทอเสื่อ ทำนา เลี้ยงกุ้ง เลี้ยงปลา

ประมงชายฝั่ง และทำสวนผลไม้ เป็นต้น

ประชาชนส่วนใหญ่ในตำบลบางสระแก้ว มีเชื้อสายคนชอง ที่มีถิ่นฐานเดิมอยู่ที่ตำบลบางกระจะ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี มีการติดต่อกับชายกับชาวจีน ชาวจีน และคนไทยภาคใต้ ด้วยการเดินเรือ มีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เช่น ภาษาพูด คือภาษาลำเนียงของผสมกับภาษาพื้นบ้านของภาคใต้ ประเพณีแต่งงานที่จะต้องมีการบวักผีปู่ย่า ตา ยาย เป็นต้น

การพัฒนา : เมื่อต้องปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลง

พ.ศ. 2540 ได้เริ่มเรียนรู้กระบวนการทำงานจากการเข้ามาของสำนักงานกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม หรือที่เรียกกันติดปากว่า **ซีพี (SIF)** โดยใช้ฐานกลุ่มออมทรัพย์เดิมที่มีอยู่รวมตัวกันขึ้น เพื่อเข้าร่วมขบวนการจัดทำแผนแม่บทชุมชน ซึ่งในขณะนั้นเน้นหนักไปในด้านแผนพัฒนาเศรษฐกิจ โดยได้มีการจัดเวทีประชาคม เพื่อร่วมกันแสดงความคิดเห็น ค้นหาความต้องการที่แท้จริงของแต่ละหมู่บ้าน แล้วร่วมลงมติในแผนการทำงานร่วมกัน

พ.ศ.2545 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช.ได้เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานของชุมชน ผ่านเวทีประชาคม จันทบุรี และได้ร่วมกันค้นหาคณะทำงานจังหวัด ต่อมาจึงได้รับงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายขององค์กรชุมชน ภายใต้ชื่อ **“เครือข่ายองค์กรชุมชนตำบลบางสระเก้า”** ซึ่งได้นำมาต่อยอดในการทำแผนแม่บทชุมชน และผลักดันแผนเข้าสู่ อบต. โดยมีแผนการพัฒนาในด้านต่างๆ ของชุมชนทั้งหมด 4 ด้าน คือ ด้านองค์กรการเงินและสวัสดิการ ด้านการส่งเสริมอาชีพ ด้านเกษตรและสิ่งแวดล้อม และด้านสังคมวัฒนธรรมและสื่อชุมชน

หลังจากนั้นไม่นานนักก็ได้เชื่อมโยงขบวนการทำงานกับชุมชนเป็นสุขของสำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ผ่านการเป็นสมาชิกชมรมเพื่อนตะวันออก โดยได้มีการสำรวจข้อมูลชุมชน และจัดเวทีระดมความคิดเห็นในชุมชน เพื่อค้นหาและจัดลำดับปัญหาและความต้องการ ซึ่งพบว่า ปัญหาหนี้สิน คือปัญหาที่คนในชุมชนต้องการแก้ไขมากที่สุด (หนี้สินเมื่อปี 2547 จำนวน 38,654,760 ล้านบาท ปี 2548 จำนวน 41,885,358 ล้านบาท ปี 2549 จำนวน 43,328,185 ล้านบาท และ ณ กุมภาพันธ์ 2550 จำนวน 686,150 บาท) ซึ่งปัญหาหนี้สินดังกล่าวมาจากพฤติกรรมการใช้จ่ายในเรื่องต่างๆ ทั้งจำเป็น

และไม่จำเป็น เช่น ซื้ออาหาร เครื่องดื่ม/ขนม การเดินทาง โทรศัพท์ การศึกษาบุตร ค่าใช้จ่ายการกุศล เสี่ยงโชค เป็นต้น ทั้งนี้ยังไม่ได้รวมค่าใช้จ่ายที่เป็นหนี้สินนอกระบบ หนี้สินที่มาจากโครงการของรัฐ เช่น กองทุนหมู่บ้าน กองทุน SML เป็นต้น

ดังนั้นกระบวนการเริ่มต้นของการนำร่องแก้ไข ปัญหาหนี้สินของคนบางสระเก้า คือ การทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งเริ่มต้นนั้นมีครัวเรือนที่เข้าร่วมการแก้ไขปัญหาหนี้สิน 150 ครัวเรือนจากครัวเรือนทั้งหมด และได้ความร่วมมือจาก ธกส.เข้ามาสนับสนุนด้านความรู้

พ.ศ.2547-2548 กระทรวงการคลัง ได้เข้ามาทำวิจัยสวัสดิการชุมชน จึงได้ต่อยอดการสำรวจและการจัดทำข้อมูลต่อเนื่อง ทำให้ได้ข้อมูลเพื่อประเมินศักยภาพตนเองว่าสามารถจัดการกับปัญหาด้วยตนเองได้หรือไม่ สิ่งสำคัญที่พบในการสำรวจข้อมูลชุมชนครั้งนี้คือ พบว่าสถานะทางการเงินในตำบลอยู่ที่กลุ่มใดบ้าง จึงมีแนวคิดที่จะนำเงินจากกลุ่มต่างๆ มารวมกันไว้ที่จุดเดียวในรูปของธนาคารชุมชน เพื่อให้ง่ายต่อการบริหารจัดการ และควบคุมการใช้จ่ายของคนในชุมชน แต่สิ่งที่มาควบคู่กัน คือความกังวล ความกลัวว่าจะนำเงินของเขามารวมกันได้อย่างไร จะทำดีหรือไม่ เพราะเงินดังกล่าวเป็นเงินที่มีอยู่ในระดับหมู่บ้านถือเป็นทุนของหมู่บ้าน จากปัญหานี้จึงได้ร่วมประชุมเพื่อประเมินความเสี่ยง และการแก้ไข

องค์กรการเงินชุมชน...เส้นทางสู่ “การบูรณาการทุนชุมชน”

ร่วมกันอีกครั้ง ทำให้เกิดความมั่นใจมากขึ้น ประกอบกับมีธนาคารออมสิน และ ธกส.เข้ามาเป็นพี่เลี้ยงในการชวนคิด ชวนคุย จึงได้ร่วมกันจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชนขึ้น โดยใช้ชื่อว่า “ธนาคารชุมชน” โดยมีวิธีการในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน คือ

1. การจัดเวทีพูดคุยกับแกนนำ ผู้แทนองค์กรชุมชน และเครือข่ายในตำบล รวม 3 ครั้ง เพื่ออธิบายวิธีการทำงานของธนาคาร
2. จัดเวทีประชาคมเพื่อให้กลุ่มอาชีพต่างๆ ได้เข้าร่วมเสนอแนวทางการทำงาน และลงมติว่าจะจัดตั้งเป็นสถาบันการเงินชุมชนหรือไม่ โดยได้เชิญ ส.ส. นายอำเภอ ผู้ใหญ่บ้าน ธกส. สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น และชาวบ้าน เพื่อให้ร่วมตัดสินใจร่วมกัน
3. ทดลองเรียนรู้เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2548 นาน 6 เดือน ทั้งเรื่องการทำบัญชี การเปิดรับ การ

ทำทะเบียน โดย ธกส.เข้ามาสนับสนุนด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ การศึกษาดูงาน และสอนการทำบัญชีด้วยมือแบบตัวต่อตัว

4. เปิดทำการอย่างแท้จริงเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2548 โดยกำหนดกติกาต่างๆ คือ
 - ฝากเงินหุ้น 100 บาท (ทั้งรายคน และรายกลุ่ม)
 - ฝากเงินสัจจะ ขึ้นอยู่กับสมาชิกว่าจะให้สัจจะรายเดือน (ปัจจุบันมี 13 กลุ่ม)
 - ฝากประจำ (ปัจจุบันมี 17 บัญชี)
 นอกจากนั้น ยังรับบริการด้านอื่นๆ อีก เช่น ชำระค่าน้ำประปา ชำระภาษีรถประจำปี ประกันอุบัติเหตุ การเดินทาง เป็นต้น โดยคิดค่าธรรมเนียม 5 บาท ช่วงแรกที่เปิดดำเนินการมีทุนเริ่มต้นที่ 580,725 บาท (เป็นเงินออมทรัพย์ 421,725 บาท และเงินหุ้น

แผนภูมิ 1 : การรวมตัวของกลุ่มต่าง ๆ ในเครือข่ายองค์กรชุมชนตำบลบางสระแก้ว

159,000 บาท) รวมบัญชีทั้งหมดที่มีอยู่ในธนาคาร 122 บัญชี การทำงานของสถาบันการเงินชุมชนตำบล บางสระแก้วเริ่มลงตัวมากขึ้น ทำให้สมาชิกที่เข้ามา ร่วมรับฝากเงินเกิดความมั่นใจ ส่งผลต่อการบริหารจัดการที่เอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกและคนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

“ธนาคารชุมชน”: สถาบันการเงินชุมชนตำบล บางสระแก้ว

ธนาคารชุมชน โดยชื่อที่บ่งบอกถึงกระบวนการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานแล้ว นั่นเพราะ คำว่าธนาคารชุมชนดังกล่าว มาจากคำ 3 คำที่มาเชื่อมกัน คือ **สห** หมายถึงการรวมกัน **ธน** หมายถึงเงิน และ **อาคาร** หมายถึงสถานที่ เมื่อรวมกันแล้วจึงมีความหมายที่เป็นมงคลว่า **“สถานที่ที่นำเงินมารวมกัน”** และที่สำคัญคือชื่อนี้ไม่ซ้ำแบบใคร กลายเป็นจุดเด่น และเอกลักษณ์ของธนาคารชุมชนที่ทำให้คนสนใจมากยิ่งขึ้น และได้กำหนดแผนปฏิบัติการไว้ ดังนี้

1. แผนด้านการจัดตั้งกองทุนเพื่อการแก้ไขปัญหาหนี้สินครัวเรือน ระดมทุน **“คนรวยช่วยคนจน”** โดยการรับเงินฝากประจำ และการร่วมถือหุ้นกับสถาบันการเงินชุมชน
2. จัดตั้งกองทุนสนับสนุนการลงทุนในอาชีพ และธุรกิจผลผลิต ปัจจัยในชุมชน โดยการประสานขอความร่วมมือกับแหล่งเงินทุนในชุมชน
3. ประสานเชื่อมโยงแหล่งเงินทุน เพื่อการใช้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ (ในกรณีที่ทุนดำเนินการไม่เพียงพอ)
4. ประสานขอความร่วมมือแหล่งเงินทุนเพื่อการประนอมหนี้ และถ่ายโอนหนี้
5. ทดลองนำร่องถ่ายโอนหนี้ให้กับครัวเรือนในวงเงิน 100,000 บาทต่อครัวเรือน และขอปรับโครงสร้างหนี้กับแหล่งเงินทุน
6. คัดเลือกคุณสมบัติครัวเรือนที่มีความ

ประสงค์ขอรับการช่วยเหลือ โดยคณะกรรมการมีเกณฑ์คัดเลือก ได้แก่

- มีการทำบัญชีรับ-จ่ายครัวเรือนรายวัน และสรุปบันทึกบัญชีงบดุลตามความเป็นจริง
 - เลิกจ่ายฟุ่มเฟือยโดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ได้แก่ สิ่งมีนเมา เครื่องดื่มชูกำลัง การเลี้ยงโชค เป็นต้น
 - ผลิตปัจจัยพื้นฐานเพื่อบริโภคในครัวเรือนอย่างน้อย 12 อย่าง
 - มีอาชีพที่สร้างรายได้แน่นอนให้กับครัวเรือน
 - มีการออมทรัพย์มาโดยตลอด
7. พูดุคยสอบถามความคิด ความรู้สึกของครัวเรือนเพื่อพิจารณาความกระตือรือร้นมุ่งมั่นของครัวเรือนว่าคาดหวังความสำเร็จมากน้อยขนาดไหน
 8. จัดทำทะเบียนหนี้สิน และทุนครัวเรือน
 9. สร้างข้อตกลงการประกันความเสี่ยง ได้แก่
 - ทำพิธีตั้งสัตย์ปฏิญาณตนต่อสิ่งสูงสุดที่ชุมชนและครัวเรือนศรัทธา นับถือ
 - ทำหลักฐานสัญญาเงินกู้กับสถาบันการเงินชุมชน ตามจำนวนเงินที่ได้รับการถ่ายโอนต่อหน้าสาธารณชน
 - เอกสารสิทธิ ทรัพย์สินค้ำประกันที่ใช้เป็นหลักค้ำประกันอยู่เดิม จะอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของสถาบันการเงินชุมชน
 - หลักค้ำประกัน บุคคลร่วมค้ำประกัน และติดตามรายงานข้อมูลจำนวน 3 คน
 - ครัวเรือนจะต้องฝากเงินออมเพื่อการลดหนี้ โดยผ่านบัญชีเงินฝากออมทรัพย์สถาบันการเงินชุมชนอย่างต่อเนื่อง เป็นเงินอย่างน้อย 1,700 บาทต่อเดือน หรือตามความเป็นจริง
 - ครัวเรือนจะต้องรับผิดชอบการจ่ายอัตราดอกเบี้ยเท่ากับแหล่งเงินทุนเดิม ในส่วนต่างจากการคิดดอกเบี้ยของสถาบันการเงินชุมชน จะโอนเข้าบัญชีเงิน

ฝากประจำให้กับครัวเรือนเพื่อเป็นทุนสวัสดิการของครัวเรือน

- ครัวเรือนจะต้องรายงานบัญชียอดครัวเรือนต่อคณะกรรมการ และเข้าร่วมประชุมประจำเดือนทุกครั้ง

- ให้สังคมช่วยตรวจสอบ โดยการเปิดเผยข้อมูลและรายงานสถานการณ์ต่อสังคม

กระบวนการร่วมคิด และร่วมตัดสินใจ ด้วยการเชิญชาวบ้านผู้เป็นเจ้าของเรื่อง และเจ้าของพื้นที่ตัวแทนจากกลุ่ม เครือข่ายต่างๆ ตลอดจนบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับชุมชน เช่น ส.ส. นายอำเภอ ศึกษ. วัด โรงเรียน เป็นต้น เข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็น เสนอแนะแนวทางในการดำเนินงาน ตลอดจนการค้นหาปัญหาและความต้องการที่แท้จริง โดยผ่านวิธีการสำรวจข้อมูลชุมชน จัดเวทีระดมความคิดเห็น เวทีประชาคม และลงมติในการตัดสินใจดำเนินการในแต่ละเรื่อง ซึ่งจุดนี้เป็นที่มาของการจัดทำแผนแม่บทชุมชน และการจัดตั้งธนาคารชุมชน

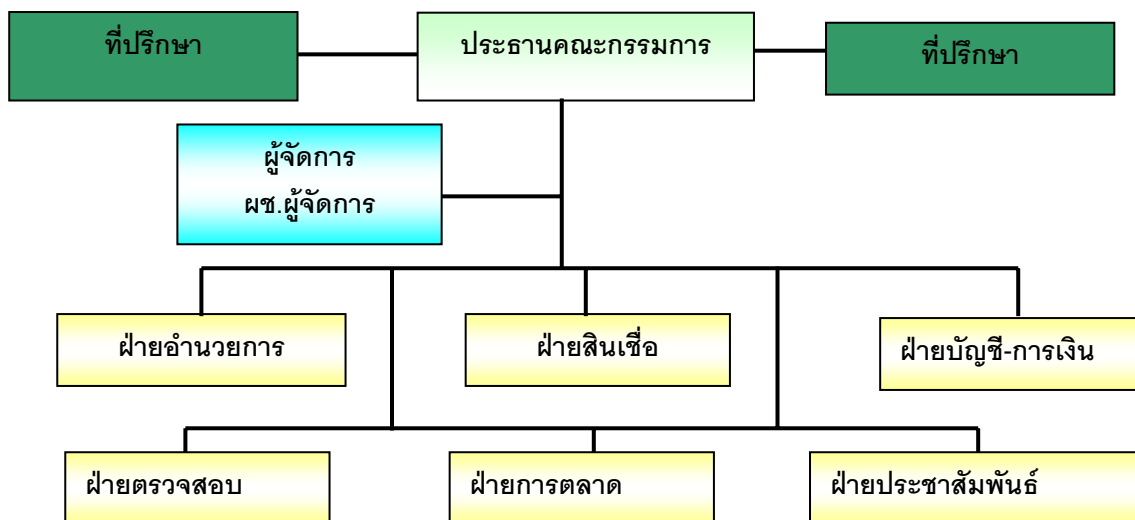
กระบวนการร่วมทำ ร่วมบริหาร เพื่อให้การทำงานสะดวกคล่องตัวและรวดเร็วขึ้น จึงได้ดำเนินการภายใต้ **คณะกรรมการดำเนินการธนาคารชุมชน** โดยประกอบด้วย กรรมการที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการ ผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ ฝ่ายอำนวยการ ฝ่ายสินเชื่อ ฝ่ายบัญชี-การเงิน ฝ่ายตรวจสอบ ฝ่ายการตลาด และฝ่ายประชาสัมพันธ์ ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวมาจากตัวแทนของกรรมการกลุ่ม 13 กลุ่ม

บทบาทของคณะกรรมการดำเนินงาน ที่สำคัญมีดังนี้

1. บริหารจัดการ ตรวจสอบ กำกับ ดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของสถาบันการเงินชุมชน
2. การออกระเบียบ ข้อบังคับ หรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบริหารสถาบันการเงินชุมชนในเรื่องต่างๆ ต้องได้รับการเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก

การบริหารจัดการของธนาคารชุมชน แบ่งออกเป็น

แผนภูมิ 2 : โครงสร้างคณะกรรมการดำเนินการธนาคารชุมชนตำบลบางสระแก้ว

สรุปข้อมูลบัญชีรับ - จ่ายครัวเรือน
ตำบลบางสระแก้ว ประจำเดือน พฤษภาคม 2555

รายการ	หมู่ที่ 1	หมู่ที่ 2	หมู่ที่ 3	หมู่ที่ 4	หมู่ที่ 5
1. ค่าอาหารปรุงแต่ง	1,000	800	1,200	1,500	1,300
2. ค่าอาหารสำเร็จรูป	323	797	390	441	481
3. ค่าเช่าที่พัก / อบรม	500	300	380	387	427
4. ค่าใช้จ่ายสิ่งบันเทิง	103	75	2	219	476
5. ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	1,180	1,253	1,330	1,407	1,325
6. ค่าของใช้ส่วนตัว	107	321	223	174	302
7. ค่าใช้จ่ายการศึกษา	1,200	621	662	400	1,291
8. ค่าวิทยากรค่าเช่า / วิทยากร	300	1,204	747	665	489
9. ค่ารักษาสุขภาพ	50	79	48	40	21
10. ค่าเลี้ยงชีพ / การพนัน	17	193	2	139	36
11. ค่ารถขนส่งประจำครอบครัว	1,471	789	959	436	10,454
12. ค่าธรรมเนียม	1,200	2,816	1,877	824	2,507
13. ค่าซ่อมแซมสิ่งของ	421	2,871	919	743	442
รวมค่าใช้จ่าย	6,780	12,764	10,239	8,128	9,109
รายได้จากการประกอบอาชีพ / รายได้อื่น	3,707	13,444	10,610	11,208	14,191
ผลต่าง	3,073	10,680	17,379	13,080	5,080

ข้อมูลการประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาชุมชน

ผู้ประเมิน	ชื่อหมู่บ้าน	ชื่อผู้นำชุมชน	ชื่อคณะกรรมการ	วันที่ประเมิน	ผลการประเมิน
1. เป็นที่เรียบร้อย	✓	✓	✓	✓	✓
2. ผู้ประเมินมีความพึงพอใจ	✓	✓	✓	✓	✓
3. มีการนำผลการประเมินไปใช้	✓	✓	✓	✓	✓
4. มีการนำผลการประเมินไปใช้	✓	✓	✓	✓	✓
5. มีการนำผลการประเมินไปใช้	✓	✓	✓	✓	✓
6. มีการนำผลการประเมินไปใช้	✓	✓	✓	✓	✓
7. มีการนำผลการประเมินไปใช้	✓	✓	✓	✓	✓
8. มีการนำผลการประเมินไปใช้	✓	✓	✓	✓	✓
9. มีการนำผลการประเมินไปใช้	✓	✓	✓	✓	✓
10. มีการนำผลการประเมินไปใช้	✓	✓	✓	✓	✓

1. งานด้านบริการ

1. การรับฝาก-ถอนเงิน (ทุกวัน ไม่เว้นวันหยุด)
 - ฝากเงินหุ้น 100 บาท
 - ฝากเงินสัจจะ ขึ้นอยู่กับการให้สัจจะรายเดือนของสมาชิก
 - ฝากประจำ
2. การรับเงินกู้-ชำระเงินกู้
3. การรับบริการสาธารณสุขอื่นๆ
 - ประกันอุบัติเหตุการเดินทาง
 - ประกันภัยตาม พ.ร.บ.ผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ.2535
 - ชำระภาษีรถประจำปี
 - ชำระค่าน้ำประปา
 - จำหน่ายบัตรโทรศัพท์มือถือ
4. ประสานงานการศึกษาดูงานชุมชน และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์
5. บริการเชื่อมโยงธุรกิจชุมชนกับธุรกิจภายนอก

2. งานด้านการจัดสรรผลประโยชน์

เงินที่เข้าสู่ระบบธนาคาร คณะกรรมการดำเนินงานจะนำมาบริหารจัดการในเรื่องของการปล่อยกู้ให้แก่สมาชิก โดยคิดดอกเบี้ยร้อยละ 6 บาทต่อปี ซึ่งส่วนมากสมาชิกก็ยืมไปใช้ในการลงทุนประกอบอาชีพ เช่น ปลูกกก ปลูกปอ เป็นต้น การบรรเทาเหตุ

ฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งการปล่อยกู้มี 2 ประเภทด้วยกัน คือ

ประเภทรายคน ต้องมีคนค้ำประกันตามวงเงินหุ้นอย่างน้อย 80% ของวงเงินค้ำประกัน นอกจากนั้นสมาชิกต้องทำบัญชีครัวเรือนมาก่อนอย่างน้อย 6 เดือน การชำระคืนสามารถชำระได้ตามศักยภาพของสมาชิกเอง โดยการให้สัจจะแก่คณะกรรมการ

ประเภทรายกลุ่ม เช่น ศูนย์ศิลป์เสื่อ ในแต่ละเดือนธนาคารชุมชนจะเปิดให้กู้ทุกวัน ที่ 29 ของทุกเดือน (ณ เมษายน 2550 ยอดวงเงินกู้ยืมอยู่ 1,000,000 บาท เงินสดคงเหลือในบัญชีประมาณ 100,000 บาท) เพื่อยืนยันความโปร่งใสต่อการใช้จ่ายเงินของสมาชิกที่ยืมไป สมาชิกจะนำไปเสร็จในการจ่ายเงินมาแสดงอ้างอิงต่อคณะกรรมการว่าได้ใช้เงินตามแผนงานที่วางไว้ และต้องมีแผนการออมเพื่อลดหนี้มาแสดงต่อคณะกรรมการพร้อมกันด้วย สำหรับเงินดอกเบี้ยที่ได้จากการบริหารจัดการ คณะกรรมการได้นำมาคืนผลประโยชน์ให้แก่สมาชิก และชุมชนดังนี้

1. จัดสรรเงินดอกเบี้ยออมสัจจะร้อยละ 1.80 บาทต่อปี หรือประมาณ 30% ปัจจุบันยังไม่ได้จัดสรรมากนัก เนื่องจากเพิ่งเปิดดำเนินการได้ 1 ปี
2. ตอบแทนคณะกรรมการ 30% เพื่อเป็น

กองทุนของกรรมการในการดำเนินงาน

3. บริหารจัดการภายใน 30%
4. จัดสวัสดิการและสาธารณะ 10%

นอกจากนั้น หากสมาชิกสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และพึ่งตนเองได้จริง สนาคารชุมชนจะรับโอนหนี้จากภายนอกให้ ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขการประเมินศักยภาพของตนเองซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกัน เช่น เป็นผู้มีระเบียบวินัย เปิดเผยข้อมูลทำบัญชีครัวเรือน เข้าร่วมกิจกรรม เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันสามารถโอนหนี้ และปลดหนี้ให้แก่สมาชิกได้แล้ว 2 ครัวเรือน จากเป้าหมายทั้งปี 25 ครัวเรือน

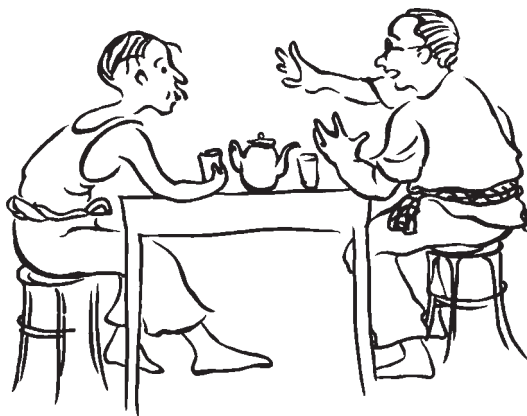
กระบวนการร่วมตรวจสอบ การทำงานของคณะกรรมการดำเนินงาน สมาชิกทุกคนสามารถตรวจสอบข้อมูลได้ เมื่อมีการประชุมสมาชิก คณะกรรมการจะรายงานสถานะทางการเงิน ปัญหา ตลอดจนเรื่อง

ราวที่เกี่ยวข้องให้สมาชิกได้รับทราบ และร่วมตัดสินใจ นอกจากนี้ยังมีการจัดทำบัญชีให้เป็นปัจจุบันอยู่ตลอดเวลา

กระบวนการร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับประโยชน์

ที่ผ่านมาผลงานที่เกิดขึ้น ถึงแม้ว่าต้องฝ่าฟันอุปสรรคในเรื่องต่างๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็น เมื่อประสบกับปัญหาการจัดสรรเวลาสำหรับดูแลกิจการสนาคาร คณะกรรมการก็ค่อยๆ หายไป หรือสมาชิกเมื่อถูกไปแล้วไม่สามารถปฏิบัติตามแผนการออมเพื่อลดหนี้ได้จริง ทำให้เกิดหนี้มีปัญหา ตลอดจนการกู้เงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ เช่น นำไปซื้อรถมอเตอร์ไซด์ ซื้อโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น ทั้งสมาชิกและคณะกรรมการที่เหลืออยู่ต่างช่วยกันแก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยใช้มติของที่ประชุมเป็นข้อยุติ

ผู้ประสานงาน : นายนรรรณ ใจชื่น
ตำบลบางสระแก้ว อ.แหลมสิงห์ จ.จันทบุรี
โทร. 081-908-5386

34. “ไชยธนาคาร” อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

ข้อมูลทั่วไปของตำบล

ตำบลบางกะไชย ตามประวัติบอกเล่าต่อเนื่องกันมาว่า เดิมมีชื่อว่า “บางกุษ่าย” เนื่องจากเมื่อก่อนนี้มีชาวจีนอพยพมาตั้งบ้านเรือนอยู่ในพื้นที่ประกอบอาชีพทำการประมง เช่น ทำไผ่ ลากอวน และปลูกล้วย ผัก ผักที่ชาวจีนเหล่านี้ปลูกมากที่สุดคือ ผักกุษ่าย เมื่อผักกุษ่ายมีปริมาณมากเกินความต้องการของคนในหมู่บ้าน ก็นำไปแลกเปลี่ยนเป็นสิ่งของอื่นกับชุมชนหรือตำบลใกล้เคียง เหตุนี้คนจึงเรียกหมู่บ้านนี้ว่า “บางกุษ่าย” ต่อมาคนก็เรียกเพี้ยนเป็น “บางกะไชย” จนมาถึงปัจจุบัน

ตำบลบางกะไชย มีเนื้อที่โดยประมาณ 29.8 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 18,627 ไร่ มีประชากร 3,823 คน อยู่ในเขตอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ระยะทางจากท่าเทียบเรือบางกะไชยถึงอำเภอแหลมสิงห์ประมาณ 3 กิโลเมตรโดยทางเรือ เนื่องจากยังไม่มีสะพานข้ามมายังฝั่งอำเภอแหลมสิงห์ได้ (กำลังก่อสร้างสะพาน) นอกจากการเดินทางเรือที่ใช้ระยะเวลาไม่นานสู่อำเภอแหลมสิงห์ ยังสามารถเดินทางโดยรถ ซึ่งจะต้องผ่านอำเภอท่าใหม่และอำเภอเมืองระยะทางประมาณ 50 กิโลเมตร เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มติดปากแม่น้ำ มีป่าชายเลนเป็นแนวยาว ประชากรส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพทำการประมง เลี้ยงกุ้ง เลี้ยงปลา ตำบลบางกะไชยแบ่งการปกครองเป็น 9 หมู่บ้าน มีชื่อเรียกหมู่บ้านแตกต่างกันออกไป ตามบริบทและความเป็นมาของแต่ละพื้นที่ หมู่ที่ 1 ชื่อเรียก “บ้านเขาแหลมสิงห์” หมู่ที่ 2 ชื่อเรียก “บ้านแหลมประดู่/บ้านสองพี่น้อง” หมู่ที่ 3 ชื่อเรียก “บ้านคลองปลาตุ๊ก” หมู่ที่ 4, 5, 6,

ชื่อเรียก “บ้านบางกะไชย” หมู่ที่ 7 ชื่อเรียก “บ้านเรือแตก” หมู่ที่ 8 ชื่อเรียก “บ้านหัวเขา” หมู่ที่ 9 ชื่อเรียก “บ้านอ่าวหมู”

ถึงแม้จะมีการแบ่งการปกครองออกเป็นหมู่บ้าน แต่ก็มีความผูกพันกันด้วยสายสัมพันธ์ที่มีมายาวนาน การช่วยเหลือเกื้อกูลกันยังมีให้เห็นตามเทศกาลงานประเพณี งานบุญ ด้วยพื้นที่เป็นทะเลติดปากแม่น้ำ มีลำคลองแยกย่อยหลายสาย รวมถึงมีป่าชายเลนที่สมบูรณ์ทำให้ไม่ต้องยุ่งยากและลำบากในการหากินได้กุ้ง หอย ปู ปลา ก็นำไปแลกเปลี่ยนกับพื้นที่ตอนบนอยู่กันอย่างสบาย

ปี 2525 กระแสการเลี้ยงกุ้งกุลาดำมาแรง เนื่องจากพื้นที่ติดทะเลและปากแม่น้ำ ทำให้บริษัทเอกชนกว้านซื้อพื้นที่เพื่อทำการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ รายได้จากการเลี้ยงกุ้งทำให้ชาวบ้านปรับเปลี่ยนพื้นที่เลี้ยงกุ้งบ้างพื้นที่หัวไร่ปลายนา ป่าชายเลน ถูกปรับเป็นบ่อเลี้ยงกุ้งสามเดือนได้ สี่เดือนได้ ก็ขยายบ่อเพิ่ม ลงอุปกรณ์เพิ่ม ได้ง่ายใช้ง่าย ไปไหนใครก็เรียกเสีย หลงตนลืมหวนนำโรคร้ายเข้าสู่ชุมชน บางคนได้บ้าน บางคนได้รถ ลืมวางแผนสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเอง สุดท้ายเหลือแต่อุปกรณ์และหนี้สินที่เกิดจากการเลี้ยงเม็ดเงินส่วนใหญ่ตกอยู่กับบริษัทห้างร้านขายยา ร้านขายอาหารกุ้ง สำหรับชาวบ้านที่เป็นหนี้และมีทุนน้อย หนีไม่พ้นกับการที่ต้องพึ่งทะเล ออกหากุ้ง หอยปูปลา แต่ไม่จ่ายอย่างที่คิด กุ้งหอยปูปลากลับน้อยลง ชำร่วยยังมีเรือประมงจากนอกพื้นที่มาหากินบริเวณน่านน้ำ บางชุมชนก็เริ่มมีกระบวนการเรียนรู้จากชุมชนใกล้เคียง แก้ไขปัญหาด้วยการนำเต๋าย่างไปวางในทะเลเพื่อให้เป็นที่พักอาศัยของปลาและ

ป้องกันเรืออวนรุน หลายคนเริ่มเข้าหาแหล่งทุนในพื้นที่เพื่อกู้เงินมาลงทุนต่อ ด้วยการเลี้ยงปลาเก๋ในบ่อดิน (บ่อเลี้ยงกุ้งเดิม) ซึ่งลดอัตราการเสี่ยงจากการขาดทุนได้บ้าง เกร็ดที่ห้างร้านขายยาขายอาหารเคยมีก็หายไป แหล่งทุนในพื้นที่จึงมีความสำคัญไม่น้อยกับการที่ได้ให้ชุมชนนำมาลงทุนประกอบอาชีพ

จากข้อมูลในระหว่างปี 2512-2548 มีกลุ่มองค์กรการเงินที่จัดตั้งเองจากแกนนำชุมชน ผู้นำทางศาสนา หน่วยงาน รวมถึงกองทุนหมู่บ้านที่รัฐได้สนับสนุน

ปี 2512 การจัดตั้งกลุ่มชาวนาดำบางกะไชย โดยการออกหาสมาชิกตามบ้าน โดยชาวบ้านตอนนั้นยังทำนาข้าว ปลูกกก เป็นอาชีพหลัก ส่วนมากทำนากันเกือบทุกครัวเรือน คนที่ไม่มีที่นาเป็นของตนเองก็รับจ้างทำนา แกนนำในการจัดตั้งกลุ่มชาวนา คือ นายสงวน เจริญจิตต์ ได้จัดตั้งกลุ่มฯ ขึ้นในหมู่บ้าน และหมู่บ้านใกล้เคียงรวม 3 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 6, 7 และ 8

ปี 2539 - ปี 2543 หน่วยงานรัฐโดยพัฒนาชุมชน จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 7 กลุ่มใน 6 หมู่บ้าน

ปี 2541 (5 กันยายน 2541) พระอาจารย์มนัส ขันติธรรมโม เจ้าอาวาสวัดโพธิ์ทอง เป็นผู้มาประสานงานกับพระครูเกษมคุณากร เจ้าอาวาสวัดบางกะไชย ขอเปิดกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ที่วัดบางกะไชย เพื่อประโยชน์ของคนในตำบลบางกะไชย พระครูเกษมคุณากรก็เห็นด้วย จึงเกิดกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วัดบางกะไชยขึ้น มีสมาชิกครอบคลุมทั้งตำบล

ปี 2544 จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านตามนโยบายของรัฐ 9 หมู่บ้าน

จากกองทุนที่หลากหลาย การจัดการบริหารก็หลากหลาย กติกาของแต่ละกองทุนก็แตกต่างกันออกไป โดยส่วนใหญ่สมาชิก 1 คนเป็นสมาชิก

มากกว่า 1 กองทุน บางรายเป็นสมาชิกถึง 5 กองทุนใหญ่ มุ่งเน้นการออมและให้การสนับสนุนสมาชิกกู้เงินไปประกอบอาชีพ การจัดสรรผลประโยชน์แตกต่างกันไปตามการเติบโตของกองทุน การเข้าหาแหล่งทุนในพื้นที่หลังจากเกิดวิกฤติภัยแล้งจึงมีมากขึ้น **การหมุนหนี้จึงเป็นเทคนิคของสมาชิกที่สังกัดอยู่หลายองค์กร**

หลังจากเกิดกองทุนไม่นานแนวความคิดในการจัดตั้งธนาคารหมู่บ้านถูกพูดถึงกันในวงกว้าง รวมถึงข้อมูลข่าวสารเหล่านี้ได้ตกมาถึงชุมชน กำหนดนมนัส ชาวไชย โดยตำแหน่ง รวมถึงการมีตำแหน่งในกลุ่มองค์กรการเงินอีกหลายตำแหน่ง ซึ่งไม่ผิดกับผู้นำคนอื่น ๆ ที่เรียกกันได้ว่า “สวมหมวกหลายใบ” มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันหลายครั้งในการหาแนวทางการจัดตั้งสถาบันการเงิน รวมถึงการศึกษารูปแบบของการจัดตั้งสถาบันการเงินของตำบลบางสระเก้า ซึ่งเกิดขึ้นมาก่อนหน้า...ที่สุด สถาบันการเงินชุมชนตำบลบางกะไชยจึงเกิดขึ้นในนาม **“ไชยธนาคาร”**

เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2549 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 9 หมู่บ้าน ได้มีมติให้ร่วมกันก่อตั้งสถาบันการเงินชุมชนขึ้น โดยมีธนาคาร ธกส. และธนาคารบางสระเก้าช่วยเป็นพี่เลี้ยง โดยมีมติให้ใช้ชื่อว่า **“สถาบันการเงินชุมชนไชยธนาคาร” (สชช.)** มีวิสัยทัศน์ หรือคำขวัญว่า **“เสริมสร้างเศรษฐกิจ พิชิตความยากจน”** เพื่อร่วมเฉลิมพระเกียรติ 60 ปีครองราชย์ มีพิธีเปิดเป็นทางการเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2549 ที่ทำการตั้งอยู่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางกะไชย ปัจจุบันมีสมาชิก 618 คน มีทุนหมุนเวียน 2.2 ล้านบาท

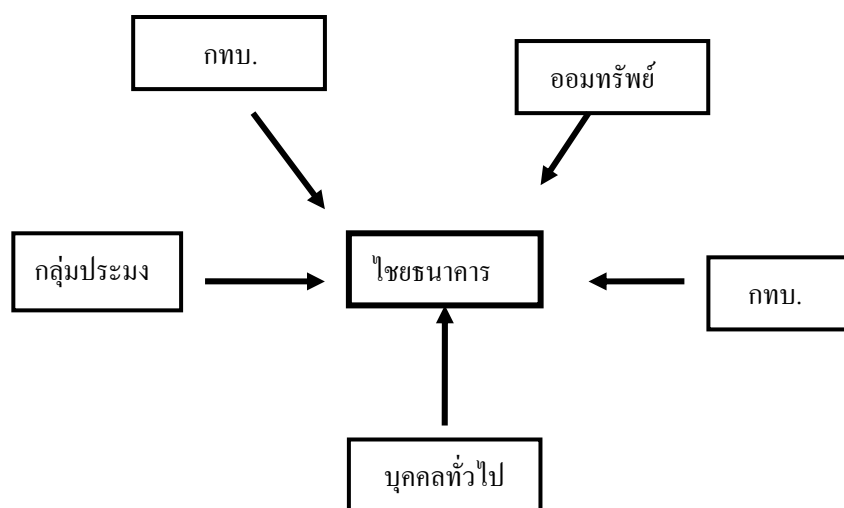
มีนายมนัส ชาวไชย กำหนดตำบลบางกะไชย เป็นผู้อำนวยการ และนายนิยม พงษ์พานิช เป็นประธานกรรมการ และมีประธานกองทุนทุกหมู่บ้าน เป็นคณะกรรมการ

ลักษณะการดำเนินงาน

คณะกรรมการทำงานมาจากกลุ่มและกองทุนผู้ถือหุ้นกลุ่มและกองทุนละ 2 คน ปัจจุบันมีกรรมการ 22 คน ระดมเงินทุนจากกลุ่มและกองทุนและประชาชนที่สนใจจากการซื้อหุ้น หุ้นละ 100 บาท มีวันเปิดทำการคือทุกวันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 09.30 - 14.30 น. กิจกรรมมีการฝากเงินและกู้เงิน โดยมีคณะกรรมการเป็นผู้ทำงาน ประชุมคณะกรรมการอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง กฎระเบียบยังมีการปรับและพัฒนาพร้อมกับการเรียนรู้ไปด้วยกัน เปิดกว้างกลุ่มองค์กรการเงินมาเรียนรู้ร่วมกัน

ประเภทของการให้กู้ยืม รายกลุ่มที่ถือหุ้นไม่เกิน 700,000 บาท รายบุคคลใช้หลักค้ำประกัน กู้ได้ครึ่งหนึ่งของหลักทรัพย์ หรือไม่เกิน 10,000 บาทสำหรับให้บุคคลเป็นผู้ค้ำ อัตราดอกเบี้ย 12 บาท/ปี

ลักษณะการบูรณาการทุน

- กองทุนหมู่บ้าน (กทบ.) 9 กองทุน

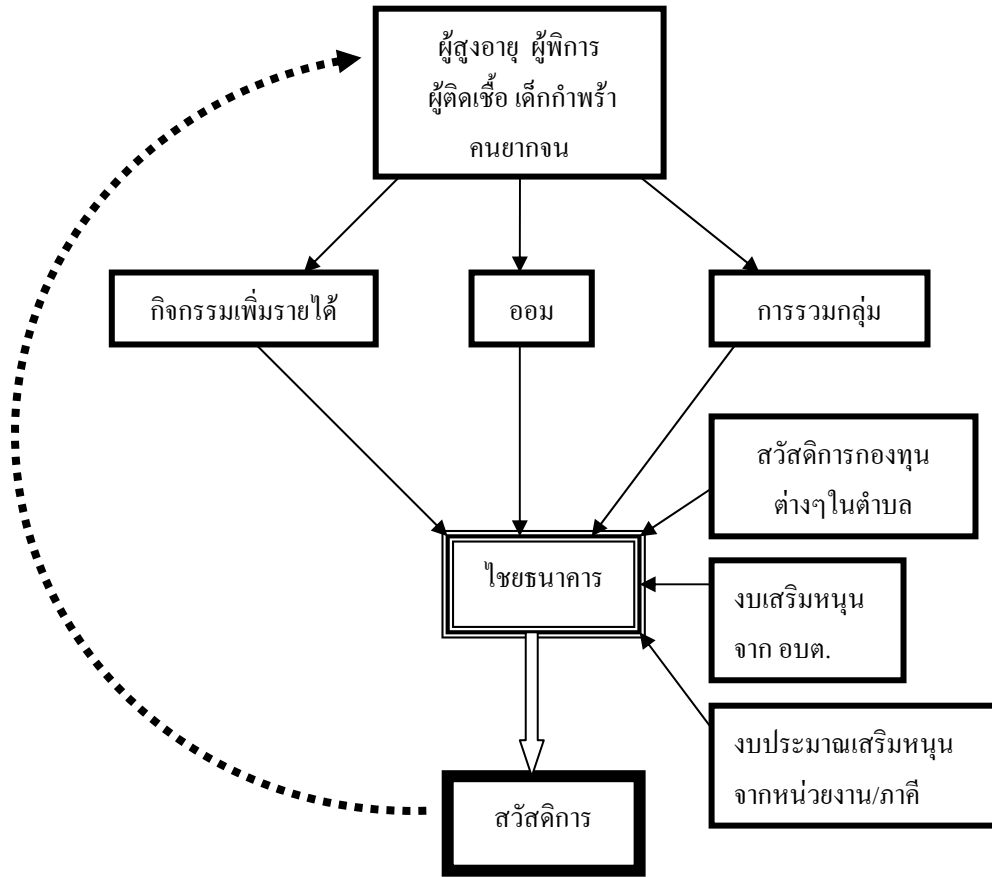
ลักษณะการทำงานร่วมกับหน่วยงาน อปท.

เนื่องจากสถาบันการเงินไชยธนาคาร ขอใช้สถานที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นสถานที่ดำเนินการ จึงมีการเชื่อมโยงงานด้านข้อมูลด้านการเงินพร้อมกับโอนเงินสงเคราะห์ผู้สูงอายุและผู้พิการผ่านสถาบันการเงินเพื่อสะดวกในการเดินทางไปถอนเงินจากภายนอกซึ่งมีระยะทาง 20 กว่ากิโลเมตร ข้อดีที่ค้นพบผู้สูงอายุบางคนถอนเงินไปใช้เมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น (มีเงินติดบัญชี)

ลักษณะการทำงานร่วมกับหน่วยงานวิชาการ

มีนาคม 2550 สำนักงานส่งเสริมสนับสนุนวิชาการ 3 (สสว.) ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน กรณีศึกษาอำเภอแหลมสิงห์ สถาบันการเงินไชยธนาคารได้เข้าร่วมเรียนรู้ค้นหาผู้ยากไร้ และได้รูปแบบในการจัดสวัสดิการให้กับชุมชน

รูปแบบการดูแลผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาสของตำบล

ผู้ประสานงาน : กำนันมนัส ชาวไชย
32 หมู่ 3 ตำบลบางกะไชย อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี 22120
โทร. 086-138-2211

กรุงเทพฯ ปริมาณ

35. กลุ่มออมทรัพย์วัดจันทร์ประดิษฐาราม เขต 5 (เครือข่ายเพชรเกษมร่วมมิตร)

แขวงบางด้วน หมู่ 15 และบางหัว หมู่ 5 ซ.เพชรเกษม 48
เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ

ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มออมทรัพย์วัดจันทร์ประดิษฐารามเขต 5 (เครือข่ายเพชรเกษมร่วมมิตร) อยู่ในชุมชนวัดจันทร์ประดิษฐาราม เขต 5 ซึ่งเป็นชุมชนแออัดในเขตกรุงเทพฯ ได้รับการสนับสนุนจากการเคหะแห่งชาติให้จัดตั้งเป็นชุมชน เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2525 จากนั้นการเคหะแห่งชาติก็ได้ดูแลและพัฒนาชุมชนเป็นต้นมา จนกระทั่งในปี 2535 ทางการเคหะแห่งชาติได้โอนชุมชนแออัดที่อยู่ในการดูแลของการเคหะแห่งชาติให้กับกรุงเทพมหานครดูแลจนถึงปัจจุบัน

ความเป็นมาของกลุ่มออมทรัพย์ฯ

เมื่อมีการจัดตั้งชุมชนวัดจันทร์ฯ ขึ้นมาอย่างเป็นทางการ มีการคัดเลือกประธานและคณะกรรมการชุมชน มีการประชุมปรึกษาหารือกันว่าในชุมชนควรมีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับชาวชุมชน ประกอบกับชุมชนใกล้เคียงมีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ จึงสนใจอยากจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ อีกทั้งคุณจำเริญสิงห์คาน ซึ่งอยู่ในเครือข่ายภาษีเจริญ เข้ามาให้คำแนะนำเรื่องการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ จากนั้นประธานและคณะกรรมการชุมชนจึงนัดชาวชุมชนมาทำความเข้าใจเรื่องการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ซึ่งในการจัดเวทีครั้งแรกก็ยังมีคนที่เข้าใจและไม่เข้าใจ จากนั้นก็เริ่มมีการรับสมัครสมาชิก มีสมาชิกครั้งแรก 25 คน พร้อมทั้งคัดเลือกกรรมการขึ้นมา 1 ชุด จำนวน 11 คน ดำเนินการร่างระเบียบของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อใช้เป็นข้อบังคับในการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ ซึ่งเริ่ม

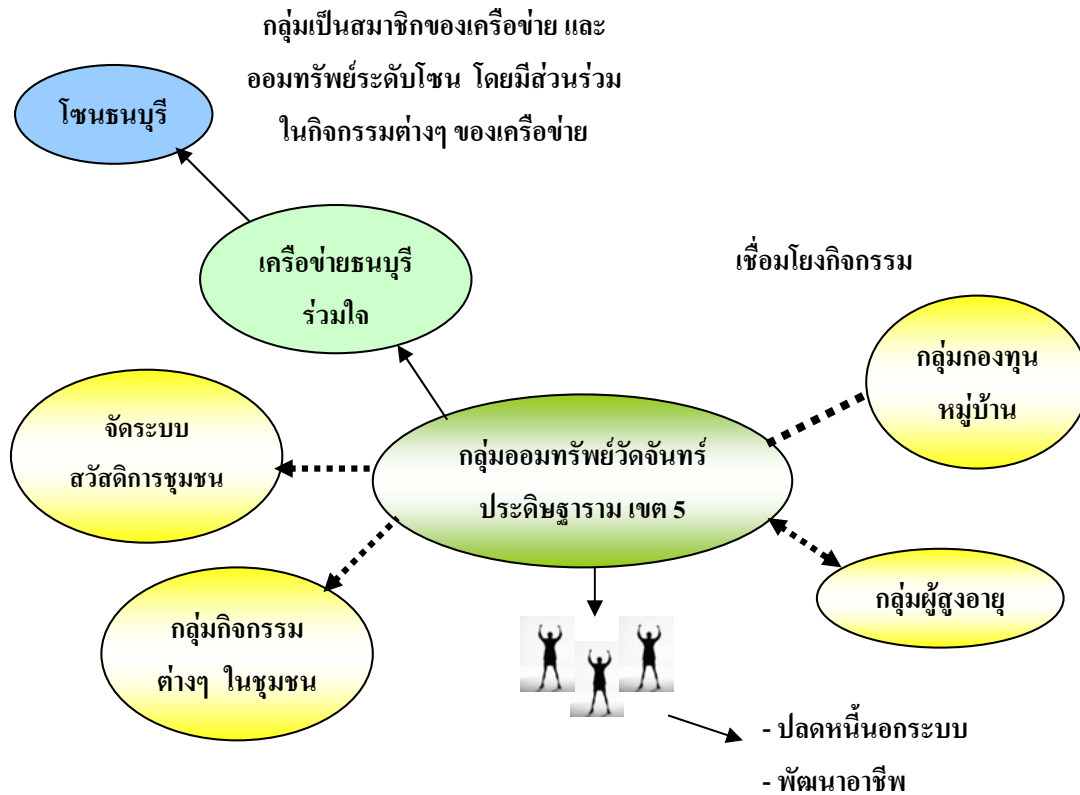
บริหารกลุ่มออมทรัพย์ในเดือนพฤศจิกายน 2542 ด้วยเงินออมทรัพย์เริ่มแรก 5,600 บาท บริหารและเปิดรับสมาชิกเรื่อยมา จนในปี 2547 มีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 109 คน รวมทรัพย์สิ้นและเงินออมทรัพย์ทั้งสิ้น 1,039,308.94 บาท และปี 2548 คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์มีเป้าหมายที่จะขยายกลุ่มออมทรัพย์ไปยังชุมชนข้างเคียงโดยมีแผนจะช่วยเหลือเรื่องทุนการศึกษาสำหรับบุตรของสมาชิกและสวัสดิการรักษาพยาบาลให้สมาชิก

ปัจจุบันกลุ่มมีเงินออมสะสมหุ้นรวม 2,597,050 บาท เงินทุนรวมทั้งหมด 2,605,560 บาท ปล่อยให้สมาชิกกู้หมุนเวียน 96 ราย จำนวน 2,240,980 บาท ซึ่งสาเหตุที่สมาชิกของกลุ่มเพิ่มขึ้น เนื่องจาก “สมาชิกเห็นว่ามีการออมทรัพย์สามารถแก้ไขปัญหาสภาพคล่องของครอบครัวสมาชิกได้จริง โดยเฉพาะเรื่องของหนี้นอกระบบ” ซึ่งกลุ่มได้มีการดำเนินการไปแล้ว 23 ราย เป็นเงิน 130,500 บาท โดยกลุ่มมีการทำข้อตกลงกับสมาชิกไม่ให้กลับไปเป็นหนี้นอกระบบอีก

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์

1. เพื่อเป็นจุดศูนย์กลางในการประสานงานความร่วมมือระหว่างกลุ่มกับชุมชน
2. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาให้ความรู้และความเข้าใจเพื่อให้เกิดความสามัคคี ความร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสมาชิกและส่วนรวม

การเชื่อมโยงของกิจกรรมภายในกลุ่ม/กิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่

3. ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาในด้านต่างๆ เช่น เยาวชน การศึกษา สิ่งแวดล้อมและที่อยู่อาศัย สังคมเศรษฐกิจ อาชีพและสวัสดิการ

4. สร้างและส่งเสริมผู้นำใหม่ ให้รู้จักการบริหารทุกระดับ ให้รู้คิดและทำ มีความรับผิดชอบ ความร่วมมือ เสียสละ และการให้อภัย

5. เป็นแหล่งทุนของสมาชิกในชุมชน ที่สมาชิกสามารถเข้าถึงได้ง่าย เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาต่างๆ ของสมาชิก เช่น ปัญหาหนี้ในระบบ

การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ฯ

กลุ่มออมทรัพย์วัดจันทร์ฯ เขต 5 มีคณะกรรมการบริหาร 11 คน มีเกณฑ์การกู้ยืมเงิน คือ ต้องเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ฯ ไม่น้อยกว่า 6 เดือน สามารถกู้ยืมได้ 3 เท่าของเงินออม หรือกู้ตามจำนวน

ที่จะนำไปใช้จริง อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 บาท/เดือน ผ่อนชำระนาน 18 เดือน

กรรมการกลุ่ม มีวาระคราวละ 2 ปี โดยผู้ที่จะเข้ามาเป็นกรรมการจะต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้ เป็นผู้ที่มีชื่อสัตย์สุจริต เป็นที่ไว้วางใจของสมาชิก มีอุดมการณ์ของการพัฒนาที่มั่นคง ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง มีความเข้าใจบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการกิจการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์ฯ จะมีการประชุมสมาชิกทั้งหมด 3 ประเภท คือ ประชุมวิสามัญ ประธานกรรมการดำเนินงานจะเรียกประชุมเมื่อใดก็ได้ตามเหตุอันสมควร และต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมอย่างน้อยกึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมด ประชุมรายเดือน ซึ่งจะประชุมในวันอาทิตย์แรกของเดือน และการประชุมใหญ่สามัญประจำปี เป็นการประชุมชี้แจง

องค์การการเงินชุมชน...เส้นทางสู่ “การบูรณาการทุนชุมชน”

ผลการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์และแนวทางการดำเนินงานในปีต่อไป สมาชิกทุกคนต้องเข้าร่วมประชุมที่ผ่านมากลุ่มมีศักยภาพในด้านการบริหารจัดการ ทำให้กลุ่มออมทรัพย์ต่างๆ ในบริเวณใกล้เคียงมาศึกษาเรียนรู้ รวมถึงกลุ่มได้ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้กับกลุ่มอื่นๆ ในเรื่องการจัดระบบบัญชี การจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก รวมถึงการบริหารจัดการกลุ่ม

การจัดสรรผลประโยชน์

- ค่าตอบแทนเงินปันผล ร้อยละ 70
- ค่าบริหารจัดการ ร้อยละ 10
- จัดสวัสดิการแก่สมาชิก ร้อยละ 10
- ทุนสำรอง ร้อยละ 10

แหล่งทุน

ทุนภายใน เงินออมของสมาชิกในกลุ่มออมทรัพย์จากสมาชิก 109 คน มีเงินออมทรัพย์ 1,039,308.94 บาท ทุนภายนอก ได้รับการสนับสนุนจากเขตภาษีเจริญ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นักการเมืองท้องถิ่น องค์กรเอกชน และกองทุนหมู่บ้าน

แผนการดำเนินงานในอนาคต

กลุ่มออมทรัพย์มีแผนที่จะขยายการจัดสวัสดิการให้ครอบคลุมคนในชุมชนทั้งหมด โดยจะจัดผลประโยชน์ให้ครอบคลุมตั้งแต่เกิด จนถึงตาย รวมถึงการขยายผลเรื่อง “การแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบ” ซึ่งเป็นหัวใจหลักของการดำเนินของกลุ่มออมทรัพย์

ผู้ประสานงาน : นายจำลอง นามสุดใจ ประธานกลุ่มออมทรัพย์
189/5 หมู่ 5 ถ.เพชรเกษม ต.บางหว้า อ.ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ
เบอร์โทร 02-869-8170, 084-770-8347

36. กลุ่มออมทรัพย์ศาลาธรรมสพน์ (เครือข่ายธนบุรีร่วมใจ)

ถนนศาลาธรรมสพน์ แขวงศาลาธรรมสพน์ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพฯ

ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มออมทรัพย์ศาลาธรรมสพน์ตั้งอยู่เลขที่ 67/1 หมู่ 7 เขตทวีวัฒนา กรุงเทพฯ ซึ่งที่มาของชื่อกลุ่มออมทรัพย์มาจากคำเรียกที่เพี้ยนกันมาว่า “ศาลาธรรมสพน์” มีที่มาจากคำว่า “ศาลาทำศพ” สำหรับคำว่าศาลาธรรมสพน์ในปัจจุบันเป็นชื่อเรียกเพี้ยนด้วยความตั้งใจ และเป็นภูมิปัญญาทางด้านภาษาของบรรพบุรุษที่ได้เปลี่ยนศาลาซึ่งตั้งอยู่ริมคลองที่ใช้สำหรับทำศพผู้เสียชีวิต ที่ฝั่งตุน่ากลัวให้มาเป็นชื่อของตำบลศาลาธรรมสพน์ อันหมายถึง “ศาลาฝังธรรม” ซึ่งใช้เรียกมาจนถึงปัจจุบัน

คนส่วนใหญ่ในชุมชนมีอาชีพหลากหลาย เช่น รับราชการ รัฐวิสาหกิจ รับจ้าง จนกระทั่งถึงทำสวน ส่วนใหญ่เป็นบ้านจัดสรร มีกลุ่มต่างๆ ภายในชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มแม่บ้าน และกลุ่มอาชีพ เป็นต้น

ความเป็นมาของกลุ่มออมทรัพย์ฯ

กลุ่มออมทรัพย์ฯ เกิดขึ้นจากแนวคิดที่จะช่วยเหลือสมาชิกที่ขาดสภาพคล่องทางการเงิน เนื่องจากฟุ้งแหล่ลงทุนจากภายนอกที่เข้ามาในชุมชนจนเกิดปัญหาหนี้ในระบบ จึงเกิดการรวมตัวกันของสมาชิกเพื่อช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาต่างๆ ของสมาชิก โดยใช้วิธีการออมทรัพย์เป็นกิจกรรมสำคัญ ในการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ครั้งแรกได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเขตทวีวัฒนา จำนวน 5,000 บาท ก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการในวันที่ 10 มีนาคม 2533 แรกตั้งมี

สมาชิก 26 คน คณะกรรมการบริหารกลุ่ม 7 คน ลงทุนครั้งแรกคนละ 20 บาท/เดือน ต่อมาสมาชิกเห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการออมทรัพย์ว่าสามารถช่วยแก้ไขปัญหาขาดสภาพคล่องของสมาชิกได้จริง จึงได้มีการออมสมทบเรื่อยมา จนกระทั่งปี 2540 มีสมาชิกเพิ่มขึ้นถึง 594 คน เงินออมหุ้นเริ่มปรับเพิ่มจากเดิม 20 บาท/เดือน มาเป็น 50 บาท/เดือน แต่ไม่เกิน 1,000 บาท/เดือน ปัจจุบันมีเงินฝากธนาคาร 1,592,422.32 บาท เงินออมทรัพย์ 3,469,300 บาท

เป้าหมายของการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์

แก้ไขปัญหาหนี้ในระบบและหมุนเวียนสภาพคล่องของสมาชิกในชุมชน

การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ฯ

กลุ่มออมทรัพย์มีคณะกรรมการทั้งหมด 7 คน มีการแบ่งบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน เช่น ประธาน รองประธาน คณะกรรมการ บัญชี และเหรัญญิก มีเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้ให้แก่สมาชิก คือ ต้องเป็นสมาชิกมาแล้วอย่างน้อย 1 ปี จึงจะสามารถกู้เงินได้ 3 เท่าของเงินออม แต่ไม่เกิน 30,000 บาท ชำระคืนเดือนละ 1 ครั้ง รวมทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยชำระคืนได้ไม่เกิน 36 งวดต่อปี ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 บาท/เดือน ส่งคืนทุกๆ วันที่ 15 ของเดือน กลุ่มออมทรัพย์เปิดทำการ 1 วัน หากสมาชิกจะขอกู้ก็ต้องยื่นเอกสารขอกู้เงินล่วงหน้าอย่างน้อย 3 วันหรือวันที่ 12 ภายในเดือนที่จะขอกู้ จะพิจารณา

องค์กรการเงินชุมชน...เส้นทางสู่ “การบูรณาการทุนชุมชน”

เงินกู้วันที่ 15 ของทุกเดือน จะมีกิจกรรม ผาก - ออม - กู้ - ชำระคืน พร้อมทั้งรายงานสถานะทางการเงินของกลุ่มให้สมาชิกทราบ พร้อมทั้งรายงานค่าบริหารจัดการประจำเดือนด้วยเอกสารที่ชัดเจนอีกด้วย

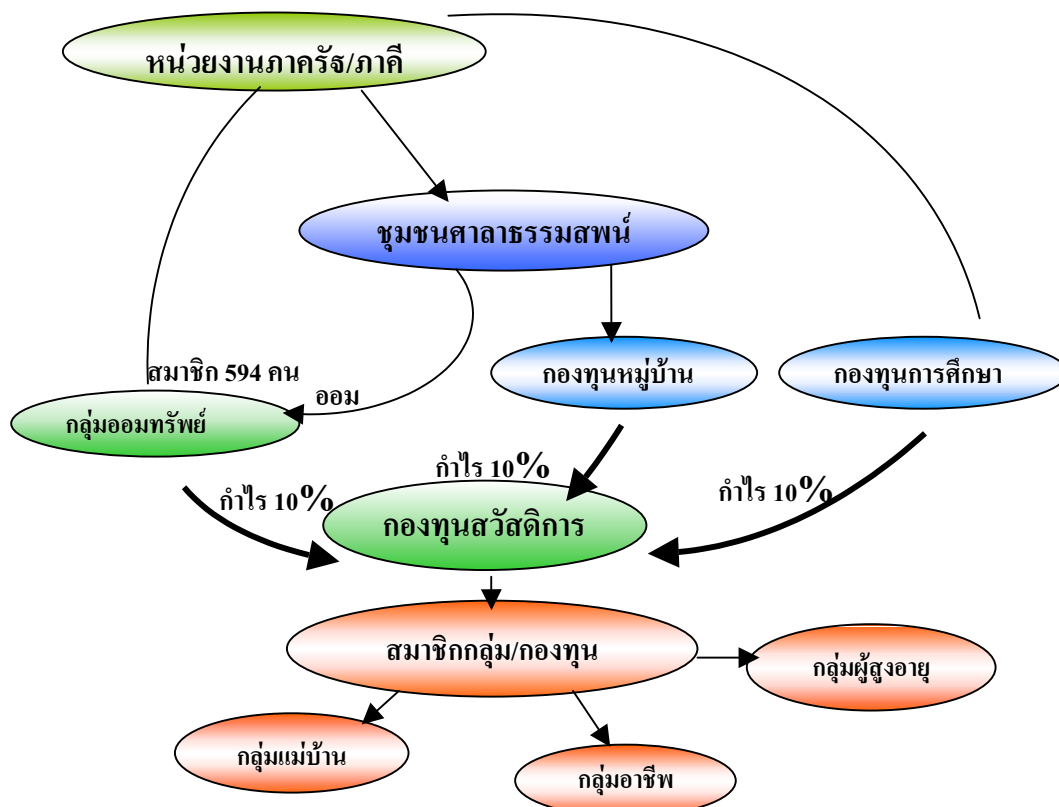
การจัดสรรผลประโยชน์

- ค่าตอบแทนเงินปันผลคืนสมาชิก	ร้อยละ	10
- ทุนการศึกษา	ร้อยละ	10
- ทุนขยายงาน	ร้อยละ	10
- ทุนสวัสดิการ	ร้อยละ	10
- ทุนพัฒนาชุมชน	ร้อยละ	10
- ทุนสำรอง	ร้อยละ	50

ปัจจุบันมีสมาชิกที่ได้รับประโยชน์จากกองทุน มีเงินงบประมาณใช้จ่ายดังต่อไปนี้

- ทุนสำรอง	จำนวน	166,971.61	บาท
- ทุนการศึกษา	จำนวน	22,988	บาท
- ทุนขยายงาน	จำนวน	40,596	บาท
- ทุนสวัสดิการ	จำนวน	54,773	บาท
- ทุนพัฒนาชุมชน	จำนวน	15,607	บาท

การเชื่อมโยงของกองทุน/กิจกรรม

ภาคี/แหล่งทุนของชุมชน

ทุนภายนอก ได้แก่

- สำนักงานเขต ให้การสนับสนุนเงินแรกตั้ง กลุ่มออมทรัพย์ จำนวน 5,000 บาท
- กองทุนเพื่อสังคม (SIF) ให้การสนับสนุน กิจกรรมและมืงบประมาณเข้ามาสมทบกลุ่มอีกจำนวน 5,000 บาท (หลังดำเนินกิจกรรมต่างๆ สิ้นสุด)
- กองทุนหมู่บ้าน สนับสนุนเงินหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท ตัดดอกเบี๋ยเข้ากลุ่มอาชีพและกองทุน ผู้สูงอายุ

ทุนภายใน ได้แก่

- กลุ่มออมทรัพย์ศาลาธรรมสพน์ มีสมาชิก 594 คน มีเงินทุนหมุนเวียน 3,469,300 บาท
- กองทุนสวัสดิการ มีสมาชิก 493 คน ประกอบด้วยสมาชิกจากชุมชนต่างๆ ซึ่งชุมชนศาลาธรรมสพน์ ชุมชนชัยพฤกษ์ ชุมชนตรอกข้าวเม่า ชุมชนส่งสาย ลินจัญี ชุมชนบางกอกน้อย มีเงินทุน 200,000 บาท
- กองทุนการศึกษา มีสมาชิก 493 คน มีเงินทุน 2,000,000 บาท

ปัญหาและการแก้ไขปัญหาจากสิ่งที่ได้เรียนรู้

1. สมาชิกที่มีปัญหานี้สิน แล้วไม่สามารถชำระคืนได้แต่จะใช้วิธีการจ่ายดอกเบี๋ยก่อน และขยายระยะเวลาการชำระคืนเงินต้น
2. มีแหล่งเงินกู้จากภายนอกเข้ามาในชุมชน ส่งผลให้สมาชิกมีหนี้สินหลายทาง แต่เนื่องจากกลุ่มออมทรัพย์มีดอกเบี๋ยราคาต่ำกว่าจะได้เป็นทางเลือก

ของสมาชิก

3. เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อช่วยเหลือแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของสมาชิกและพัฒนาคนให้รู้จักซื้อสัตย์ ประหยัดออม มีสัจจะ และมีวินัยในตนเอง

แผนการดำเนินงานในอนาคต

1. แก้ไขปัญหาหนี้ซ้้าซ้อนให้กับสมาชิก โดยให้สมาชิกมีหนี้กับกลุ่มทางเดียว
2. เกิดการจัดสวัสดิการอย่างครบวงจร เพื่อเป็นแรงจูงใจให้กับสมาชิก โดยกลุ่มจะเริ่มจ่ายเบี๋ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุในเดือนมกราคม 2551 ซึ่งเงินกองทุนนี้มีแหล่งเงินทุนจากผลประโยชน์จากกลุ่มออมทรัพย์ ร้อยละ 10 ต่อปี ออมทรัพย์วันละ 1 บาท และปัจจุบันมีเงินกองทุนสวัสดิการ 200,000 บาท กองทุนการศึกษา 2,000,000 บาท โดยจะจัดสรรแก่สมาชิกดังนี้

- ค่ารักษาพยาบาล จำนวน 300- 500 บาท
- ค่าทำศพ จำนวน 1,500 บาท
- ค่าฌาปนกิจ จำนวน 1,000-2,000 บาท
- ทุนการศึกษา จำนวน 500 บาท/คน/ปี
- เบี๋ยยังชีพผู้สูงอายุ จำนวน 100-500 บาท (เริ่ม 1 ม.ค.2551)

3. ขยายเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายองค์กรชุมชน ขยายฐานสู่ชุมชนต่างๆ ให้มากขึ้น และพัฒนาสู่ความเป็นองค์กรการเงินระดับเขต/โซน/ภาคต่อไป

ผู้ประสานงาน : นายเยี่ยม แจ้งเจริญ ประธานกลุ่มออมทรัพย์
เลขที่ 67/1 หมู่ 7 ต.ศาลาธรรมสพน์ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพฯ
เบอร์โทร 089-826-1794

37. เครือข่ายออมทรัพย์สำโรงใต้ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

“หัวใจของการเชื่อมโยงเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์มิใช่เพื่อการกู้เงิน สิ่งสำคัญคือชาวชุมชนได้รับสวัสดิการ”

1. ก่อเกิดเครือข่ายออมทรัพย์สำโรงใต้

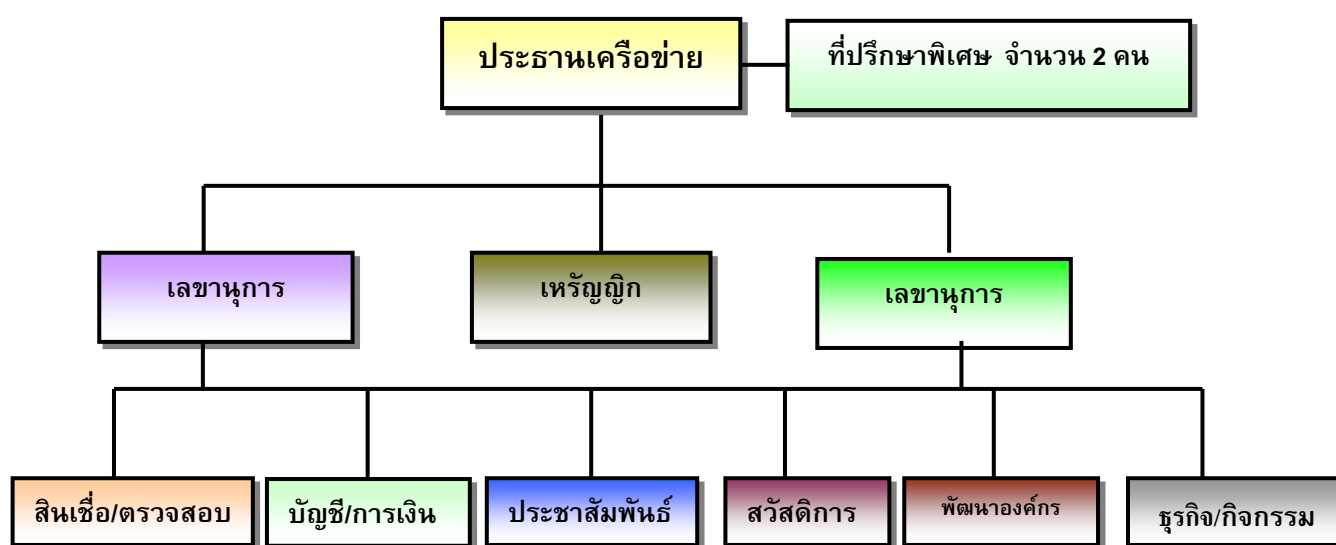
เทศบาลตำบลสำโรงใต้ เป็นเขตพื้นที่อุตสาหกรรม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงงานอุตสาหกรรมเหล็กและเคมีภัณฑ์ จึงส่งผลให้เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของผู้คนที่อพยพมาจากทั่วทุกทิศของประเทศไทยเพื่อมาทำงานในโรงงาน จำนวนประชากรในเขตเทศบาลประมาณ 807,101 คน มีทั้งสังคมของผู้ที่อาศัยอยู่ในบ้านเช่า โรงงาน และชุมชนดั้งเดิม การประกอบอาชีพทำให่วิถีชีวิตของคนในชุมชนต่างคนต่างอยู่ไม่มีการเชื่อมโยงกัน ทุน เล็กๆ ในเมืองใหญ่แห่งนี้ มีรูปธรรมของการรวมกันของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีอยู่ในเขตเทศบาลมาเป็น “เครือข่ายออมทรัพย์สำโรงใต้” โดยมีเป้าหมายของการรวมกันเพื่อจัดสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิก สวัสดิการเป็นแรงจูงใจที่ดึงให้ชาวชุมชนที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกันมาเข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่าย ค่าขวัญที่เป็นเหมือนแผนที่ในการเดินทางไปสู่เป้าหมายของเครือข่ายคือ **“ทุกข์ของท่าน คืองานของเรา”**

จุดเริ่มต้นของการรวมตัวกันอันเนื่องมาจากในช่วงประมาณปี พ.ศ.2539 สำนักงานพัฒนาชุมชนเมืองหรือชื่อที่ชาวชุมชนรู้จักคือ **พชม.** ได้เข้ามาส่งเสริมให้เกิดการรวมตัวกันของชาวชุมชนตั้งเป็นกลุ่มออมทรัพย์ โดยการหนุนเสริมของคุณดาวเรือง เศรษฐโสภณพงศ์ และคุณเฉลิมศรี ระดากร ชุมชนกลุ่มแรกที่มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์คือกลุ่มออมทรัพย์บางฝ้าย มีสมาชิกเริ่มแรกประมาณ 30 คน เงินกองทุนเริ่มต้นประมาณหมื่นกว่าบาท และมีการขยายตั้งกลุ่มใหม่ที่ตำบลบางหัวเสือ และศูนย์พัฒนา

เด็กเล็กปู่เจ้าสมิงพราย ซึ่งเป็นตำบลที่อยู่ใกล้เคียง จากคำบอกเล่าของคณะกรรมการ ในช่วงแรกของการตั้งกลุ่มออมทรัพย์มีเป้าหมายคือการแก้ไขปัญหาหนี้ของระบบของสมาชิกกลุ่ม หลังจากที่ตั้งกลุ่มออมทรัพย์เรียบร้อยแล้วจึงมีการพัฒนาคณะกรรมการ มีการอบรมเรื่องบัญชี การบริหารการเงิน และการพัฒนาแกนนำ ในช่วงแรกการดำเนินงานค่อนข้างมีปัญหาเรื่องการเงินไม่โปร่งใสบัญชีไม่เป็นปัจจุบัน การปล่อยเงินกู้ตามระบบเครือข่ายและเจ้าแชร์ ทำให้สมาชิกขาดความเชื่อมั่นล้มลุกคลุกคลานกันนานนับปี มีการปรับโครงสร้างการบริหารงานของกลุ่มก็หลายครั้ง และในกระบวนการพัฒนากลุ่มที่เกิดขึ้นมีการเชื่อมโยงอยู่กับเครือข่ายนครเขื่อนขันธ์ บทเรียนจากการเชื่อมโยงเครือข่ายพบว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสารไม่เท่าเทียมกัน อีกทั้งมีความแตกต่างกันทั้งทางด้านวิถีชีวิตและวัฒนธรรม (เครือข่ายนครเขื่อนขันธ์ส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิม) และระยะทางในการเดินทางไปร่วมกิจกรรมกับเครือข่ายค่อนข้างไกล กลุ่มจึงแยกตัวออกมาจากเครือข่ายนครเขื่อนขันธ์ มีสมาชิกแรกตั้งจำนวน 6 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ 4 ส.พัฒนา กลุ่มออมทรัพย์บางฝ้าย 999 กลุ่มออมทรัพย์พิทักษ์ธรรม 7,9 โดยตั้งเป็นเครือข่ายใหม่เรียกว่า “เครือข่ายออมทรัพย์เทศบาลสำโรงใต้” ตั้งแต่วันที่ 10 ตุลาคม 2542 ต่อมามีการเปลี่ยนชื่อเป็น **“เครือข่ายออมทรัพย์สำโรงใต้”** มีจำนวนสมาชิกแรกตั้งจำนวน 556 คน จำนวนเงินทุน 312,940 บาท (ปัจจุบันมีจำนวนสมาชิกรายกลุ่ม 16 กลุ่ม จำนวนรายคน 4,546 คน จำนวน

เงินทุน 52,032,441 บาท : ข้อมูล ณ ตุลาคม 2550) ประธานคนแรกคือนางเครือวัลย์ มีวัณณะ ประธานคนปัจจุบันชื่อ นายขวัญชัย เทียมสินวัฒนา และมีการแต่งตั้งที่ปรึกษาพิเศษคนที่เคยทำหน้าที่เป็นประธานกลุ่มมาก่อน มีการคัดเลือกตัวแทนจากแต่ละกลุ่มมาทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการเครือข่าย จำนวน 45 คน โดยการแบ่งบทบาทหน้าที่กันชัดเจน และมีการจัดทำระเบียบของเครือข่ายร่วมกันและสมาชิกก็จะมีระเบียบที่คล้ายคลึงกัน เช่น ระเบียบการเป็นสมาชิก การกู้เงิน การชำระคืน (ดูจากแผนผังคณะกรรมการ)

แผนผังคณะกรรมการเครือข่ายออมทรัพย์สำโรงใต้

บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการ

1. คณะกรรมการด้านสินเชื่อและการตรวจสอบ ทำหน้าที่ในการพิจารณาสินเชื่อ และติดตามตรวจสอบและพัฒนาระบบสินเชื่อของสมาชิกแต่ละกลุ่มให้ได้มาตรฐานเดียวกัน
2. คณะกรรมการด้านการเงินและบัญชี ทำหน้าที่ดูบัญชีของกลุ่มและสมาชิกเครือข่าย การตรวจบัญชีกลุ่มสมาชิกทุกๆ 3 เดือน และการอบรมให้ความรู้และพัฒนาระบบบัญชีกลุ่มต่างๆ ให้เป็นปัจจุบัน
3. คณะกรรมการประชาสัมพันธ์ ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์การทำงานของเครือข่าย
4. คณะกรรมการด้านการจัดสวัสดิการ ทำหน้าที่ในการดูแลกองทุนสวัสดิการ ช่วยเหลือผู้เสียชีวิต กองทุนการศึกษา กองทุนเอื้ออาทร
5. คณะกรรมการด้านการพัฒนาองค์กร ทำหน้าที่ในการพัฒนาความเข้มแข็งให้กับกลุ่ม วางแผนการทำงาน การจัดประชุมเครือข่าย
6. คณะกรรมการพัฒนาธุรกิจเครือข่าย ทำหน้าที่ในการวางแผนการพัฒนาเครือข่าย มีแนวพัฒนาในเรื่องการจัดตั้งสหกรณ์ เพื่อเชื่อมโยงกับกองทุนที่โรงงานไฟฟ้าสนับสนุนชุมชนผ่านสหกรณ์ ซึ่งขณะนี้อยู่ในระหว่างกระบวนการพัฒนา

จัดงานประเพณี

การพัฒนาแกนนำ สรุปรบทเรียนเครือข่าย

กระบวนการในการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์

1. การประสานกับแกนนำในพื้นที่ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อทำความเข้าใจและนัดประชุมชาวบ้านทำให้ได้รับความร่วมมือจากชาวชุมชน
2. การศึกษาดูงานและเปลี่ยนประสบการณ์กับกลุ่มออมทรัพย์อื่นๆ
3. การจัดเวทีสร้างความเข้าใจ ให้ความรู้เรื่องของกลุ่มออมทรัพย์
4. การรวบรวมข้อมูลสมาชิกกลุ่มและเครือข่าย

ปัจจัยที่หนุนเสริมให้สามารถขยายฐานสมาชิกเพิ่มขึ้น ได้แก่ การได้รับงบประมาณจาก พชม. ในการพัฒนาองค์กร ทั้งในด้านการอบรมสมาชิก การอบรมเรื่องบัญชี การจัดเวทีสรุปรบทเรียน และการขยายกลุ่ม และคณะกรรมการมีความเสียสละและมีความมุ่งมั่นในการทำงาน

การบริหารงานของเครือข่ายจะมีการประชุมเครือข่ายเดือนละ 2 ครั้งหรือมากกว่านั้นในกรณีที่มีความจำเป็นด่วน คณะกรรมการจะทำหน้าที่ในการตรวจสอบบัญชีกลุ่มที่เป็นสมาชิกเครือข่ายทุกๆ สามเดือน มีการจัดเวทีประชาคมในกลุ่มเพื่อให้สมาชิกมีส่วนร่วม และมีการทำแผนพัฒนาองค์กรทุกปี ซึ่งมีการแบ่ง

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาองค์กรไว้ชัดเจน และมีการปฏิบัติตามแผนงาน กิจกรรมที่กลุ่มได้ดำเนินการ เช่น การรณรงค์การเก็บขยะ/รักษาสิ่งแวดล้อม/จัดกิจกรรมส่งเสริมประเพณีวันสงกรานต์ ลอยกระทง เจริญพระชนมพรรษา/เป็นวิทยากรเผยแพร่กลุ่มออมทรัพย์ในเขตเทศบาลลำโพง

ใต้/การจัดสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิก เกิด แก่ เจ็บ ตาย/การจัดสวัสดิการเงินกู้แก่สมาชิก/การพัฒนาความเข้มแข็งให้กับกลุ่มองค์กรที่เป็นสมาชิกเครือข่ายจากการทำกิจกรรมของเครือข่ายทำให้ได้รับการยอมรับจากสมาชิก เทศบาล และหน่วยงานภาคีในท้องถิ่น

เครือข่ายออมทรัพย์ลำโรงใต้ ถือเป็นพื้นที่แรกที่มีการจัดสวัสดิการชุมชนในพื้นที่กรุงเทพฯและปริมณฑล โดยเริ่มดำเนินการครั้งแรกเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2542 เป็นช่วงเวลาก่อนที่จะมีการแยกตัวออกมาเป็นเครือข่ายออมทรัพย์ลำโรงใต้ เนื่องจากเห็นตัวอย่างของกลุ่มครูชบ ยอดแก้ว จากจังหวัดสงขลา และการเรียนรู้จากเจ้าหน้าที่ พอช. ในขณะนั้น กลุ่มที่เริ่มต้นได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์บางฝ้าย กลุ่มออมทรัพย์บางหัวเสือ กลุ่มออมทรัพย์ศูนย์เด็กเล็กปู้เจ้าสมิงพราย มีการเก็บเงินออมวันละบาท สมาชิกต้องจ่ายเงินเข้ากองทุนเดือนละ 30 บาท ซึ่งเครือข่ายเก็บเงินปีละ 2 ครั้งๆ ละ 160 บาท ระยะเวลาในการเก็บ 6 เดือน/ครั้ง เพื่อเป็นกองทุนช่วยเหลือสมาชิกที่เสียชีวิตจะได้รับเงินช่วยเหลือจากกลุ่มประมาณ 5 เท่าของเงินออมของสมาชิกแต่ละคน นับว่าเป็นก้าวแรกของการจัดสวัสดิการโดยเครือข่าย มีสมาชิกแรกตั้ง 60 คน แต่ต่อมาได้มีการปรับระเบียบให้สอดคล้องกับสถานะทางด้านการเงินที่สมาชิกออมเพื่อจัดสวัสดิการ ปัจจุบันมีจำนวนสมาชิก 4,154 ราย เงินกองทุนสวัสดิการ 3,853,861 บาท นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2542-2550 มีการช่วยเหลือสมาชิกที่เสียชีวิตจำนวน 101 คน เป็นเงินกองทุนจำนวน 2,864,429 บาท

ในปี พ.ศ.2542 เครือข่ายออมทรัพย์ลำโรงใต้ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (SIF) เพื่อให้การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชน เช่น เด็ก สตรี คนพิการ ผู้สูงอายุ และการสนับสนุนกองทุนหมุนเวียนเพื่อประกอบอาชีพทุนการศึกษา เป็นจำนวนเงิน 3,713,640 บาท เพื่อ

จัดสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิกจำนวน 720 คน

และในขณะเดียวกันก็ได้รับการสนับสนุนจาก พชม. ในการขยายกลุ่มออมทรัพย์ สามารถจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ได้ประมาณ 20 กลุ่ม แต่เหลือกลุ่มที่ยังดำเนินการต่อเนื่องจำนวน 10 กลุ่ม เพื่อให้เงินมีเพียงพอต่อความต้องการเงินกู้ของสมาชิก เครือข่ายจึงใช้สินเชื่อบริษัทจาก พชม. เป็นจำนวนเงิน 4,898,000 บาทมาเป็นทุนหมุนเวียนให้สมาชิกกู้ยืม นอกจากการให้สมาชิกกู้เงินแล้ว ทางเครือข่ายมีความพยายามในการนำเงินทุนที่มีอยู่ในเครือข่ายมาลงทุนทำร้านค้าชุมชนแต่สู้กับห้างร้านไม่ได้ ร้านค้าชุมชนจึงถูกปิดลง ต่อมาประมาณปี พ.ศ.2546 เครือข่ายมีความพยายามที่จะตั้งธนาคารชุมชนโดยระดมเงินฝากจากสมาชิกมาเป็นทุนในการบริหารจัดการ แต่ไม่ประสบความสำเร็จจึงยุติการดำเนินการ จากการสรุปทบทวนของเครือข่ายได้ข้อสรุปร่วมกันว่า เครือข่ายยังไม่สามารถขยายกิจกรรมได้จึงยุติการขยายกิจกรรม ในขณะที่เครือข่ายได้พัฒนาระบบการจัดสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือสมาชิกเป็นกองทุนที่เติบโตและสามารถช่วยเหลือสมาชิกได้อย่างเป็นรูปธรรม ตามหลักที่ว่า **“ทุนเป็นบ่อเกิดแห่งการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทุนไม่ใช่การแสวงหากำไร”** ส่งผลให้กลุ่มต่างๆ ที่อยู่นอกเขตเทศบาลสนใจเข้ามาสมัครเป็นสมาชิก

ปัจจุบันมีกลุ่มออมทรัพย์เป็นสมาชิกเครือข่ายจำนวน 16 กลุ่ม จำนวนสมาชิก 4,546 คน มีเงินทุนที่แต่ละกลุ่มมาลงทุนร่วมกันประมาณ 1,604,000 บาท สมาชิกของเครือข่ายคือกลุ่มออมทรัพย์แต่ละชุมชนที่อยู่ในเขตเทศบาล หลักการลงหุ้นคือ แต่ละกลุ่มจะออมเงินปีละครั้ง กลุ่มต้องลงหุ้นตามจำนวนสมาชิก กล่าวคือ สมาชิกกลุ่มหนึ่งร้อยคนต้องลงหุ้นกับเครือข่าย 1 หุ้นเป็นจำนวนเงิน 500 บาท เกิน 50 คน ถือว่าออมเพิ่มอีก 1 หุ้น ปัจจุบันเครือข่ายมีเงินหมุนเวียนที่รวมกับเงินหุ้นในเครือข่ายประมาณ

9.4 ล้าบาท (เงินกองทุนหมุนเวียน SIF เมฆู 5/เงินที่เกิดจากรายได้ดอกเบียเงินกู้/ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เช่น พอช.) เครือข่ายจะมีการจัดสรรเงินจากรายได้ที่เกิดจากปล่อยเงินกู้ให้สมาชิกมาจัดเป็นสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือสมาชิกดังมีรายละเอียดดังนี้

- กองทุนช่วยเหลือผู้เสียชีวิต (สมาชิกออมวันละบาทเป็นรายคน) 3,853,861 บาท
- กองทุนประกันอุบัติเหตุหมู่ 602,274 บาท
- กองทุนเอื้ออาทร 142,084 บาท
- กองทุนกู้ยืมประกอบอาชีพ 513,000 บาท
- กองทุนการศึกษา 1,226,400 บาท
- กองทุนสำรอง 10% 63,561 บาท
- กองทุนจัดสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือสมาชิก
 - ช่วยเหลือผู้ป่วยใน 427,730 บาท
 - กองทุนเอื้ออาทร (ช่วยเหลือผู้สูงอายุ) 19,718 บาท
 - กองทุนอาชีพ 68,796 บาท
 - กองทุนการศึกษา 148,957 บาท
 - บริหารจัดการ 189,377 บาท
 - กองทุนพัฒนาองค์กร 60,769 บาท
 - คณะกรรมการ 20,783 บาท
 - กองทุนสนับสนุนการจัดกิจกรรมประเพณี 37,953 บาท

การทำกิจกรรมของเครือข่ายคือ การปล่อยเงินกู้ให้สมาชิกเป็นรายกลุ่ม โดยจะมีเงินกองทุนให้แต่ละกลุ่มกู้ เงินทุนหมุนเวียนได้มาจากเงินหุ้นของกลุ่มสมาชิก การกู้เงินแหล่งทุนภายนอก และกู้เงินจากสมาชิกมาลงทุน ปล่อยกู้สมาชิกเครือข่ายดอกเบียร้อยละ 7 ต่อปี ยังมีการจัดกิจกรรมร่วมกันคือ การพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มที่เป็นสมาชิกเครือข่ายจะสรุปบทเรียนร่วมกันและมีการวางแผนการพัฒนากลุ่มเป็นประจำทุกปี แต่ละ

กลุ่มจะต้องมีรายงานฐานะทางการเงินมาที่เครือข่ายเพื่อให้รับรู้สถานะความเคลื่อนไหวทางการเงินของแต่ละกลุ่ม ภายในเครือข่ายจะมีระบบการตรวจบัญชีให้กลุ่มที่เป็นสมาชิกทุกๆ 3 เดือน เพื่อทำบัญชีให้เป็นปัจจุบัน และทำให้สามารถดูสถานะทางการเงินได้

ส่วนการจัดสมาชิกกองทุนสวัสดิการจะเป็นสมาชิกรายคน มีเกณฑ์การรับสมัครสมาชิกคือตั้งแต่เด็กแรกเกิดถึงอายุ 75 ปี ปัจจุบันมีจำนวนสมาชิก 4,154 คน โดยสมาชิกจะต้องออมเงินวันละ 1 บาท ออมที่เครือข่ายปีละ 2 ครั้ง เพื่อสมทบเป็นกองทุนสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิกตามระเบียบ โดยเงินกองทุนสวัสดิการจะนำมาลงทุนหมุนเวียนให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อให้เกิดรายได้จากกองทุน ปัจจุบันสมาชิกเครือข่ายที่เสียชีวิตจะได้รับเงินช่วยเหลือจากเครือข่ายเป็นจำนวนเงินประมาณ 72,500 บาท ได้รับเงินช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาล เด็กแรกเกิดจะได้รับเงินของขวัญคนละ 500 บาท และสมัครเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการให้ ส่วนสมาชิกที่อายุเกิน 75 ปีไม่สามารถเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการได้ เครือข่ายจะมีการจัดสวัสดิการเรียกว่า “กองทุนสวัสดิการเอื้ออาทร” มีสมาชิกจำนวน 266 คน เมื่อสมาชิกเสียชีวิตจะเก็บเงินช่วยเหลือคนละ 50 บาท หักค่าบริหารจัดการ 5 บาท ส่วนที่เหลือจะนำเงินไปมอบให้กับผู้เสียชีวิต ซึ่งจะได้รับเงินช่วยเหลือศพละประมาณ 11,975 บาท และตั้งเป็นชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 254 คน มีเงินกองทุน 142,084 บาท มีกิจกรรมทำร่วมกันคือ การตรวจสุขภาพประจำปีผู้สูงอายุ จัดเลี้ยงอาหารกลางวัน กิจกรรมเข้าวัดฟังธรรม ทำดอกไม้จันทร์ ขายเป็นำเอารายได้มาสมทบกองทุนผู้สูงอายุ

โครงการพัฒนากลุ่ม/เครือข่าย ในปี พ.ศ.2550 มีการจัดทำโครงการ “เด็กดีรักการออม” เพื่อส่งเสริมให้เด็กออมเงินแล้วนำมาฝากเงินไว้กับกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อเป็นทุนการศึกษา ทำให้เด็กได้เรียนรู้เรื่องกลุ่ม

จัดสวัสดิการทุนการศึกษาและสมาชิกที่เสียชีวิต

ออมทรัพย์จากการปฏิบัติจริง นอกจากนี้เครือข่ายยังมีแนวทางในการสร้างคนรุ่นใหม่ เพราะเครือข่ายมีความตระหนักในการพัฒนาคนรุ่นใหม่ **“เยาวชนคือพลังสำคัญในการพัฒนาทุกๆ ด้าน”** ส่วนการพบปะกับสมาชิกเครือข่าย จะมีการประชุมประจำปี โดยสมาชิกจะเข้าร่วมและมีการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้าร่วมโดยการจัดเลี้ยงโต๊ะจีน (สมาชิกจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง บางแห่งกลุ่มจะนำกำไรที่ได้มาออกค่าใช้จ่ายให้สมาชิก) มีการลุ้นจับรางวัล มีการแสดงในงานจะมีการแจ้งผลการดำเนินงานและแผนการพัฒนาเครือข่ายให้สมาชิกรับทราบและเปิดรับความคิดเห็นจากสมาชิก และความต้องการในการพัฒนากลุ่มให้เข้มแข็ง

จากการแลกเปลี่ยนพูดคุยกับคณะกรรมการ

เครือข่าย ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มสามารถดำเนินการได้จนถึงปัจจุบันคือ การใช้เรื่องการจัดสวัสดิการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกและเห็นเป็นรูปธรรม คณะกรรมการและการทำงานของคณะกรรมการได้รับการยอมรับจากสมาชิก เช่น มีคณะกรรมการหมู่บ้าน กำหนดมาร่วมเป็นคณะกรรมการในเครือข่าย มีการรายงานผลการดำเนินงานให้สมาชิกภายในเครือข่ายรับทราบ การเคลื่อนไหวเป็นประจำทุกเดือน สมาชิกกลุ่มจะมีการรายงานผลการดำเนินงานให้เครือข่ายรับทราบทุกเดือน และจะมีการตรวจสอบบัญชีของสมาชิกในเครือข่ายทุกๆ 3 เดือน และที่สำคัญคือ มีการวางแผนพัฒนาองค์กรสมาชิกและมีการจัดสรรเงินกองทุนเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กร ทำให้เป็นแผนงานที่ทำให้เกิดการปฏิบัติจริงได้

บรรยากาศประชุมร่วมกับสมาชิก

องค์กรการเงินชุมชน...เส้นทางสู่ “การบูรณาการทุนชุมชน”

บทเรียนของเครือข่ายออมทรัพย์สำโรงใต้ คือ การใช้เรื่องของการจัดสวัสดิการเป็นแรงจูงใจในการเชื่อมโยงคน และทุน ทำให้เห็นภาพของการใช้ทุนชุมชนท้องถิ่นมาเป็นฐานการจัดสวัสดิการ หลักประกันช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่มสมาชิก ตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย โดยกลุ่มออมทรัพย์เป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงสมาชิกในชุมชน ทำหน้าที่ในการรวบรวมรวบรวมกองทุน (เงินออมวันละบาท) นำกำไรที่ได้จากกลุ่มออมทรัพย์มาจัดสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิกภายในกลุ่ม เพิ่มโอกาสให้ทุนของกลุ่มมีความเติบโตขึ้นตอบสนองความต้องการของสมาชิก และการประสานงานกับเครือข่ายเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มสมาชิก ส่วนบทบาทของเครือข่ายทำหน้าที่บริหารจัดการกองทุนให้เกิดรายได้ การประสานเชื่อมโยงกับหน่วยงานภายนอกมาสนับสนุนการทำงานของเครือข่าย ซึ่งเครือข่ายสำโรงใต้มีความพยายามในการเชื่อมโยงแหล่งทุนในชุมชนจากกลุ่มสมาชิกทั้ง 16 กลุ่มมาเป็นฐานทุนที่สำคัญ นอกจากนี้ยังมีการประสานทุนจากภายนอกเข้ามาเป็นพลังเสริมให้กับ

เครือข่าย อาทิเช่น พชม./SIF/พอช./การไฟฟ้า/เอกชน/เทศบาลให้การสนับสนุนเรื่องการอบรมศึกษาดูงานของสมาชิก และมีการจัดสรรเงินเป็นกองทุนสวัสดิการด้านต่างๆ ตามความต้องการของสมาชิก ส่วนปัญหาที่เป็นข้อขัดข้องในเครือข่าย เนื่องจากเป็นเครือข่ายที่มีขนาดใหญ่ มีสมาชิกจำนวนมากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิกไม่เท่าเทียมกัน ในบางกลุ่มคณะกรรมการไม่โปร่งใสเรื่องการกู้เงินจากเครือข่าย มีการใช้ชื่อสมาชิกกู้เงินจากเครือข่ายไปใช้เอง และในบางกลุ่มยังไม่มีขยายสมาชิกเพิ่มเติม ทำให้กลุ่มไม่เติบโต

ความท้าทายของเครือข่ายออมทรัพย์สำโรงใต้ คือ ความสามารถในการโยงสมาชิกที่มีความแตกต่างหลากหลาย อพยพมาจากที่ต่างๆ และการโยงเงินจากภาคเอกชนมาเป็นทุน การกู้ยืมเงินจากภาคเอกชนมาลงทุนโดยเสียดอกเบี้ยเท่ากับการกู้สถาบันการเงินคือร้อยละ 4 บาท/ปี เป็นรูปแบบของคนรวยช่วยคนจน

ผู้ประสานงาน : นายขวัญชัย เทียมสินวัฒนชัย

เลขที่ 29/2 หมู่ที่ 15 ตำบลบางหัวเสือ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ 10130

โทร. 02-383-0541 และ 02-720-7473

ภาคใต้

38. สถาบันพัฒนาองค์กรการเงินและสวัสดิการชุมชนตำบลเขาเขน ตำบลเขาเขน อ.ปลายพระยา จ.กระบี่

ข้อมูลทั่วไป/ความเป็นมาของชุมชน

ตำบลเขาเขนเดิมเป็นหมู่บ้านเล็กๆ การปกครองขึ้นอยู่กับตำบลอื่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี ต่อมาทางราชการโดยกระทรวงมหาดไทยได้ประกาศเป็นตำบลเขาเขนในสมัยขุนพลพญาภิบาลซึ่งเป็นกำนันในตำบลอื่นในขณะนั้น และต่อมาได้ประกาศโอนตำบลปลายพระยาและตำบลเขาเขนอยู่ในเขตการปกครองของอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ และเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2516 กระทรวงมหาดไทยได้แบ่งเขตตำบลปลายพระยา ตำบลเขาเขน และตำบลเขาต่อ เป็นกิ่งอำเภอปลายพระยา และในปี 2520 ก็ได้ยกฐานะจากกิ่งอำเภอปลายพระยาเป็นอำเภอจนถึงปัจจุบัน

ความเป็นมาของสถาบันพัฒนาองค์กรการเงินและสวัสดิการชุมชนฯ

เนื่องจากการรวมตัวกันของชาวบ้านในแต่ละหมู่บ้านจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตขึ้น โดยบริหารจัดการโดยชาวบ้านเอง และมีวิวัฒนาการกลุ่มจากแต่ละหมู่บ้าน จำนวน 6 หมู่บ้าน เชื่อมโยงกันเกิดเป็นเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ตำบลเขาเขนในปี 2545 โดยมีคณะกรรมการบริหารจัดการ ในปี 2548 แกนนำของเครือข่ายได้เข้าร่วมกระบวนการสนับสนุนของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) และได้รับเงินสนับสนุนเพื่อพัฒนาองค์กรการเงินชุมชนภายใต้โครงการฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่น ซึ่งต่อมาได้พัฒนาและยกระดับเป็นสถาบันพัฒนาองค์กรการเงินและสวัสดิการชุมชน โดยได้รับความร่วมมือจากภาคี เช่น นายอำเภอ ธกส. ออมสิน กศน. พัฒนาชุมชน เกษตรอำเภอ สหกรณ์นิคมฯ พอช. อบต.

การบริหารจัดการสถาบันพัฒนาองค์กรการเงินฯ

การบริหารจัดการสถาบันฯ มีคณะกรรมการบริหารจำนวน 1 ชุด 15 คน มาจากตัวแทนองค์กรการเงินในแต่ละหมู่บ้าน รวม 15 คน การบริหารงานแบ่งออกเป็น 7 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายอำนวยการ ฝ่ายธนาคารชุมชน ฝ่ายสวัสดิการชุมชนตำบล ฝ่ายวิสาหกิจชุมชนตำบล ฝ่ายส่งเสริมองค์กรการเงินชุมชน ฝ่ายการเงินและบัญชี ฝ่ายสำนักตรวจสอบและประเมินผล

คณะกรรมการจะเป็นผู้ร่วมกันวางกฎระเบียบของสถาบันฯ แล้วนำไปผ่านความเห็นชอบในที่ประชุมใหญ่แต่ละองค์กร จากนั้นจึงบังคับใช้เป็นระเบียบของสถาบันฯ หลักเกณฑ์สำคัญของสถาบันฯ คือเป็นศูนย์กลางขององค์กรการเงินทั้งตำบลเพื่อบริหารจัดการและพัฒนากลุ่มองค์กรการเงินในตำบลให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยการสร้างจุดเด่น คือ

1. จัดตั้งและบริหารจัดการโดยชาวบ้าน
2. เป็นแหล่งระดมทุนและเก็บเงินออมของชาวบ้าน
3. เป็นองค์กรการเงินที่มีระบบโครงสร้างและการจัดการที่โปร่งใส
4. จัดตั้งโดยสมาชิก บริหารจัดการโดยสมาชิก และเพื่อสมาชิก
5. มีหน่วยงานภาคีให้การสนับสนุน เช่น ธกส. กศน. อบต. พอช. เป็นต้น
6. มีการส่งเสริมวินัยทางการเงินปลูกจิตสำนึกการเก็บออม
7. มีการเชื่อมธุรกรรมทางการเงินขององค์กรชุมชนทุกหมู่บ้าน
8. เป็นศูนย์รวมหรือศูนย์กลางการเรียนรู้ ศูนย์ข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยีและเป็นแหล่งเงินทุนของ

ชาวบ้าน

9. เป็นการเสริมสร้างบุคลากรเข้าสู่การเป็นผู้นำชุมชน

10. ชาวบ้านได้มีโอกาสรวมทุน จัดตั้งกองทุนต่างๆ และบริหารจัดการเพื่อเป็นสวัสดิการให้กับตัวเอง

ความเชื่อมโยงของกิจกรรม/กลุ่มต่างๆในสถาบันฯ

จากการจัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรการเงินและสวัสดิการชุมชนซึ่งเป็นหน่วยงานระดับตำบลในการวางแผนพัฒนาและสนับสนุนกลุ่มทางองค์กรการเงินให้เข้มแข็งเพื่อเป็นแหล่งทุนของชุมชนและจะได้นำเงินทุนไปทำวิสาหกิจชุมชนแล้วขยายผลไปสู่เรื่องสวัสดิการชุมชนให้ครอบคลุมสมาชิกทั้งตำบล จากการทำงานของคณะกรรมการสถาบันฯ ได้ขยายไปสู่การบริหารจัดการอ่างเก็บน้ำห้วยลึกให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและพักผ่อนของตำบล และมีการบริหารจัดการผลิตปาล์มน้ำมันที่อยู่บริเวณอ่างเก็บน้ำเพื่อนำไปสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชนของตำบลต่อไป และยังเป็นพื้นที่เรียนรู้ของชุมชนภายในอำเภอด้วย

การเปลี่ยนแปลงภายในชุมชนหลังจากที่ได้จัดตั้งสถาบันฯ

เมื่อเครือข่ายฯ กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนได้ยกระดับเป็นสถาบันพัฒนาองค์กรการเงินและสวัสดิการชุมชน จากเดิมที่มีแกนนำและภาคีร่วมจากภายนอกน้อยและไม่มั่นใจในการทำงานขององค์กรชุมชนรวมทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำฝ่ายปกครองไม่ให้ความสำคัญและความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรม จนปัจจุบันการดำเนินกิจกรรมขององค์กรชุมชนได้มีคณะกรรมการและแกนนำเข้าร่วมมากขึ้น และพร้อมที่จะทำงานด้วยความตั้งมั่นและในขณะเดียวกันก็มีภาคีจากภายนอกมากขึ้น จากเดิม

มีแต่ พอช.หน่วยงานเดียว ปัจจุบันนี้มีทั้ง utsch. พช. เกษตร กศน. อำเภอ ผู้นำหมู่บ้าน พมจ. ชลประทาน จังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบลให้การสนับสนุนมากขึ้น ทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ และการประสานงาน

ปัญหาและการแก้ไขสิ่งที่ได้เรียนรู้

1. คน (แกนนำ) มีน้อย ขาดทักษะความรู้ในการทำงาน ไม่สามารถพัฒนากลุ่มองค์กรให้ไปสู่เป้าหมายของกลุ่มได้เท่าที่ควร
2. ชุมชนขาดจิตสำนึกในการออมโดยรวม ชุมชนขาดการออมและไม่มีวินัยทางการเงิน
3. การบริหารจัดการกลุ่มองค์กรการเงินไม่ได้อิงไปในทิศทางเดียวกัน

แนวทางในการแก้ไขปัญหา

จากการจัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรการเงินฯ ให้เกิดการทำงานร่วมหลายฝ่าย และมีการพัฒนาแกนนำ โดยการศึกษาดูงานนอกพื้นที่ อบรมเสริมสร้างศักยภาพด้านการเงินและได้ร่วมถอดบทเรียนที่ผ่านมา โดยการสนับสนุนจากภาคีรวมหลายๆ ฝ่าย และสิ่งที่สำคัญได้มีองค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการต่างๆ ด้าน

สิ่งที่กลุ่ม/ชุมชนจะทำต่อ

1. พัฒนากลุ่มองค์กรการเงินในระดับหมู่บ้านให้เข้มแข็งแล้วยกระดับเป็นธนาคารหมู่บ้าน และจัดทำแผนวิสาหกิจชุมชน ส่งเสริมให้ธนาคารหมู่บ้านทำวิสาหกิจชุมชนของตนเองเพื่อนำผลกำไรส่วนหนึ่งไปสมทบกองทุนสวัสดิการ
2. จัดตั้งกองทุนบำเหน็จบำนาญตำบลเขาเขน
3. ประเมินความสำเร็จจากอดีตถึงปัจจุบันและหาแนวทางการปรับปรุงแก้ไข

ผู้ประสานงาน : นายเทพพิทักษ์ วงศ์ไชยภาคย์ 141/1 ม.6 ต.เขาเขน อ.ปลายพระยา จ.กระบี่
โทร. 087-276-2456

39. ธนาคารชุมชนตำบลควนโพธิ์ ตำบลควนโพธิ์ อ.เมือง จ.สตูล

ข้อมูลทั่วไป

ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ควนโพธิ์เคยเป็นตำบลมาก่อนแล้ว พอถึงสงครามโลกครั้งที่ 2 ตำบลควนโพธิ์ถูกยุบไปรวมกับตำบลฉลุงเมื่อปีพุทธศักราช 2486 จนถึงวันที่ 25 ตุลาคม 2523 ควนโพธิ์ได้แยกออกจากตำบลฉลุงมาเป็นตำบลควนโพธิ์อีกครั้ง ตำบลควนโพธิ์ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอเมืองสตูล และห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองสตูล ระยะทาง 19 กม. แบ่งการปกครองออกเป็น 6 หมู่บ้าน

ความเป็นมาของธนาคารชุมชนฯ

ธนาคารชุมชนตำบลควนโพธิ์เป็นธนาคารชุมชนระบบอิสลาม ตั้งอยู่ในหมู่ 1 ต.ควนโพธิ์ อ.เมือง จ.สตูล เป็นองค์กรการเงินเชิงคุณธรรมที่นำการบริหารจัดการสอดคล้องกับความเชื่อในศาสนาอิสลามมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน จากกลุ่มคนที่อพยพมาจากที่ต่างๆ โดยเฉพาะในยุคสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ผู้คนจากจังหวัดสงขลา จังหวัดพัทลุงต่างเข้ามาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนกันเป็นจำนวนมาก ทั้งคนไทยพุทธ คนมุสลิม อยู่ร่วมกันในพื้นที่หมู่บ้าน

เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นเนินสูง ภาษาได้เรียกว่า “ควน” มีต้นโพธิ์ใหญ่ขึ้นอยู่ ตำบลนี้จึงเรียกชื่อต่อกันมาว่าตำบลควนโพธิ์ ชาวชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร ต่อมามีความเจริญมากขึ้น ทำให้สภาพความเป็นอยู่ในชุมชนเปลี่ยนแปลงพร้อมกับการสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานและระบบการศึกษาที่พาลูกหลานของคนในชุมชนห่างจากวิถีชีวิตของตนเอง โดยเฉพาะการทำมาหากินที่ยังทำอย่างจน ทำนา

ไม่ได้ทำไร่ แรงงานส่วนใหญ่จึงทยอยออกจากชุมชนไปทำงานในโรงงานในพื้นที่และจังหวัดใกล้เคียง ทำให้ชาวบ้านหลายคนเลิกทำนาทิ้งที่นาให้รกร้างว่างเปล่า หลายคนเปลี่ยนที่นาให้เป็นสวนยางพารา และยึดการทำสวนยางเป็นอาชีพหลัก ประกอบกับราคายางพารามีราคาสูง ทำให้ชาวชุมชนไปทำสวนยางกันมาก

ปี 2529 แต่ละหมู่บ้านในตำบลควนโพธิ์เกิดการรวมตัวกันในรูปของกลุ่มออมทรัพย์ แต่ละชุมชนเกิดกลุ่มออมทรัพย์ระดับหมู่บ้าน เกิดการรวมเงินกันอย่างเป็นรูปธรรม โดยได้รับการส่งเสริมจากสำนักงานพัฒนาชุมชนให้ความรู้ สนับสนุนชุมชนให้มีองค์กรในการจัดการการเงินของตนเอง ชาวชุมชนได้ร่วมกันคิดและมองเห็นว่า การหวังพึ่งพาเงินงบประมาณจากภาครัฐเป็นเรื่องยาก ขณะที่ต้องยอมรับว่าปัญหาการทำนาที่สร้างหนี้สินอย่างมากให้กับชุมชน การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์น่าจะเป็นเครื่องมือที่เข้ามาช่วยแก้ไขปัญหานี้สินเพื่อให้เกิดสถาบันการเงินชุมชนได้

ต่อมาในปี 2548 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนได้สนับสนุนให้ชุมชนจัดทำแผนยุทธศาสตร์ฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่น โดยให้ชุมชนกำหนดวิสัยทัศน์ การฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่นตำบลควนโพธิ์ คือ “ชุมชนน่าอยู่ เชิดชูคุณธรรม สวัสดิการถ้วนหน้า การศึกษาก้าวไกล ใส่ใจเศรษฐกิจ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” โดยมีพันธกิจคณะทำงานฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่นตำบลควนโพธิ์ดังนี้

1. การสร้างความเชื่อมั่นกระตุ้นจิตสำนึกและสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการฟื้นฟูชุมชน

ห้องถิ่นตำบลควนโพธิ์

2. ประสานขอความร่วมมือจากภาคีทั้งภาครัฐและเอกชน
3. ศึกษา สำรวจข้อมูล วิเคราะห์ปัญหา ประเด็นร่วมในการขับเคลื่อนและแก้ไขปัญหา
4. สร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในชุมชน
5. ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน

กลุ่มองค์กรที่เป็นสมาชิกของธนาคารชุมชน

1. กลุ่มออมทรัพย์มุสลิมสัมพันธ์	13. กลุ่มออมทรัพย์ไร่นาสวนผสม
2. กลุ่มสวัสดิการชุมชน	14. กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ หมู่ 2
3. กลุ่มออมทรัพย์โคกพิลา	15. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน หมู่ 2
4. กลุ่มออมทรัพย์ศูนย์สาธิตการตลาด	16. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน หมู่ 3
5. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	17. กลุ่มออมทรัพย์ หมู่ 3
6. กลุ่มฅาปนกิจบ้านใหม่	18. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน หมู่ 4
7. กลุ่มออมทรัพย์มัธยมบ้านหัวลึก	19. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร หมู่ 4
8. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านทุ่งหญ้าแกง	20. กลุ่มกองทุนหมู่บ้านหมู่ 5
9. กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ หมู่ 1	21. กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ หมู่ 5
10. กลุ่มเลี้ยงวัวพื้นเมือง	22. กลุ่มกองทุนหมู่บ้านหมู่ 6
11. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน หมู่ 1	23. กลุ่มผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด
12. กลุ่มออมทรัพย์วัดลุ่มบอน	

กลุ่มลำดับที่ 1-7 เป็นกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นจากภายในชุมชน และลำดับที่ 8-22 เป็นกลุ่มที่จัดตั้งโดยหน่วยงานในพื้นที่

การบริหารจัดการธนาคารชุมชนฯ

ธนาคารชุมชนตำบลควนโพธิ์จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการในปี 2548 ในช่วงแรกเช่าอาคารที่ทำการธนาคารเปิดธนาคารอย่างเป็นทางการโดยผู้ว่าราชการจังหวัด ช่วงแรกมีสมาชิกเข้าร่วม 7 กลุ่ม และสมาชิกรายบุคคลจำนวน 1,330 คน เงินออมจำนวน 5 ล้านบาท โดยมีวัตถุประสงค์คือ

1. เป็นธนาคารกลางระดับตำบลเพื่อดำเนินธุรกิจเคหกรรมโดยระบบอิสลาม
2. ส่งเสริมและพัฒนากลุ่มออมทรัพย์ระดับหมู่บ้าน
3. ส่งเสริมสนับสนุนการฝากเงิน ออมเงิน เพื่อรักษาทรัพย์และการลงทุนร่วมกับธนาคารระดับตำบล

ธนาคารชุมชนตำบลควนโพธิ์เปิดทำการทุกวันโดยใช้ที่ทำการของศูนย์ร้านค้าชุมชนเดิมมาปรับปรุงเป็นที่ทำการของธนาคาร ธนาคารให้สมาชิกปัจจุบัน 150 รายเป็นเงิน 3,500,000 บาท ภูเก็ตไม่เกินรายละเอียด 50,000

องค์กรการเงินชุมชน...เส้นทางสู่ “การบูรณาการทุนชุมชน”

บาท มีรายกลุ่ม 23 กลุ่ม สมาชิกรายบุคคล 960 คน ฝากหุ้นๆ ละ 100 บาท และฝากเพื่อเรียกเท่าไรก็ได้ ปัจจุบันธนาคารมีเงินออมจำนวน 5,900,000 บาท ธนาคารได้ลงทุนสร้างโรงอิฐบล็อกหล่อเสาเข็มจำนวน 500,000 บาท เพื่อบริการสมาชิก มีธุรกิจขายของผ่อนส่งสินค้าตามสั่ง รับบริการจ่ายค่าน้ำค่าไฟ ขยายบัตรเติมเงิน อีกทั้งยังได้ไถ่ถอนสวนยางพาราให้สมาชิก 5 ราย จำนวน 40 ไร่

การจัดสรรผลประโยชน์

ธนาคารชุมชนตำบลควนโพธิ์ จัดสรรผลประโยชน์ให้สมาชิกดังนี้

- ปันผล	ร้อยละ 60
- ทุนสำรอง	ร้อยละ 10
- โบนัสคณะทำงาน	ร้อยละ 10
- สวัสดิการ	ร้อยละ 5
- กองทุนการศึกษาเรียนรู้	ร้อยละ 5
- ส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรม	ร้อยละ 5
- ประชุมสมาชิก	ร้อยละ 2.5
- กองทุนชาก้าวและชาวพุทธ	ร้อยละ 2.5

แผนการดำเนินงานต่อ

1. ลดหนี้สินนอกระบบ
2. จัดสวัสดิการให้ครอบคลุมและทั่วถึง
3. ขยายฐานสมาชิกในตำบลและพื้นที่ใกล้เคียงลงพื้นที่หมู่บ้านอื่น 2 ครั้งต่อปี และการใช้สื่อวิทยุชุมชนในการประชาสัมพันธ์
4. พื้นฟูน้ำรั้งกว่า 3,000 ไร่ในตำบลให้กลับมาทำนาในปี 2551
5. เปิดร้านวัสดุก่อสร้างที่ธนาคารเป็นเจ้าของกิจการ

ผู้ประสานงาน : นายสาธิต ศรีน้อย
ตำบลควนโพธิ์ อ.เมือง จ.สตูล
โทร. 089-978-5324

40. ธนาคารหมู่บ้านตามแนวพระราชดำริบ้านดอนมะม่วง

35/4 ม. 4 ต.ทุ่งคา อ.เมือง จ.ชุมพร

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพื้นที่

ตำบลทุ่งคาอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอเมือง มีจำนวนหมู่บ้านทั้งสิ้น 11 หมู่บ้าน ธนาคารหมู่บ้านตามแนวพระราชดำริบ้านดอนมะม่วง ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 5 ตำบลทุ่งคา อ.เมือง จ.ชุมพร

ความเป็นมาของธนาคารหมู่บ้าน

ธนาคารหมู่บ้านดอนมะม่วง เกิดขึ้นเมื่อ 10 ปีก่อน จากการเข้าร่วมงานเปิดธนาคารหมู่บ้านตากแดด แล้วมีการบรรยายเรื่องธนาคารหมู่บ้าน ผู้นำจึงเกิดแนวคิดที่จะรวบรวมทุนภายในหมู่บ้านของตนเอง เริ่มแรกมีสมาชิก 30 คน ได้เงินทุนจำนวน 7,100 บาท และทำการรับสมัครเพิ่มขึ้นทุกเดือนติดต่อกัน มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่ง 6 เดือนผ่านไป คณะกรรมการจึงปรึกษากันว่าจะปล่อยเงินออมทรัพย์ให้สมาชิกกู้เรื่อยมาโดยไม่ต้องค้ำประกัน ให้มีคนค้ำประกันเพียงหนึ่งคนหรือสองคนเท่านั้น จนกระทั่งในปี 2541 เกิดวิกฤติฟองสบู่แตก สมาชิกได้รับผลกระทบจากวิกฤติที่เกิดขึ้นส่งเงินกู้ไม่สม่ำเสมอ กลุ่มก็ได้ประคับประคองกันมาจนถึงปี 2542 มีการรวมตัวกันของกลุ่ม 17 กลุ่มในชุมชน และส่งตัวแทนจาก 17 กลุ่ม เพื่อขอรับการสนับสนุนจากโครงการ SIF (เมนู 5) ที่ให้เงินสนับสนุนเครือข่ายเพื่อการจัดสวัสดิการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ซึ่งโครงการ SIF (เมนู 5) ทำให้เกิดการหล่อหลอมระหว่างคนในชุมชน มีสมาชิกเพิ่มขึ้นในแต่ละกลุ่ม และได้รับความช่วยเหลือมากขึ้น กลุ่มจึงตกลงจะสมทบกำไร/ดอกเบี้ยให้กับเครือข่ายฯ จำนวน 18% ปัจจุบันรวมกันเป็นเครือข่ายธนาคารหมู่บ้านจังหวัด

ชุมพร มีสมาชิกธนาคารหมู่บ้านรวมกันมากถึง 28 ธนาคาร มีเงินทุนหมุนเวียนโดยไม่พึ่งพาเงินทุนจากหน่วยงานภายนอก ตอนนี้ธนาคารหมู่บ้านดอนมะม่วงมีธุรกิจหลายอย่าง เช่น การร่วมลงทุนกับสมาชิก ทำธุรกิจขายรถยนต์มือสอง โดยใช้เงินทุนภายในเครือข่าย

การบริหารจัดการธนาคารหมู่บ้าน

ธนาคารหมู่บ้านฯ มีคณะกรรมการหนึ่งชุดประกอบด้วย ประธาน ผู้จัดการ เลขานุการ ทรัพย์ฎีก นอกจากนั้นก็ทำงานในตำแหน่งที่ได้รับมอบหมาย ไม่มีตำแหน่งที่แน่นอน ช่วยกันบริหารจัดการสลับสับเปลี่ยนกันทำงาน มีข้อคิดในการทำงานคือ ต้องทำความเข้าใจกับผู้ที่ขอเงินให้เข้าใจถึงความจำเป็นในการขอกู้และการชำระคืน กรรมการจะต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้สมาชิกเลื่อมใส เมื่อสมาชิกเห็นความจริงใจของคณะกรรมการก็จะมีปัญหาเรื่องการไม่ชำระหนี้ อีกทั้งยังเป็นที่พักของสมาชิกในชุมชนได้อีกด้วย หัวใจสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ทรัพย์ฎีกและบัญชี ซึ่งคนสองคนนี้ไม่ควรอยู่บ้านเดียวกัน หรือไม่สมควรจะเป็นสามีภรรยา กัน สิ่งที่สร้างความน่าเชื่อถืออีกประการ คือ สำนักงานที่ดูน่าเชื่อถือ สามารถเก็บรักษาเอกสารการเงินของผู้ที่เป็นสมาชิกกลุ่มได้ อีกทั้งหากสามารถบริการได้ทุกวันก็จะยิ่งเป็นแรงจูงใจให้กับผู้ใช้บริการอีกด้วย ปัจจุบันธนาคารมีสมาชิก 1,560 คน มีเงินทุน 20 ล้านบาท ปล่อยกู้ให้กับสมาชิกรายละ 10,000 - 200,000 บาท มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน อัตราดอกเบี้ย 1.5 ต่อเดือน สร้างแรงจูงใจให้กับสมาชิก

ที่รู้ว่า “หากไม่มีการค้างจ่าย ไม่ล่าช้า คุ้มครั้งต่อไป
ลดให้ 25 สตางค์”

การจัดสรรผลประโยชน์ของธนาคารฯ

- ปันผลสมาชิก
- กองทุนสำรอง
- ทุนการศึกษาสำหรับเด็ก
- โบนัสเจ้าหน้าที่
- กองทุนสาธารณประโยชน์

วิธีการแก้หนี้ในหมู่บ้าน

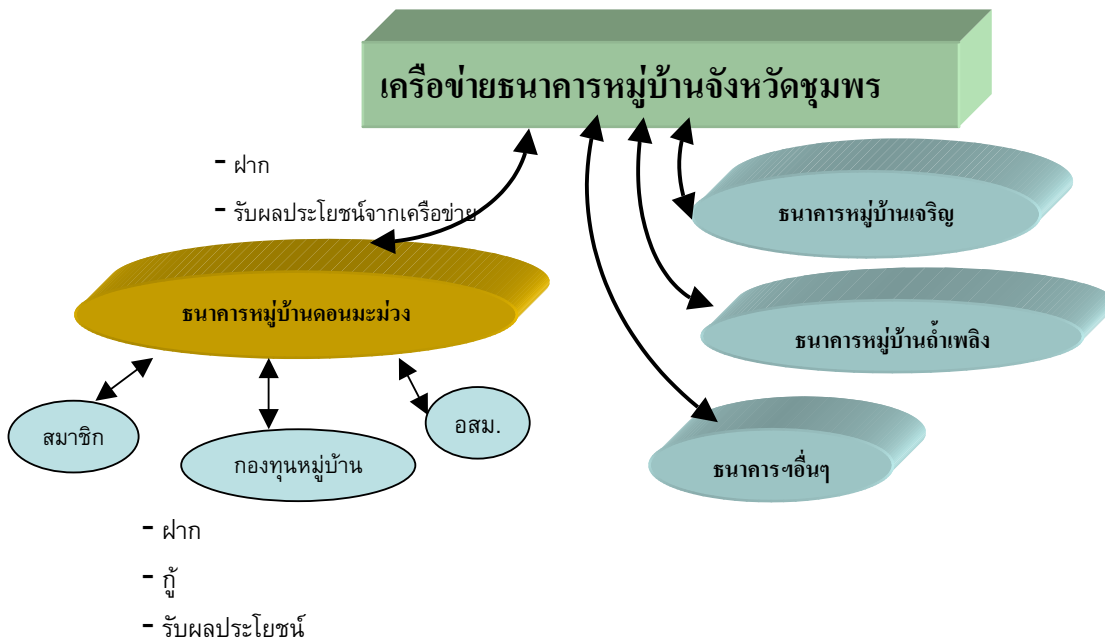
เมื่อก่อนเงินมีน้อย คนในหมู่บ้าน/ชุมชนมีวินัย
มากเพราะมีแหล่งเงินหลากหลายประเภท อย่างน้อย
ในหมู่บ้านก็มีไม่น้อยกว่า 5 ประเภท คนก็ไม่น่าจะเป็น
คนเดียวกันทั้ง 5 ประเภท เพราะไม่ได้เชื่อมโยงข้อมูล
หนี้ถึงกัน แต่ละแหล่งเงินก็ยังไม่รู้ว่าคนที่กู้ไปกู้เงินแหล่ง

ใดมาบ้างจึงสามารถกู้ได้ทุกกองทุน แต่ถึงคราวส่งไม่
สามารถส่งได้ทุกกองทุน กลายเป็นหนี้เรื้อรัง วิธีการ
แก้ไขก็ต้องให้กองทุนแต่ละกลุ่มทำงานที่เดียวกัน
คณะกรรมการรวมกันทำงาน จนขยับมาให้นำเงินแต่
ละกองทุนมารวมกัน มีสมุด กู้ ออม เล่มเดียวกัน
จนกระทั่งเหลือเงินกู้เพียงแหล่งเดียว

สิ่งที่กลุ่ม/ชุมชนจะดำเนินการต่อ

1. พื้นฟูประเพณี ได้แก่
 - 1.1 ประเพณีสงกรานต์
 - 1.2 ประเพณีลอยกระทง
 - 1.3 การละเล่นพื้นบ้าน
 - 1.4 การทำขนมพื้นบ้าน
 - 1.5 เรื่องการแต่งกาย
2. ขยายรับสมาชิกธนาคารต่างๆ โดยเปิดเป็น
เงินฝากเพื่อกลุ่มบริหารโดยขอพิจารณาจากงบดุล

ความเชื่อมโยงของกลุ่ม/กิจกรรมกับธนาคารหมู่บ้าน

ผู้ประสานงาน : นายมนูญ แก้วสกต
35 หมู่ 4 ต.ทุ่งคา อ.เมือง จ.ชุมพร
โทร. 089-909-3376, (077) 554-073

41. เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนกองทุนออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านดอนคา ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จ.นครศรีธรรมราช

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลทอนหงส์ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2519 โดยแยกหมู่บ้านมาจากตำบลอินคีรี อำเภอพรหมคีรี และพื้นที่บางส่วนของตำบลโมคลาน และตำบลหัวตะพาน อำเภอท่าศาลา มารวมด้วยกัน สำหรับการตั้งชื่อของตำบลได้นำชื่อวัดมาตั้งเป็นชื่อของตำบลคือวัดทอนหงส์ ซึ่งได้เล่าขานกันว่า หลังวัดเป็นทอน (ทอนหมายถึงที่ราบลุ่มริมน้ำ) และในฤดูน้ำหลากจะมีหงส์มาเล่นน้ำ เลยตั้งชื่อว่าวัดทอนหงส์ และอีกอย่างชาวบ้านถือว่าหงส์เป็นสัตว์ที่ดีเป็นสิ่งมงคล เลยนำชื่อวัดทอนหงส์มาเป็นชื่อตำบลทอนหงส์จนถึงปัจจุบัน ตำบลทอนหงส์มีหมู่บ้าน 9 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านแก๊กอ หมู่ที่ 2 บ้านดอนคา หมู่ที่ 3 บ้านอ้ายเขียว หมู่ที่ 4 บ้านอ้ายคู้ หมู่ที่ 5 บ้านโนนเขียว 1 หมู่ที่ 6 บ้านวังลุง หมู่ที่ 7 บ้านคลองเมียด หมู่ที่ 8 บ้านชุมขลิง หมู่ที่ 9 บ้านโนนเขียว 2

ประวัติความเป็นมาของวิสาหกิจชุมชนฯ

ในปี 2526 บ้านดอนคาเริ่มมีกระบวนการเรียนรู้เรื่องออมทรัพย์ของชาวบ้าน เริ่มแรกมีชาวบ้านเป็นสมาชิกจำนวน 37 คน มีเงินออม 2,700 บาท มีคณะกรรมการ 4-5 คนดำเนินการ กำหนดให้มีการออมทุกวันที่ 4 ของเดือน ทำให้สมาชิกได้มาพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอีกด้วย และเนื่องจากหมู่บ้านห่างไกลจากตัวเมือง เมื่อชาวบ้านเก็บเงิน

ได้ส่วนหนึ่งจะนำไปฝากธนาคารก็ไม่คุ้มกับค่าเดินทาง จึงนำเงินมาฝากกับกลุ่มออมทรัพย์ ต่อมาในปี 2528 ได้มีการคัดเลือกประธานบริหารคนใหม่ และยังมีสมาชิกเพิ่มมากขึ้น จากแรกตั้งจำนวน 1,476 คน มีเงินออมจำนวน 135,000 บาท ต่อมาในปี 2534 ได้ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารใหม่และบริหารมาจนถึงปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 9,025 คน มีทรัพย์สินและเงินออม จำนวน 70,658,016.48 บาท มีคณะกรรมการบริหารจำนวน 47 คน และจดทะเบียนขึ้นเป็นวิสาหกิจชุมชนกองทุนออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านดอนคา เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2548 เปิดบริการสมาชิกทุกวันตั้งแต่จันทร์-ศุกร์

การบริหารจัดการ

กลุ่มฯ มีสมาชิกจาก 7 ตำบล มีคณะกรรมการจำนวน 13 คน ประกอบด้วย ประธานกรรมการบริหาร 1 คน รองประธาน เลขานุการ กรรมการ 6 คน เจ้าหน้าที่สำนักงาน 4 คน ซึ่งแบ่งเป็น เจ้าหน้าที่บัญชี เจ้าหน้าที่การเงิน และเจ้าหน้าที่ธุรการ การกู้เงินสามารถกู้ได้เท่าครั้ง ไม่เกินวงเงินหุ้น หากจำนวนที่ดินจะให้กู้ได้ร้อยละ 50 ปัจจุบันให้สมาชิกกู้ไปแล้ว 3,000 ราย ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อไปประกอบอาชีพ มีอาชีพที่ชัดเจนตรวจสอบได้ กลุ่มมีกำไรเฉลี่ยเดือนละ 400,000 บาท

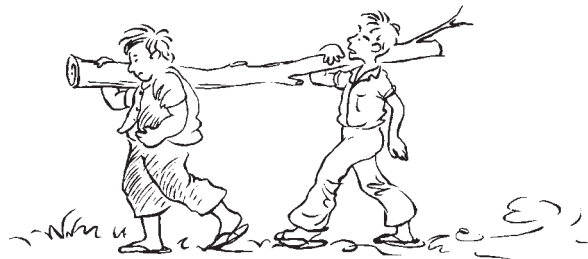
การจัดสรรผลประโยชน์

- บันผล ร้อยละ 60
- สวัสดิการ ร้อยละ 20
- ค่าตอบแทนกรรมการ ร้อยละ 10
- กองทุนสำรอง ร้อยละ 10

แผนการดำเนินงานต่อไปในอนาคต

กระจายการจัดการไปยังตำบลอื่นๆ เพื่อช่วยตัดสินใจร่วมกัน

ผู้ประสานงาน : นายวิโรจน์ คงปัญญา
195 หมู่ 2 ต.ดอนคา อ.พรมคีรี จ.นครศรีธรรมราช
โทร. (075) 394337, 089-872-3368

42. สถาบันการเงินบ้านในเตา

หมู่ที่ 1 ต.ในเตา อ.ห้วยยอด จ.ตรัง

ความเป็นมาของสถาบันการเงินฯ

สถาบันการเงินบ้านในเตา มาจากแผนชุมชน ตำบลในเตาเมื่อปี 2546 โดย ชกส. จ.ตรัง และอีกหลายหน่วยงานที่มาเป็นพี่เลี้ยง การบริหารจัดการงานต่างๆ การรวบรวมข้อมูลทุกอย่างในตำบล เมื่อคนในชุมชนเห็นดังนั้นจึงรวมตัวกันขึ้นเพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินชีวิตของตนเอง โดยเฉพาะเรื่องการออม การปลดหนี้ หรือการทำหนี้ในระบบให้เป็นหนึ่งในระบบ

จากการเรียนรู้และได้ลงมือทำจริง จึงได้จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เมื่อปี 2538 ทำให้คนในตำบลในเตาได้รู้และเข้าใจการออม และการจัดระบบหนี้ของตนเองหรือสวัสดิการอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี จึงได้ปรับจากกลุ่มออมทรัพย์มาเป็นธนาคารชุมชนหรือสถาบันการเงินชุมชนตำบลในเตา ต่อมาในปี 2548 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ได้นำเสนอต่อชาวบ้านตำบลในเตาเรื่องการจัดตั้งธนาคารชุมชน โดยการใช้ฐานเดิมของชุมชนมาบูรณาการ คือไม่ได้ยกเลิก ทำลาย และแบ่งแยกแต่อย่างใด แต่จะทำให้เกิดแหล่งทุนใหม่ขึ้นมา จึงเกิดการตอบรับจากคนจำนวนหนึ่ง จึงได้เกิดคณะทำงานขึ้นมา รวมทั้งได้ไปศึกษาดูงานในหลายพื้นที่ และนำมาเผยแพร่แก่ชาวชุมชน จากนั้นคณะกรรมการก็ได้มาร่วมประชุมวางแผน ร่างระเบียบข้อบังคับต่างๆ วิธีการทำงานและกำหนดการต่างๆ โดยมีเจ้าหน้าที่ของ ชกส.เป็นพี่เลี้ยง

การบริหารจัดการของสถาบันฯ

การบริหารจัดการสถาบันฯ ใช้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านในเตาเป็นหลักเป็นที่ตั้ง ใช้กองทุนหมู่บ้านทั้ง 4 หมู่บ้านมาบูรณาการร่วมกัน เอกกลุ่ม

อาชีพต่างๆ มาเสริม ประกอบด้วยบุคคลทั่วไปมาเป็นเจ้าของร่วมกัน โดยการถือหุ้นเพื่อการระดมทุน และให้มีคณะกรรมการบริหารจัดการ 1 ชุด จำนวน 13 คน กรรมการที่ปรึกษา จำนวน 8 คน ต่อมาได้จัดตั้งเป็นธนาคารชุมชนและเปิดดำเนินการในวันที่ 10 สิงหาคม 2548 ใช้ชื่อว่า “สถาบันการเงินบ้านในเตา” ซึ่งได้มีการใช้ระเบียบในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ดังนี้

1. ฝากหุ้นครั้งแรก 300 บาท ต่อไปฝากเดือนละ 50 บาทเป็นอย่างต่ำ ปันผลร้อยละ 7
2. ฝากเผื่อเรียกตามสะดวก ดอกเบี้ยร้อยละ 8
3. ให้กู้ได้ 10 เท่าของเงินออม

ปัจจุบันมีการให้กู้ไปแล้ว 120 ราย เป็นเงิน 8.5 ล้านบาท

การจัดสรรผลกำไร

สถาบันฯ มีการจัดสรรผลกำไรจากการบริหารจัดการให้กับสมาชิกดังนี้

- ปันผล ร้อยละ 50
- กองทุนสำรอง ร้อยละ 10
- สวัสดิการ ร้อยละ 10
- กองทุนรักษาระดับ ร้อยละ 10

สิ่งที่เกิดขึ้น/ผลที่ได้รับ

จากการตั้งสถาบันการเงินบ้านในเตามีธนาคารเป็นของตัวเอง หรือมีแหล่งทุนที่ตนเองรักและหวงแหนจากการที่ตนเองได้รู้สึกถึงความเป็นเจ้าของขึ้นมาอีกหนึ่งสถาบันฯ ที่นอกเหนือจากกลุ่มออมทรัพย์ฯ ที่เคยมีมาก่อนและเปิดทำการสมาชิกเพียงเดือนละครั้ง แต่สถาบันฯ การเงินเปิดทำการทุกวันเหมือนธนาคาร

องค์กรการเงินชุมชน...เส้นทางสู่ “การบูรณาการทุนชุมชน”

ทั่วไป ตั้งแต่เวลา 09.00 - 15.00 น. บริการรับฝากเงิน ถอนเงิน รับชำระหนี้ รับเรื่องกู้เงิน รับทำ พ.ร.บ.ต่อทะเบียน และทำประกันภัย จึงทำให้ชาวตำบลในเตาสะดวก ประหยัดทั้งเงินทั้งเวลา ง่ายในการออม ง่ายต่อการปลดหนี้ของตัวเองมากขึ้น โดยที่เห็นได้ชัด เพราะเลือกมาธนาคารได้ทุกวัน ไม่ไกล ไม่ต้องแต่งตัวดี

การสร้างงานสร้างรายได้อย่างน้อยปัจจุบันได้มี บุตรหลานของพี่น้องชาวตำบลในเตา 2 คนที่ได้สอบคัดเลือกเข้ามาเป็นเจ้าหน้าที่การเงินของสถาบันฯ วุฒิปริญญาตรี 1 คน อนุปริญญา 1 คน และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย 1 คน อีกอย่างหนึ่ง เมื่อมีการระดมทุนก็มีการกระจายทุน การให้เงินกู้ของสถาบันฯ ผู้กู้หลายรายที่พบความสำเร็จในการนำเงินไปต่อยอดการประกอบอาชีพ และก็มีบ้างที่ต้องประสบความล้มเหลว แต่ถ้ามองให้ดีความล้มเหลว

ไม่ได้เกี่ยวกับสถาบันการเงิน แต่จะเกี่ยวกับการไม่รู้จริง ไม่มีธรรมชาติต่างหาก

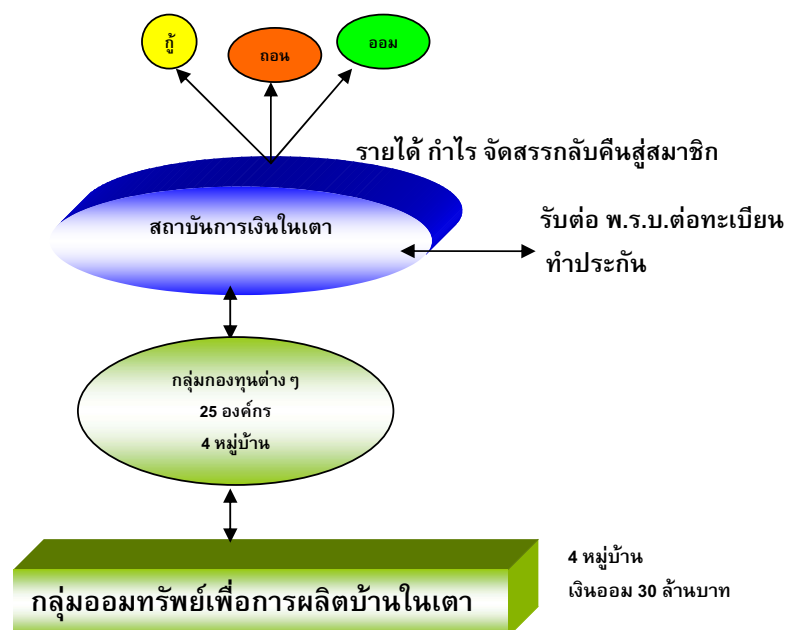
สภาพปัจจุบัน สถาบันการเงินบ้านในเตา มีคณะกรรมการ 13 คน กรรมการที่ปรึกษา 8 คน เจ้าหน้าที่การเงิน 2 คน สมาชิกผู้ถือหุ้น 738 ราย จำนวนเงินหุ้น 1,548,900 บาท สมาชิกผู้ฝาก 806 ราย จำนวนเงินรับฝาก 9,680,000 บาท มีสมาชิกกู้ยืมเงินไปรวม 120 ราย เป็นเงิน 8,000,000 บาทเศษ

แผนการดำเนินงานต่อ

1. จัดกองทุนสวัสดิการชุมชน
2. แก้หนี้เพื่อปลดหนี้ให้กับสมาชิก
3. ทำวิสาหกิจชุมชน

สรุปได้ว่า สิ่งที่เกิดขึ้นกับตำบลในเตา คือ “มีคน มีกองทุน มีเงิน และมีงาน”

ความเชื่อมโยงของกลุ่ม/กิจกรรมกับสถาบันการเงิน

ผู้ประสานงาน : ปลื้มใจ มากวุ่น
236 หมู่ 1 ตำบลในเตา อ.ห้วยยอด จ.ตรัง

43. สถาบันการเงินชุมชนตำบลควนกรด อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ประวัติความเป็นมาของตำบลควนกรด

ภาคใต้มีลักษณะทางภูมิศาสตร์ประการหนึ่งแตกต่างไปจากภาคอื่น คือเป็นภาคเปิดเป็นคาบสมุทร ยาวหลายร้อยกิโลเมตร ทำการติดต่อสัมพันธ์กับโลกภายนอกได้อย่างต่อเนื่องมาตลอดประวัติศาสตร์ ชุมชนภาคใต้จึงเป็นชุมชนเปิด มีปฏิสัมพันธ์กับชนกลุ่มอื่น ชาติอื่น วัฒนธรรม กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และผสมผสานวัฒนธรรมใหม่ๆ จึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

นอกเหนือจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนจากต่างวัฒนธรรม สภาพทางภูมิศาสตร์ยังกำหนดให้ผู้คนซึ่งตั้งหลักแหล่งในพื้นที่แตกต่างกัน มีวิถีชีวิตและการผลิตที่ไม่เหมือนกัน แบ่งกลุ่มชุมชนได้เป็นกลุ่ม 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ ชุมชนริมฝั่งทะเลทั้งสองฝั่ง ชุมชนชาวนาในพื้นที่ราบลุ่มน้ำต่างๆ ชุมชนบนที่สูงซึ่งอาศัยอยู่ตามไหล่เขาและหุบเขาตอนกลาง ทั้ง 3 กลุ่มชุมชนมีการติดต่อถึงกัน พึ่งพาอาศัยกันบนพื้นฐานที่มีอาชีพและผลผลิตแตกต่างกัน มีการติดต่อไปมาหาสู่เพื่อแลกเปลี่ยนผลผลิตตลอดเวลา การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างชุมชนเหล่านี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงผลผลิตระหว่างชุมชน เหล่านี้ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข่าวสารความเป็นไปต่างๆ ระหว่างกัน เป็นลักษณะของชุมชนเครือข่ายซึ่งแตกต่างจากชุมชนหมู่บ้านในภาคอื่นๆ ของประเทศ

กล่าวได้ว่าผู้คนในชุมชนภาคใต้อยู่ในกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มาตั้งแต่อดีตจนพัฒนามาเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้และปลูกฝังให้กับคนรุ่นต่อๆ มาจนถึงปัจจุบัน สังคมภาคใต้จึงมีความเป็นไปได้สูงในการสร้างสรรค์ให้เกิด “สังคมการเรียนรู้” ในโลก

สมัยใหม่ การติดต่อสัมพันธ์กับโลกภายนอกอย่างต่อเนื่องมาตลอดประวัติศาสตร์ เป็นเหตุปัจจัยหนึ่งทำให้คนชุมชนภาคใต้เรียนรู้การค้าขายและติดต่อกับผู้คนด้วยความเชื่อมั่นในตัวเอง มีสำนึกทางการเมืองสูง จัดการบริหารทรัพยากร โดยเฉพาะธุรกิจและการเงินได้ค่อนข้างดีเพราะความคุ้นเคยกับวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนโดยใช้เงินตรา

นอกจากนี้คนภาคใต้ได้เริ่มทำการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจเต็มรูปแบบก่อนภาคอื่นๆ คือ การปลูกยางพาราในร้อยปี และเป็นที่ยึดกันอยู่แล้วว่า ผลการเปลี่ยนแปลงของตลาดยางพาราในระดับสากลจะกระทบต่อชาวสวนยางโดยตรง เป็นการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงที่ยากแก่ชาวสวนยางในการควบคุมหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดความเป็นไปได้ การดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดตลอดสามสิบกว่าปีที่ผ่านมาเท่านั้นที่แสดงให้เห็นว่า พวกเขาเรียนรู้และพร้อมที่จะทำอย่างใดอย่างหนึ่ง

ชุมชนไม้เรียง เป็นตัวอย่างของชุมชนภาคใต้ที่สร้างสมประสบการณ์จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในอดีต และเรียนรู้จากประสบการณ์ปัจจุบันเพื่อปรับตัวก้าวไปในโลกของการพัฒนา

ตำบลควนกรด มีเรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางมากมายหลายกระแส แต่พอจะสรุปได้ว่า “พระยาคอแลย” ซึ่งเป็นพระยาในฝ่ายวานิชทางสุราษฎร์เดินทางมาเพื่อนำสินค้าไปขายทางเมืองตรัง โดยใช้เรือสำเภาเป็นพาหนะพร้อมเหล่าบริวารและลูกเรือมากมาย แล่นเรือทวนกระแสน้ำขึ้นทางน้ำตาปีเดินทางไปเรื่อยๆ และแวะพักแรม พร้อมซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าไปตลอดทาง ผ่านเข้าคลองมิน

คลองจิ่ง เข้าคลองจอด และเดินทางได้ระยะหนึ่ง เรือสำเภาของพระยาคลองจิ่งเกิดอัปปางทำให้ลูกเรือ และสินค้าเสียหายมาก เหล่าบริวารลูกเรือล้มตาย และสูญหายเป็นอันมาก ซากเรือถูกกระแสน้ำพัดไป เกยตื้นที่บริเวณใกล้เคียง ไม่สามารถใช้เดินทางต่อไป ได้ หลังจากเรืออัปปางลงพระยาคลองจิ่งให้เหล่าบริวาร และลูกเรือช่วยกันรวบรวมทรัพย์สินและสินค้าที่เหลือ เคลื่อนย้ายไปเก็บรักษาไว้บนเนินพริ้ม โดยให้สร้าง ที่พักอาศัยในบริเวณดังกล่าวให้เหล่าบริวารและลูกเรือ บางส่วนช่วยดูแลรักษาไว้ และให้บริวารส่วนหนึ่งเดินทาง กลับไปแจ้งความเสียหายและขอความช่วยเหลือ ไปยังเมืองสุราษฎร์ ส่วนพระยาคลองจิ่งเองและบริวาร ส่วนหนึ่งเดินทางไปพักยังบริเวณ “ควนขี้แรด” เป็นการชั่วคราว พร้อมทั้งให้เหล่าบริวารสร้างกระโจม กางร่ม ปักกลด จำศีลภาวนาบำเพ็ญตน เพื่อเป็นการ สะเดาะเคราะห์ร้ายไปด้วย ในระหว่างนั้นสตรีสูงศักดิ์ เป็นผู้แสวงบุญจากแดนไกลนางหนึ่ง ชื่อว่า “นาง พญาเลือดขาว” เดินทางผ่านมาและทราบข่าวเรื่องเรือ พระยาคลองจิ่งอัปปางจึงได้เดินทางไปยังควนขี้แรดเพื่อ ช่วยเหลือ แต่เมื่อไปถึงพบเพียงซากปรักหักพัง ของกระโจมชิ้นส่วนของร่มและกลดที่ทรุดโทรม เมื่อเห็นเช่นนั้น นางพญาเลือดขาวจึงให้บริวารที่ติดตาม มาซ่อมแซมปรับปรุงให้มีสภาพดีขึ้นและสมบูรณ์เช่น เดิมเพื่อจะได้เป็นที่พักของคนเดินทางต่อไป

ที่พักแรม ณ ควนขี้แรดแห่งนี้ได้รับการเล่าขาน บอกกล่าวจากนักเดินทางในรุ่นต่อๆ มา และเรียก ที่พักแห่งนี้เรื่อยมาว่า “ควนกลด” แต่ด้วยระยะเวลา ที่ล่วงเลยมานานผนวกกับภาษาที่ใช้ในการพูดการ บอกกล่าวต่อๆ มา คำเรียกขานที่เรียกกันสืบมาว่า “ควนกลด” จึงค่อยๆ เพี้ยนและกลายเป็น “ควน กรด” และเป็นชื่อตำบลที่ประกาศใช้กันอย่างเป็นทางการ จนถึงปัจจุบันนี้

กลุ่มองค์กรชุมชนในตำบลควนกรด

1. กลุ่มองค์กรสตรี มีคณะกรรมการหมู่บ้านละ 15 คน จำนวน 12 หมู่บ้าน จำนวนรวม 180 คน ในแต่ละหมู่บ้านมีสมาชิกกลุ่มไม่เท่ากัน
2. อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ในตำบลควนกรด มีสถานีนอเนามัย 2 แห่ง
3. ศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชน (คอชต.) มี คณะทำงานตัวแทนจากหมู่บ้านตั้งเป็น คอชต. จำนวน 24 คน
4. กองทุนหมู่บ้าน มีจำนวน 12 กองทุน มี คณะกรรมการกองทุนละ 9 - 15 คน จำนวน 170 คน ในระดับตำบล จะมีคณะกรรมการ ซึ่งมาจากตัวแทนจากแต่ละกองทุนๆ ละ 2 คน รวมจำนวน 24 คน เป็นคณะกรรมการเครือข่าย กองทุนหมู่บ้าน
5. ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรตำบล มี 1 ศูนย์ คณะกรรมการจำนวน 15 คน
6. กลุ่มเกษตรกร มี 1 กลุ่ม สมาชิกจำนวน 88 คน
7. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร มี 12 กลุ่ม มีสมาชิกจำนวน 180 คน
8. กลุ่มสหกรณ์ มี 1 กลุ่ม มีสมาชิกจำนวน 84 คน
9. กลุ่มธนาคารหมู่บ้าน มี 12 กลุ่ม มีสมาชิกจำนวน 1,812 คน
10. กลุ่มเกษตรกรชำระหนี้ มี 1 กลุ่ม มีสมาชิกจำนวน 99 คน

เล่าขานความเป็นมา ก่อนเป็น “ธนาคารชุมชน”

ที่มาโครงการภายใต้ “แผนชุมชนตำบลควน กรด” คณะแกนนำชุมชนตำบลควนกรด ได้ไปศึกษา ดูงานที่อำเภอหาดขาม จังหวัดยโสธร เมื่อปี พ.ศ. 2543 ได้เห็นการจัดตั้งธนาคารหมู่บ้านตามแนวพระราชดำริ เพิ่มส่งเสริมให้ชาวบ้านรู้จักการเก็บออมและใช้บริการ เงินกู้เพื่อประกอบอาชีพจากธนาคารของตนเอง ทำให้

กระแสการเงินหมุนเวียนอยู่ในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ จากการได้เห็น ได้ฟัง ได้รู้ ทำให้เกิดความคิด ขอดีนตามแนวพระราชดำริ “เศรษฐกิจพอเพียง ฟังตนเอง” โดยจัดตั้งธนาคารชุมชนตำบลควนกรด เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2543 แล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2544 ทั้ง 12 หมู่บ้านในขณะนั้น การดำเนินกิจกรรม ผ่านไประยะหนึ่ง กรรมการทุกๆ ธนาคารมีการ ประชุมร่วมกันทุกเดือน เพื่อรับทราบและแลกเปลี่ยน เรียนรู้การดำเนินกิจกรรมร่วมกัน โดยใช้ระบบ “การ ฟังพาซึ่งกันและกัน”

จากการฟังพา ช่วยเหลือ ชี้นำ กลายเป็นข้อ ผูกพัน จนกลายเป็นภารกิจในเวลาต่อมา การเชื่อมโยงเข้าด้วยกันแล้วเสร็จเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2544 โดยใช้ชื่อว่า... **“เครือข่ายธนาคารหมู่บ้านรักษารัฐธรรมนูญคนควนกรด”** ในภารกิจของแต่ละหมู่บ้านมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ ทำให้ทุกธนาคารหมู่บ้านมี สมาชิกเพิ่มขึ้นตามลำดับ มีเงินออมอย่างสม่ำเสมอ มีการกั๊กยืม เพื่อการใช้จ่ายในครอบครัว การประกอบ อาชีพต่างๆ มีผลกำไรจากดอกเบีย บันผลคืนสมาชิก ใช้การบริหารจัดการให้เป็นสวัสดิการช่วยเหลือชุมชน ตามแต่ความเหมาะสมของแต่ละธนาคาร

ในการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายรักษารัฐธรรมนูญคนควนกรด มีกิจกรรมตามแนวคิดร่วมกัน ประการแรก เป็นการออมเงินร่วมกันในนามของธนาคาร หมู่บ้าน โดยมี **“ธนาคารกลางชุมชนตำบลควน กรด”** และประการที่สอง เป็นการเชื่อมโยงกับกลุ่ม องค์กรอื่นๆ ทั้งภายในและภายนอกตำบล จาก ผลพวงทั้งสองประการทำให้ได้รับการตอบสนอง เข้าร่วมของชมรมผู้สูงอายุตำบลควนกรด กลุ่มอาชีพ ต่างๆ ทำให้เครือข่ายมีความเข้มแข็ง มีภารกิจ มีสวัสดิการผู้สูงอายุ มีทุนการศึกษา ได้ช่วยเหลือ กิจกรรมต่างๆ ตามความเหมาะสมในแต่ละโอกาส ทำให้มีศักยภาพเด่นชัดขึ้น ทำให้ชุมชนรู้จักตนเอง

ชุมชนเกิดความยอมรับ มีเครือข่ายจากภายนอกเข้า ร่วมมากยิ่งขึ้นตามลำดับ

ในช่วงต้นปี พ.ศ.2547 คณะกรรมการเครือข่าย ธนาคารหมู่บ้านทุกหมู่บ้านได้ประชุมและมีมติร่วมกัน เห็นชอบให้จัดตั้ง “ธนาคารชุมชนตำบลควนกรด” โดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเพื่อให้เป็นแหล่งเงิน ทุนหมุนเวียนในระดับตำบล นำสู่การประสานคน ประสานความรู้ ประสานทรัพยากรอย่างเป็นระบบ และ เป็นการเชื่อมโยงกับแหล่งเงินทุนภายนอก (ชกส.) สุดท้ายเป็นการสนองตอบตามนโยบายภาครัฐที่ สนับสนุนงบประมาณสู่รากหญ้าในระดับชุมชน

สำหรับกลุ่มเป้าหมายในการร่วมทุนมาจาก ธนาคารหมู่บ้าน กองทุนหมู่บ้าน ชมรมผู้สูงอายุ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มเครดิตยูเนี่ยน กลุ่มวิสาหกิจ ชุมชน กลุ่มอาชีพต่างๆ ธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์ การออมทรัพย์และการถือหุ้น

เป้าหมายแนวร่วมที่ให้การสนับสนุนในภาพรวม คือ ประชาชนตำบลควนกรดทุกหมู่เหล่าในกลุ่ม องค์กร จากคณะกรรมการเครือข่ายรักษารัฐธรรมนูญคนควนกรด คณะกรรมการผู้สูงอายุตำบลควนกรด กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วน ตำบลควนกรด คณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มวิสาหกิจ ชุมชน กลุ่มอาชีพ กลุ่มสตรี อาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน ตัวแทนข้าราชการและข้าราชการบำนาญ ประชาชนชาวบ้าน และตัวแทนกลุ่มลูกค้า ชกส.

หน่วยงานภาครัฐที่คอยให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และให้คำปรึกษา ได้แก่ ธนาคารเพื่อการ เกษตรและสหกรณ์ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ สำนักงานเกษตรอำเภอ ศูนย์บริการการศึกษานอก โรงเรียนอำเภอ (กศน.อำเภอ) สถานีอนามัยในตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วน จังหวัด

สุดท้าย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

เป็นที่เลื่องที่ตีมากที่สุด ให้การช่วยเหลือในทุกๆ ด้าน ช่วยประสานกลุ่ม เอกสาร ร่วมประชุม แก้ปัญหา ชี้แนะ ทำความเข้าใจ ร่วมกิจกรรมการทำประชา พิจารณ์ในทุกหมู่บ้าน ตั้งแต่วันที่ 24 มีนาคม ถึงวันที่ 7 เมษายน 2548 และร่วมสรุปผลการทำ ประชาพิจารณ์เมื่อวันที่ 12 เมษายน 2548 โดยมี ผลการตอบรับที่ออกมาเป็นการเห็นด้วยถึงร้อยละ 99.59 และไม่เห็นด้วยเพียงร้อยละ 00.41 เท่านั้น

เมื่อมีความเห็นชอบ จากการประชุมเพื่อจัด ทำประชาพิจารณ์ในระดับแกนนำระดับตำบลเพื่อคัด เลือกว่าแทนในการประชุมสภาจัดทำ (ร่าง) ข้อบังคับ “ธนาคารชุมชนตำบลควนกรด” หรือใช้ชื่อว่า “สถาบัน การเงินชุมชนตำบลควนกรด” เปิดทำการอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2548 โดยมีนายวิชม ทองสงค์ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็น ประธานในพิธีเปิด ท่านได้ให้แนวคิด แนวปฏิบัติใน การทำงาน เป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้กับคณะ ทำงานเป็นอย่างยิ่ง

ณ วันนั้น จนถึงปัจจุบัน ภายใต้การบริหาร จัดการในรูปแบบของคณะกรรมการ โดยมีนายจรธ สีสุข เป็นประธาน พร้อมด้วยคณะกรรมการอีก 19 คน ร่วมกันปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่ จัดหาระดมทุน สนองความต้องการของชุมชนตำบลควนกรด เห็นว่า เรื่องทุนเป็นสิ่งที่จำเป็นและเป็นปัจจัยหลักของการแลก เปลี่ยน ชุมชนมีเงินทุนหลายกองทุน โดยบูรณาการ อยู่ในรูปของ “สถาบันการเงินชุมชนตำบลควนกรด”

สถาบันการเงินชุมชนตำบลควนกรด ตั้งอยู่ ณ เลขที่ 17/1 หมู่ที่ 2 ตำบลควนกรด อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช (ติดกับอาคาร อบต.ควน กรด) เปิดทำการในวันจันทร์ถึงศุกร์ ในเวลาราชการ

วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน

1. เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกออมทรัพย์ เพื่อการพึ่งพิงตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในหมู่ สมาชิก
 2. เพื่อรับฝากเงินจากสมาชิก กลุ่มสมาชิกและ บุคคลทั่วไป
 3. เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและ สมาชิกกู้ยืม
 4. เพื่อส่งเสริม สนับสนุนสวัสดิการแก่สมาชิก และประชาชนตำบลควนกรด
 5. เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้พัฒนาภูมิ ปัญญาท้องถิ่นโดยคนของชุมชนเพื่อคนในชุมชน
 6. เพื่อให้เป็นแหล่งเงินทุนในระดับตำบล
- สถาบันการเงินชุมชนตำบลควนกรด เริ่มเปิด ทำการเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2548 มีสมาชิกรายคน จำนวน 106 ราย และเป็นสมาชิกรายกลุ่ม จำนวน 9 กลุ่ม (สมาชิกรายกลุ่มมีจำนวนรวม 900 คน) รวม มีสมาชิกทั้งสิ้น 115 ราย มีทุนเรือนหุ้น 3,708 หุ้น ๑ ละ 100 บาท รวมเป็นเงิน 370,800 บาท

ปัจจุบัน สถาบันการเงินชุมชนตำบลควนกรด มีสมาชิก 459 ราย มีหุ้น 15,978 หุ้น เป็นเงิน 1,597,800 บาท เงินฝากประจำ 543,000 บาท มีเงิน ออม 753,217 บาท ในการฝากเงินออมทรัพย์ กลุ่ม องค์กรหรือกองทุนกิจกรรมต่างๆ ในหมู่บ้าน/ชุมชน นำเงินมาฝากเพิ่มขึ้น

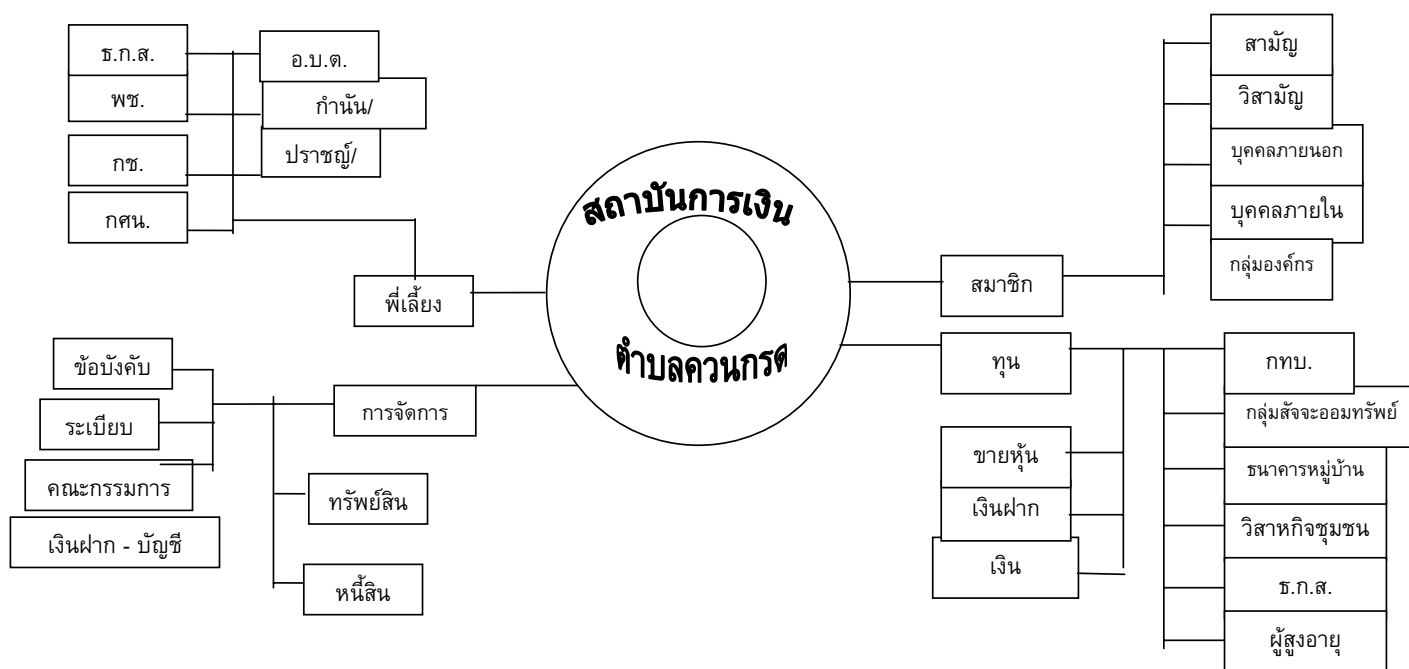
สิ่งที่ต้องดำเนินการต่อไปในอนาคต

1. จัดทำโครงการวิสาหกิจชุมชนโรงน้ำดื่ม โดย ใช้ทุนจากการออมและการร่วมทุนของสมาชิก เนือง จากฐานข้อมูลที่ได้จากการสำรวจข้อมูลครัวเรือนใน พื้นที่ตำบลควนกรด มีการซื้อน้ำดื่มในปริมาณ ร้อยละ 95 ของจำนวนครัวเรือนทั้งตำบล
2. จัดสวัสดิการแบบยั่งยืน เป็นการจัดสวัสดิการ

เพื่อคุ้มครองตลอดชีวิตให้กับสมาชิกทุกคน

3. สร้างแรงจูงใจให้ประชาชนและเยาวชนตำบลควนกรดรู้จักการออมอย่างสม่ำเสมอ รู้คุณค่าของเงิน เป็นการสร้างเสริมความประพฤติที่ดี มีคุณธรรม และความกตัญญูต่อพ่อแม่ บุพการี โดยการสมทบทุนการศึกษาให้ในวันที่ประชุมสามัญประจำปี และให้มีการประกาศเกียรติคุณแก่ผู้ทำคุณประโยชน์ต่อชุมชน และสังคมทุกปี

การบูรณาการกองทุน

ผู้ประสานงาน : นางยินดี ภารา
 106/2 ม.4 ต.ควนกรด อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
 โทร. 087-887-5129

44. เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอำเภอมะนัง เลขที่ 100/1 หมู่ที่ 7 ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล

ข้อมูลทั่วไป/ความเป็นมา

อำเภอมะนัง เดิมเป็นพื้นที่ตำบลนิคมพัฒนา และตำบลปาล์มพัฒนา ซึ่งเป็นพื้นที่การปกครองของอำเภอคววกาหลง กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศจัดตั้งกิ่งอำเภอมะนังเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2539 เพื่อเฉลิมพระเกียรติเนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบันทรงครองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี และยกฐานะเป็นอำเภอ เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2550 เพื่อเฉลิมพระเกียรติเนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบันทรงครองสิริราชสมบัติครบ 80 ปี และเพื่ออำนวยความสะดวกบริการประชาชนในการมาใช้บริการกับทางราชการ มีคำขวัญประจำอำเภอกว่า **“ทิวเขาเด่น ยาง ปาล์ม ป่าดาดดาช ราษฎร์รักสามัคคี ถิ่นนี้มะนัง”** ความหมายหรือที่มาของคำว่า “มะนัง” สันนิษฐานว่ามาจากคำว่า **“ม้ายัง”** หมายถึงมีม้าหรือรูปม้า สีบเนืองมาจากพื้นที่มีถ้ำชื่อว่า **“ถ้ำระฆังทอง”** ภายในถ้ำมีรูปปั้นม้าหินอยู่ 1 ตัว เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปในหมู่บ้าน ใช้เป็นที่นัดหมายในการเดินทาง ต่อมาได้เพี้ยนเป็น **“มะนัง”** ใช้เรียกชื่อหมู่บ้านหมู่ที่ 5 ตำบลปาล์มพัฒนา มาจนถึงปัจจุบัน และอีกตำนานหนึ่งเล่าว่า **มะนัง** เป็นภาษามาลายู แปลว่า **ชนะ** ในสมัยก่อนสถานที่ดังกล่าวเป็นสนามรบ ซึ่งมีกองทหารจากนครศรีธรรมราช พัทลุง และภูเก็ต ยกทัพมารบกับกองทัพแขก ซึ่งมาจากมณฑลไทรบุรี มีการรบพุ่งกันอย่างดุเดือด กองทัพแขกได้รับชัยชนะ เมื่อได้รับชัยชนะได้ใช้บ้านบูเกเตยามูของอำเภอควนโดนเป็นสถานที่ฉลองชัย สนามรบดังกล่าวได้รับการกล่าวขวัญจากกองทัพแขกว่า **“มะนัง”** ซึ่งหมายถึง **“ชนะ”** ต่อมา

ประชาชนไปตั้งบ้านเรือนที่อยู่อาศัย และเรียกว่า **“มะนัง”** มาจนถึงทุกวันนี้

อำเภอมะนัง เป็นอำเภอหนึ่งในเจ็ดอำเภอของจังหวัดสตูล เป็นอำเภอที่อยู่ห่างจากจังหวัดประมาณ 62 กิโลเมตร ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ 1 ตำบลปาล์มพัฒนา ห่างจากศาลากลางจังหวัดสตูลไปทางทิศเหนือตามเส้นทางถนนยานตรการกำธร (สตูล - หาดใหญ่) ระยะทาง 29 กิโลเมตร แยกจากทางถนนยานตรการกำธรไปทางทิศตะวันตก ตามถนนประชาสงเคราะห์ (สามแยกทุ่งตำเสาถึงบ้านผังปาล์ม 1) ประมาณ 31 กิโลเมตร ไปทางทิศเหนือตามถนนผังปาล์ม 1 ถึงที่ว่าการอำเภอมะนัง (ประมาณ 6 กิโลเมตร) มีภูเขาเป็นเส้นกั้นอาณาเขตระหว่างสตูลกับจังหวัดสงขลา และจังหวัดพัทลุง สภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบสูงลาดเอียงมาทางทิศใต้และตะวันออกบางส่วน ซึ่งเป็นที่ราบเชิงเขาเป็นพื้นที่เพาะปลูก เป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารของจังหวัด สภาพพื้นที่มีความอุดมสมบูรณ์ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลัก คือปลูกยางพารา และปาล์มน้ำมัน มีประชากรจำนวน 15,076 คน แยกเป็นตำบลปาล์มพัฒนา จำนวน 8,641 คน และตำบลนิคมพัฒนา 6,435 คน อำเภอมะนังแบ่งอาณาเขตการปกครองเป็น 2 ตำบล 19 หมู่บ้าน คือตำบลปาล์มพัฒนา จำนวน 10 หมู่บ้าน และตำบลนิคมพัฒนา จำนวน 9 หมู่บ้าน เนื่องจากเดิมเป็นพื้นที่ห่างไกล กันดาร ไม่มีธนาคารหรือสถาบันการเงินใดๆ ทำให้กิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหรือกลุ่มเกี่ยวกับการเงินต่างๆ ได้รับความนิยมน้อยมาก มีถึงจำนวน 23 กลุ่มในพื้นที่หมู่บ้านต่างๆ ที่ดำเนินงานแตกต่างกันไป

การก่อให้เกิดเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล

จากการที่ชุมชนมีกิจกรรมเกี่ยวกับการเงินในรูปแบบแตกต่างกันมาก ทำให้เกิดโอกาสในการกั๊ยืมแก่สมาชิกหรือประชาชนในชุมชนมาก ซึ่งหมายถึงการเป็นหนี้เพิ่มมากขึ้น ผู้นำชุมชนต่างๆ ได้ปรารภร่วมกันว่า ขณะนี้ชุมชนมีภาวะหนี้ซ้่าซ้อนมากขึ้นและกลุ่มบางกลุ่มเกิดขึ้นแล้วแต่ไม่สามารถดำเนินงานได้ จึงเกิดการคิดหาวิธีการแก้ปัญหาร่วมกัน ทำให้เกิดแนวคิดการรวมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตต่างๆ ที่สมัครใจมารวมตัวกันเป็นเครือข่าย ภายใต้ชื่อ “เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตกิ่งอำเภอมะนัง” และต่อมามีการเปลี่ยนชื่อซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการยกฐานะเป็นอำเภอเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2550 คือ “เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอำเภอมะนัง” โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาเป็นสถาบันการเงินของชุมชนให้เข้มแข็ง ลดภาระการเป็นหนี้รอบตัวของสมาชิก และร่วมกันจัดการด้านการเงินให้เป็นหนึ่งเดียวเพื่อลดภาระแก่ผู้นำในด้านการบริหารเงินทุนด้วยโดยระยะแรกสามารถรวมกลุ่มต่างๆ ได้ 16 กลุ่มมาคุยหารือกันจนเหลือที่ดำเนินการได้จริง สมาชิก 400 คน จำนวน 4 กลุ่ม รวมเงินทุนเริ่มแรกได้จำนวน 16,000 บาท ปัจจุบันมีสมาชิก 1,300 คน เงินทุน 8,926,939 บาท

เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอำเภอมะนัง มีสมาชิกจำนวน 4 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านป่าพนม หมู่ที่ 6 ตำบลปาล์มพัฒนา
2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านฝั่ง 50 หมู่ที่ 5 ตำบลนิคมพัฒนา
3. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านวังพะเคียน หมู่ที่ 6 ตำบลนิคมพัฒนา
4. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านฝั่ง 13, 15,

18 หมู่ที่ 7 ตำบลนิคมพัฒนา

เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์อำเภอมะนัง เกิดจากความต้องการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในอำเภอมะนังที่ต้องการพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพเท่าเทียมกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตต้นแบบในขณะนั้น (ปี 2542) คือ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหมู่ที่ 5 ตำบลนิคมพัฒนา โดยกำหนดให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหมู่ที่ 5 ตำบลนิคมพัฒนา เป็นแม่แบบในการพัฒนาและนำมาปรับใช้กับกลุ่มของตนเองตามศักยภาพ และสอดคล้องกับความเป็นจริงในกลุ่มของตนเอง โดยใช้เวทีเครือข่ายแลกเปลี่ยนในข่าวสารข้อมูล องค์ความรู้ต่างๆ ซึ่งเครือข่ายดำเนินการทุกวันๆ 2 ของทุกเดือน เวลา 13.00 น. เป็นต้นไป ณ อาคารศูนย์เรียนรู้ตำบลนิคมพัฒนา หมู่ที่ 7 ตำบลนิคมพัฒนา ศักยภาพของเครือข่ายที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการดำเนินงานประสบผลสำเร็จจนกลายเป็นองค์การการเงินฐานรากที่สำคัญ คือ 1.)บอร์ดชุมชนมีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการ 2.)จัดเวทีการเรียนรู้ต้องต่อเนื่อง 3.)วิเคราะห์ตนเองเปรียบเทียบกับชุมชนภายนอก 4.)สำรวจข้อมูลเงินกองทุน 5.)สำรวจข้อมูลลูกหนี้ 6.)จัดตั้งคณะกรรมการบริหาร 7.)จัดสภาภาพ

วิธีการดำเนินการที่ได้ผลจริงและประสบความสำเร็จ

คณะกรรมการเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอำเภอมะนัง มีจำนวน 12 คน โดยมาจากตัวแทนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่เป็นสมาชิกกลุ่มๆ ละ 3 คน โดยมีวิธีการในการดำเนินงานเครือข่าย คือ รูปแบบของการทำงานเป็นไปในรูปแบบของการรวมบริหารจัดการเงินทุน ซึ่งเริ่มต้นจากการศึกษาปัญหาของกองทุนในชุมชน จัดสภาภาพพูดคุยวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น เสนอหลักการรวมการบริหารจัดการกับเวทีของชุมชน จัดตั้งคณะกรรมการบอร์ดชุมชน (ตัวแทนคณะกรรมการแต่ละกลุ่ม)

กำหนดวิธีการข้อตกลง กติการ่วมกันในการบริหารจัดการการเงินทุน วัตถุประสงค์ของเครือข่ายมีจำนวน 5 ข้อ 1.) มีทุนปลดหนี้สินนอกระบบ 2.) มีทุนพัฒนาชุมชน 3.) มีสวัสดิการคนทำงาน 4.) ประกอบอาชีพ 5.) สมาชิกมีสวัสดิการ

วิธีการทำงาน มีขั้นตอนในการทำงาน ดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อม
 - 1.1 นัดพบกันทุกคืน
 - 1.2 เตรียมหัวข้อพูดคุย
 - 1.3 นั่งล้อมวงทุกคนหันเข้าหากัน
 - 1.4 บรรยากาศต้องเป็นกันเอง
2. ทุกคนมีส่วนร่วม การสำรวจข้อมูลเงินทุนและข้อมูลลูกหนี้
 - 2.1 ประชุมกรรมการกองทุน
 - 2.2 ออกแบบสำรวจข้อมูล
 - 2.3 อธิบายวิธีการกรอกข้อมูล
 - 2.4 แบ่งกลุ่มออกสำรวจข้อมูล
3. การจัดตั้งคณะกรรมการบริหาร
 - 3.1 สมาชิกคัดเลือกตัวแทนกองทุนฯ ละ 2 - 3 คนต่อกองทุน
 - 3.2 มีการจัดทำผังโครงสร้าง และกำหนดบทบาทหน้าที่
 - 3.3 แบ่งงานกันทำตามความถนัด
 - 3.4 คณะกรรมการทุกคนต้องเข้าใจหลักการมีส่วนร่วมเงินทุน
 - 3.5 การดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการมีการกำหนดบทบาทที่ชัดเจน และมีการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

จากการที่กลุ่มมีวัตถุประสงค์ และแนวทางขั้นตอนดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่เป็นสมาชิกกลุ่มประสบผลสำเร็จ จนเครือข่ายสามารถขยายกิจกรรมในการดำเนินงานตั้งแต่เริ่ม

ก่อตั้งเครือข่ายฯ จนถึงปัจจุบัน อาทิเช่น

1. การประชุมเครือข่ายฯ เดิมมีการประชุมทุกวัน ที่ 20 ของทุกเดือน ปัจจุบันประชุมทุกวันที่ 2 ของทุกเดือน เวลา 13.00 น. เป็นต้นไป ณ อาคารเรียนรัฐตำบลนิคมพัฒนา หมู่ที่ 7 ตำบลนิคมพัฒนา กิจกรรมที่ดำเนินการ เป็นการประชุมกรรมการ แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ทศนคติ ปัญหา อุปสรรค แนวทางการแก้ไข และแนวทางในการพัฒนา เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการพัฒนาบุคคลและกลุ่มให้มีขีดความสามารถในการบริหารกลุ่ม และเป็นเวทีในการพูดคุยทำงาน และการแจ้งข้อมูลข่าวสารของส่วนราชการที่ทำงานในพื้นที่

2. การจัดทำกรจาลองรูปแบบการทำงานในรูปแบบของธนาคารชุมชนเป็นระยะเวลา 2 ปี โดยเงินทุนครั้งแรก 8,000 บาท (มาจากการนำเงินกลุ่มออมทรัพย์ฯ มาฝากกลุ่มละ 2,000 บาท) ปัจจุบัน ได้กลายเป็น **ธนาคารชุมชนกิ่งอำเภอมะนัง** มีสมาชิก 1,300 ราย มีเงินทุน 5,800,000 บาท

3. กิจกรรมการพัฒนาระบบบัญชี เพื่อการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเป็นพี่เลี้ยงซึ่งกันและกันในการจัดทำบัญชีของแต่ละกลุ่ม เพื่อให้การดำเนินงานในแต่ละกลุ่มมีความใกล้เคียงกัน

4. โครงการซ่อมแซมที่อยู่อาศัย สมาชิกกู้ได้ไม่เกิน 50,000 บาท ชำระคืนภายใน 5 ปี และสมาชิกต้องได้รับการรับรองจากกลุ่ม

5. ศูนย์เรียนรู้การผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ

6. กลุ่มสวัสดิการ เป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างด้านการประกันความมั่นคงให้แก่สมาชิก เริ่มแรกมี 1 กองทุน คือ สมาชิกสมทบเข้ากองทุนคนละ 10 บาทต่อเดือน และมีเงินสมทบจากกำไรร้อยละ 50 ของทุกปี ปัจจุบันมีกองทุนสวัสดิการเพิ่มอีก 1 กองทุน คือ กองทุนสัจจะวันละ 1 บาท มีสมาชิกจำนวน 480 คน

องค์การการเงินชุมชน...เส้นทางสู่ “การบูรณาการทุนชุมชน”

7. เงินให้กู้พิเศษ (ส่งเสริมอาชีพ) เป็นเงินที่ให้สมาชิกกู้เพื่อส่งเสริมอาชีพ
8. เงินให้กู้ฉุกเฉิน (ยามเดือดร้อน จำเป็นเร่งด่วน)
9. จัดกิจกรรมวันออม ดำเนินการทุกวันที่ 10 พฤษภาคมของทุกปี (เนื่องจากเป็นวันครบรอบการจัดตั้งธนาคารชุมชนกิ่งอำเภอมะม่วง)
10. จัดตั้งศูนย์ผลิตภัณฑ์ชุมชนอำเภอมะม่วง ดำเนินการบริหารโดยคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน และเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เป็นผู้สนับสนุนเงินทุน
11. มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เครือข่ายชุมชน และศูนย์ข้อมูลฯ
12. โรงน้ำดื่มชุมชน

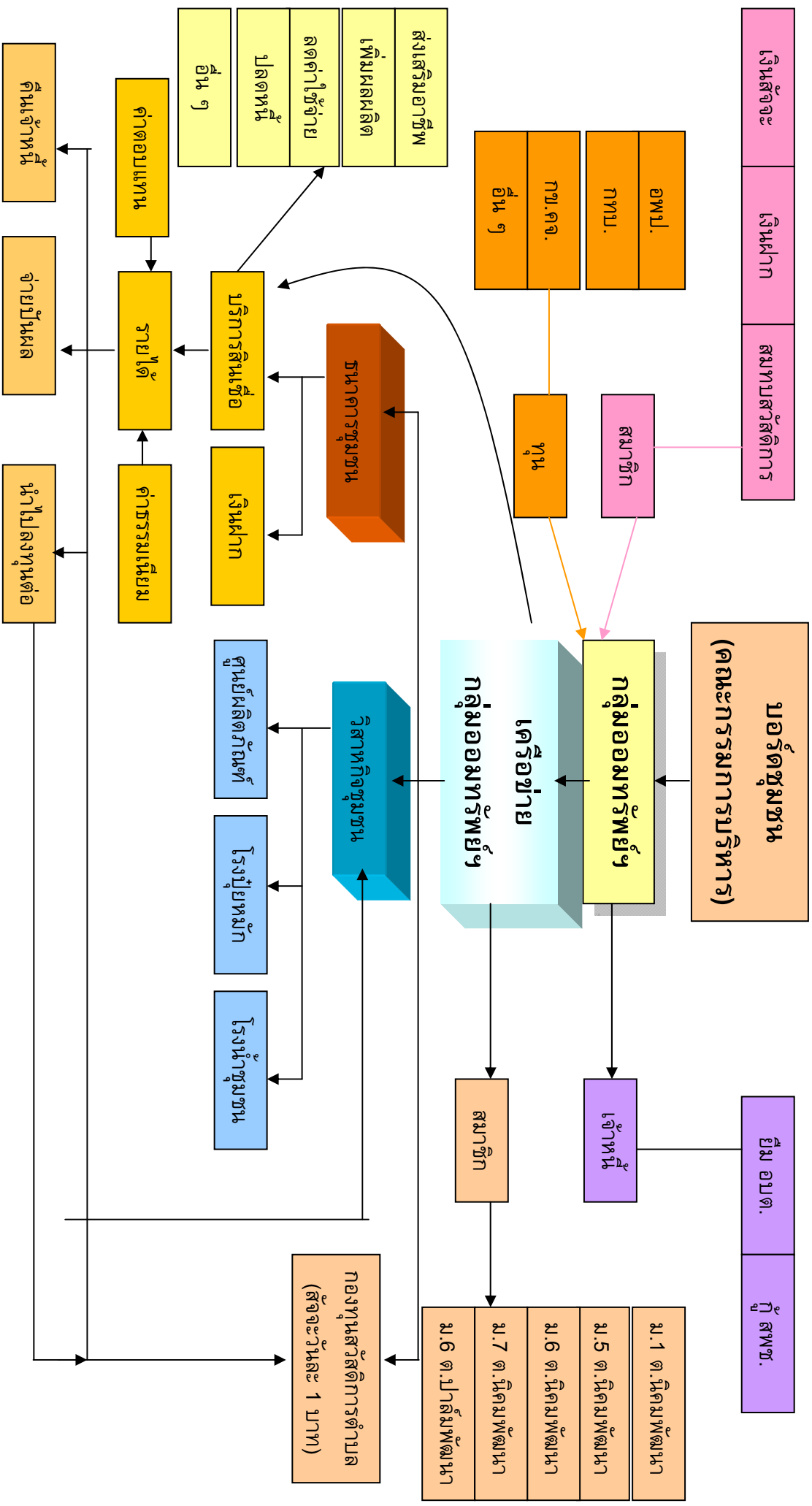
แผนงานที่เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์จะดำเนินการต่อไปในอนาคต

1. จัดสวัสดิการให้ครอบคลุมทุกคน ทุกด้าน อย่างเท่าเทียม
2. ศูนย์การเรียนรู้ มีข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน และครบถ้วน ถูกต้อง
3. โรงอัฐชุมชน
4. ศูนย์บริการการท่องเที่ยว

เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอำเภอมะม่วง อำเภอมะม่วง จังหวัดสตูล
เลขที่ 100/1 หมู่ที่ 7 ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอมะม่วง จังหวัดสตูล รหัสไปรษณีย์ 91130 โทร. 074-774-276
E - mail : CBmanang@thaimail.com

ภาพแสดงการบูรณาการกองทุนในชุมชน

45. สถาบันการเงินตำบลกำแพงเพชร อำเภอรัษฎามิ จังหวัดสงขลา

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลกำแพงเพชร อำเภอรัษฎามิ จังหวัดสงขลา มี 12 หมู่บ้าน ผ่านกระบวนการทำแผนแม่บทชุมชนอย่างเข้มแข็งในปี 2547 เป็นพื้นที่ประกอบด้วย ไทยพุทธ-มุสลิม ประชากร 14,085 คน ส่วนใหญ่เป็นชาวนา ประเภทสวนยางพารา และสวนผลไม้ รองมาคืออาชีพค้าขาย และรับจ้างในโรงงาน ซึ่งมี 6 โรงงานและเกี่ยวข้องกับผลิตผลยางพารา เนื่องจากเป็นตำบลขนาดใหญ่ ในปี 2551 จะขอขยายเป็นเทศบาลตำบล อาณาเขตติดต่อตำบลกำแพงเพชรดังนี้

ทิศเหนือ ติดเขตตำบลควนรู อำเภอรัษฎามิ
ทิศใต้ ติดเขตตำบลฉลุง อำเภอหาดใหญ่
ทิศตะวันออก ติดเขตตำบลรัษฎามิ อำเภอควนเนียง
ทิศตะวันตก ติดเขตตำบลท่าชะมวง อำเภอรัษฎามิ

ผลจากกระบวนการทำแผนชุมชนแกนนำของหมู่บ้านคลองต่อหมู่ 10 พบข้อมูล

องค์กรชุมชนในหมู่บ้านที่มีจำนวนมากและเป็นเพียงกลุ่มเล็กกลุ่มน้อยที่ไม่มีพลังในการแก้ไขปัญหาหลักของหมู่บ้าน จึงมีการพูดคุยเพื่อรวมพลังกลุ่มต่างๆ โดยแกนนำองค์กรที่ผ่านกระบวนการทำแผนแม่บทชุมชน กับแกนนำศาสนาทั้งพุทธและมุสลิม ใช้เวทีวันศุกร์ที่มัสยิด ร้านกาแฟ งานพิธีกรรมต่างๆ จนกระทั่งรวมกลุ่มองค์กรต่างๆ เข้ามาเป็น **เครือข่ายกองทุนบ้านคลองต่อ** จากนั้นได้ประสานงานกับเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านฯ ตำบลกำแพงเพชรเข้าร่วม และได้จัดตั้งเป็น **สถาบันการเงินชุมชนตำบลกำแพงเพชร** เมื่อต้นปี 2550 โดยเปิดรับสมาชิกทั้งประเภทกลุ่ม จำนวน 19 กลุ่ม และรายบุคคล

จำนวน 394 คน เปิดบริการรับสมาชิกระบบหุ้น และรับฝากเพื่อเรียก และฝากประจำ ทุกวันจันทร์ - ศุกร์ เวลา 14.00 - 17.00 น.

กิจกรรมสถาบันการเงิน ต.กำแพงเพชร

1. ร้านค้ามุสลิม ขายวัสดุก่อสร้าง อุปกรณ์การเกษตรและสินค้าตามสั่งจากสมาชิก เป็นสินค้าขายผ่อน บวกผลตอบแทน 15% ระยะเวลาผ่อน 1 - 2 ปี
2. เปิดเต็นท์ขายรถมือสอง
3. บริการต่อทะเบียนรถ ประกันรถทุกชนิด
4. โรงปุ๋ยหมักชีวภาพ

ผลที่เกิดจากการบูรณาการทุน

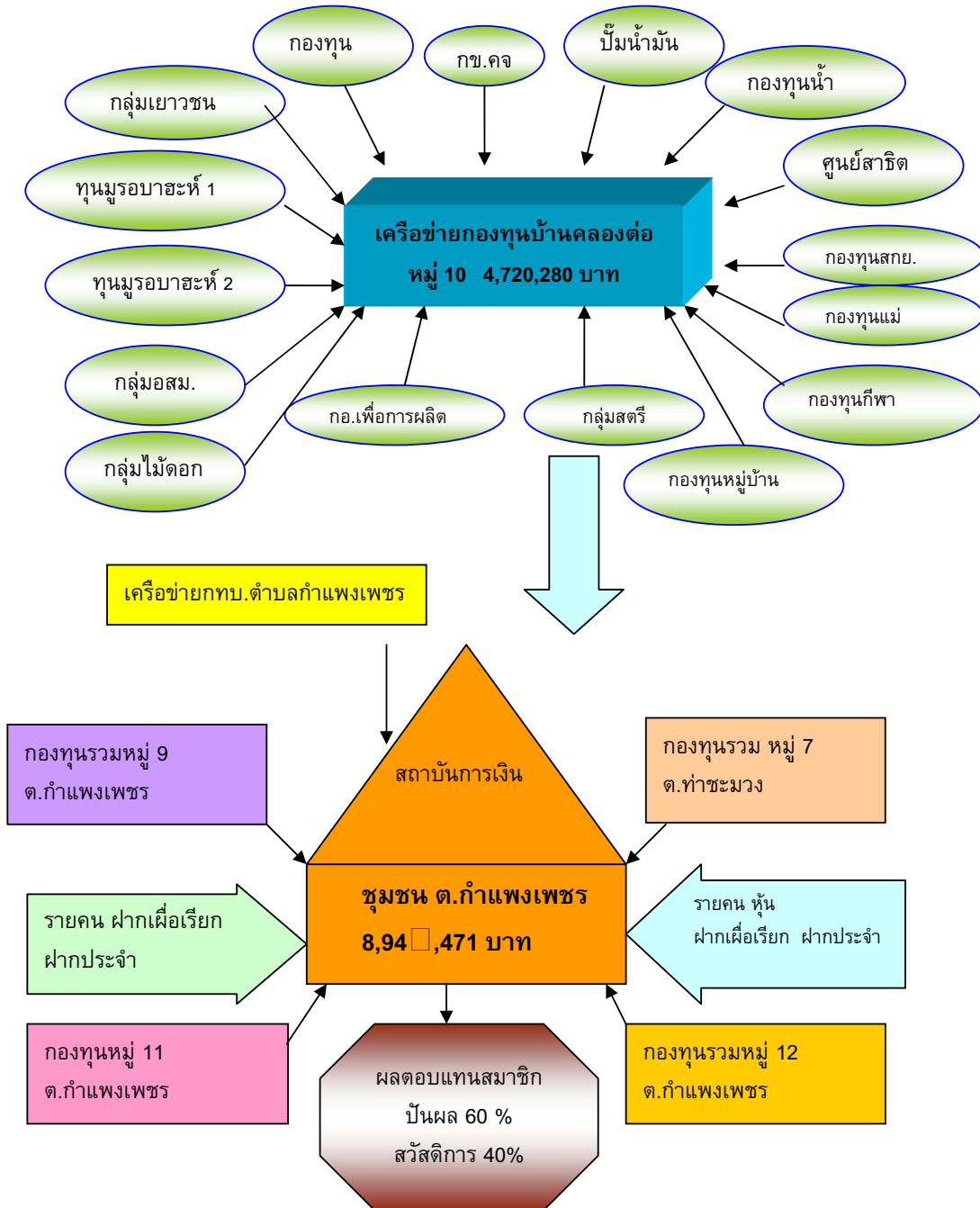
1. เกิดความรัก สามัคคี มีความเอื้ออาทรในพื้นที่ของไทยพุทธ-มุสลิม
2. กองทุนสวัสดิการ ซาก้าต ฅาปนกิจ สร้างบ้านให้พื้นที่ของไทยพุทธ
3. เกิดการร่วมทุนจากกลุ่ม/องค์กร รวมทั้งเด็กนักเรียน มัสยิด รร.สอนศาสนา สมาชิกรายคน
4. เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของสมาชิก แกนนำ และการหนุนเสริมจากภาคี
5. เกิดการต่อยอดสร้างสรรค์สังคม เช่น การพัฒนาไม้ตากโตนปลิว ส่งเสริมเยาวชน ความสามัคคีในไทยพุทธกับไทยมุสลิม
6. เกิดการประหยัดดอกเบี้ย นำไปสู่เศรษฐกิจพอเพียงของสมาชิกในชุมชน

แผนงานในอนาคต

1. ขยายเครือข่ายสมาชิกเต็มพื้นที่ตำบล โดยใช้

องค์กรการเงินชุมชน...เส้นทางสู่ “การบูรณาการทุนชุมชน”

ความเชื่อมโยงของกลุ่ม/กิจกรรมต่าง ๆ ในตำบล

เครือข่ายกองทุนแม่ เครือข่ายร้านค้าชุมชนมุสลิม

2. จัดระบบหนี้สินสมาชิกให้เข้าสู่ระบบและเข้าสู่กระบวนการลดหนี้ของสมาชิก
3. ขยายกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมการอนุรักษ์ธรรมชาติ
4. ส่งเสริมกิจกรรมด้านเยาวชน

ผู้ประสาน : นายอิสมาแอ สามารถ
 425 ม. 10 ต. กำแพงเพชร อ.รัตนภูมิ จ.สงขลา โทร. 084-854-6015

46. ธนาคารวิสาหกิจชุมชนตำบลถ้ำพรรณรา ตำบลถ้ำพรรณรา อ.ฉวาง จ.นครศรีธรรมราช

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลถ้ำพรรณรา อ.ฉวาง จ.นครศรีธรรมราช เป็นหนึ่งในสามตำบลของอำเภอถ้ำพรรณรา มีเนื้อที่ 26,725 ไร่ ลักษณะภูมิประเทศเป็นเชิงเขาสูง มีที่ราบระหว่างหุบเขา มีที่ราบลุ่มบางส่วน ประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำสวนยางพารา สวนผลไม้ ทำนา ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ รับจ้าง และค้าขาย ตำบลถ้ำพรรณรา ประกอบด้วย 10 หมู่บ้าน ประชากร 7,092 คน 2,113 ครัวเรือน จากการสำรวจข้อมูลของกระบวนการแผนแม่บทชุมชนตำบลถ้ำพรรณราพบว่า ประชากรมีรายได้จากการทำเกษตรเฉลี่ยเดือนละ 17,256.87 บาท หรือเฉลี่ยต่อปี 207,082.40 บาท มีสาธารณูปโภคพื้นฐานครบ มีโรงเรียน 7 โรง มีทรัพยากรที่สำคัญ คือเหมืองแร่ 2 แห่ง เป็นเหมืองอุตสาหกรรมแร่ยิปซัม

ความเป็นมาของธนาคารวิสาหกิจชุมชน

ตำบลถ้ำพรรณราเหมือนกับพื้นที่อื่นๆ ที่ผ่านกระบวนการทำแผนแม่บทชุมชนอย่างเข้มข้น พบว่าชาวบ้านมีการรวมกลุ่มของประชากรในทุกหมู่บ้านๆ ละ 2-3 กลุ่ม และในปี 2544 มีกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้นอีก 29 กองทุน เมื่อแกนนำของหมู่บ้านพบข้อมูลการเงินของกลุ่มต่างๆ แล้ว จึงได้มีการประชุมวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนารวมกลุ่มองค์กรการเงินระดับตำบลหรือธนาคารวิสาหกิจชุมชนตำบลถ้ำพรรณรา ซึ่งกำหนดกรอบระเบียบร่วมกัน ดังนี้

1. สมาชิกฝากหุ้นสามัญประจำอย่างน้อย 300 บาท หุ้นละ 100 บาท และมีหุ้นวิสามัญ ตามประกาศ

แต่ละครั้ง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น ธนาคารโรงเรียน

2. เปิดรับฝากเงิน ทั้งประเภทฝากสะสมทรัพย์ และสะสมทรัพย์พิเศษ และฝากเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเงินฝากที่ผู้ฝากประสงค์ออมไว้ใช้ในยามจำเป็นของครอบครัว โดยเปิดทำงานทุกวันจันทร์ - ศุกร์ เวลา 08.30 - 15.30 น.

- สะสมทรัพย์ ขั้นต่ำ 100 บาท ครั้งต่อไปเท่าก็ได้ ถอนเมื่อใดก็ได้

- สะสมทรัพย์พิเศษ ขั้นต่ำ 5,000 บาท ครั้งต่อไปไม่ต่ำกว่า 500 บาท ถอนเดือนละ 1 ครั้งๆ ทั่วไปคิดค่าธรรมเนียมถอน 1% ของยอดเงินถอน

- ฝากเศรษฐกิจพอเพียง ประจำทุกเดือนไม่น้อยกว่า 100 บาท ฝากตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป ถอนได้เมื่อครบเวลากำหนด ถอนก่อนไม่จ่ายดอกเบี้ย

3. การบริการเงินกู้แก่สมาชิก กู้ได้ 10,000-30,000 บาทต่อคน ชำระคืนภายใน 3 ปี ดอกเบี้ยร้อยละ 12 บาท/ปี พิจารณาร่วมกับกรรมการกลุ่ม ถ้ามีหนี้กลุ่มเดิมอยู่จะกู้ได้น้อย ปัจจุบันมีรายได้จากดอกเบี้ยเดือนละ 30,000-40,000 บาท

การจัดสรรกำไร

- 1.ปันผล 60%
- 2.เฉลี่ยคืนเงินกู้ 10%
- 3.สำรอง 10%
- 4.กองทุนสวัสดิการ 5%
5. โบนัสกรรมการและพนักงาน 5%
6. อื่นๆ ตามมติที่ประชุมใหญ่ 10% เช่น พัฒนาชุมชน วัด โรงเรียน

องค์การการเงินชุมชน...เส้นทางสู่ “การบูรณาการทุนชุมชน”

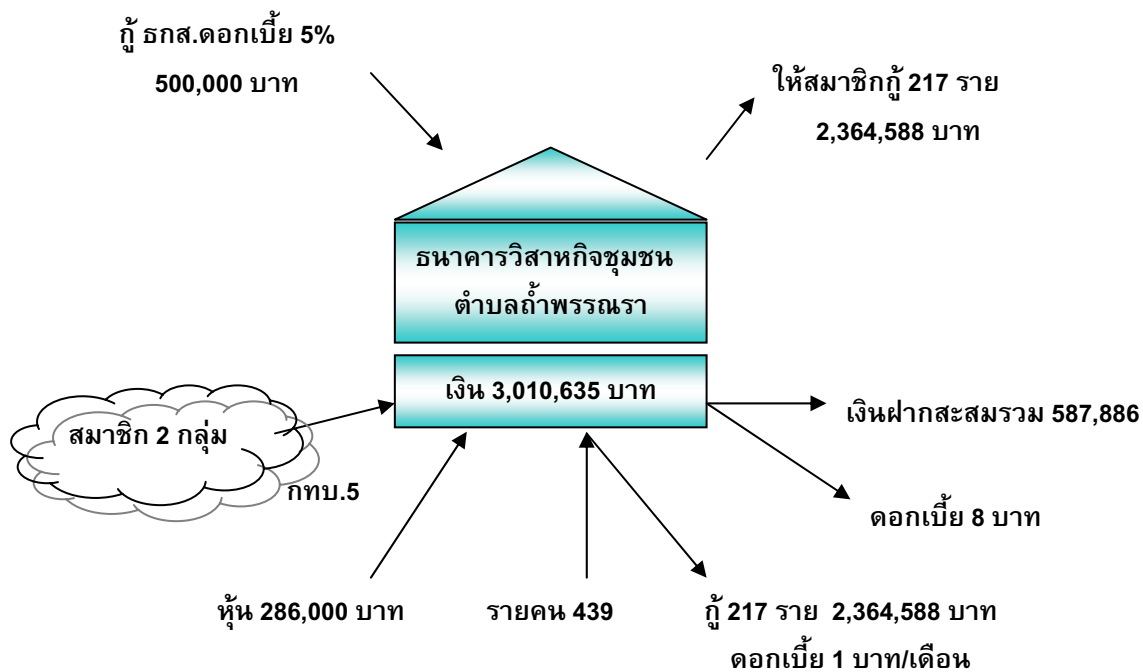
ผลที่เกิดขึ้น

1. สมาชิกลดการเป็นหนี้ในระบบและมีเงินออม/เงินฝากมากขึ้น
2. เกิดความสามัคคี เอื้ออาทร ร่วมมือกันของคนในพื้นที่ตำบล สมาชิกรู้สึกเป็นเจ้าของธนาคาร
3. ภาวดีให้ความร่วมมือประสานการทำงานร่วมกันได้มากขึ้นทุกหน่วยงาน

แผนงานในอนาคต

1. ขยายรับสมาชิกให้ครอบคลุมทั้งตำบล โดยการรณรงค์การออมและการให้เพื่อสวัสดิการ
2. เปิดศูนย์กลางขายผลิตผลของสมาชิกรวมเป็นร้านค้า สินค้าแก่สมาชิก
3. เปิดปั้มน้ำมันของธนาคาร
4. หนุนเสริมโรงสีชุมชนที่มีอยู่ให้ดำเนินการได้ดีขึ้น

ผังการเงินธนาคารวิสาหกิจชุมชนถ้ำพรรณรา

ผู้ประสาน : นายโสภณ ศรีสุวรรณ
 42 ม.2 ต.ถ้ำพรรณรา อ.ถ้ำพรรณรา จ.นครศรีธรรมราช